DÜNDEN BUGÜNE TÜRK ŞİİRİ

CİLT V

YENİ ŞİİR 1960 2000

HAZIRLAYANLAR: **ASIM BEZİRCİ – KEMAL ÖZER**

EVRENSEL
BASIM
YAYIN

ASIM BEZİRCİ
KEMAL ÖZER

DÜNDEN BUGÜNE TÜRK ŞİİRİ

V

YENİ ŞİİR [1960-2000]

Doğa Basın Yayın
Dağıtım Ticaret Limited Şirketi
Tarlabaşı Bulvarı
Kamer Hatun Mah.
Alhatun Sk. No: 27
Beyoğlu / İstanbul
Tel: 0212 361 09 07 (pbx)
Faks: 0212 361 09 04
web: www.evrenselbasim.com
e.posta: bilgi@evrenselbasim.com

Evrensel Basım Yayın – 209

DÜNDEN BUGÜNE
TÜRK ŞİİRİ - V
YENİ ŞİİR [1960-2000]

Asım Bezirci
Kemal Özer

Tasarım
Savaş Çekiç

Genişletilmiş İkinci Basım
Ağustos 2002
Üçüncü Basım: Mayıs 2003

ISBN 975-6525-16-9 (TK)
ISBN 975-6525-21-5 (C. 5)

© Evrensel Basım Yayın, 2002

Baskı
ASPAŞ

DÜNDEN BUGÜNE TÜRK ŞİİRİ

V

YENİ ŞİİR [1960-2000]

Birinci Cilt
HALK ŞİİRİ

İkinci Cilt
DİVAN ŞİİRİ

Üçüncü Cilt
YENİ ŞİİR [1900-1940]

Dördüncü Cilt
YENİ ŞİİR [1940-1960]

Beşinci Cilt
YENİ ŞİİR [1960-2000]

İÇİNDEKİLER

1960'TAN SONRA (1960-1970) 19

Halûk Aker 21
Umarsız (Kış Şiirleri) 22

Günel Altıntaş 24
Hançer 25
Bir Sıkıyönetimin Ardından 26
Duyulan 27
Köprü 28

Bedrettin Aykın 29
Gün Işığı İmecesi 30
Sitem 30
Irmakların Sesiydik 31
Yüreğimin Depremleri 32
Acımın Soyadı 33

Seyfettin Başçıllar 34
Yitik Aşk 35
Halk 35
Onlar ve Biz 37
Döl 38

Nihat Behram 39
Aşk 40
Papatyalar 41
Masum Şiir 42
Ana Yüreği 43
Kuş Takvimi 44
Yazdır Usulca Gelen 45
Esinlendiği Şarkının Eşliğinde Kırık-Dökük Sözler 45

Ataol Behramoğlu 46
Sabiha 48
Bu Aşk Burada Biter 48
Bir Çocuğun Rüyası İçin Şiir 49
Unuttum, Nasıldı Annemin Yüzü 50
Bir Pazar... 50
Eylül Sabahının Serinliğini... 51
Ben Ölürsem Akşamüstü Ölürüm 52
Yaşadıklarımdan Öğrendiğim Bir Şey Var 53
Görüşme Günü 54
Çocuğum, Sımsıcak Uyumaktasın Şimdi Sen 54

Nicedir Özlemişim 54
Her Şey Şiirdir 55
Cengiz Bektaş 56
Adsız 57
Bir Gün 58
Bire Varmak 58
Az Durup 59
İlk Yazı 60
Boş Böcek Kabukları 60
Gelincikler 61
Süreyya Berfe 62
Bir Gece Konuşmasından 63
Yangınlar Ölülere Benzer 63
İçimdeki Irmak 64
Son Ayların Şiiri 64
Yaşanmış 65
Uçurum, Su, Kırlangıç 65
Yaşamayı Bilmeyen 66
Egemen Berköz 67
Büyü 68
Çin Askeri Ah Devran 68
Sığınak 69
Yalnızlıklar! Yalnızlıklar! 70
Şu Boğucu 1971 71
Kemal Burkay 76
Gülümse 77
Şiir ve İnsan 77
Orkestra 78
Bir Gülü Büyütmek Yok mu 79
Helin 80
(36. Rubai) 80
Umudun türküsü 80
Eray Canberk 81
Yaşamayı Göze Almak 82
Ayrılık Türküleri 82
Eski Bir Türkü 83
Çocuklar ve Büyükler 84
Kar Hoyratı 85
Onlar 86
Metin Demirtaş 87
Gidenlere 88
Türkü 88
Attila Jozsef'le Tanışma 89
Merhaba 89

Ay Dolandı Ardıçlığı ... 90
Bir Mektuptan Dökülenler ... 91
Hazırol Kalbim ... 92
Refik Durbaş ... 93
Sipahi ... 95
Ağıtlar ... 95
Şiirler ... 97
Kitâbe ... 98
Oğlum Ölüm ... 99
Çırak Aranıyor ... 99
Uçurtma ... 100
Asıl Adalet ... 100
Sıtkı Salih Gör ... 102
Ölüm Üstüne Ayla ... 103
Otağ ... 103
Oğul, Oğul ... 103
Dağın Eteklerinde ... 105
Ergin Günçe ... 106
Mandolin ... 107
Yangın Çiçeği ... 107
Evde Kalmış Kızların Masalı ... 108
Çocuklar İçin Faşizm ... 108
Çocuk Yılı Törenleri Kapanış Söylevi ... 109
Tutuklu Gençler Arasındayım ... 110
Bir Cellâdı Tanımak İçin İlk Akla Gelen Sorular ... 113
Ruşen Hakkı ... 114
Bir Usta Dülger İnceliğinde ... 115
Çocuklar Korkunç Güzel Sorular Soruyorlar ... 116
Mekik ... 117
İki Yampiri Bıldırcın ... 118
Adımızı Yazdırıyoruz Uzun Bir Yolculuğa ... 120
Fotoğraf ... 120
Bir Göçün Öyküsü ... 121
Ay Doğuyor Yüzüme ... 122
Aydın Hatipoğlu ... 124
Yoksul Beyaz Bir Karanfil ... 125
Türkülerle Yürümek ... 125
Sevda Türküsü ... 126
Ölüm Bir Gün ... 127
Gece ... 128
Özdemir İnce ... 129
Aslı ... 131

Özet 131
Ey Oğul Yazıcı Olursan 132
Ozan 132
Yona Levi Soyunma Odasında 133
Bir Ülke Olabilir Sevda 134
Yaşamak 134
Mani-Hayy 135
Özkan Mert 136
Ey İzmir Şehri 137
Özgürlüüüüüüüük 139
Rüzgârdır Öyleyse 141
Al 142
Sanem İçin 142
Benim Adım Barış 142
Canım Hayat 143
İsmet Özel 144
Sevgilime Bir Kefen 145
Bakır Tenli Yapraklar 146
Masallar Utanır 146
Sevgilim Hayat 146
Ölü Asker İçin İlk Türkü 148
Kanla Kirlenmiş Evrak 149
Sennur Sezer 150
Çorak 152
Işık Sen ve Uyumak 152
Asker Çantası 153
Soyut 153
Kışlar Yeşili Tüketemez 154
Doğuran Bir Kadına Direnç 154
İnsanlar Öldürülürken 155
Zeytin Türküsü 156
Meryem'in Dağınık Düşünceleri 157
Bekleyen Kadının Türküsü 158
Tekin Sönmez 159
Seni Bıraktığım Yerden 160
Memleketim 161
Zindanları Işıtan/Şiir 162
Şafağın Demircisi 163
Baharda Şiirler Yazılır mı 164
Terden ve Dirençten Gelene Türkü 165
Afşar Timuçin 166
Denizin Beklediği 167

Değişmezlik Akşamı ... 167
Duvar ... 168
İnanç Türküsü ... 168
Yarına ... 170
Savaşçının Duygusu ... 170
Güven Turan ... 171
Bakışım ... 172
Karşılama ... 172
Yeşilden Kaçan ... 173
Kış ve Düş ... 173
Ercüment Uçarı ... 174
Alkol ... 175
Koy Sevgini Mayıs Ayına ... 176
Ey Gül ... 176
Ahmet Uysal ... 177
Suları Anlat Bana ... 178
Lirik Düşlem ... 178
Sisli Şehirlerde Kalan ... 179
Sınanmış ... 179
Ay Uykusundaydık ... 180
Ülkemle Şiirim Arasında ... 180
Kırık Bir Testiydin Sen ... 181
Yalnızlıklar Gazeli/Bilinmez ... 182
Hilmi Yavuz ... 183
Hilmi'nin Çocukluğu ... 185
Kalyon ... 185
Saatçi ... 186
Ay Doğar ... 186
Bedreddin ... 187
Doğunun Kadınları ... 188
Doğunun Diyalektiği ... 189
Mustafa Suphi Anlatıyor ... 190
Tarım İşçileri Anlatıyor ... 191
Koruganlar ... 192
Cahit Zarifoğlu ... 193
Hızla Akan Mızrak ... 194
Ağartı ... 194

1970'TEN SONRA ... 197

Ahmet Ada ... 199
Ülkem Benim ... 200
Kızkardeşim Benim ... 200

Özgürlük 201
Yaz Kırlangıcı Olsam 202
Gün Doğsun 203
Yaprak Dökümünün Türküsü 204
Erdal Alova 205
Çay İçerken 206
Alnın 207
Kuyruklar Alacakaranlıkta 208
Gül Çiçeğinin Anlattıkları 209
Her Şeyin Yüreği Vardır 210
Metin Altıok 211
Muska 212
Sonnet 6 212
Sonnet 8 213
Sonnet 11 213
Sis 214
Kiracıyım Bir Acıya 214
Sonra Git 215
Ölümden Konuşacaktık 216
Rüzgârın Yırtık Yeri 217
Mehmet Aydın 220
Karanlığı Yalımlayan Güç 221
Uçarı Gençlik 222
Halkça Yaşamak 222
Düşe Vuran Işıltı 223
Acıya Yatmak 224
Behçet Aysan 225
Unutulmayan 226
Semender 227
Bir Yalnız Nar Ağacı 227
Şarap Gibi 228
Deniz Feneri 229
İlk Kar 231
Beyaz Bir Gemidir Ölüm 233
Enis Batur 234
Yaşgününde 235
Toz 235
Çakallar Kuşatırken 236
At The Zoo 236
Esâtir 237
Salih Bolat 238
Kurtuluş Parkı 239

Fırtına Sonrası Sabah ... 239
Payıma Düşen ... 240
Karanfil ... 241
İç Konuşmalar ... 242
Öfke ... 242
Ateş ... 243
Kırk Üçüncü Yaş Günü ... 243
Abdülkadir Budak ... 244
Şehir ... 245
Kırgın, Arkana Bakma ... 246
Geçen Yazı Sorma Bana ... 246
Anı ... 247
Babalar ve Oğullar ... 248
Babam ve Güz ... 249
Seçmeli Ders ... 249
Yeni Bakış ... 250
Abdülkadir Bulut ... 251
Yeniden Döner İsem Mersin'e ... 252
Çocukların Güzellikleri Kadar ... 252
Sardunya ... 253
Gözyaşları da Çiçek Açar ... 253
İçerde Yazılan Şiirler ... 254
Ayrı Baş Çekme ... 255
Dost ... 255
Hoşuma Gider ... 256
Ali Cengizkan ... 257
Taş da Çürür ... 258
Yola Düşenlere Öğüt ... 258
Noktadan Sonra Büyükharfle Başlayacaksın ... 259
Alaca Aydınlıkta ... 260
Dayım Gül Takardı Gömleğinin Yakasına ... 261
Şimdi Sen Bunları Sor O Kıza ... 261
Yürümek ... 262
Bağımlı Şiir II ... 263
Erol Çankaya ... 265
Kan Toprağa Bulaşmıyor ... 266
Herkes Bir Yerlerde ... 267
Ezberimizde Dünya ... 268
Cevat Çapan ... 269
Beyaz Gecelerde ... 270
Doğal Tarih ... 270
Yağmurdan Sonra ... 271

Soluk Soluğa 271
Ağacın Türküsü 272
Duygusal Eğitim 273
Kirli Bir Pencereden 273
Taş Baskısı 274
Çöl 275
Göç 275
Veysel Çolak 276
Solgun 277
Biraz da Kaçak 278
Ötesi Yar 279
Emeğin Çırpıntısında 280
Şükrü Erbaş 282
Yolculuk 283
Ülkenin Uçurumu 284
İkrar 284
Bütün Bir Ülkeyle 285
Ateşe Konan Kuşlar 285
11. Binlerce Gelincik 286
13. Kim İzin Verecek Rüzgâra 287
15. Gökyüzü O Gün Gökyüzü Olacak 288
Haydar Ergülen 289
Babalar Tarihi 290
"Mutlu Evlilik" 290
Haydutluk Üzerine Ortaçağ Söylencesi 292
Gül-Nefes 292
Bıçak 293
Eskiden Terzi 293
Ahmet Erhan 294
Bugün de Ölmedim Anne 295
Ağıt 295
En Büyük Özgürlük 296
Yaşama Sevinci 297
Güneşin Altında Mutluluk Var 297
Bir Gün Bütün Aynaları 298
Şiir, XIV 299
İlk Vasiyet 299
Hüseyin Ferhad 302
Ay Vaktidir 303
Sızıntı 303
Göçebeler 304
Ölülerimiz 304

Kan ve Tuz 305
Vazgeçilmeyen 306
Ölüm Bir Sokak Kedisiyse 306
Yitik Bir Genç Kız İçin Kantat 307
Turgay Fişekçi 308
Karda Işıltılar 309
Yeni Türkü 310
Yitik Bahar 311
Uygarlık 311
Dumanın D'si Boğulmanın B'si
Çarkıfelek'te Size Ölüm Çıktı 312
Umut Çiçekleri 312
Yanıt 313
Melisa Gürpınar 314
Yaz Mektupları 315
Yok Gibi Bir İnsan 315
Soğuk Sabahlar 316
Sokaklar Ah Sokaklar 317
Güne Güneşe Küssem 318
Selâm Olsun Yarının İstanbul'una 318
Hüseyin Haydar 321
Kurşunlanmış Körpe Şiir 322
Gece Konuğu 322
Yüreğim Benim 323
Bu Sevda Beni 324
Zambağın Doğuşu 325
Sırasız Türkü 326
Hidayet Karakuş 327
Tanılama 328
Sarı Yazma Türküsü 328
Çocuk Resimleri 330
Öksendeyiz İşte Umut 332
Çocuk 333
Ölçülerinden Taşan 334
Çeyiz 334
Kalem ve Ölüm 335
Onat Kutlar 337
Rubai 338
Yedi Küçük Fotoğraf 338
Turgut'a 339
Bir Soru 340
Kitâbe 341

Yaşar Miraç 342
Epengle İşçileri 343
Dedeman Türküsü 344
Çömlekçi'li Çıraklara Türkü 345
Madenci 345
Bayraklar 347
Murathan Mungan 348
Dizeye Düşen Şiire Sarılır 349
Bıçak 349
Aşkın Karanlık Metali 350
Sizden Saklı 351
Su Taşı 351
Seyyit Nezir 352
Kan 353
Mutlu Acı 353
O 355
Demirci Usta 355
Duvağı Darağacı 356
Adnan Özer 357
Gönlü Kırık İncir Kuşu 358
Tomurcuk Duası 358
Darb-ı Mesel 359
Has Oda'dan 360
Bozkır Vedası 361
Ahmet Özer 362
Yağmur Yerine 363
Sen misin 364
Sesin Rengi 364
Ses Olur 366
Yankısı Hayatımızın 367
Tuğrul Tanyol 368
Yıkık Şarkı 369
Yangın 370
Beyaz At 370
Şavk 371
Forsa 372
Ahmet Telli 373
Gün Kararmasın Geldiğinde 374
Zulüm de Biter 374
Yaşanan 375
Konuğum Ol 376
Havalandırmak 377

Unutulan 378
Hâlâ Koynumda Resmin 379
Beklenen 380
Ozan Telli 381
İklimden 382
Dicle Fırat 383
Balıkçılar 384
Yüzün 386
İsmail Uyaroğlu 387
Çocukluğun 388
İnançla, Umutla Örülü O Şey
En Çok O Umurunda 389
Hınçlıyız 390
İçerde Olana Şiir 391
Aşk 391
Gecekondusu Yıkılan Kadının Türküsü 392
Ömrüm, Bana Bağışla Bu Şiiri 394
Hüseyin Yurttaş 396
Kanatan 397
Bir Tarih Yazılırken 399
Hey Gidinin Ege'si 400
Sözüm Var 400
Yüzleriniz Seçilmiyor 401
Adnan Yücel 402
Soframda Kaval Sesi 403
Sevmenin Böylesi 403
Güneşin İzinde 404
Acılara Gülmek Zamanıdır 405
Rüzgârsız Uyanamam 406
Geriye Kalan 407
Yeryüzü Aşkın Yüzü Oluncaya Dek 408

ADLIK 411

1960'TAN SONRA

HALUK AKER

1940'ta İstanbul'da doğdu. Ortaöğrenimini Mersin Lisesi'nde (1960), yükseköğrenimini Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Bölümü'nde bitirdi. Öğrenim gördüğü sırada bir yandan da Türk Dil Kurumu Yayın Kolu'nda çalıştı (1965-71). Fakülteyi bitirdikten sonra Hacettepe Üniversitesi Temel Bilimler Yüksek Okulu'nda Türkçe dalında öğretim üyeliği yaptı (1971-72). Frankfurt Başkonsolosluğu'nda görev aldı. Almanya'da yaşıyor.

İlk şiirlerini, dergilerden önce arkadaşlarıyla ortak bir kitapta, sonra da İzmir'de Evrim dergisinde (1962-64) yayınladı. Devinim 60 (1965-66), Yordam (1969) dergilerini çıkardı. Şiirlerin yanı sıra öyküler, eleştiriler yazdı, metin incelemeleri yaptı.

Şiirlerini "kendine özgü kırık bir ses tonuyla" yazdığı, "simgeci, öyküleyici bir üslûbun etkisi altında" (A. Behramoğlu) olduğu vurgulandı.

YAPITLARI

Şiir: *Tanrı Katı* (Z.Balım-G.Oğuzbaş'la, 1959), *Sürgün Hızı* (1975).

UMARSIZ
(Kış Şiirleri)

hep üşüdüğümü hatırlardım
umarsız, yırtık resimlere soba pervazlarına
kırılmayan cama doğru aşka doğru
buğulu ve karartılı resimlerle üleşilmenin
anısı doygun bir göz olan
yorganıma girip çaresiz ellerimle

"odamdaki saksıya su veriyorum
gelişip benim kadar olsun o da
boynu bükük ve diri
tutmalı baharla güneşi vermeli ona"

sağdıç emeği, bozuk saçlarımı kim tarar
boyun atkımı, donuk gecelerin kenarını
bir de aşka giden çocukları
çatallı-bıçaklı, göğsünü tabağa hazırlayan
bükülü cam gözleri kaytan olmanın

bulaşan sakağıdır gökyüzüne
kenar adamlarını, ıslığı bir bıyığa benzeyen
alkolü ve hafif yağmuru seven
bizler ki çarpıntıyı böğründe taşıyan
göçebeyi, sürgünü hastalığım bu benim
ne yapsam işte oyulmuş gözlerim

deniz ki o kadar yakındır da
sular durmaz avuçlarımda

kurumuş yapraksız ağaçları gördük
kanlarla çıkışsız bir dal olan
sadece kemikleşmiş bir dal olan
sakarya'da yalakların suyu bitmişti
o öncü geyik ardında kuşakları koşturan
sınırdan sınıra bir beyin olan
bebeleri bugün güldüren yasıyla
hâlâ yerleşememiş olmanın
sancılı kitapsız bir günde

"ayşe'ye bunu söyleyeceğim bir
erkeklerin yalnızlığını anlamalıdır
kara sevdanın ince hastalık olduğunu
saçlarını artık açmalıdır"

kıtlık ekinleri, ne biçilebilir
sağrısı dişi olan bir elle
ay donuk gölgesini örter üstümüze

(günleri günler getiriyor
–sağlık nerde–
güneşin doğup batmasından anlıyoruz
ısırgan otlarının gür çığlıkları tarlamızda
otobüslerde, hususî taksilerde ayrık otları
ve kavganın durgun sesi)

artık güneş eskir katlanmamızdan
osuruk otlarının hükmü başlar
tırpanlar işlemez, eller terlemez
ya da çok terler "yapamamaktan"
herkes kıyıya koşsun, görsün
karaya vuran balıkları şişkin göbekli
"Bayım, gençliğimi dinleyin bir de
farenin ağzında nasıl kaldım
irin balonlarını nasıl şişirdim gövdemde
ben mehmet oğlu mehmet
ekinleri severdim
yaprakların ayacıklarında uyurdum
atımı eğerlerdim
şimdi yediğim lokma boğazımdan geçmez"

çöpler birikir başucumuzda
gittikçe yığılır artar
mustafam.

"düştü parke yollarına aman
istanbul dedikleri bir göldür"

(anıları silelim istersen
geç başlamış o türküyü söyleyelim
biraz sıcak ve içten sesimizle
kurtulmak kurtulmak kurtulmak

betonarme duvarlardan ki her biri gözyaşıdır
kurşunla ve dam aralıklarıyla belirlenen)

GÜNEL ALTINTAŞ

1937'de Urfa'nın Suruç ilçesinde doğdu. Ortaöğrenimini İstanbul'da Haydarpaşa Lisesi'nde bitirdi (1958). Basın-İlân Kurumu'nun önce Erzurum şubesinde, sonra da İstanbul şubesinde çalıştı. 1971'de Soyut Yayınevi'ni, 1976'da Seçme Kitaplar Yayınevi'ni kurdu. Soyut dergisini yönetti. İlk şiiri Varlık Yıllığı'nda çıktı (1960). Bakırköy Halkevi'nin şiir yarışmasında (1963), Cumhuriyet gazetesinin "Millet Yapar Kampanyası" yazı yarışmasında (1965) birinci oldu.

Evrim, Otağ, Ağaç, Yelken dergilerinde yayınlanan ilk şiirleri gerçeküstücü eğilimler taşırken daha sonra gerçekçi temalara yöneldi.

YAPITLARI

Şiir: *Sevdalı Nehir* (1997). Aforizma: *Değinmeler* (1973), *Cinsel Sözler* (1978). Fıkra ve anekdot: *Fındıkkıran Sözler* (1997), *Marilyn Monroe Gibi Karım Olsa* (1997). Yazım kılavuzu: *Nasıl Yazılır Nasıl Yazılmaz* (1991).

HANÇER

Bir gün bir adamı vurdular
hançer sandı ki kendisini vurdular
çünkü oydu kını hançerin
oydu kanı hançerin
ola ola bir soyut sürgün olduğundan

bir gün bir adamı vurdular
kanadı soyut ve aydınlık
yani altın saçları sabahın
yani o saçların dokunduğu her şey
kızıldı artık

çünkü adamı adama vurunca
şiir kuş olur
kuş olur uçar göğün arkasına
hançerin bunca yüzyılı
ökse yapıp tutamadığı
leylâ gibi bir kuş

hançerin bu kuşa aşkı
görünce görmek
duyunca duymak gibidir
ve duyunca hançer
duyunca öfkeyi kini
atı çatlamış süvari gibidir

gibidir diyorum ya bakmayın
uçurumları dibinden kemiren
kemiren bir denizdir belki hançer
vur sesi belki
belki de garip bir soyguncudur o
yıkıp savuran köhnelikleri

şiir
binip şahlanan bir nehre
alnında teri ekinlerin
terkisinde türküler
çekip gitti göğe

ve şimdi hançer
akıtsa göğün kanını
göğün o saydam kanını
şiir yağacak ülkeye

ama hançer sokakta
saati soruyor durmadan
bilenip usa ve aşka

hançer göğe baktı gök yok
dönüşüp kaleme
kurşuna çalarsaate
kara haber gibi hızla
hızla dağıldı kalabalığa

dağıldı kalabalığa hançer
gök şiir aşk
dağıldı hançerle beraber

bir gün bir çarşaf gibi
gerilirse göğe gök
yağarsa şiir
bu hançerin işidir

BİR SIKIYÖNETİMİN ARDINDAN

Kardeşim Aydınel'e

Tam haykıracağın sırada
gözünün önüne gelen
ve göğüs geçirten
bir şey vardı

Üzerinde düşman bir göz
içinde hınç
peşinde köpek
önünde uçurum
gibi bir şey vardı

Yağmur sıkıntısı mı
ihanet yarası mı
evlât acısı mı
bir şey vardı

Kandı belki
belki gözyaşı
ama bir şey vardı

Ne kadar unutulsa da her şey
unutulmaz bir şey vardı

DUYULAN

Şimdi belki de bir odadasın
kapalı bütün kapıların pencerelerin
belki hastasın ateşin var
belki gül bahçesi kalbin
ama duyuyorsun
pencere aralarından kapı altlarından geçerek
titretip dalgalandırdığımı seni

Duyuyorsun oturduğumuz masada
anlattıklarımı değil, sadece sesimi
bazen sürahiden boşalır gibi
akan bir nehir gibi bazen
yoklayan, kaplayan, dolduran sesimi
duyuyorsun
çünkü bir sudur akar o
bacaklarının ipek saçlı oluğundan

Bir bozkır gibisindir benden uzakta
yarık yarık olur o süt bedenin
bir kasık ağrısıdır bana kalan da
doğum sancısına benzer bir ağrı
ki dönüştürür beni bereketli bir yağmura
yağan üstüne senin
bütün tepelerine vadilerine
yarıklarına çatlaklarına kıl diplerine
yaşayan bütün hücrelerine
Yağarım yağarım yağarım
bir ten kokusu ter kokusu doygunluk
taze bir toprak kokusu gibi
siner içine

Biliyorum
hep bir yağmur kokusuyum ben havada

KÖPRÜ

Mucizedir kalabalık bir şehirde
buluşabilmesi iki kişinin
önceden sözleşmiş olsalar bile
hele kadınsa biri

Kolay mı erkek denizini aşması
şehvetten kızarmışsa teni
düşmemişse gözlerine gölgesi aşkın
kıskançlık kemirmiyorsa beynini
diriyse su yılanı gibi
tam not alıyorsa vücudu coğrafyadan
kolay mı gelip bir kıyıda
kolay mı beni bulması

Tekin değil benim de yolum
ne kadar beklesem de kıyıda
sekip giderken kurşunları teröristlerin
mıh gibi aklımdayken yoksulluk
trafik kazalarını andıran ceza adaleti
sokağa adımını attığın anda işittiğin küfür
rüşvet kaçakçılık başbakanın demeci
ve elinde üç hisse senedi
biri hüzün biri çaresizlik umutsuzluk öteki

Ama ne zaman buluşsak
onun teninde çakan şimşek
aydınlatır benim de yolumu
bir umut bir mutluluktur geçer artık
vücutlarımız arasında kurduğum köprüden

BEDRETTİN AYKIN

20 Ekim 1936'da Niksar'da doğdu. Doğduğu ilçede başladığı ortaöğrenimini, Tokat Gaziosmanpaşa ve İstanbul Haydarpaşa Liselerinde sürdürmek istediyse de ekonomik nedenlerle sonuç alamadı. 1957 yılında parasız yatılı okuduğu İstanbul Selimiye Veteriner Sağlık Meslek Lisesi'ni bitirdi. Zonguldak, Muğla, Elazığ ve Konya illeri veteriner örgütlerinde teknisyen olarak çalıştı. Siyasal görüşleri nedeniyle, askerlik görevi sırasında Ankara'dan Elazığ'a sürgün edildi. Kendi isteğiyle kamu görevinden ayrılarak, çeşitli özel kuruluşların veteriner ilaçları bölümlerinde bölge temsilciliği görevini üstlendi (1970-92). Emekliye ayrıldı. Türkiye Yazarlar Sendikası'nın yönetim kurulunda (1999-2000), sendikanın yayın organı Güzel Yazılar dergisinin yayın kurulunda görev aldı.

İlk şiiri İmece dergisinde yayınlandı (1962). Hakimiyet Sanat, Türk Dili, Edebiyat Cephesi, Somut, Türkiye Yazıları, Dönemeç ve Varlık dergilerinde yayınlanan şiirleriyle tanındı. Kayseri'de arkadaşlarıyla Hakimiyet Sanat dergisini çıkardı (1978-80). İstanbul'da Şiir Ülkesi dergisini kurarak yönetti (1996).

Gecede Söylenen Türküler adlı dosyasıyla 1984'te (B. Aysan ve H. Ferhad ile paylaşarak) Yaşar Nabi Nayır Şiir Ödülü'nü kazandı.

Toplumda gözlemlediği mutsuzluğu, acıları, insanlarda tanık olduğu yaralı, sancılı bir yaşamı yansıtma eğilimi gösteren şiirleri, kendi yaşamının gerçekleriyle örtüşen bir içerik, "yalın, aydınlık bir dil" (M. Başaran), "özentisiz, içten bir ses tonu"yla (A. Behramoğlu) dikkati çekmektedir.

YAPITLARI

Şiir: *Her Mevsim Acılarda* (1982), *Gecede Söylenen Türküler* (1984), *Eksik Bir Gökyüzü* (1985), *Yaralı İlkyaz* (1990), *Ansızın Güz* (1992), *Sevda Sureleri* (1994), *Yalnızlıklar* (1997), *Güz Balkonu* (2001).

GÜN IŞIĞI İMECESİ

Buldun mu yitirdiğin gülümseyişi
Yoksa yüzün yine hüznün yüzü mü
Yorgunsun vaz mı geçtin aramaktan
Düşlerindeki kuş ve çiçek ülkesini
Yazık ne ayırdın olur o zaman
Kuru ottan çürüyen bir yapraktan

Hiç mi gelmedi yurduna ilkyaz
Demek bir kışı yaşıyorsun sürekli
Ey günün başkaldırısı güneş
Doğ da tanık ol acıya artık
Erisin dağların karı yürüsün
Zulmün çaresizliğin üstüne
Bozulsun düzeni kaçsın uykusu
Hey gidi öfkesini sevdiğim deli su

Sözümüz kurda kuşa taşa toprağa
Filizlenen tohuma çürüyene kokuşana
Kuşatıldığımız güvensiz bir geceye
Sevdamız üstünden hiç kalkmayan ipoteğe
Sözümüz hepinize öncelikle kendimize
Gün ışığı bir gelecek için imecemiz
Sözümüz bizi boğan bir denize

SİTEM

Soldu yüzümün usul ince çiçeği
Ben ki Bedrettin
Boynumu Serez çarşısında
Güneşe verdim senin için

Ak mintanımda açan gelincik
Ateşle buluşmanın fırtınası
Bizi hangi geçitte kuşattılar
Bana bir yol olamaz mıydın

Canımdan canına akan gün
Hangi denizleri istiyor
Vurdum içimin son atını
Boynumu güneşe verdim
Bana bir kol olamaz mıydın

Kumlardan sorma çöllerden sorma
Git Sivas'tan sor
Anlatsın sana beni
Kaç yangın yerine yandım
Kaç Pir Sultan yerine
Asıldım öldüm ben seni

IRMAKLARIN SESİYDİK

Bir açık cezaevi yoksulluğumuz
Çalar kapımızı soğuk eli güzün
Görülmüştür damgalı mektuplarda
Öyküsü çocukları yitik ömrümüzün

Peşimizde yargısız infazların soluğu
Kim bilir nerede hangimiz yarın
Köylerimizi yakan yurtsuz bırakan acı
Bir kanlı kardeş kavgasıdır süren
Sığmıyor yüzümüze kaygıları

Gerilla günlüğü güvensiz günler
Satır aralarında gece uçuşları
Uykusuz dağ kırlangıçlarının
Güneydoğu ah o ağrıyan azı dişim
Nasıl diner sancın bir bilsem

Sabahtı ırmakların sesiydik
Öfkesi dile gelen karlı dağlar da
Uyaramadı sizi uzun uykularınızdan
Kimimiz arananlar listesinde şimdi
Genç güneşler gömütlüğünde
Kimimiz uyuyor isimsiz ülkesiz

Bir yanımız doğuştan kaçak asi
Bir yanımız kırık bir bahar dalı
Özgürlük bir mayınlı yol önümüzde
Susuz bırakılmış bir ince gelincik
Kanar kuytularda ömrümüzce

YÜREĞİMİN DEPREMLERİ

Acılarımın doğum yerisin Niksar
Kanardı daracık sokaklarında
Çıplak ayakları çocukluğumun
Sıtma sarısı günler
Tütün kokusu mevsimler
Yüreğimin depremleri

Ölü bir kuştu uçurtması
Boynu bükük sevinçlerimin
Gökler kabul etmedi
Atladı burcundan kalenin
Ne çok yaralandım senden
Ne çok kırıldım

Belki ta başından yanlıştı
Kapısını çalmam dünyanın
Unuttum sayısını yaşadıkça
Kim bilir kaç yangında yandım
Kaç tufanda boğuldum

Bilge bir sessizlikti babam
Bir bulutun üzerinde
Bir gün ansızın giderek uzaklara
Biraz daha eksiltti beni
Gömütü de yitik şimdi
Kendisi gibi

Bir yalnızlığı soldu annem
En son o yanlış evde
Sürerek izini gülyaşlarının
Örttüm üzerini toprak ellerimle
Çiçek annemle ölen
Niksar'lı anılarımın

ACIMIN SOYADI

Irmağın söğütlerin sesiyle
Söylüyorum bu şiiri
Senin o kırılgan sesinle

Badem çiçeklerine
Sabahın ilk ışıklarına
Dönüştürüyorum hüznümü
Hüznümü ve acımı
Öfkemin karanlığı
Korkutuyor beni

Bir orman çiziyorum
Canıma kattığın sevinçle
Yalnızlığımın üstüne
Kıyımlar yaşamış yalnızlığımın
Kuşları unutmuyorum
Ve su başlarını
Bir geyiğin avcısına bakan gözlerini

Sevgimin silgisiyle sildim öfkemi
Öfkemi ve acımı
Yerine yeniden adını yazdım
Adın acımın soyadı

SEYFETTİN BAŞÇILLAR

1930'da Kilis'te doğdu. Gaziantep Lisesi'ni (1950), Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'ni (1955) bitirdi. Bir süre Gaziantep'te, bir süre de doğduğu kasabada veterinerlik yaptıktan sonra Amerika'ya göç etti. Yaşamını uzun yıllar Amerika'da sürdürdü. 25 Mayıs 2002'de öldü.

İlk şiiri lisede öğrenciyken Ülkü dergisinde yayınlandı. Yüksek öğrenim yaptığı yıllarda öğrenci derneği adına çıkarılan Evrim dergisinin yönetimini üstlendi. 1960'tan sonra Türk Dili, Yeditepe, Papirüs'te yayınladığı şiirlerle İkinci Yeni anlayışının içinde yer alan bir ozan olarak tanındı. Şiirlerinin "ince bir şiir zevki, söyleyiş güzelliği" taşıdığı, yapılarının "sağlam", imgelerinin "canlı" olduğu (B. Necatigil); özde ve biçimde kendini yenileme deneyleri yaptığı, kısa dizelerle yeni bir teknik ortaya koyduğu, başarı sağladığı (Ş. Kurdakul) kabul edilir.

YAPITLARI

Şiir: *Önce Bulut Vardı* (1959), *Altın Çağı Ölümün* (1961), *Çiçek ve Silâh* (1969), *Sokak Şarkıları* (1973), *Unutulmasın* (1989), *Kıyısızlık* (1993).

YİTİK AŞK

I
Bir tohumda bunca yük, bunca ağrı,
İstesem de gelemem ey uzak çağrı
Unut beni.

Kitaplarım, düşüncem darmadağın,
Aşkım, ekmeğim ve her şeyim kadın
Bekle beni.

Gemim suların sabrını tüketti,
Neredesin barışlar memleketi?
Çağır beni!

II
Gidişin güzeldi gecesinde aşkın,
Bir el kapıları çaldı, anladın
Şehirler uykusuzdu.

Taze bir kadın öpüldü dışarda,
Darağacı kuruldu meydanlarda
İnsanlar uykusuzdu.

Soyunup dökünüp yatağa girdin,
İstesen beni hatırlayabilirdin
Bütün gece uykusuzdum.

HALK

O baylara göre okur ve aydın:
Çok yokuşlu bir ırmak yatağı halk.
Biraz kalın kafalı, biraz sevimli,
Boy tarlası para babalarının.
Aymak gerek onu, uyarmak gerek
Zorla öğretip güzeli, iyiyi.
Aydın baylar, yıldızların altında
İçki içer, duygulanmayı bilir,
Halk dediğin çarşı pazar yerinde
Sessiz, yorgun görünen şapkalı kişilerdir.
Para babalarınca üretimdir halk,

Altmış ton pamuktur, seksen ton buğday.
Ucuz gündelikli yüz bin işçidir.
Ormanları kesen odur, yolları kirleten o.
Çabuk üreyen ve çok şey isteyen,
–Okul isteyen, su isteyen, yol isteyen–
Hekimlere yük olan sayrı evlerinde
Ve kızdıran polisleri yasalarca ağır.
Söylevlere giren, alkışlayan, oy kullanan gene de,
Kalkınması düşünülen yıllardır.
Okutulması düşünülen, adam olması düşünülen.

Kaplumbağa yürür,
Akar su.
Karanlık sözlerde bir Ortaçağ tutkusu.
Sonsuzluk için acı çekeceksin der,
Ve çok az güleceksin.
Aldanmak olmaz dünyaya,
Payın ne ise verilecektir,
Emektir, terdir payın, verilecektir.
Bize ne bakıyorsun, bize bakma.
Biz aydınlandık, yukarı çıktık,
Pamukların da üstündeyiz, tütünlerin de.
Afyonların, ayçiçeklerinin üstünde.
Bilgimiz, göreneğimiz var bizim,
Malımız, mülkümüz, paramız var.
Kendimizi böyle bayındır kıldık.
Ama asla unutmadık seni de.
Payın ne ise odur, verilecektir.
Baylık ve kurtuluş yoksulluktadır.
İsa efendimiz de böyle buyurmuş.
Evet, ne ektiysen onu dereceksin,
Ve işte bunlardan dolayı
Oyunu bize vereceksin.

Kaplumbağa yürür,
Akar su.
Oysa halk ne o
Ne bu.
Sessiz güneş tarlası,
Gür yaratış sevinci.
İnandık ona
Doğaya ve göğe inandığımız gibi.

ONLAR VE BİZ

Anlaşmamız güç, aramız perde,
Onlar büyük adamlar, biz küçük.
Onlar yukarda oturur, biz yerde,
Onların işi iş, bizimki bitik.

Biz gerçeğin oğluyuz, soy gerçeğin
Toprağı, ateşi ve suyu duyan.
Onlar gül mevsimi yaşarlar engin
Masalların düşsel balkonlarından.

Sesleri boş olsa da vurguludur,
Kararları en doğrusu kararın.
İşler kötü giderse bizde kusur
İyi ise tüm başarı onların.

Geçmiş onlarındır ve ak gelecek
Bir döl yatağı gibi besler bizi.
Biz halkız inançlı, olağan, gökçek,
Yedi yönden çağırır sesler bizi.

Biz minik bir yürek, onlar sindirim
Ve çağ dışı hiç doymayan bir ağız.
Her şeye uzanırlar ama bizim
Daha çok gün ışığından payımız.

Anlaşmamız güç, aramız perde,
Onlar büyük adamlar, biz küçük.
Onlar yukarda oturur, biz yerde,
Onların işi iş, bizimki bitik.

DÖL

Sessizliği o güzelin aladır,
Hem her şeyi söyler, hem söylemez.
Dalları kiraza, güle kurgulu,
Bir ışık duyargasıdır elleri.
Penceresi halk parklarına muştu,
Yoksuldur, güneşlidir ve esmer,
O güzelin sessizliği aladır.

Neye baksa yıldızlar ordan doğar,
Mutluluk geçicidir nereye varsa.
Kimi sarsa İstanbul kuşatması,
Ağzının ucunda bir yasak elma.
Yarınlar dünleri görür,
Dünler yarınları.
Atları süreriz,
Duvarlardan geçeriz,
Bir yol buluruz
Bin yıl önceki acıdan
Bin yıl sonraki sevince.
Ey ışık taşıyıcı kervan,
Ey eski ana, ey umut
Büyük yalaza karşı
Şarkımızı dölle!

NİHAT BEHRAM

1946'da Kars'ta doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Çankırı, Bursa ve İstanbul'da tamamladı. Gazetecilik Yüksek Okulu'na girdi. 1971'de Halkın Dostları dergisinin kuruluşuna katıldı. Sorumlu müdürlüğü dolayısıyla bir süre tutuklandı. 1972'de çıkan ilk kitabı *Hayatımız Üstüne Şiirler* kovuşturmaya uğradı, yargılama sonunda beraat etti. 1975'te yayımlanmaya başlayan Militan dergisinin kurucuları arasında yer aldı. Ayrıca derginin sorumlu müdürlüğünü üstlendi. Vatan gazetesinde, Güney Yayınları'nda çalıştı. 1980'de yurt dışına çıktı. Almanya'da ve İsviçre'de yaşadı.

1960 kuşağından olan Nihat Behram'ın şiirleri Soyut (1966-67), Yordam (1967-68), Yeni Gerçek (1968), Papirüs (1968-69), Halkın Dostları (1970-71), Militan (1975-76), Yeni Güney (1978-79), Üç Çiçek (1984) dergilerinde yayımlandı. Yoğunlukla E dergisi ve Varlık'ta yayımlamayı sürdürüyor.

Aşk duygusu ile doğa ve yaşama sevgisini coşkuyla dile getiren ilk ürünlerin ardından Nihat Behram arkadaşlık, özgürlük, hapislik konuları ile inanç ve eylem şiirleri yazdı, güncel olay ve sorunları toplumcu görüşle işledi. 1980'den sonra yaşamın getirdiği acılara, ayrılık, özlem, yolculuk ve yalnızlık temlerine ağırlık verdi, yalın ve duru bir anlatıma yöneldi. [A. B.]

YAPITLARI

Şiir: *Hayatımız Üstüne Şiirler* (1972), *Fırtınayla Borayla Denenmiş Arkadaşlıklar* (1974), *Dövüşe Dövüşe Yürünecek* (1976), *Hayatı Tutuşturan Acılar* (1978), *Irmak Boylarında Turunç Seslerinde* (1980), *Savrulmuş Bir Ömrün Günlerinden* (1982), *Militan Şiirler* (seçmeler, 1984), *Ay Işığı Yana Yana* (seçmeler, 1986), *Yine de Gülümseyerek* (seçmeler, 1987), *Cenk Çeşitlemeleri* (1988), *Yalın Yürek* (Bütün şiirleri, 1998), *Kundak* (2000). Roman: *Gurbet* (1987), *Lanetli Ömrün Kırlangıçları* (1991), *Kız Ali* (1998). Belgesel anlatı: *Darağacında Üç Fidan* (1976). Soruşturma: *Sol Kendini Anlatıyor* (1977). Deneme: *Kültür* (1979). Çocuk kitapları: *Kuyruğu Zilli Tilki* (1979), *Göğsü Kınalı Serçe* (1980). İnceleme: *Ser Verip Sır Vermeyen Bir Yiğit İbrahim Kaypakkaya* (1977).

AŞK

Menekşe yaprağı çiğnemekten kamaşan dişlerimi
savurup duruyorsun kum fırtınasına

Kırlangıçlar
sana gülümseme topluyor bak
sularla bulutlardan

Yüzün pırıl pırıl doğuyorken ayışığında
öyle meydan okuyan bir hali var ki gözlerinin
sanki yeryüzünün
uçsuz bucaksız düzlükleri
kasıp kavruluyor verimli bir poyrazla

Ben çiçek tozlarıyla ağırlaşan arının
yaprağa konarken duyulan titremesiyim
üstelik yangınım var deniz diplerinde

Sen
bütün öksüzlüklerin
zafer sevinciyle birleştiği iklimsin
durup dinlenmeden düşündüğüm binlerce sözcük
olgunlaşıp sarkıyor toprağa şeftali dallarında

Duyamazsın kovanlardan gövdeme kayan uğultuyu
ve nasıl bilirsin, ah,
ırmaklardan denize akan balıkların
kanat kanat açılan pullarında
yanan fenerleri

(Şimdi ilmik ilmik gerilen bir gövdeye
aşk
güğümünden su taşıyor
billur bir dere gibi)

PAPATYALAR

Sana yeni şarkılar söylemeliyim
Yaralı bir ceylanı ısıtan
Baharın gelişi gibi.

Sana yeni şarkılar söylemeliyim
Kalbimin dokunulmaz vuruşuyla ağladıkça.

Göğsümü kan çiçekleri sıkıyor benim,
Akasya dallarından dökülen sabah
Eriyen buzulları yalayıp gelirken dağlardan
Koşarak fundalıklara çıkan
Irmak boylarında dolaşan bir adamın
Kavgaya hazırlarken oğlunu
Terinde yansıyan sevinci gibi
Sana yeni şarkılar söylemeliyim.

Artık büyüsüyle kapıştım sessizliğin,
Körpecik bir bebeğin sevdalı bakışlarından
Pırıl pırıl açılan dünya
Ufkunu sarıyor senin,
Hayat sinende
Garip bir göçmenlik duygusu sanki,
Sarı başak ve mercan gülleriyle alnında
İncelip kopuyor güzelliğin.

Ürkek bir aşkın
İçime doldurduğu acıdan
Çatlayıp yayılan dudaklarımla
Haykırarak çeliği işlemesi gibi işçilerin
Sana yeni şarkılar söylemeliyim.

Böylece yürüsün hasretime
Papatyalar gökyüzü ve gözlerin.

MASUM ŞİİR

Sabah nefes alıyor
ve bağrı kabarıyor toprağın

Bana geliyorsun

Kanatları
sedef yağmur damlalarından
beyaz kelebekler salıyor
ruhuma
dudakların

Yüreğinden koparak ışıldayan
yüzündeki o gülümseyiş
sanki kırlarda koşuşmaktan
sağrısı sancılanan
beyaz bir tay gibidir
terli
narin
sokulgan

Sabahın ilk nefesiyle
damla damla çözülürken kırağı
ağzın geceden kozalanmış
ay tadıyla uyanır;
sisli köpüğü gibi ırmakların
ağarır omuzların

Aralanan gökyüzü sana
kıvır kıvır alnından oğlakların
ipek beyazı bir parıltı bırakır

Ah, yanan yüreğin taç yaprağı
açıl
alevinle durula beni

Sabah nefes alıyor
ve bağrı
şen şarkılarla kabarıyor kuşların

Bana geliyorsun.

Serpiştiren kar değil artık,
papatyalardır..

ANA YÜREĞİ

Bir sen dokunabilirsin ancak
öyle hafif, öyle eşsiz, öyle sıcak
ellerinle ağrısına bebeğin;
yalnız senin bakışındır
bebeği büyüleyen
ve değince yüreği yüreğine
ağrısı yalnız sende böyle bin kat fazlalaşır..

Bir senin kollarındır
en ateşli günlerin en dikensiz beşiği;
yalnız senin kucağında bebeğin ağrıları kaçışır
ve alnın alnına onun
bir ufuk derinliği, bir deniz parıltısı taşır..

Yağmurun var, damla damla ışıldatır gülleri
dallara tomurcuklar bırakıp göğe doğru uzatır;
kuşların var, gürleyince fırtına
yuvasına kanat gerip koruyan;
güneşin var, ısıtır
tutuşturur tohumu,
sürgünlerde, peteklerde, çiçeklerde
arılar uçuşturur;
yüreğin var, tavşanların, civcivlerin, sincapların
binbir sıçrayışla dokuduğu yüreğin...
Sığınıp kollarında ısınır
gülümseyip ışıldar
ağrıları usul usul diner bebeğin..

Yıldızısın sen onun:
dağıtırsın geceleri içine dalan sisi;
boşluğusun: özlemeyi senin yokluğunda öğrenir;
çimenisin: en uysal uykulara kucağında uzanır;
tanımısın sen onun: takılır gözleri gözlerine
çözülür nefesinden ilk sözcüğün gizemi,
dudağına zümrüt bir parıltı ilişir,
bebek, başlar anlatmaya kendini..

Ah, öyle içten, öyle temiz,
öyle karşılıksız
bir senin yüreğin kaldı
bu zifir karanlıkta

O yürek ki içimizden öksüzlüğü geçirir;
o yürek ki ölesiye sevmenin
halkın ve hayatın öğretmenidir..

KUŞ TAKVİMİ

I
Kuş uçar
aman ne güzel uçar kuş
çözülür göğsünden bulutların düğümü
toplanır kanat uçlarına

Kuş uçar
onun oyuncağıdır akşam üstleri
gündüzleri yıldızlar kadar yüksektedir
dallarda yorgun düşer karanlıklar basınca

Yoksa kuşlar pamuktan mı
yoksa sihirli mi onların altında hava,
usulca konuşları
çocukların düşleri tozlanmasın diye mi

Uçan kuş beni sevindiriyor
eriyor dertlerim onların narin sırtlarında
ırmak sularına dokunan kanatlarla uyanıyorum
ve zaten bütün rüyalarımı
kuşlar taşır gözuçlarıma
Kuş uçar
ve göğsünü yukarlarda
yukarlarda
sepserin rüzgârlarla ovar

Yoksa bulutlar kuşların dağları mıdır

Kuş uçar
dayarım sırtımı ben de soğuk duvara
onları seyrederim,
avcumda gizlenmiş çocuk yumrukları gibi
ter damlaları
ceplerimde kırış kırış mektuplarımla

Uçan kuşla
Azalır yorgunluğum
Arkadaş olurum yıldızlarla

YAZDIR USULCA GELEN

Savur kokusunu gönlünün
sümbülüm
savur, gün kokunla tutuşsun;
sarın sağnağın uğultusunu
leylağım
sarın, saçlarında
salkım salkım ayışığı büyüsün..
Kimbilir kaçıncı yazdır gelen
en uçarı yerinde kekreyen öpüşlerin
alışkını yüreğe
kimbilir kaçıncı yazdır gelen?
Süzül kelebeğim
koynunda çimenlerin
örtün papatyanın yanağında tülünü..
Hızla geçen bir ömrün
uykusuz geceleri
daha uzun ölümden..
Cıvılda ispinozum
bağrını titreştirip cıvılda
dinle ufuklardan yankısını içindeki yangının..
Yazdır usulca gelen
ve toplayıp eteğine nice kederi
gidiverecek birden.

ESİNLENDİĞİ ŞARKININ EŞLİĞİNDE KIRIK-DÖKÜK SÖZLER

Uyandırın anamı, söyleyin gidiyorum,
yolumu gözlemesin, dönemem belki geri;
arkadaşlarım duysun, söyleyin gidiyorum
dönemem belki geri, kardeşim bunu bilsin..
İnleyecek köpeğim ıslığım kesilince,
güvercinim saçağın boşluğuna sinecek;
babama haber salın alnarım onda kalsın
sulasın günaşırı dönemem belki geri..
Korulara söyleyin, dağlara, asmalara,
baygın çocukluğumun çınladığı kırlara
söyleyin gidiyorum dönemem belki geri,
gelsin anılarım beni uğurlasın..
Sadece sevdiğimden gizleyin, söylemeyin duymasın,
o kadar körpe ki kalbi, bilmiyor yitirmeyi,
söylemeyin bu akşam sevdiğim ağlamasın.

ATAOL BEHRAMOĞLU

1942'de Çatalca'da doğdu. İlkokulu Kars'ta, ortayla liseyi Çankırı'da okudu. 1966'da Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Öğrenciliği sırasında fakültede düzenlenen şiir yarışmasında birinci oldu. 1968'den 1970'e kadar Trabzon ile Malazgirt'te yedeksubaylık yaptı. 1970'te İsmet Özel'le Halkın Dostları, 1975'te Nihat Behram'la Militan dergisini çıkardı. 1971'de Fransa'ya gitti. 1972-74 yılları arasında Moskova Devlet Üniversitesi'nde Rus ve Sovyet edebiyatı üstüne öğrenim gördü. Türkiye'ye dönüşünde İstanbul Şehir Tiyatroları'nda dramaturg olarak çalıştı. 1978'de Sanat Emeği dergisinin kurucu ve yöneticileri arasında yer aldı. 1979'da Türkiye Yazarlar Sendikası Genel Sekreterliği'ne seçildi. 1981'de tüm şiirleriyle Asya-Afrika Yazarlar Birliği'nin Lotus Edebiyat Büyük Ödülü'nü kazandı. 1982'de Barış Derneği Davası nedeniyle 10 ay tutuklu kaldı. 1984'te gittiği Fransa'da Sorbonne Üniversitesi'ne bağlı Centre de Poétique Comparée bölümünde Türk ve Dünya şiiri üstüne çalışmalar yaptı. 1986'da Paris'te Fransızca yayınlanan Anka dergisinin kurucuları arasında yer aldı ve yönetimini üstlendi. Türkiye'ye döndükten sonra yayınevlerinde çalıştı. Türkiye Yazarlar Sendikası Genel Başkanlığı'nda bulundu (1995-1999). Cumhuriyet gazetesinde köşe yazıları yazıyor. İstanbul Üniversitesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim üyesi.

Ataol Behramoğlu'nun ilk şiirleri Ataol Gürus imzasıyla 1960 yılına değin Yeni Çankırı ve Yeşil Ilgaz gazetelerinde çıktı. 1960'tan sonra kendi adıyla Varlık (1961), Ilgaz (1961-62), Yelken (1961), Gençlik (1962), Ataç (1963), Dost (1963), Evrim (1964), Yapraklar (1964-65) dergilerinde yazdı. 1965'te bu şiirlerinden bir seçmeyi *Bir Ermeni General* adlı yapıtında topladı. Daha sonra göründüğü dergiler: Şiir Sanatı, Papirüs, Yeni Dergi, Ant, Halkın Dostları, Militan, Türk Dili, Felsefe, Sanat Emeği, Yazko Edebiyat, Varlık, Üç Çiçek, Gösteri, Adam Sanat, E.

Önce Cahit Külebi, Orhan Veli ve Attilâ İlhan'dan, sonra İkinci Yeni şairlerden etkilenen Ataol Behramoğlu, daha sonra "bireyci özellikleri ağır basan biçimci, kapalı, edilgen edebiyat anlayışı"na karşı "açık, toplumcu, etken edebiyat anlayışı"nı savundu. İkinci Yeni'yi eleştirip geride bırakarak her yönüyle yaşamı ele alan, usla duyguyu, düşünceyle imgeyi, biçimle içeriği başarıyla dengeleyen yalın, içten, açık deyişiyle kendine özgü bir şiire ulaştı. [A. B.]

YAPITLARI

Şiir: *Bir Ermeni General* (1965), *Bir Gün Mutlaka* (1970), *Yolculuk, Özlem, Cesaret ve Kavga Şiirleri* (1974), *Kuşatmada* (1978), *Ne Yağmur Ne Şiirler* (1978), *Mustafa Suphi Destanı* (1979), *Dörtlükler* (1980), *İyi Bir Yurttaş Aranıyor* (1983), *Şiirler* (1983, yapıtlarından seçmeler), *Türkiye Üzgün Yurdum Güzel Yurdum* (1985), *Kızıma Mektuplar* (1985), *Eski Nisan* (1987), *Bebeklerin Ulusu Yok* (1988), *Sevgilimsin* (1993), *Aşk İki Kişiliktir* (1999), *Yeni Aşka Gazel* (2002). Oyun: *Lozan* (1992).Yazılar: *Yaşayan Bir Şiir* (1986), *İki Ateş Arasında* (1989), *Mekanik Gözyaşları* (1990), *Nâzım'a Bir Güz Çelengi* (1990), *Şiirin Dili-Ana Dil* (1995), *Utanıyorum* (1996), *Kimliğim: İnsan* (1999). Anı: *Aziz Nesin'li Fotoğraflar* (1995). Gezi: *Başka Gökler Altında* (1996). Mektup: *Genç Bir Şairden Genç Bir Şaire Mektuplar* (1995), *Şiirin Kanadında Mektuplar* (1997). Çeviri şiir: *Kardeş Türküler* (1981). Seçki: *Çağdaş Rus Şiiri Antolojisi* (1987), *Son Yüzyıl Büyük Türk Şiiri Antolojisi* (1988), *Dünya Şiiri Antolojisi* (Ö. İnce ile, 1997). Çocuk kitabı: *Yiğitler Yiğidi ve Uçan At Masalı* (1990).

SABİHA

Bana bir sigara verin annem öldü
Bu sabah öldü beşe doğru sanırım
Allah allah ne var şaşıracak canım
Annem öldü diyorum hepsi bu

Yüzüme bakmayın öyle gülesim geliyor
Bir ayna olsa da aptallığınızı görseniz
Hani dokunsam siz de güleceksiniz
Boşverin kurallara murallara yahu

Şu son yıl keman bile çalmadı
Yüzünde çizgiler çoğaldıkça öfkelendi
Sanki suçlu oymuş gibi babama yüklendi
Beni kimse anlayamaz deyip durdu

İsterseniz sinemaya falan gidelim
Galiba Nadya'nın bir filmi var Tayyare'de
Ortanca birader çok ağladı dün gece
Sahi, Sabiha işi ne oldu?

BU AŞK BURADA BİTER

Bu aşk burada biter ve ben çekip giderim
Yüreğimde bir çocuk cebimde bir revolver
Bu aşk burada biter iyi günler sevgilim
Ve ben çekip giderim bir nehir akıp gider

Bir hatıradır şimdi dalgın uyuyan şehir
Solarken albümlerde çocuklar ve askerler
Yüzün bir kır çiçeği gibi usulca söner
Uyku ve unutkanlık gittikçe derinleşir

Yan yana uzanırdık ve ıslaktı çimenler
Ne kadar güzeldin sen! Nasıl eşsiz bir yazdı!
Bunu anlattılar hep, yani yiten bir aşkı
Geçerek bu dünyadan bütün ölü şairler

Bu aşk burada biter ve ben çekip giderim
Yüreğimde bir çocuk cebimde bir revolver
Bu aşk burada biter iyi günler sevgilim
Ve ben çekip giderim bir nehir akıp gider

BİR ÇOCUĞUN RÜYASI İÇİN ŞİİR

Bir çocuğun rüyasında her zaman
Kaybolmuş bir sevgili vardır
Onu eskiciler çalmıştır
Bir akşamüstü hiç umulmadan

Kırların serinliği gelir
Konar bir çocuğun alnına
Onun için uyurken alınları
Beyaz ve gergindir çocukların

Senin de çocukluğun akrabadır
Yaz bahçeleriyle, elmalarla
Tozlar kalkmıştır bir akşamüstü
Mezarlığın ordaki bayırdan

Kaybolmuş bir sevgi her zaman
Kaybolmuş bir bilyaya benzer
Anımsanır ışıltısı
Belli belirsiz gözyaşlarıyla

Bir çocuğun rüyasında bazen
Bulunur kaybolmuş bir bilya
Kiraz ağaçları sallanır
Güvercinler uçuşur havada

UNUTTUM, NASILDI ANNEMİN YÜZÜ

Unuttum, nasıldı annemin yüzü
Unuttum, sesi nasıldı annemin.
Gece bir örtü olsun anılardan
Kara yüreğime örtüneyim.

Unuttum, nasıldı annemin gülüşü
Unuttum, nasıldı ağlarken annem.
Yaşam sallasın kollarında beni
Küçücük oğluyum onun ben.

Unuttum, elleri nasıldı annemin
Unuttum, gözleri nasıldı bakarken.
Kuru ot kokusu getirsin rüzgâr
Yağmur usulcacık yağarken.

BİR PAZAR...

-Joan Baez'e-

Tozlu, havasız, ışıksız koğuşta
Oturmadaydık suskun, kederli
Pazar günü tekdüze uzuyordu
Herkes kendi küskün düşündeydi

Küçük, transistörlü radyodan
Ansızın ışıklı bir insan sesi yükseldi
Işıdı durgun yüzler
Gün aydınlığınca gülümsedi

"Geçmiş günler" diyordu şarkıcı
Ama diriydi, umut doluydu sesi
Tutunup bu özlemli ezgilere
Aştık zindanın duvarlarını sanki

Karanlık koğuş aydınlanıverdi
Umutla canlandı yürekler
İnsana yaraşan özgürlüktür
Anladım bir daha – ve sevinçle dolu gelecekler.

Kederli bungun günlerim benim
Gün olup geçeceksiniz siz de;
Ama ben herkes için istemekteyim
Özgürlüğü, kendim için değil sade.

Işıklı sesi o şarkıcının
Bir insan yüreğinden taşan sevgi
İnanıyorum yıkacak duvarlarını zindanların
Kurulacak sevginin ve özgürlüğün egemenliği...

EYLÜL SABAHININ SERİNLİĞİNİ...

Eylül sabahının serinliğini
Yaprakların serinliğini
Ciğerlerime dolduruyorum

Sessizlik ve serinlik
Birleşiyor
Yıkanmış güvercinler
Ve çok uzak bir tren sesi

Her zaman yeniden başlamak duygusu
Doğuyor içimde
Her uyanışımda

Düşmanlarımı bağışlıyorum
Daha çok seviyorum dostlarımı
Her uyanışımda

Eylül sabahının serinliğini
Yaprakların serinliğini
Yüreğime dolduruyorum

BEN ÖLÜRSEM AKŞAMÜSTÜ ÖLÜRÜM

Ben ölürsem akşamüstü ölürüm
Şehre simsiyah bir kar yağar
Yollar kalbimle örtülür
Parmaklarımın arasından
Gecenin geldiğini görürüm

Ben ölürsem akşamüstü ölürüm
Çocuklar sinemaya gider
Yüzümü bir çiçeğe gömüp
Ağlamak gibi isterim
Derinden bir tren geçer

Ben ölürsem akşamüstü ölürüm
Alıp başımı gitmek isterim
Bir akşam bir kente girerim
Kayısı ağaçları arasından
Gidip denize bakarım
Bir tiyatro seyrederim

Ben ölürsem akşamüstü ölürüm
Uzaktan bir bulut geçer
Karanlık bir çocukluk bulutu
Gerçeküstücü bir ressam
Dünyayı değiştirmeye başlar
Kuş sesleri, haykırışlar
Denizin ve kırların
Rengi birbirine karışır

Sana bir şiir getiririm
Sözler rüyamdan fışkırır
Dünya bölümlere ayrılır
Birinde bir pazar sabahı
Birinde bir gökyüzü
Birinde sararmış yapraklar
Birinde bir adam
Her şeye yeniden başlar

YAŞADIKLARIMDAN ÖĞRENDİĞİM BİR ŞEY VAR

Yaşadıklarımdan öğrendiğim bir şey var:
Yaşadın mı, yoğunluğuna yaşayacaksın bir şeyi
Sevgilin bitkin kalmalı öpülmekten
Sen bitkin düşmelisin koklamaktan bir çiçeği

İnsan saatlerce bakabilir gökyüzüne
Denize saatlerce bakabilir, bir kuşa, bir çocuğa
Yaşamak yeryüzünde, onunla karışmaktır
Kopmaz kökler salmaktır oraya

Kucakladın mı sımsıkı kucaklayacaksın arkadaşını
Kavgaya tüm kaslarınla, gövdenle, tutkunla gireceksin
Ve uzandın mı bir kez sımsıcak kumlara
Bir kum tanesi gibi, bir yaprak gibi, bir taş gibi dinleneceksin

İnsan bütün güzel müzikleri dinlemeli alabildiğine
Hem de tüm benliği seslerle, ezgilerle dolarcasına
İnsan balıklama dalmalı içine hayatın
Bir kayadan zümrüt bir denize dalarcasına

Uzak ülkeler çekmeli seni, tanımadığın insanlar
Bütün kitapları okumak, bütün hayatları tanımak
[arzusuyla yanmalısın
Değişmemelisin hiçbir şeyle bir bardak su içmenin mutluluğunu
Fakat ne kadar sevinç varsa yaşamak özlemiyle dolmalısın

Ve kederi de yaşamalısın, namusluca, bütün benliğinle
Çünkü acılar da, sevinçler gibi, olgunlaştırır insanı
Kanın karışmalı hayatın büyük dolaşımına
Dolaşmalı damarlarında hayatın sonsuz taze kanı

Yaşadıklarımdan öğrendiğim bir şey var:
Yaşadın mı büyük yaşayacaksın, ırmaklara, göğe,
[bütün evrene karışırcasına
Çünkü ömür dediğimiz şey, hayata sunulmuş bir armağandır
Ve hayat, sunulmuş bir armağandır insana

GÖRÜŞME GÜNÜ

Çocuğumla demir bir parmaklık konuldu aramıza
İkibuçuk yaşındaki çocuğumla

Ulaşmak istedi bana çocuğum
Kafese çarpan bir kuş duygusuyla

Çocuğumla tel örgüler konuldu aramıza
Kalın tel örgüler iki sıra

"Saklanma baba" dedi çocuğum
Sitemle. Çırpınan bir bakışla...

Çocuğumla bir uçurum konuldu aramıza
Sevinci nefretten kesin çizgilerle ayıran uçurum

Ve ben –aptal gibi– hâlâ
"Bu denli kötü olunamaz" diye düşünüyorum...

ÇOCUĞUM, SIMSICAK UYUMAKTASIN ŞİMDİ SEN

Çocuğum, sımsıcak uyumaktasın şimdi sen
Tüyden ve sevinçten bir ırmaktasın şimdi sen
Bir dağ suyu gibi, kayalar içinden fışkıran,
Göklere, denizlere doğru büyümektesin şimdi sen

NİCEDİR ÖZLEMİŞİM

Nicedir özlemişim
Bu rüzgârı
Hani Doğu'da eser
Bahar akşamları

Nicedir özlemişim
Bir elma ağacının
Dibine oturmayı

Nicedir özlemişim
Şoseleri, dağları

Nicedir özlemişim
Bir dosta sarılıp
Ağlamayı

HER ŞEY ŞİİRDİR...

Her şey şiirdir, uğultusu rüzgârın
Bir ırmağa usulcacık yağan kar
Her gece okunan bir dua çocuklukta
Gökyüzünde bölük bölük turnalar

Her şey şiirdir, sevinç ve keder
Dünyada olmak duygusu...
Kıyıda, ıssız kayalıklarda
Kendi başına ışıldayan su

Her şey şiirdir, şimdi, şu anda
Ak kâğıt üstünde dolanan elim
Karşıki avluda salınan söğüt
Yandaki odada uyuyan bebeğim

Her şey şiirdir, ve imgeler ki
Sancılı ve karmakarışıktırlar
Bir elden bir başka ele geçen duyum
İki ırmak gibi birleşen dudaklar

Her şey şiirdir, çağrısı aşkın
Bahar toprağından yükselen tütsü
Umut ve acı, başlayan ve biten,
Yağmurun ve akıp giden hayatın türküsü

Her şey şiirdir ve bir gün belki
İlk aşkım, ilk göz ağrım şiir
Koynunda ona yazdığım mektuplar
Bir yerlerden çıkıp gelecektir...

CENGİZ BEKTAŞ

1934'te Denizli'de doğdu. 1953'te İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirdikten sonra Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde İç Mimarlık ve Mimarlık Bölümlerinde okudu. 1956'da Almanya'ya gidip Münih Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nü bitirdi (1959). Alman Şehircilik Akademisi Kurslarını izleyip iki ünlü mimarın yanında çalıştı (1959-62). Yurda döndükten sonra Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde mimarlık bürosunu yönetti, özel bir mimarlık yüksek okulunda öğretmenlik yaptı (1967-69). Öğretmenlik işini yurt dışında (Makedonya, Amerika, Almanya vb) ve yurt içinde sürdürüyor. 1979'da yerleştiği İstanbul'un Kuzguncuk semtinde kendi işliğinde yürüttüğü meslek çalışmalarının yanı sıra, gerek yazar örgütlerinde gerek sivil toplum örgütlerinde etkin görevler üstleniyor. Türkiye Yazarlar Sendikası Genel Başkanı (1999 →).

Mimarlıkta Eleştiri kitabıyla 1968'de Türk Dil Kurumu Deneme Ödülü'nü, Mor ile 1971'de TRT Sanat Ödülleri yarışmasında tek şiir Başarı Ödülü'nü kazandı. Mesleksel, sanatsal ve kültürel çalışmalarından ötürü 1988 ve 1992'de Ulusal Mimarlık Sergisi Ödüllerine, 1992'de Çukurova Kültür ve Sanat Vakfı Kültür Ödülü'ne, Denbir Sanat Üstün Hizmet Ödülü'ne, 1997'de Abdi İpekçi Barış Ödülü'ne, 1998'de Serbest Mimarlar Derneği Eğitim Ödülü'ne, 2001'de Ağahan Mimarlık Ödülü'ne değer görüldü.

1960'tan beri yayınladığı şiirleri, kullanımına az rastlanan sözcüklerle, kendine özgü bir söyleyişle, usa seslenen insancıl özle, geçmiş uygarlıklara, kültürlere ve doğaya yönelik sevecen bir duyarlıkla dikkati çekmiş, "yerli bir bireşime varma çabası"yla, "öykünmecilikten uzak, sorumluluğunun bilincinde bir ozan"ın (T. Saraç) ürünleri olarak yorumlanmıştır.

YAPITLARI

Şiir: *Kişi* (1964), *Akdeniz* (1970), *Mor* (1974), *Yer Deli Gök Deli* (1976), *Yeryüzünün Yüreği* (1978), *Zeytinli Fırın Sokağı* (1981), *Güz Ey* (1983), *Dört Kişiydiler Bir de Ben-Ustalarım* (1984), *Fide* (1987), *Onu Birden* (1990), *Dışların İçi* (1994), *Poems by Cengiz Bektaş* (1997), *Mor* (1998), *Su Belleği* (1998), *Su Gölgesi* (2002). Deneme: *Mimarlıkta Eleştiri* (1967), *Bedri Rahmi Nakışlı Bir Deneme* (1975), *Benim Oğlum Bina Okur* (1980), *Duvarların Dışı da Senin* (1982), *Yuva mı Mal mı* (1983), *Kimin Bu Sokaklar Bu Alanlar Kentler* (1987), *Kültür Kirlenmesi* (1996), *Kent* (1996), *Ev Alma Komşu Al* (1996), *Türk Evi* (1996), *Yaşama Kültürü* (1996), *Hoşgörünün Öteki Adı: Kuzguncuk* (1996), *Bak Bak Desinler* (1998), *Kentli Olmak Ya Da Olmamak* (1999), *Akdenizli Ozanlar* (1999), *Barış Sofrası* (2001). Çeviri: *Sappho* (A. Erhat'la birlikte 1978), *Çizmeli Kedi* (1981). İnceleme: *Koca Sinan* (1968), *Halk Yapı Sanatından Bir Örnek: Bodrum* (1977), *Antalya* (1980), *Babadağ Evleri* (1987), *Kuşadası Evleri* (1987), *Şirinköy Evleri* (1987), *Akşehir Evleri* (1987), *Koruma Onarım* (1993), *Mimarca Mermer* (1993), *Kuş Evleri* (1994), *Selçuklu Kervansarayları* (1999), *Halk Yapı Sanatı* (2001). Çocuk kitabı: *Koca Rıza* (1981), *Ebemevi* (1981), *Sevgiyle Yap* (1981), *Usta ile Çırak* (1981), *Çağıl Nasıl Mavi Oldu* (1999).

ADSIZ

Şirinköy'ün kadınlarına

Penelope olmadı hiç
Gece gündüz aç susuz dokudu da
Yanıp kurtulacaktı Jan Dark olsa
    Ortaçağa doğan
Karşı dağın karlı yamaçlarından
Bütün eve odun çeken
Gelin
Şirinköy'lü
Kar çatlağı ayaklarını
Bastırırdı duvara her gece

Niobe değildi
Kübele'nin dişiliğine değmemişti eli
Muskacıdan muskacıya umut
Yatır dallarında çaput
Hiç doğurmadı
Yılan olsa emzirecek göğsü
Sızlayarak
Her gece
Her gece kardan soğuk söze yenik

Andromake hiç olmadı hiç
Seyretmedi erkeğini surlardan
Savaşı birlikte tarlada
Ağayla ve devletli
Açlığı omuz omuza
Akmaz arıkları ortaçağın
Yirminci yüzyılda bile
Şirinköy'den gelinlerden gelinle de

Paylaşmağa gelmişti
Sevgiyi
Antigone değildi
Sonuna dek
Kendi öldürmedi
kendini

Yatıyor odanın ortasında
Çıplak tabanları
örtünün dışında
yarık yarık
Gömülmeğe bile
Gün dönünce
Kalkıp kendi gidecek gibi

BİR GÜN

Tozunu toprağını silkeliyordu zeytin
Apollon atlarını yıkıyordu Çürüksu'da
Çocuk gözlerinde görüyordu kendini yeryüzü şaşkın

Ben değildim işte ben bir daha
Daldım kavaktım köktüm
Başaktım gelinciktim kelebektim
Diyarbakır'da sokak
Perge'de tapınak
Kızılırmak'ta çamurdum
Ağrıda yel
Akdenizde tuz

Arınmış benim olanlardan
Bir adım daha özgürlüğe
Çırılçıplak

BİRE VARMAK

"Gelin canlar bir olalım"
Yüreklerimizde kendi kendine yetişen
Bizden
Kimselerin yorumlamadığı ağaçlar çiçekler

Dağlar
Kötüye yormadığı kimselerin
Aydınlık
Daha güzel bir öncekinden

"Gelin canlar bir olalım"
Beni bırakıp
Benim olmadan hiçbir şey
Gelin bire varalım

AZ DURUP

İçimden geliyordu
Satırbaşlarını seviyorum
Bir küçük ev anlatıyorum
Bir dişi
        söze geçiriyor parmaklarını

Ahmet usta
        taşlardan birine yanındaki
Avucunu koydu
        az durup
Baktı güzel güzel

Hüseyin tahta kokuyordu
Bir kişi tahtaysa işi
        tahta kokmalıydı
        ezseler bile
Az durup
Baktı güzel güzel

Az durup baktılar hep birden
        güzel güzel
Sonra çekip gittiler çıkınlarını toparlayıp
Eller
        öğünsünler

İLK YAZI

Rüzgâra söyledim
Söylemeliydim

Toprağa söyledim
Söylemeden edemedim

Suya söyledim
Eğildim de
/kendimi bile görmedim
Ta yüzüne söyledim

Hepimizin ortasında
Yakılan ateşe
/cadı kazanı ateşine
Gözümü kırpmadan söyledim

BOŞ BÖCEK KABUKLARI

Sanki anlamıyorlar
/daha çok
Sanki anlamıyorlar
/yoksa
Korkuya ya sağından ya solundan bakmaktalar
Dimdik gözlerinin içine dimdik bakıyorum
Birileri oturmuş Hollanda boyalarında
köylümü satmağa çabalıyor
Biri telefonlarda köpek köpek
Biri geçmiyor bu sokaklardan epeydir

Gözlerinin içine dimdik bakıyorum
Zırhlı arabalar
içi boşalmış böcek kabuklarına dönüyorlar

Sonra herkes kendi korkularını sarıp sarmalıyor
İyice yerleştiriyorlar içlerine
Yarın nasıl anlatacaklar
Kendilerini anlatırken görüyorlar önceden
Oralarını buralarını düzeltiyorlar
Sonra binlerce yüzlerini sergene diziyorlar narlar gibi

GELİNCİKLER

Beş gelinciktiler
Üzerime eğilmişlerdi
Üflesem diplerine düşeceklerdi
Sesimi almışlardı ayaklarımı da
Bıraksam
Gidemezlerdi

Çizgiler ardında dışarda
Mor durmadan kirleniyordu

Sesini özlediğim biri
Bozkır türküsündeydi
Beni de türküleyecek olan
Türkü olacağım bi güzel
Bileklerimden incecik başlayarak
Size çiçekleri anlatacağım
Söyleyeceksiniz arada bir
Çocuklarınızın gözlerine bakmadan

SÜREYYA BERFE

1943'te İstanbul'da doğdu. Çanakkale Lisesi'ni bitirdi (1960). İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde ve Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde bir süre öğrenim gördü. Yedeksubay öğretmen olarak askerliğini yaparken Anadolu gerçekleriyle tanışarak etkilendi. Arkın Yayınevi'nde, metin yazarı olarak çeşitli reklâmcılık şirketlerinde çalıştı. Şimdi Foça'da yaşıyor.

İlk şiiri Düzlem dergisinde çıktı (Şubat 1963). "Kasaba" adlı şiiriyle 1966'da Türkiye Millî Talebe Federasyonu'nun yarışmasını kazandı. *Şiir Çalışmaları* kitabıyla 1992'de Cemal Süreya Şiir Ödülü'nü, *Nâbiga* kitabıyla 2002 Behçet Necatigil Ödülü'nü, *Seni Seviyorum* kitabıyla da 2002 Orhon Murat Arıburnu Şiir Ödülü'nü aldı.

İlk şiirlerinde İkinci Yeni anlayışının etkileri olduğu kabul edilir. Sonraki dönemde İkinci Yeni'ye Ant dergisinde tepki gösteren gençler arasında yer aldı. Şiir serüveni, halk şiiri temaları ve söyleyiş özelliklerinden yararlandığı bir dönemden geçip çeşitli toplumsal ve siyasal gerçekler karşısında zaman zaman sert tepkiler göstermeye, zaman zaman iğneleyici bir eleştirelliğe yöneldi. Kısa şiirlerinde ince ayrıntılara yer veren az sözcüklü arınık bir söyleyiş egemenken, uzun şiirlerinde çeşitli olay kesitlerinin birbirini izlediği, bol ayrıntılı, imgesiz bir öyküsel anlatım kullanmaktan çekinmedi.

YAPITLARI

Şiir: *Gün Ola* (1969), *Savrulan* (1971), *Hayat ile Şiir* (1980), *Ufkun Dışında* (Toplu Şiirler, 1985), *Şiir Çalışmaları* (1991), *Ruhumun* (1998), *Seçme Şiirler* (2001), *Nâbiga* (2002), *Seni Seviyorum* (2002).

BIR GECE KONUŞMASINDAN

Şiirim hüznümün içinde yaşar
Bilmem sesi tutar mı seni
Çünkü bir gemi bir bilinmeyendir
Direklerini uzatmış göğe
Bulutları toplar
Yanmış ışıkları karanlıktan
Güneş evine çekildikçe
Geçici ve kırmızı evine
Yüzüm gülmüyor sararmaktan

Hüznümün içinde soluklanır şiirim
Oldukça yorgun bir yanı eksik
Bilmem sesi tutar mı seni
Saplanmış bir kumsala ki
Yakmış denizini çoktaan

Şiirimin içinden geçer hüznüm
Ayakları yok elleri var uzunca elleri
Sanımca titrek biraz öne büyümüş
Bilmem sesi tutar mı seni

YANGINLAR ÖLÜLERE BENZER

O bitmeyen yangınların tutturduğu ses
Döne döne çıkıyor kayalardan
Bir ölünün çığlığı gibi deşiyor
Yastığının altından lavantalar çıkan
Beyaz güneşiyle sevişen
Uzun esmer ve dar ölünün
Dikenli çığlığı gibi
Yorgun yüzleri geniş elleri

Bilmeli ki yangınlar ölülere benzer
Sincaplar kaçışır orman yangınlarında
Dolar alevlerin gölgesiyle sular
Toprak olur gerili gözlere dönen evler

İÇİMDEKİ IRMAK

Kim durdurabilir akışını
İçimdeki ırmağın
Acılardan acılara koşan saatler mi

Annem her gece ölen bir kadın
Yüreğim onulmaz bir düş
Bir acemi

Ben yalnızken solar gece
Soğuk bulutlar yüzüme devrilir
Gökyüzü bulanır

Gömülür bir ölü gibi
Ama yine çağlar o düzensiz ırmak
O serseri

SON AYLARIN ŞİİRİ

Ben sevince yeryüzü arınır
Yüzüme vurur gölgesi
Yüreğim aşkla beslenen başaktır
Açılır
Soymak ister kabuğundan bedeni

Ben ağlayınca serçeler uçar
Dünya küçülür gözümde
Durur önümde bir hüzün serpintisi
Yayılır
Yıkmak ister acıdan kuleleri

Ben gidince öfkem ayaklanır
Dindiremez onu çocuklar bile
Köpürür taşar ama yalnız kalır
Morarır
Yalnızlığın verdiği sessizlikle

YAŞANMIŞ

Sana alacakaranlıkta bile bakarım
Saçını okşarım gözyaşını silerim
Kokun duman olur durur üstümde
Adını söylerim içimden
Yalnız adını söylerim
Bir de belini örterim
Gözlerinin ışığında yaparım bütün bunları
Gözlerinin ışığındaki alacakaranlıkta

Sana alacakaranlıkta bile varım
Pek konuşmam
Oturur seni dinlerim
Sesin cıvıldar durur önümde
Adını söylerim içimden
Yalnız adını söylerim
Bir de ateşe değermiş gibi öperim
Acılarının ışığında yaparım bütün bunları
Acılarının ışığındaki alacakaranlıkta

UÇURUM, SU, KIRLANGIÇ

Alnın bir uçurum
önce gözlerimin
sonra dudaklarımın düştüğü
ve her seferinde
saçlarına takılıp kaldığı bir uçurum

Serin bir su alnının kokusu
Bu çok sıcak şehirde
birdenbire önüme çıkan
yenileyen dirilten
serin bir su

Gözlerin
yükü ağır iki kırlangıç
Bana doğru kalbime doğru
uçan uçan iki kırlangıç
Kimi zaman değip geçen
kimi zaman çarpıp kalan
karanlık şeylerden aydınlık taşıyan
sevinçle kederi
aşkla çileyi
bugünle yarını yansıtan
iki kırlangıç

YAŞAMAYI BİLMEYEN

Küçük toprak bir yoldan çıkıyorsun evine
Ellerini hiç mi hiç boş görmedim
Su gaz ya da öteberi, ikide bir soluklanıyorsun
Dönüp arkana baksan güzel bir İstanbul manzarası

Lambanı yakıyorsun, iki lokma bir şey, sendika gazetesi
düşüyor elinden, vardiyadan dönmüşsün, çözülüyor etlerin
Birkaç zeytin bir dilim ekmek bir sigara. İniyorsun yokuştan
hızla. Önünde güzel bir İstanbul manzarası

EGEMEN BERKÖZ

1941'de Karadeniz Ereğlisi'nde doğdu. Bolu Erkek Lisesi'nde (1959) tamamladığı orta öğrenimden sonra, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde İtalyan Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi (1963). Askerliğini Yedek Subay Öğretmen olarak Bingöl'ün Solhan ilçesindeki bir dağ köyünde yaptı (1964-66). *Cumhuriyet Ansiklopedisi*'nde çevirmen olarak başlayan çalışma yaşamını 1970'den sonra reklamcılık alanında sürdürdü. Bu alandan ayrılmasının ardından Cumhuriyet gazetesinin Dünya Klâsikleri dizisini yönetti (1998-2001). Şimdi 2001'de aynı gazetenin kültür servisi şefi.

İlk şiiri Yeditepe dergisinde (Kasım 1959) çıktıktan sonra, yoğunlukla Dost, Ataç, Yelken, Evrim, (kurucularından olduğu) Alan 67, Şiir Sanatı, Dönem, Yordam (1960-66) dergilerinde yayınladığı ilk dönem ürünlerinin, başta İkinci Yeni olmak üzere çeşitli etkiler taşıdığı kabul edilir. Kişiliğini bulduğu gözlenen ve Papirüs, Soyut, Yeni Dergi'de (1967-72) yer alan sonraki şiirleri, kendine özgü bir sözcük ve noktalama kullanımıyla, alışılmışın dışında bir ritm ve dize anlayışıyla dikkati çeker. Toplumsal ve siyasal olayların izlenimleri, bireyde yaşamın yarattığı duygular ve tepkiler bu şiirlerde zaman zaman patlamalara ulaşarak, ama yükseltilmiş değil, kırık bir iç ses aracılığıyla, yinelemelerden güç alan bir söyleyiş içinde yansıtılmıştır.

YAPITLARI

Şiir: *Çin Askeri Ah Devran* (1966), *Yalnızlıklar Yalnızlıklar* (1977), *Bu Kitapta Sen Nerdesin?* (1981), *Yalnız ve Birlikte* (Seçmeler, 1985).

BÜYÜ

Deniz sen ne büyüksün
gece bakınca, İstanbul
oluyorsun, mavili kırmızılı
yanan fenerler oluyorsun
köylümün gözlerine bakınca.

Deniz, seni yıldız yaptım
yattığım yerden görebilirim artık
dolaş dur gökte
deniz, seni sustum
seni yankıladım duvarlarda.

Bu şiir senin için
beyaz bir fil gibi, ufacık
beyaz bir kadın gibi
bur beni, ben bir yenilişi
noktaladım.

Deniz, sen ne büyüksün
Seni benimle yaptım.

ÇİN ASKERİ AH DEVRAN

İçim. Yeşil sarı ovada
ilkyaz selleri, gecenin
hüznü olur ve sığmaz, sığmaz
odama. İçim. Binlerce
hasır şapka, güneş
yakar ve divan sazı kırmızı şarap.
Türkümü söyler. İçim.
Benim türkümü söyler.

Karanlığı deler kırmızı. Yanar
toprak yanar toprak
sigaramın ucunda
karanlığı deler kırmızı.

Hoşçakal
derim günışığına. Gecem
benim gecem başlar, yağmuru
ve Vivaldi'yi gecem

alır gelir. Susarım. Şiir yazarım.
Karanlığı deler kırmızı
sigaramın ucunda, yanar ellerin
yanar toprak ve alnım.

İçim. Dereboyunda çocuklar
çılgın çocuklar dereboyunda
ben uzağın türküsünü söylerim
döner devran ve binlerce
olur ah çocuk olur içim.
İçim. Ezgilenir.

Hoşçakal
derim yağmura ve sana
karanlığı deler kırmızı
sigaramın ucunda, yanar ellerin
yanar toprak ve alnım.
İçim. Çin askeri uzağı
ben uzağı bilirim. Bilirim.

SIĞINAK

Göğü kahverengileştiren bir çocuk
sizi coşkuya itecek.
Sobayı yaktıktan sonra
anılar ölüler evinden onbeş dakika.
Öğretmen garip. Kaçak.

Babası nasılsa ölen bir çocuk
ağlayacak. İsterse değil.
Ey büyüyü bozan içgüdü
biliyorum elbet bir gün
kuşların bana da konacak.

Köy uyuyacak. Kaçak
bir yanılsamadan sonra
kasım ayı ve sabah
unutup göğü kahverengi
ve yarıda dizelerimi
yazık! köy uyuyacak.

Uzakta kalmış şehir
ve göğü kahverengileştiren sesim.
Daha saatler var nasılsa
kasım ayına ve sabaha
ve hâlâ bitmedi patika
ve bir bayram fişeği gibi kalbim
ey büyüyü bozan içgüdü
ardımda.

Köy uyuyacak. Kaçak
daha saatler var
tükenmez suskuya.
Gel gel dönüşür sesim
elbet bir gün anıya.

İşte benim
yavaşlar yavaşlar
günlerle acımız
köy
uyuyunca.

YALNIZLIKLAR! YALNIZLIKLAR!

Genç yaşta vurulup düşen şairlerin öcüyüm ben
hayatın kurşunuyla
kentsoylu hayatın

Jozsef'in Leopardi'nin Uslu'nun Rimbaud'nun öcüyüm
yoksulluğun oğlu Jozsef'in, ezik
kambur ağlamaklı Leopardi'nin, hınçlı
yiğit yumuşak Uslu'nun, anılar anılar
ilenen Rimbaud'nun, kara zehir
öcüyüm ben
hayatın kalleşçe kurşunlayıp düşürdüğü
tüketici hayatın

kardeşlerim, kucaklayıp gözlerini öptüğüm
Attila
Giacomo
Muzaffer Tayyip
Arthur
silâhlarınız burda, ellerimde
geçmek için yeni ellere

ŞU BOĞUCU 1971

Karşı yüksek evlerin duvarlarına
güneş vurmuş
köyden
uzak köyden
duru köyden
dağı, ovası, anısı
içburkuculuğu
kıvranan gövdeme
çarpan ışık.
Işık.
Yıllar.

Göğün parlak güneşin mavi olduğu hayal dünyası.
Başka dünya.
Odayı dolduran
sokakları dolduran
şehirleri dolduran
benim olmayan.

Uygarlığın keskin dişleri.
Kelime cehennemi.
İnsanlar.
Seven öc alan alay eden
ölen öldüren
benim olmayan
yıldığım ürktüğüm sevemediğim.
Bahara rağmen
toprağa düşen yağmura
tohumdan fışkıran çiçeğe
renkleri cömert hayal dünyasına.

Bir de kentsoylu köpekliği.

Hayat oyun değil.
Hayat alnının ortasından zımbalar insanı
punduna getirdi mi.
Ekmeğini kelime kelime kazanmak oyun değil.
İlkyazı özlemle bekleyebilmek bunca ilkyazdan sonra
oyun değil.
Papatya toplamak Çengelköy sırtlarından
nisanda.
Canlı istavrit almak Samatya'da

kayıktan.
Buzzati'den bir hikâye çevirmek
sevip.
Şiiri yarıda bırakıp tarhana çorbasını
karıştırmak.
Oyun değil.

Ey yavan dünya
yavan çiçek ve otlar
yavan kısrak ve taylar
yavan gözler ağızlar
gülmeyin bana
alkışlamayın beni
sizi sevmediğim için
alay etmeyin benimle
ey pis su boruları, temiz su boruları
ey kibrit, ey yanan sigara
ey yer döşemelerinin kıralı
ey diş macunlarının şahı
ey yırtıp attığım dizeler
ey sakladığım reklam yazıları
bana acımayın
ey soytarılar ve onların soytarıları
ey soytarılar ve onların çoluk çocuğu
ey soytarılar ve onların yalnızlığı
ey soytarılar ve onların şehirleri kırları
bir kibrit çaksam ve
bana yer olmayan yüce dünyanızın
bana yer olmayan yapay dünyanızın
tutsam ardına
ey koca meşe ağaçları ve onların gölgeleri
ey sömürgenler ve onların sivri dişleri
ey sürüngenler ve onların zehirleri
ey kentsoylular ve onların bankaları işhanları arsaları
tankları tahvilleri
ey kentsoyluluk ve kahpeliğin daniskası
ey kentsoyluluk ve benim olmayan dünya
bir kibrit
ve satsam küllerinizi şeytana
güzel bir copy yazıp ben
komisyonunu başkaları alarak.

Dingin.
Sabah.
Perdelerin dışından gün ışığı.
Güneş belirtisi. Kuş sesleri.
Çan sesleri ve ezan.
Sessizlik.
Dinginlik.
Yaşamak.
Yüzünde sabah tazeliği var sevgilim
mi dedim sana?
Bu mu coşku verdi içine?
Kalbini bu mu ısıttı?
Sevdiğim, alevlendirdi seni
bu mu alevlendirdi?
Sabah
iyi, taze başlayan sabah
serin, güneş sızdıran sabah
bulutlardan
İstanbul'un kış sabahı
suyun akması tohumun bitmesi
çiçeğin fışkırması
sabahı
tazelik içinde gün
renkler renkler içinde
bugün iyiyim
umutsuzluk umut doğuruyor bende
yenilmek yenme isteği
mutlu edememek
mutlu etme isteği doğuruyor.
Galiba iyiyim.

Gün ortası.
Geceyarısı.
Tan ağarması.
Kibriti çaktığım sonra sana sarıldığım hayal dünyası.
İyi.

Kurtlar şehri sarmış.
Korku başlamış yine.
Kentsoylunun mezarı kazılmış.
İyi.

Gün ortası.
Geceyarısı.
Tan ağarması.
Ölüyor
yüzlerini hiç görmediğim
ellerini hiç sıkmadığım
kalbimin yarısı dostlar
içim sızlıyor –
üstelik yalanlarla dolu bir tarih
okuttular bize
bütün okullarda
ve hayatta da yalan sürüyor
ve yaşandıkça geride kalıyor
kemiğe dayanan bıçaklar
şehre inecek dağlar
içim sızlıyor.

Üstünlüğün bağışlayıcılığı zayıflığın gücüne
bırakıyor yerini
doğa insana, insan doğaya dönüşüyor durmadan.
Savaş sürüyor.
Yalnızlık sürüyor.
Yaşasın insansızlık!

Yaşasın reklâm yazılarım
ve yaşamak için
neler neler yaptığım –
doğadan aldığım
sesleri biçimleri
kötüye kullandığım.
Yaşasın reklâm yazılarım
ve koparıp attığım yürek.
Duvarı saran mum çiçeği.
İçimi burkan köy anıları.
Pis su boruları, temiz su boruları
ve copy-writer'ların şahı
Karayakup apartmanında.
Samatya – Turkey.

Güneş parlıyor.
Işıktan bıktım.
Gözlerim yorgun.

Yağmurlu sokakları, akşamüstü paltomun yakasını kaldırıp
ellerim cebimde dolaşmayı, kestane kebabı özledim.
Bir kahvede otururdum.
Sigara dumanları. Sıcak çay. Tavla. Satranç.
Beyazıt'ta olurdu.
Geçmişte.
Boşa harcanmış değil.
Anıtsal da olmayan.
Yalnız geçmiş.

İçim sızlıyor.
O eski yağmurlara karlara.
Aile hayatımın penceresinden baktığım bugün.
Dingin.
Sevgi içinde.
Kentsoyluca, beceriksizce, biraz dönekçe.
Suya sabuna dokunmadan içim sızlıyor.
Suya sabuna dokunmadan edebiyat.
Üstelik coşkuyla değil, ustalık ve alışkanlıkla
ve susuzluk yerine görmüş geçirmişlik, kanıksamışlıkla.

Bu şiir burda masala dönüşür.
Geldiğim yerden dönülmez artık.
Sokaklarda oğlanlar gezer.
Kadınlar kızlar mini etek giyer.
Kentsoylular plaja gider.
Hacılar hacdan döner.
Sen çiz bir üç köşeli bayrak.
Sen çiz bir dalgalı deniz.
Sen çiz bir karatiren.
O aydede, bu futbol topu.
Spor-Toto 2,5 lira artık.

Fikir ve Sanat İşçileri Kanunu
bütün kitapçılarda.

Kâğıtlar dolmuyor
halk şiir okumuyor
karşı yüksek evlerin önünde mısırcı
Hürriyet gazetesi okuyor.

KEMAL BURKAY

1937'de Tunceli'nin Mazgirt ilçesine bağlı Kızılkale köyünde doğdu. Ortaöğrenimini Akçadağ Köy Enstitüsü'nde, yükseköğrenimini bir süre öğretmenlik yaptıktan sonra Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde tamamladı (1960). Muhasebe memurluğu, kaymakam vekilliği, İngilizce öğretmenliği gibi görevlerde bulundu. Elâzığ ve Tunceli'de avukat olarak çalıştı. Varlık, Forum, Sesimiz, Papirüs, Dost dergilerinde çıkan şiirleriyle tanındı. Elâzığ'da Çıra dergisini yönetti (1965). Yeni Akış dergisinde (1967) çıkan bir yazısından dolayı ceza yasasının 142. maddesine göre yargılanıp dört ay tutuklu kaldıktan sonra aklandı.

12 Mart döneminde de bir yıl hapis yatan şair uzun süredir yurtdışında yaşıyor.

"Şiirimizi özümlemiş, Türkçenin tatlarına ulaşmış, gizlerini yakalamış bir şair" (C. Süreya) olan Burkay'ın şiirleri, toplumcu bir tutum içinde, "vurguları, yapıları sağlam" olarak değerlendirilip "edebiyatımıza güçlü, dinç bir kazanç" (B. Necatigil) sayıldı.

YAPITLARI

Şiir: *Prangalar* (1967), *Dersim* (1975), *Özgürlük ve Yaşam* (1993, Kürtçe-Türkçe, seçme şiirler), *Yakılan Şiirin Türküsü* (1993), *Berf Fedi Dıke* (1995, Kürtçe), *Rubailer* (1996, Kürtçe-Türkçe), *Can Taşır Dicle* (1998).

GÜLÜMSE

Hadi gülümse bulutlar gitsin
İşçiler iyi çalışsın, gülümse
Yoksa ben nasıl yenilenirim
Belki şehre bir film gelir
Bir güzel orman olur yazılarda
İklim değişir, Akdeniz olur, gülümse.

Sazlarım vardı, ırmaklarım vardı çok
Çakıl taşlarım vardı benim
Ama sen başkasın anlıyor musun
Tut ki karnım acıktı, anneme küstüm
Tüm şehir bana küstü
Bir kedim bile yok anlıyor musun

İklim değişir, Akdeniz olur, gülümse.

ŞİİR VE İNSAN

Çok aradım insan gözlerinde şiiri
Çok gördüm bir başına yitip gidişini türkülerin
Gözlerini azıcık eyle
Sana ekmek ve şiir getirdim
Burda şimdi açık deniz türküleri
Dağlara süzülen kuş
Ben ki yıllarca bir senfoniyi bekledim

Bir sıcaklığı alıp gitme benden
Gözlerini öldürüp gitme
Yeter kendine zincirler ördüğün
Yoksa ne anlamı kalır bunca hünerin
Atomun, elektriğin, uzay gemisinin

Çok aradım insan gözlerinde şiiri
Çok gördüm
Bir başına uçup gidişini türkülerin

ORKESTRA

Suskunsun
Sana herşeyi anlatır gözlerim
Şiiri, sevdayı, umudu
Yangınları, mapusları, hıyanetleri
Barışı, kavgayı anlatır gözlerim
Baş eğmişsem, baş kaldırmışsam
Dişimle tırnağımla dayanmışsam
Sabırsız bir top gibi
Şafak vaktini bekliyorsam
Gözlerim anlatır

Deli bir orkestra gibi yürekten çaldım
Hayatın şiirini
Gün doğuşunun ve sonbaharın
Suların, kayın ağaçlarının, tarlaların
Yürekten çaldım acıların
Kırbaç ve kurşun izlerinin şiirini

Kimi gün yazılarda kır çiçekleri topladım
Kimi gün ellerim kelepçeli, süngüler arasında yürüdüm sokaklarda
Ve çaldı durmadan içimdeki orkestra
Yangınlar, kurşunlar, işkence odaları
Annemin bitmez ağıtı
Dostların bıçaklanmış bakışları
Dikenli teller ardında bebek gözleri
Ve çaldı durmadan içimdeki orkestra

Suskunsam
Sana herşeyi anlatır gözlerim
Sevdayı anlatır bir ağıt gibi
Barışı ve kavgayı
Bıçaklanmış yüreği
Bir şafak vaktini
Kurşunları anlatır gözlerim

BİR GÜLÜ BÜYÜTMEK YOK MU

Örsün üstünde ses
Ve kıvılcım
Hep gençlik çığlıkları hatırlarım
Ayakları çıplak, göğüsleri yırtık
Yaralarına umut basmışlar
Bir gülümseme gibi taşıyorlar
Kamçı izlerini ve kederi
Hatırlarım
Daha dün gibi
Yüzyıllar boyunca
Ezilenlerin serüveni

Dallar suskun ve buruk
Kar türküleri acılı
Koğuşumdan ve tel örgülerden öte
Diyarbakır şehri suskun
Ova kıpırtısız, dağlar çok uzakta
Ve ben akkor bir öfkedeyim

Böyle her bahar yeşeriyorsam
Kederi ve zehri yeniyorsam
Bir gülü büyütmek yok mu
İzbede
Kavgada
Sevdada varsam
Bir gülü büyütmek yok mu

Geçti ezilenlerin resmigeçidi
Yirminci yüzyıl kapısından
Çığlıklarla, ağıtlarla, marşlarla
Seslerinde kavga ve kin
Özlem ve sevda
Bir öfke gibi hatırlarım
Keskin dişlerini efendilerin
Gülüşleri, kamçıları, darağaçlarını
Ben hıncımı bin yıllarca taşıdım
Bir umut çiçeği gibi taşıdım
Kavgamdan bir gül çıkar
Bilirim

HELİN

O doğduğu gün ben dağ köylerindeydim
O altı aylıkken hapisteydim
Döndüğümde unutmuştu beni
Üç yaşındayken süngüler arasında buluştuk
Bana ve jandarma amcalara bisküvit vermek istedi
O altı yaşındayken sıkıyönetim çaldı kapımızı
Bir yıl Ankara, İstanbul, Diyarbakır arasında dolaştım
Mapusaneye görmeğe gelişinde
Eve dönmüyorum diye küstü benden
Ve o yedi yaşındayken
Kaçtım ondan ve ülkemden

O şimdi sekiz yaşındadır
Nedenini bilemez ayrılıkların
Acısını bilir
Ve onun için bütün bu olup bitenler
Bir oyuncağın kırılışına benzer

(36. RUBAİ)

Toprak ve gül fidanı yetmez, gülden anlayan gerek
Soylu şiire gönül ehli bir ozan gerek
Her midyenin karnında inci oluşmaz
İşe usta, ustaya zaman gerek

UMUDUN TÜRKÜSÜ

Köylünün kazması
Umudun türküsü
Köylünün kazması
Yaşamın kendisi

Halkım yaralı, mahzundur
Yıllar yıllar geçti
Zulüm yedik, zulüm içtik
Ama saklıdır
Toprağın yüreğinde
Tohumu geleceğin

Köylünün kazmasında
Su yürür, gül açar
Köylünün kazmasında
Yüreğim bahar açar

ERAY CANBERK

1940'ta İstanbul'da doğdu. Haydarpaşa Lisesi'ni bitirdi (1958). İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi ve Yüksek Öğretmen Okulu Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'ndeki öğrenimini tamamlamadan Yedek Subay Öğretmen olarak askere gitti. Bir süre ilkokul öğretmenliği yaptı. Bir süre yayınevlerinde çalıştı. Kendi de (Afşar Timuçin'le birlikte) Kavram Yayınevi'ni kurarak, Felsefe Dergisi'ni çıkararak yayıncılık yaptı. Uzun yıllardır ansiklopedilerde çalışarak, çeviriler yaparak, antolojiler hazırlayarak üretken bir yazın adamı kimliğini ve yayın alanındaki etkinliklerini sürdürüyor.

İlk şiiri Yelken dergisinde (1963) çıktıktan sonra Şiir Sanatı, Soyut, Yeni Gerçek, May, Yeni Edebiyat (1965-71) gibi dergilerde şiirin yanısıra yazılar ve denemeler de yayınladı. Çok yazmayan, sık yayınlamayan, buna karşılık ince ayrıntılardan yola çıkarak yaşamı değişik duygular ve olaylar aracılığıyla dile getirmeyi seven, sezgisini ve tepkisini yumuşak bir söyleyişle, yalın bir anlatımla ortaya koyan toplumcu bir ozan kimliği sergilemektedir.

YAPITLARI

Şiir: *Kuytu Sular* (1969), *Yüreğin Burkulduğu Zaman* (1983), *Eskimiş Yalnızlığa* (toplu şiirler, 1992), *Ebrular* (1997). Çeviri: *Şiirler* (Mao Çe Tung, 1966). Seçki: *Çağdaş Vietnam Şiiri* (1967), *Sevda Türküleri* (1982), 199 *Şairden 199 Şiir* (Metin Celâl'le, 1998), *Nobel'li Şairler Antolojisi* (2000), *Emek Şiirleri Antolojisi* (Gülsüm Cengiz'le, 2000).

YAŞAMAYI GÖZE ALMAK

bir yaralı kızıl kuş gibi düşerdi güneş
karanlıklar başlardı sıkıntılı ve uzun
ondan kaçarcasına dönerlerdi adamlar
yenilmiş değil ama biraz utanmış gibi

kimle savaşırlardı kimse bilmezdi onu
şimdi sen her şeyden uzak büyüyen bir çocuksun
ananın ak sütü gibi kinlerle beslenen
yumruk gibi birşey düşün ellerini
yoksa bu çaresiz adamlar seni de yoksul eder

ay yoksa mavi sularda karanlık korkunç olur
cılk bir yara gibi içine yayılır bozgun
her yıl en güzel çocukları alır gider
dalgalar ki senin de rengine tutulduğun

sonra yine başlar yine bitmez tükenmez gibi günler
çeker seni sevdiğin türkülerle bir tutku
yıllar önce bir başkasının gönül verdiği suya

ya kaçmaktır kurtuluşun çaresi
ya yumruk gibi birşey düşün ellerini

AYRILIK TÜRKÜLERİ

I
dağlar ses vermedi silâh sesine
ve şehirler kapatmış kapılarını
evlerin içinde bir kin büyüyor
inceden inceye ve günden güne

bir haber sal sağ mısın umutlu mu
yiğidim can kardeşim delikanlım
geçtin mi kırları aştın mı suyu
güvercinim balacam gönül yoldaşım

ilkyaz geçti sıcak sardı her yanı
bir göç var dağlardan dağlara
ya umudunla katılsan kervanlara
ya tanıyanlarla göndersen selâmını

bir haber sal sağ mısın umutlu mu
yiğidim can kardeşim delikanlım
geçtin mi kırları aştın mı suyu
güvercinim balacam gönül yoldaşım

ince bir kız tutuyor yasını
belki saçları sarı belki saçları kara
resmin bile sarardı duvarlarda
ve örselendi kenarları

bir haber sal sağ mısın umutlu mu
yiğidim can kardeşim delikanlım
geçtin mi kırları aştın mı suyu
güvercinim balacam gönül yoldaşım

oğlunun iri damlaları andıran gözlerinde
babasız çocukların kırgın sevinci
yaşından önce büyüyecek belki
senin dingin ve düşünceli resmini gördükçe

bir haber sal sağ mısın umutlu mu
yiğidim can kardeşim delikanlım
geçtin mi kırları aştın mı suyu
güvercinim balacam gönül yoldaşım

ESKİ BİR TÜRKÜ

sen bana unuttuğum şeyleri hatırlat
yeniden söyleyeceğiz o eski türküyü bir gün
zalimce ve hunharca yok edilse de hayat
biz hiç ölmeyeceğiz büsbütün

beni götür bu kötü şehirden uzak
evleri kırlara bakan senin oraya
hani ince yüzlü çocuklar varmış yalnayak

umudum kırık değil güzel günler üzre
sana anlattıklarımı bir bir herkese anlatmak geçiyor içimden
söz gelişi yüreği kuş gibi çırpınan çocuklarıma

elbet umudum kırık değil güzel günler üzre

ÇOCUKLAR VE BÜYÜKLER

çocukça değildir çocukların soruları
onların da kendilerince çözümleri var
belki büyüklerinkinden daha olumlu verdikleri yargı
belki onları da üzer bazı sorunlar

çocuklar büyük gibi çileli akıllı uslu
büyükler küçülüyor ve büyükler çocuksu

çocukların otomobilleri düş gücüyle de yürür
kinden ve çıkardan uzaktır kurdukları dünya
onların çocukça tutkuları büyükleri ürkütür
çocukları da ortak etmek isterler kendi korkularına

çocuklar da büyüklerin evrenini anlamak ister
onların düşlerini yorumlayamaz büyükler

hey mimar amcalar şehirciler uzmanlar
para babalarının kesesine göre kurmayın kentleri
okudunuz düşündünüz yaşadınız bunca yıl
bilginize ve aklınıza göre olsun çizdiğiniz her çizgi

büyük gibi yaptığınız her iş çocukça
nerde bize söz verdiğiniz güzel dünya

KAR HOYRATI

atının iki yanına
çıngırak dizmişler
koştukça ses verir kar sesine
balam kızağın nasıl kayıp gidiyor
kızağın balam
yol üstünde

dün beyazdı
bugün daha da beyaz
yarın da öbürgün de
balam geceleri de kar yağar mı
geceleri de balam
demek yıllardır
yıllardır hep böyle
ve şehri
bir kar sesi kuşatır
bu demek bazı çocukların sevinç dolu hüznüdür
balam güneşi unuttun mu sıcağı
güneşi balam
akşama doğru evlere karşı

gelip gelip sızlayan yanlarına soğuktan
yeni sızılar ekleniyor
balam dönenler unutmuşlar geçtikleri yolları
unutmuşlar balam
bilenler bekleniyor

kar yoksul yerlere yağar
balam kara da sızılar ekleniyor
sızılar balam
insanı uzaklara uzaklara bağlayan

kar dolu bir çocukluğun
içinden geçip gelen
düşçül bir kadını anarsın
balam aklında tut bazı şeyleri
aklında tut balam

güneş çıkar erir kızağının izi karda
balam daha git
daha da git balam
örtülsün izlerin kar yağdıkça

ONLAR

Şimdi onlar Yaros'ta bir türkü söylüyorlar
Gün doğarken ve gün batarken söylüyorlar

herkesten bir şey öğrenilir çocuklardan bile
yaşlılardan ve en çok da umutsuzlardan
umut öğrenilir yüreklilerden gurbete çıkmışlardan
denizleri aşanlardan ve uçup duran kuşlardan
yorulan yorulmayan boncuk gözlü kuşlardan
direnenlerden sürgünlerden zindanlıklardan
düşünenlerden düşündüğünü saklayanlardan
sürgün gezgin ve yenik yaşamak nedir bilen
ve sonunda yenmeyi öğrenip utkuyu tadanlardan

herkesten öğrene öğrene insan bilir ve sever
şimdi yalnayak yoksul mahallelerde oynayan çocukları
uzak mahallelerden gelen işçileri emekçileri
şehrin bütün insanlarını şehrin her yerindekileri
kır evlerinde yaşayanları yaşamak nedir bilmeyenleri
ve onların orda tek başlarına söyledikleri türküyü
bir gün tek tek ama hep birlikte söyleyecekleri
umudu umutsuzlardan direnci dirençsizlerden öğrenenleri

çünkü senin ve yeryüzünün hiç bitmeyecek kuşlarınız
ibibik serçe kırlangıç güvercin ve kumru
uçarlar bir güzden bir kışa ve bir kıştan bahara doğru
benim karanlığımdan bizim aydınlığımıza umutlu

METİN DEMİRTAŞ

1938'de Antalya'nın Elmalı ilçesinin Akçay bucağında doğdu. Antalya Sanat Enstitüsü Torna Tesviye Bölümü'nü (1955), daha sonra da gündüzleri çalışıp geceleri okuyarak Ankara Akşam Teknikerlik Okulu Makina Bölümü'nü (1962) bitirdi. Ankara'da bir fabrikada tornacı olarak başladığı çalışma yaşamını Makina Kimya Endüstrisi ve Ortadoğu Teknik Üniversitesi Fizik Atölyesinde benzer işlerle sürdürdü. Uzun süren bir işsizliğin ardından Antalya'ya yerleşip önce ailesinin, sonra bir kurumun demir atölyelerinde, daha sonra da Antalya Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü'ne bağlı Belediye Demir Atölyesi'nde çalıştı, yöneticilik yaptı. Geçirdiği bir rahatsızlık sonucu sol bacağı ameliyatla alındı. 1981'de emekli oldu.

Türk Solu, İmece, Yansıma, Yeni Adımlar, Militan, Sanat Emeği dergilerinde yayınladığı şiirlerle tanındı. "Che Guevara" adlı şiirinden dolayı ceza yasasının 142. maddesine aykırı eylemden tutuklandı (1967), Ankara Cezaevi'nde yattıktan sonra aklandı. 12 Mart 1971'de yine aynı maddeden gözaltına alındı. Antalya Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanıp aklandı.

Ozanlığı "60'lı yıllarda beliren devrimci şiir eğiliminin kendine özgü seslerinden biri" (E. Canberk) olarak değerlendirildi. Şiirini "süssüz, lirik, içten, yalın, dolaysız bir konuşma tonu"yla yazdığı, başlıca temalarının "umut ve direnç" olduğu, "yöresel renkler ve deyişlerle, halk türkülerinden ve dilinden" (A. Behramoğlu) ustaca yararlandığı vurgulandı.

YAPITLARI

Şiir: *Görüşme Yeri* (1969), *Hazırol Kalbim* (1977), *Hançer ve Lirik* (1983), *Bir Mendil Gökyüzü* (1988), *Çocuklar, Kediler, Uskumrular* (1996). Şiirli anlatı: *Şiirimsi Nasrettin Hoca Öyküleri* (1995), *Ve Erenler Böyle Dedi* (1996).

GİDENLERE

Onlar öldü
Uzun söz gerekmez
Her devrimci, yaşarken zaten biraz
Hayata nişanlı, ölüme sözlü

Yalın sözlerle anlatılmalı bu ölüm
Onlar nasıl gittilerse ölüme
Yiğit ve sade
Fırtınası sessizliğinde
Sözcüklerle

Çünkü onlar
Ölümü güzel kıldılar
Geçip bir sabah umudun
Ve yetimlerin safına

TÜRKÜ

Dövülmüş acıların örsünde
Gürültüsüz türkü söyleyenleri seviyorum
Şimdi yurdun herhangi bir yerinde
Kuşatılmış çalılıklar içinde
Çarpışıyor bir gelincik
Kan içinde

Saklamamış kavgada yumruğunu
Ezilmiş, horlanmış
Sürülmüş buralara, bu yüzden
Kıyıda, köşede kalanları
Onurlu
Sessizce ölüp gidenleri

Anılırsa herhal bir gün
Onların adlarıyla anılır
Doğum yerleri

ATTİLA JOZSEF'LE TANIŞMA

İstanbul'da
"Militan"ın basıldığı matbaada
Tanıştım bir şairle
Çağımın fırtınalı, seçkin bir şairiyle
Attila Jozsef
Canından damıttığı mısralarıyla
Yatıyordu orda
Kurşun harflerle dizilmiş bir kalıpta

İnanılmaz, ağlayası bir sevgi duydum
Okuyunca şiirini ve intiharını
Ölümü nasıl dokundu içime
Anımsarım bir kere de böylesine
Gizli ve sımsıcak
Ağlamıştım
Vaptsarof'un ölümüne

Çin'de halkı kurşunlayan
Bir generale duyduğu nefret
Yurduna, sınıfına, annesine duyduğu sevgi
Yoksulluk, faşizm ve şizofreni
Aşklar, acılar, yürek üzgünlükleri
Yani çağdaş olan ne varsa
Süren şimdi bizim de hayatımızda
Öylesine ince
Ağrıyan bir yan buldum şiirlerinde

Sevdim Attila Jozsef'i
Ve yaşadım kalbimde bir an
Kalbinin gelgitlerini...

MERHABA

Merhaba İlhan
İşte Enver abiyi de getirdik yanına
Şu / Dünyada / Ayrılık / Var
Ölüm / Var
İlle de / Zulüm / Var

Diyen ozanı
Gülüşünden, su içişine kadar
Halk olan adamı

Mezarlarınız biraz aralı
Ama atsan
Ulaştırırsın herhal sigaranı

İki gözüm ona iyi bak
Dünyaya küskün gitti biraz
Zemheride çiçek açmış
Acılı, suskun bir topraktır o
Seslenmezsen
Merhaba demez
Hastadır, koluna gir
Yürüyemez
Ayakları tutuk
Bağışla İlhan
Öyle ya
Senin de kaburgaların kırık

AY DOLANDI ARDIÇLIĞI

Gece yarısı, uykun kaçmış
Camlardasın yine
Dışarda ay aydınlığı bir gece
Gümüş şarkısı kavakların
Ay germiş tefini
Geçiyor salına salına
Ardıçlığın ordan
Duman almış karşı dağları.

Ahlatlar uzakta
Durgun ve kara
Yalnız dervişleri kıraçların
Neden hep kederleri
Kederleri ve anıları çağırır sana?..

Elliye yakınsın
Ömrün sakin ikindisi
Şeftali çiçekleri değildir artık yağan
Okuduğun kitaplara

Dostların var sürgünde
Yabancı yağmurlarda üşüyen
Duvarlar, demirler ardında kardeşlerin
Adanmışlar bir ince türküye
Acılar içinde
Zorlu bir yolu yürüyen

Sen de kuşatılısın burada
Bu kuytu kasabada
Elinde bir kadeh rakı
Susuz ve güzel!
Duman olmakta bir damlayla şimdi
Senden mi
Yoksa güz yağmurlarından mı?..

Sürgit değildir bu karanlık
Tan ağarır, gün doğar birazdan
Sağır kadın Fatma
Sessiz ve gölgesiz
Bırakır gider bakracı kapına
Reyhan yaprağı serpili
Çayır çimen kokulu
Güleç yüzlü süt
Sararan yapraklarıyla ayva
Günaydın der sana

Hadi kurtul bu bungun havadan
Ve git yat!
Ay dolandı ardıçlığı çoktan.

BİR MEKTUPTAN DÖKÜLENLER

–"Görülmüştür" damgalı mektuplarıyla
tanıdığım, tanıştığım arkadaşlara–

Duvarda yeşeren tohumcuk
Baharı müjdeliyor
Dışarda meşeler güvermiş olmalı
İçimde uslanmaz bir çocuk

Mavi kırların özlemi
Kırlara doğru bir yolculuk...

Ve düşlemimde
Yeşil bir dalın imgesi
Salınır durur damlar üzerinde
Anımsatır bana unuttuğum bir şiiri
–Öyle durgun, öyle mavi–
Kuşlar uçar gider
Bakakalır ardından vişne çiçekleri

Bir çığlık sarsar koridorları
Bir kız arkadaş olmalı
Sesi, yaralı ceylan sesi
Tabanları kan kına patlak olmalı
İki yanında kudurmuş iki azman
Tekmeler, küfürler
Dövülmüş mosmor edilmiş
Çalı dibinde sümbüller

Yağmur sonu
Mayıs bulutu
Lekesiz ve ak
Ak bir gömlek
Hışırdar durur bir ipte
Kan ve zulüm kokuyor benimkilerse

Yarın görüş günü
Kollarında bohçaları
Demirler telörgüler ardından
Küfürler itilip kakılmalar arasından

Geçerler dizi dizi
Annelerimizin yüzleri

HAZIROL KALBİM

Hazırol kalbim
Türküsünü söylemeye
Derin yara almış
Bir umudun

REFİK DURBAŞ

1944'te Erzurum'un Pasinler ilçesinde doğdu. Ortaöğrenimini İzmir'de Namık Kemal Lisesi'nde bitirdi (1965). İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde yaptığı yükseköğrenimini yarıda bıraktı. Su tesisatçılığı, işportacılık vb çeşitli işlerde çalıştıktan sonra, Yeni İstanbul (1967) gazetesinde başladığı düzeltmenlik görevini, Cumhuriyet gazetesinde emekli olana değin sürdürdü (1969-1992). Bu arada, Cem Yayınevi gibi birkaç yayınevinde de düzeltmen olarak çalıştı. Emekli olduktan sonra Sabah gazetesinde (1993-95) kitap ve sanat sayfaları düzenledi. Yeni Yüzyıl ve Ateş gazetelerinde köşe yazarlığı yaptı.

İzmir'de ilk şiirlerinin de yayınlandığı Evrim dergisinin (1962-64) kuruluşuna katıldı; İstanbul'da Alan 67 dergisini (1967) çıkardı; Yeni a Dergisi'nin (1972-74) yazı işleri yönetmenliğini üstlendi. *Çırak Aranıyor* kitabıyla 1979'da Yeditepe Şiir Armağanı'nı, *Nereye Uçar Gökyüzü* kitabıyla 1983'te Necatigili Şiir Ödülü'nü, *Menzil* kitabıyla 1993'te Halil Kocagöz Şiir Ödülü'nü kazandı. "Kapıkule'nin Vatansızları" röportajıyla Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nce 1989'da yılın gazetecisi seçildi. Şiirleri çeşitli sanatçılarca bestelendi, televizyon filmlerine konu oldu.

İlk şiirlerinde İkinci Yeni anlayışının sözcüklerle oynama, şaşırtıcı imgeler kurma ve değişik deyişler arama özelliklerinin etkisi görülür. Kişiliğini bulduğu sonraki şiirlerinde ise, güç koşullarda çalışanların, yoksulluk çeken insanların dünyasından kesitleri, onların duyarlığından ve dili kullanımından yola çıkarak etkileyici bir atmosfer içinde yansıtır. Toplumsal ve siyasal tepkileri de içeren bu şiirden, zamanla biçim bakımından yalın, ama dil bakımından eski sözcüklerle, onların çağrışımlarıyla ağdalanmış bir söyleyişe, çeşitli öznelerden bir tek özneye yönelmiş, yaşamla ilgili izlenimlerini, duygularını onun ağzından dile getirmeye başlamıştır.

YAPITLARI

Şiir: *Kuş Tufanı* (1971), *Hücremde Ayışığı* (1974), *Çırak Aranıyor* (1978), *Çaylar Şirketten* (1980), *Nereye Uçar Gökyüzü* (1983), *Siyah Bir Acıda* (1984), *Bir Umuttan Bir Sevinçten* (Toplu şiirler 1, 1984), *Adresi Uçurum* (Toplu şiirler 2, 1987), *Yeni Bir Defter-Şiirler-Meçhul Bir Aşk* (1985), *Geçti mi Geçen Günler* (1989), *Menzil* (1992), *Kimse Hatırlamıyor* (Toplu şiirler 1, 1994), *Nereye Uçar Gökyüzü* (Toplu şiirler 2, 1994), *Tilki Tilki Saat Kaç* (1995), *Düşler Şairi* (1997), *Seçme Şiirler* (1997), *İstanbul Hatırası* (1998), *Şimdi Haberler* (2001), *Yol Uzundur Günden Ama Ölümden Kısa* (2002). Çocuk kitabı: *Denizler Sincabı* (1979), *İkinci Baskı* (1979), *Kırmızı Kanatlı Kartal* (1982). İnceleme: *Şair Cezaevi Kapısında* (1992), *Galata Köprüsü* (1995), *İlhami Bekir'den Mektup Var* (1997). Yazılar: *Yazılmaz Bir İstanbul* (1988), *İki Sevda Arasında Karasevda* (1994), *Yasemin ve Martı* (1997). Anı: *Anılarımın Kardeşi İzmir* (2001). Röportaj: *Ahmed Arif Anlatıyor: Kalbim Dinamit Kuyusu* (1990). Seçki: *Türk Yazınında Cezaevi Şiirleri* (1993), *Öykülerle İstanbul* (1995), *Cumhuriyetten Günümüze Türk Şiiri Antolojisi* (Abdullah Özkan'la, 1999).

SİPAHİ

akşam sarsıyor şehri saçaklarından
saati ve sıkıntıyı budama sakın
alkolün ve sigaranın kahramanlığını
bir gün sana da anlatacağım

hadi tazele umudun şarabını
göğün semaverini ateşle
adımla süslüyorum sokakları
öp sen de dudaklarından
ahşap yanaklarını okşa evlerin

yirmi üç yıldır taşıyorum sırtımda
yalnızlığın yoksul uzun avukatlığını
uykusuz kahveleri iskeletini maraş'ın
bekâr serçeler ve dul yarasalarla

senin kurtarıcı serinliğin açıyor
her sabah bu şehrin ufkunu
ey ölü sen bu serüveni yaşama
rüzgârın ve öfkenin beslendiği

sipahi evlerini devşirme köprülerini
basma pazenden gemilerini
tanıma hiç bir şeyim olan silâhlarımı da
ve uyut artık beni dayanıklı göğsünde

AĞITLAR

2.
Ey kanlı rüzgâr! Karanlık, küstah gece
korkuyu çöz, azad eyle cankuşumu.
– – Yağmura ve güzel günlere,
ağlayan dağlara, gülen ırmaklara
acılar annesi evlere, sokaklara
tükenmiş bir umuda, aydınlığa çiz beni.

İşte geldim. Karanlığını çaldım
korkudan, yalnızlıktan sana sığındım.
Biz ki genelevleri utançtan

meyhaneleri kederden
yarattık.
Biz ki aylarca parasızlığa,
fedakârlığa
kanlı bir çığlığa ağladık.

Kuşları yanlış yazdık ağaçlara
Yürüdük bir sahile, uzaklığa

Tahtalı'ya cömertlik yakışıyor.
- - Biz işçiyiz, canla besleriz çeliği,
Salih'e esrar, Hasan'a mahpusluk
- - Biz köylüyüz, terle süsleriz toprağı
Şefik'e askerlik, anneme ölüm
Bana da serserilik yakışıyor.

Ey mezarcı! Temiz tut artık beldemi
kullandım işte kelimelerden başka her şeyi

- - Sevgilim, çürüyor kalbim
yaşlanıyorum
haykırsam kimseler duymuyor sesimi
kemikten kadınlar, şefkatten anneler
şehvetten, sevinçten kızlar yapıyor
ve acıdan yaratıyorum kendimi

Evleri sıkıntıdan, zulmetten kurdum
bağrıma dağlar, taşlar, ırmaklar vurdum

Ey kanlı rüzgâr! Karanlık, küstah gece
müşfik kalb.
Bir gün sen de anlayacaksın beni
- - Kederli değilim
gelmiş geçmiş hülyalara
dökecek gözyaşım yok

Belki yazdan kalma, belki bir akşamdan
usandım yıllardır yalnız yaşamaktan

ŞİİRLER

ey ezilmişlik!
bir gün ben de ulaşacağım kapılarına.
yoksulluğun o sonsuz panayırını aşacağım
aşkın şiirini ve memuriyetini kuracağım
ve elbette bitecek zamanla edebiyat tarihi
sevdanın ve alkolün kahramanlığı, er mektupları
gurbetin yüreğimi dağlayan diktatörlüğü.

*

sevgilim acemi bir karanfil gibi açıyor
her sabah şehrin yanaklarında
bense her gece sıkıntıdan ve yeminden
elbiseler biçiyorum. namussuz ve onurlu sevdalar
dağları dağları da deliyor yalnızlık.

*

ışıdım yoksulluğa, perişanlığa
uykusuz kamyonlar çizdim gecenin alnına
devşirme köyler, puslu kasabalarda dolaştım.
kaç yıl
umudun ve ezilmişliğin çadırında besledim
yorgunluğu
sokakların dilber ellerinden öptüm
saçlarını okşadım dağların
ve kuşlar bile uğramazken karanlığıma
şimdi hey desem şehri saçaklarında sarsıyor yalnızlığım

*

eğil yüzüme sevgilim. çöz iplerini
o uslanmaz hayvanlığımı utandır. bırakılmışlığımı çınla
çünkü doymuyorum abazanlığıma pazar
mecmuaları, şahane çirkinliğim ve hülyalarımla
ey serseriliğim, ey anılarımın ahşap kraliçesi
şarabı sev, tütünü incitme, beni de unut artık.

KİTABE

Sayısız hamd ve minnet bir avuç toprağı
can ışığıyla süsleyen halka yaraşır. Çeliğin bedenindeki
ateşi üfleyen, suyun pamuğunu dokuyan, kömürü karanlıkta
avlayan odur. Zulmü kahrıyla boğup şafağın kandilini
yalnız o yakar.

Acı ve hüzünle yazılmıştır tarihi

Hıyanetin okları ulaşmaz alınyazısına.
Dağlardan zemheriyi, denizlerden rızk ve eceli, uzun
gurbetlerden bereketi çalandır o. Onun ellerinde yumuşar
sonsuz göklerin ve kudretli çağlayanların ölümsüz mermeri.

Kıyım ve hicranla yazılmıştır tarihi

Alınterinden başka azığı yoktur, sadaka
kabul etmez. Ama hükümranıdır zamanın boyun eğse de sabaha,
kölesi olsa da akşamın. Tevekkül ve acıyı kendine, kendini
kadere bağışlar diye bilinir taş baskısı hüzünlerde.

Zulüm ve isyanla yazılmıştır tarihi

Bir gün düşkünlük tandırında kordur yüreği, bir gün atlas
sofralarda katığı çürümüş somun. Can
süzülmüş diye bilinir hasretinden, gurbet sılasına karışsa da,
söz çalınmıştır ağzından. Sessizliğiyle sarsar cihanın bedenini.

Sevda ve kaderle yazılmıştır tarihi

Toprağın harcındadır,
suyun rahminde
ateşin soluğunda.
Yıldızla da konuşur,
bulutla, rüzgârla da.
Bin ölür yüz bin dirilir
Rahmeti tükenmez

Umut ve sevgiyle yazılmıştır tarihi

Emeğin, onurun, inancın hazinesi onun
mülkündedir; yalnız odur aşkın, acının
ve sevginin sultanı

OĞLUM ÖLÜM

Terim kurudu hasretinden
sulara adamıştım senin
sulardan narin bedenini
gözümde yaş kurudu oğul

Göklerin poyrazına
bağışlamıştım senin
ölümünü, benim ecelimi
bağrımda taş kurudu oğul

Ateşin rahminden çalmıştım
benim ihtiyarlığımı, senin
sevdalara kurban ömrünü
yaşmağımda kan kurudu oğul

Vazgeçtim ben ecelimden
sen de gel vazgeç bugün olsun
hayın ölümden, zalım ölümden
canevimde can kurudu oğul

ÇIRAK ARANIYOR

Elim sanata düşer usta
Dilim küfre, yüreğim acıya
Ölüm hep bana
Bana mı düşer usta?

Sevda ne yana düşer usta
Hicran ne yana
Yalnızlık hep bana
Bana mı düşer usta?

Gurbet ne yana düşer usta
Sıla ne yana
Hasret hep bana
Bana mı düşer usta?

UÇURTMA

Ev hapsinde küsülü
hasret kuşu çocuklar

Göz hapsinde aydınlık
gurbet kuşu çocuklar

Sonsuz sürgün babaları

İş hapsinde günlerin
keder kuşu çocuklar

Düş hapsinde perişan
ardıç kuşu çocuklar

Mapusa bağlı yolları

Uzun ömürlü mektuplarda
adresi saklı çocuklar

Kimi telli kavaklı gökyüzü
kimi ipini salmış uçurtma

"*Görülmüştür*" yazıları

ASIL ADALET

Elli küsur yıldır aynı sancı:
Gerçekten demokratik bir ülkede
kanat açmasaydı kalemi şairlerin
yazarların yelkeni olmasaydı kâğıt
umudun adı umut olarak
yer alır mıydı sözlüklerde
sevincin adı sevinç olarak
özgürlüğün adı özgürlük olarak

İşte o zaman tükenirdi yasal olanaklar

Ama bunca yıldır aynı sancı:
Bunca yıldır yazarlar niye ve niçin
cezaevi parmaklıklarını
kalem niyetine kullandılar
şairler niye durdu mahpushanelerin
demir kapıları önünde
diye sorulduğunda, o zaman
tedavülden kalkacak sivil itaatsizlik de

Soruldu şaire: Nasıl katkı sağlar
sivil itaatsizlik bir halka?

Dedi şair: Halk da şairler gibi
sivilleşmenin farkına vardığı zaman...

Halk da bilincine vardığında
halk olduğunun
düşünceye özgürlüğün
kendi özgürlüğü olduğunun
her cumartesi annesinin
kendi annesi olduğunun
dedi: insanın insan olduğunun...

Acilen gerçekleştirilmesi
gereken sivil itaatsizlik mi?

Şimdi ve şu anda: "*Asıl adalet*"in gerçekleşmesi

Bu yeter, her akşam kararan ışıkları
aydınlık ufuklara taşımaya...

Soruldu şaire: Sen de yer alır mısın
sivil itaatsizlik hareketinde?

Dedi şair: Ben hiç ayrılmadım ki
benden önceki şairlerin izinden

SITKI SALİH GÖR

1934'te Elâzığ'da doğdu. Ortaöğrenimini bu kentin lisesinde, yüksek öğrenimini İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi'nde bitirdi. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nde erozyon mühendisi olarak çalıştı. Burda çalışırken aldığı bir bursla Viyana'da uzmanlık eğitimi gördü (1969). Sonra Almanya'ya yerleşti (1972).

Varlık, Yelken, Dönem, Türk Dili, Soyut, Forum dergilerinde çıkan ilk şiirlerinde İkinci Yeni anlayışının ilkelerine bağlılık gösterdi. 1968'den sonra, toplumsal duyarlık taşıyan arınmış bir söyleyişe yöneldi. Yurt gerçeklerini, yurt dışında yaşamanın sorunlarını yansıtan şiirlerle dikkati çekti. Almancadan yaptığı şiir, öykü ve roman çevirileriyle bu alanda da önemli bir birikim ortaya koydu.

YAPITLARI

Şiir: *Dumanlı Eşik* (1957), *Kuşluk Ötesi* (1966), *Boston'da Bir Harputlu* (1968), *Ağıt* (1972), *Yaban El* (1987), *Kehribar ve Tuğra* (1992). Öykü: *Yol Bitmeden* (1985).

ÖLÜM ÜSTÜNE AYLÂ

Kırmızı dudakları bir elma duyarlığı
saçlarında sevişmek baharından bir ülke
yorgunluğum vurdukça yoklarla ellerine
yenilgimin gözleri ölüm üstüne Aylâ
tutuşmuş çiçeklerle çıplak üst ayakları
böyle yorgun bir adam ha ölüm ha uzaklar
sabah gibi uzanık sıcaklığı bir daha
yumuşak karanlığa kederlerden bir kedi
vurur ayaklarını herşeyi o adamda
o adam bir yabancı ağlar kız bir avuçta
kırmızı dudakları gülmek üstüne Aylâ

OTAĞ

Yanyana iki heykel bir değirmi karanfil
gözünü kaldırdıkça dudakları adamda
adamın bir susamış aşk gibi yaşlılığı
ellerinde kadının büyük ceylân gülleri
dolaşır yöresine alımlı ülkelerin

Masada adamladır savaşlar gibi kızgın
tutunmuş birbirine sessiz bir kıpırdama
kadında ezberlenen yaşama sızıltısı
bir adama dokunur bir öte yalnızlığa
kalabalık duygular elenir bir ağızda

Deniz vurmuş derisi büyük ülkeler gibi
uzanmış aklığına allı-güzel bir gemi.

OĞUL, OĞUL

–Babaevinden çıkan ilk oğula–

Sanki okyanusa açılan bir gemide
oğlu, üşüyor ve deniz onun yalnızlığı.
Gözlerinde buğulu geçmişi, ısısında oğlu,
sanki genzine kaçan acı yüreğinde.

Oğul, bu ilk ayrılışın babaevinden,
bu ilk uzaklaşman gürültülü odalarda.
Oğul, hangi rüzgâr seni katmış önüne
Hangi dalgın kuşların arasındasın, orada.

Deniz sağır, okyanus dalgalı, gemi
seni almış güvertesine, çılgınlığınla,
delikanlı çağında gözlerin kan çanağı,
gibi, çünkü duygunun önüne geçiyor kanın da.

İşte hayat, önünde işte hayatın acıları,
ki babaevinde yatağın altından değildi,
gümüş tepsilerde sunulmazdı yemeğin,
oğul, hayat, önünde gençliğinin eriyen karı.

İnsan ulaşır kimi zaman kendi başına,
aşar delikanlı çağını, ulaşır o kendine,
ulaşır er geç, ulaşır nerde olsa
o güçlü kendine bir gün, bir gün, korkma.

Ey oğul, geceler uzamaz, uzun da olsa,
seni ulaştırır ananın ince yüreği, ırmağına.

DAĞIN ETEKLERİNDE

Büyük usta Şarlo'nun yüzüncü doğum yılı için anısına saygıyla

Doyumsuz ve sonsuzu büyüleyen ışığında,
insanın insan oluşuna saygıyı yüceltirdi.
Gözleri, yoksul emekçinin çilesinde
yoğrulan yalın dünyayı ölümsüz
bir parıltıda işlerdi devinim dolu.
Bastonuydu sanki yeryüzü payandası,
ayakkabıları uzun sokakların kayığı,
gibiydi. Sevdalara bulaşmış yüreği
bize dehlizlerden, karanlık gecelerden
güzelliklerin akışını serperdi,
düşlerimiz kendi sahne ışıklarına
çekerdi bizi, gülmekle ağlamak arasında.
Gülmek, acılı yalnızlığı tüketir gibi,
düşünmek, gülünecek yerde, azar-azar,
ıssız sokakların, açlığın, yarı çıplak
adamların arasında boğuşurken tek başına
piliç niyetine pişen o kirli postalından
insanın binbir çeşit düşünü daha da
çoğaltan, tükenmezliğini açan
bir yerden gelir gibi, bir yere gider gibi.

Adam gibi savrulan dalgalar arasında,
bizi bize gösteren aynanın ta kendisi.

ERGİN GÜNÇE

1938'de Giresun'da doğdu. Annesiyle babasının öğretmen olması dolayısıyla ilk ve ortaokul öğrenimini Anadolu'nun değişik yörelerinde yaptı. 1955'te İstanbul Erkek Lisesi'ni, 1960'ta Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi İdari Bilimler Fakültesi'nde asistan oldu. 1964'te London School of Economics'te ekonomi dalında "master" derecesi alıp yine aynı göreve döndü. 1967'de Paris'te Sorbonne Üniversitesi'nde doktora çalışmalarına başladıysa da, yurda döndükten sonra araya giren tutuklanıp yargılanmalar ve ODTÜ'deki görevinden uzaklaştırılma yüzünden bu çalışmayı ancak 1972'de İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde tamamlayabildi. 1974-79 arasında Fransa ve Almanya'da çalıştı. Yurda dönüşünün ardından Başbakanlığa bağlı olarak danışmanlık görevinde bulundu. 1980'de ODTÜ'deki öğretim üyeliğine yeniden başladı. 16 Ocak 1983'te Ankara'da Esenboğa hava alanında gerçekleşen bir uçak kazasında öldü.

1950'li yılların ortalarında, çoğunu kurucuları arasında kendinin de bulunduğu a dergisi'nde yayınladığı ilk şiirleri, ortaklaşa kullanılan sözcüklerin dışında, kimi kavramlara (ölüm, çocuk vb) fazlaca düşkünlük gösteren kendine özgü sözcük dağarıyla, bir çocuğun ağzından çıkıvermiş gibi kendiliğinden ve içtenlikli söyleyişiyle dikkati çekti. "Açık gözle görülmüş düşler" ve "çocuk dikkatiyle anlatılmış masallar" diye nitelenebilecek bu ilk dönemin ardından, 1960'lı yılların ikinci yarısından sonra yazıp çoğunlukla Yeni a Dergisi'nde yayınladıkları ise, toplumsal ve siyasal olaylar karşısında toplumcu duyarlığını, eleştirel bakışını açıkça ortaya koyabilecek kadar gelişmiş kavgacı bir içerik ve söyleyişe ulaşmıştı.

YAPITLARI

Şiir: *Gencölmek* (1964), *Türkiye Kadar Bir Çiçek* (1988).

MANDOLİN

Eski bir mandolindi ölümdü anlatılan
Kır kahvesinde çocuklara çalardı
Temmuz örerken evini sarmaşıkla

Çan çiçekleri göğsünde kuru kalbi
Serilince bahçeye rakı sofrası
Kucağında mandolin, mandolin ve parmakları

Ne yalnızlık kalır ne aşk
Ne gizlice bildiği av şarkıları
Ay dudağında kuruduğu zaman
Ve ne zaman görse çocukları

Serin yaz geceleri penceresinden
Balkona akınca gölgesi
Saçlarında deniz ve uçuşan şapkası
Eski bir mandolindi ölümdü anlatılan

Şimdi kış ve uykusuz çocuklar
Uzak bir mandolin kulaklarında kalan

YANGIN ÇİÇEĞİ

Elinde derin çiçekler açacak
Bir yangından koparılan
Tavuklar gezmiş gibi karda

Odanda ikindi ışığının kuşları
Uçuşan rüzgârla perdelerinden
Halıya duvara vazoya konan
Alnına mavi gözlerine konan

Yoksul parklara halk çiçekleri serpen
Bir rüzgârın parmaklarıdır
Yaz günlerine martılar serpen

Büyüyüp küçüldükçe deniz pencerende
Taranmış saçlarıyla parmaklarında rüzgârın
Korku, sıcak yanaklarında bir leke

Solup ellerinde yangın çiçeği
Yakında ölümün çiçekleri açacak
Halıdan su içer gibi geyikler

EVDE KALMIŞ KIZLARIN MASALI

I
Sonraya bırakılmış güzel günler varken
İçlerinde mavi bir çocuk da vardı

Zaman mor otlarıyla eriklere başı değerek geçer
İçlerinde sinsi bir kedi vardı gülerken

Durgun günler saçlarını bütün aka boyuyor
Kaç yıldır bilirim çil bir horoz taşırlar gözlerinde

Çocuklara söğüt düdükleri dağıtırken iyi bilinen mayıs
Bir ses uyur kulaklarında elmalar çürüten

II
Bir gün sen çiçek açmış limon ağacı
Onlar üzülür açıp yüreğini gösterirsen

Bir horoz, bir kedi, bir ev birikir içlerinde her yaz
Her yaz: bir buğdayla başlayıp bir yağmurla biten

III
Bizim oralara da uğrarsa birgün ölüm
Açarlar o üç kız pencereyi

Yüzlerinde ince bir gülümseme
Limon çiçeklerine eğilir gibi

ÇOCUKLAR İÇİN FAŞİZM

Faşizmi çocuklar da anlayabilir
Dayak yemektir serseri bir babadan
Karanlık odaya kapatılmaktır
Hakkını istemekte direttiğin zaman

Üvey ana, yarı güleç öksüze
Sabunlu eliyle tokadı yapıştırır
Henüz yaslıdır çocuk henüz dayanıksızdır
Yıldırmaktır amaç esir etmektir
Çocuk faşizmi yanağında tanır

Onlar niçin böyle çirkin olurlar
Bir tek güzel faşist yaşamamıştır
Anlamlı sorulardır bunlar çocuklar size
Okullar bu dersi öğretmiyorlar

Nerde bir kuvvet birikmişse haksız
Nerde bir zartzurt ya da cartcurt
Nerde elimizden kapılmışsa ekmek
Sınıfta, sokakta, evde, çarşıda
İşte çocuklar faşizm ordadır

Hepimiz elele tutuşmalıyız
Korkmadan yürümek için gecenin ötesine
Güneş nasıl olsa doğacaktır
Horozlar ötmeye başlar başlamaz

ÇOCUK YILI TÖRENLERİ KAPANIŞ SÖYLEVİ

Ergin der ki çocuklar yüreğimin zeytini
Tanrıyı da istersen oralarda ara
Başka türlü çaldırmam bu Davulu
Bu konuda Baykuşun sözünü kesiyorum

Davudun karşısında Golyat gibi dururlar
Çocukları yalnız törenlerde görürler
Uçak biletini ve Doları severler
Çok da sık giderler Amerika'ya

Çocuk törenlerini kapatıp gidiyoruz
Portakal küfesini taşıyanla
Sübyan Koğuşunda üşüyenle
Sanayi Çarşısı çırakları bizler
Sorular ve yanıtları öfkelerimizdir

Hapisleri ve öteki hapisleri boşaltıp
Çocuk Yılını taşıyoruz kırlara
Denizin, ovanın kilitlerini açıp
Kırar gibi bir şişeyi kayalıklarda

Bir testi dolar gibi önce gevrekten güleriz
Sonra çınlatırız ortalığı uygun bir kahkahayla
Yaz gecesine bir fıskiye oluruz

Öyle törenleri biz her zaman kapattık
Üstlerine saygıyla mürekkepler boşaltırız
Kuşlarımız ürkütür tüfeklerini
Hiç çiçek ve çocuk olmamış o adamların

TUTUKLU GENÇLER ARASINDAYIM

Yusufla bir gül koparıyoruz
Birinci Koğuşun havuzundan
Şakayla karışık bir hüznün gülü
Tutuklu olmanın gülünçlüğü
Umudun yağmuru kırmızı çiçek
Devrimin rengi, uçucu ve berrak

Eşyayı ve insanı kavramış
Usta hırsızlar arasındayız

"Tecrit"te boğucu bir gece
Beygiri bağlasak ölür
Sabaha kadar güldük durduk
Sulu bir düzenin Cezaevi güldürüsü
Muammer, Metin, Ergin
Aynı yatağa sığdık

Kimi deliyse kimi sarsak
Sevimli katiller arasındayız

Ertesi sabah Koğuşlardayız
Kesmediler saçımızı, tifo iğnesini atlattık
Herkes bize can kadar yakın
Her aydın hapse girmelidir
Halkı tanımak, Devleti görmek için

Yarısı suçluysa çoğu suçsuz
Köylüler işçiler arasındayız

Bıyıklıyız ve Bafra içiyoruz
Muammer söndürmeden içmekte usta
Fizikçi Metin Gençosmanımız
İçerlek gözlerinin arasına saklanıyor
Gülerken ve de öfkelenirken

Fosurtuyla esrar çeken
Neşeli dostlar arasındayız

Ali'nin boyu uzun kısalıyor voleybol oyununda
Gene de buranın şampiyonuyuz
İrfan'a sorarsan her makina yapılır
Biz istesek yaparız
Biçilir çelikten her bıçak, silâh dökmek kolaydır
Hilesiz bir Köroğlu, Bolu taraflarından

Hayvanları seven, insanlara küskün
Yumuşak katırlar arasındayız

Ulaş Bardakçı, Erhan Yıldırım
İkisini ilk günler ayıramadım
Ulaş biraz daha canlı, Erhan biraz daha ufak
Tunca, bir büyük suyun durgunluğudur
Bir delik bulsa fışkırıp çıkacak
Kurtuluş Savaşı günlerinde
Bu çocuğa köprü uçurtacaksın

Yarım yaka, sıfır pabuç
Yüzleri eskimiş bebeler: Dördüncü Koğuş

Münir Aktolga, Münir Ramazan
Ataların yörük ya da Çerkes
At sırtında yaylalardan indiler
Yüzünü yazdılar sana, çelik gözlerini çizdiler
Devrimcilik: artık onu da kendin ekleyeceksin

"Barış içinde birlikte yaşama"ya alışık
Uyuz kediler, saldırgan fareler arasındayız

"Bîgayrıhakkına yatıyorum" diyor
"Kan doldu ciğerlerime hâkim bey" diyecek ilk duruşmada
Almanya'dan bir mektup gelmiş yeğeninden
Suçsuz olduğunu söylüyor
Birol Ertuğrul –şaka bir yana–
Buraya en çok yakışanımız
Saçları usturalı daha ilk günden

İşlek helâ kokusuna karışan
Yemek kokuları arasındayız

İbrahim'i –ki zeki olmasa çirkin olacak–
Yargıladık aramızda: özeleştirme yapmıyor hiç
Cezası: bir tencere su getirmek koğuşun helâsından
Biz tahta kaşıklarla içerken suyu
Nasıl yakalandığını anlatıyor Mardin'de
Polis telsizinin yanlışlığı yüzünden
İzrar yerine esrar suçundan

Şaka, şenlik, cilve, cümbüş bir yana
Demir parmaklık ve dört duvar arasındayız

Müfit, r harfini peltek söylüyor
ve Bunu ekliyor bıyıklarına
Küçük Forumunda avlumuzun
Her zaman sevimli, her gün hırçın
Devrim soluğunu tartışırken Kurtuluş Savaşının

Haftada altı gün hapiste yatan
Çileli gardiyanlar arasındayız

Yusuf'la bir Gül koparıyoruz
Birinci Koğuşun havuzundan
Gül: her zaman yerini bulan gürültülü çiçek
Umudun yağmuru sevdalı çiçek
Devrimin rengi, uçucu ve berrak
Çakıyla kessem göğsümü, akan Gül olsa gerek
Kalın, kıllı bileğimi kessem

Üstümüzde boydan boya Gökyüzü
Solarken ipek gibi bir Haziran bir Temmuz

Çocuklar sabırlı olun
Tutsaklık özgürlük arasındayız
Bağımlılık bağımsızlık arasındayız
Bugün ile Yarının arasındayız
Düzen ile Devrim arasındayız

Ovalar Dağlar arasındayız
Çiçekler, Ormanlar, Çalılar, Kuşlar, Kayalar...

BİR CELLÂDI TANIMAK İÇİN İLK AKLA GELEN SORULAR

Cellâdın arkasında kimler var?
Maaşını kaç kapıdan alır ve hangi para birimi?
Amerika'da kursu kaçıncı bitirmiş?
Dönerken buzdolabı ve otomobil getirmiş mi?
Gümrüğünü ödemiş mi bunların?

İşte günün soruları bunlar

Yoksa bir cellâdın çift ödeneği mi var?
Niye olmasın bir bütçe oyunu bütün bunlar
Kızını kolejde mi okutur, keman dersi de aldırır mı?
Oğlu hayırsız mı çıkmış, esrar da mı kullanır?
İster misin karısı kaçmış olsun?
Çok mu dayak yemiş çocukluğunda?

İşte günün soruları bunlar

Kaçıncı kuşağa erişmiş, kaçıncı mertebe Hitlerbilimde?
Himmler'e mi benzer ağzı, alnı Franko'ya mı?
Kaç nutuk ezbere bilir Mussolini'den?
Hayran mı Yunan zabitlerine, gazete okur mu?
Yoksa öğrenmenin her çeşidine mi düşman?

İşte günün soruları bunlar

Cellâd olmasa nasıl kazanırdı ekmeğini?
Uzmanlığı her alanda, her yerde geçerli mi?
Yoksa aç mı kalır bu işinden atılsa?
Bu yüzden mi çalımı, büyük bir korkuyu örten?
Bir gece onun kapısı da çalınacak mı?

İşte günün soruları bunlar

RUŞEN HAKKI

21 Temmuz 1936'da Kütahya'da doğdu. Ortaöğrenimini Kütahya Erkek Sanat Enstitüsü'nün demircilik bölümünde (1954) tamamladıktan sonra, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün açtığı kursu bitirip tapu fen memuru oldu (1958). Manisa'nın Sarıgöl ilçesinde çalıştı. İzmit'e atandıktan sonra bu kente yerleşti. Özgür Kocaeli gazetesinde köşe yazıları yazıyor.

İlk şiiri Yeşilay dergisinde çıkmıştı (1952). Türk Dili, Yelken, Yeni Ufuklar, Dönem, Soyut, Aydınlık, Varlık, Yeditepe, Güney, Türkiye Yazıları (1954-80) dergilerinde çıkan şiir, öykü ve denemeleriyle tanındı.

Şiirleri özellikle küçük kentlerde yaşayan emekçi insanın dünyasına duyarlı bir yaklaşımı, odağında emeğin yer aldığı bir yaşama sevecen bir bakışı içerir. Duygu, düşünce ve tepkilerini ince ayrıntılar, özenli bir sözcük seçimi ve renkli bir anlatımla, yılların oluşturduğu bir söyleyiş yalınlığı içinde dile getirir.

YAPITLARI

Şiir: *Köprü* (1962), *Yuvarlak Masa Oturumu* (1964), *Hüznün Dalgın Kuşları* (1968), *Dağlama* (1974), *Çakmaktaşı, Kav, Kıvılcım* (1980), *Canevimden* (1989), *Üretimde Sevda* (1993), *Elini Hünerle Kuşlara Yelek Giydir* (1999). Öykü: *Sokağın Ucu Deniz* (1977), *Irmak* (1979), *Kentin Konukları* (1990), *Sırtı Çil Çiçeği Bahçesi Kadın* (1996). Roman: *Umudun Çiçeklendiği Günler* (1991). Günlük: *Bir Şafaktan Bir Şafağa* (1998).

BİR USTA DÜLGER İNCELİĞİNDE

Göç
O onulmaz salgın
Her gün yüzlercesini
Koparır atar kentlere
Bırakarak o uzak köyleri
Kadınlarla geçkin erkeklere

Bir umuttur salgın
Ya da büyümesidir avuntunun
Çorak topraklarda
Çorak topraklarda ve birer göz odalarda
Koyun koyunadır insanla hayvan
Ve tavan
Yıldızları sağılmış bir gökyüzüdür

Biri giderse
Ötekiler de
Çapalarını ve bellerini kuşanarak
Takınarak gurbetçi yüzlerini
Geçerler kıyısından salgının

Bir geyiğin kopuşudur
Ayaklarındaki çeviklik
Ellerini kullanırlarken yüreklerini de
Bir usta dülger inceliğinde

Bir usta asker inceliğinde
Adım atışları
Sinemalara gidişleri cumartesi – pazar
Ve genelev kaçışları
Bir usta asker inceliğinde

Gök hiç yanılmadıkları zaman
Denizi düşürüp uykularından
Geçiyorlar ötesine salgının
Ayakkabı boyatıp arada bir
Üsküdar'da
İşkembe çorbası içiyorlar
Ve de sarısı adamakıllı sarı
Limonatalara dayayıp bıyıklarını
Bir türküyü geçiyorlar
Bir ağızdan

Bir türküyü Âşık Veysel ağzıylan
Bir türküyü Karacaoğlan

ÇOCUKLAR KORKUNÇ GÜZEL SORULAR SORUYORLAR

İlkyazda
nasıl pıtırdarsa
tek tek çiçeğe dururşa ağaçlar
işte öyle, bıyıkların da
çiçekli bir dal gibi ayazdan

çiçekli bir dal gibi
duruyor yüzünün kuytusunda.

Alnın
en uzun
en taşkın ırmak,
su altında
yüzünün pirinç tarlası
ve potinlerinde toprak
el gibi duruyorsun
kendi kapında
biliyorum aklın dışarda
duramıyorsun durduğun yerde
bir karanfil açmış gibi kasketinde
öylesine sevinç yüklüsün
grevin ilk gününde.

Potinlerini çöz, gocuğunu çıkar
geç otur şöyle
azıcık dinlen
ben sana bir kahve yapayım elimlen
sen bir türküyü
bir su gibi geçir içinden.

Çocuklar mı,
az önce uyudular.

Grevin
bir okul olduğunu öğrenmişler
nereden öğrendilerse,
yatarken sordular:
– *Babamız okuldan dönmedi mi daha?*

Caddeler yazıdan geçilmiyor,
okunaklı
ve atak harflerle yazılmış duvarlara:
Dünyanın bütün işçileri birleşin
Tek yol devrim...
Sicim gibi yağmurun altından
Zor kopardım çocukları,
bıraksam
o cadde senin
bu cadde benim
durdinlensiz koşacaklar
ve bir *abece* gibi sindirecekler içlerine
yazılı duvarları.

Çocuklar
korkunç güzel
sorular soruyorlar
değer ve artıkdeğer üstüne
ve grevin bir hak olduğunu
dolamışlar dillerine
her neyse,
kahven soğudu
soba geçmek üzere,
her ikimizi de
bir dost gibi sarıp sarmalamış uyku,
yatalım
ve güneşle birlikte doğalım
çocuklarla yenilenen dünyamızın üstüne.

MEKİK

artık oturup düşünmenin yeri
geçmiş bozgunları

nerde bir yanlış varsa
orda güvercin ölüleri
    ve kuzgunlar
    ölümcül – kara
    daha da sızmadan kavgamıza
    oturup düşünmenin yeri

elbet ölüler toplanır
yaralar sarılır
ve grevler ertelense de
önemli değil
    makinelere
    ve bütün tezgâhlara
    birer kırmızı gül bırakılır
ve yumruklar havalanır
havalanır
    gibi
      binlerce
        uçak
          tek alandan

işte önemli olan
işte bu
benim güzel can yoldaşım

    aklın tezgâhına
    bir mekik daha

İKİ YAMPİRİ BILDIRCIN

Hayır aldanmıyorum
  yerim senin yanında,
    barışsa barışına
      yok kavgaysa
        kavgana katılıyorum
          vurup yumruğumu
            faşizmin böğrüne.

Köprüler mi kurulacak
  tüneller mi kazılacak
    bil yanındayım,
      yanında bir eski istihkâm
        bir yeni yürek gibi atmaktayım,
          kargaşa ve panik günlerine
            hazırlıklıyım,
              bil bunu
                bunu ve avuçlarımdaki buğuyu
                  sakın unutma.

Sakın unutma,
ağaçlar çiçeğe durduğunda
duvarlara asıldığında silahlar
iki yampiri bıldırcın
gibi mavisinde göğün
uçmanın yeri değil,
daha yapılacak işler var
ve biliyorsun
önümüz bahar.

Hayır aldanmıyorum
önümüz bahar ve yaz günleri
ve ben istihkâm olduğu kadar
yapı işçisi
dülger
demirciyim,
harç karar
tahta yontar
çeliğe su veririm

ve hiç gevelemeden bir sözü
bir sözün yanına korum,
örnek mi istiyorsun
işte örneği:
Seni seviyorum...

Günü gelir gelmez
iki yampiri bıldırcın
gibi mavisinde göğün
uçarız kimse ellemez
sözünü etmez o eski hıncın.

Hayır aldanmıyorum
yerim senin yanında,
tarhanansa tarhanana
yok bulgurunsa
bulguruna katılıyorum

sana bölünüyorum
günde üç öğün.

ADIMIZI YAZDIRIYORUZ UZUN BİR YOLCULUĞA

Denizin fırlattığı kestaneler midir
yolumuza çıkan selamcı kaktüsler?

Birlikte yürüyoruz yan yana ne güzel
ne güzel ortaklığı sesimizin şarkılara.
Durup çocukları seyrediyorsun, görüyorum
açtığını bir çiçeğin dudağının kıyısında.

Birlikte su içiyoruz eğilip aynı oluktan
bir ışık gözlerimizin buluştuğu yerden
kapıp taşırken bizi büyülü bir dünyaya
gülümsüyor eteğinde papatyalar büyüten dağ

ve seyrederek insan yüzleri yüklü bulutları
düşler kuruyoruz akşamın kucağında
dudağımızı kanatan şarkılardan geçiyoruz
adımızı yazdırıyoruz uzun bir yolculuğa

ama grevde işçiler ve bütün yollar kapalı
kendimize inen yolları da kendimiz tutmuşuz
ve gene ertelemişiz aşkı hiç yakınmadan
bizi daha uzaklara taşısın diye soluğumuz.

FOTOĞRAF

Eylül müydü
eşiğinde miydik hüznün

anıları korumak için soğuktan
eşelerken külü
gördük
birden sürgünlüğü
gökyüzünün

Ben mi senin adına yakışırdım
sen mi benim koluma

her şey kaşla göz arasında
bilsen nasıl şaşırdım
ya ben bahara sözlüydüm
o yıllarda
ya sen yağmura nişanlı

Bir türlü anımsayamıyorum
nerde çektirmiştik bu fotoğrafı

BİR GÖÇÜN ÖYKÜSÜ

Kök salıp üremeye
üretmeye gelmiştik
bu topraklara,
çatpat yağmurcamızla
dost eyleyip bulutu
hadi dediğimizde
yanımızda bulmuştuk yağmuru.

Her şey iyiydi güzeldi
bereketliydi toprak
ve aklımızın ucundan geçmiyordu
Doğa'nın işine karışmak!
Sonra bir cahillik işledik
melez renkler uğruna
bir gece gizlice
yeşil'i sarı'nın koynuna soktuk!

Derken çat kapı,
baskın eyledi gök candarması
yeşil'i sarı'nın koynunda
yakaladı çırılçıplak!
Sarı korkudan sapsarı
ve kapıda
saçını başını yolan
yeşil'in anası
dedi: Küçüktür kızımın yaşı,
rezil sarı'nın icabına bakıla!

Başı önünde sarı'nın
bileklerinde kelepçe
götürüldü ite kakıla
ki artık ne selâm
ne kuş kanadıyla bir haber,
sarıcık gitti gider...

Ve o günden beri
ne yağmur ne çisenti,
öfkesini yenemeyen Doğa
kuruttu dereleri
kuyuları kör eyledi!

Bıktım bulut kollamaktan
yağmur gözlemekten yorgunum
gözüm kalmadı gökyüzünde,
katılıp cüce ekinlerin
ve yanık toprağın hüznüne
kendimi sana emanet ediyorum!

Noktalamak için bu öyküyü
hadi sen de yekin,
birlikte sökelim
dilime dolanan türküyü.

Yalnız değiliz bu göç zincirinde
ama sen gene de
gösterip tepedeki tek ağacı
işte yalnızlık diyorsun
yatırarak sesini dizlerime!

Gidiyoruz bir yaylıda sarsılarak
selâmlayarak susuz kuyuları
ve baktığımızda gözümüzü alıyor
dul derelerin öksüz çakılları!

AY DOĞUYOR YÜZÜME

Anılarımı kan içinde bırakıyor
belleğime batan kıymık...

Duyunca "dostum" diyen sesini
ürperiyorum,
adını çıkarmaya çalışıyorum
bir kör kuyudan

ve yüzünü
sesinin ılıklığından.

Havada
külde pişen patates
sesinde
çiğnenmiş karanfil kokusu

ve karanlık...
tepemizdeki birkaç yıldız
yetmiyor geceyi aydınlatmaya

ve katran...
ama ölüm değil bizi kuşatan
düşüren adımızı kütükten

Birden ay doğuyor yüzüne
'iyi ya' diyorsun
ve birer mermi gibi sokuyorsun
sözcükleri yüreğime:

'Hadi yekin, yaşını bahane etme
kuşan gençliğini yola vur kendini
düşünme nereye kadar giderim diye
kesilip kalırsan bir yerlerde
ne yetim ne öksüz kalır yol
arkadaşların yürür senin yerine'

Ay doğuyor yüzüme...

AYDIN HATİPOĞLU

11 Aralık 1940'ta Urfa'da doğdu. 1953'te İstanbul'da Karagümrük İlkokulu'nu, 1961'de Haydarpaşa Lisesi'ni bitirdi. Önce İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne, sonra da Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'ne girdiyse de bitirmeden ayrıldı. 1963'te Edremit ve İzmit'te askerlik yaptı. 1968'de baba mesleği nakliyecilik işiyle uğraşmaya başladı. Yeni Gerçek dergisini çıkardı (1968), Gelecek dergisinin kurucuları arasında yer aldı (1971). Türk Edebiyatçılar Birliği ve (kurucularından olduğu) Türkiye Sanatçılar Birliği'nin genel sekreterlik (1968-71), PEN Yazarlar Derneği'nin (1995) ve Türkiye Yazarlar Sendikası'nın (2001-2002) ikinci başkanlık görevlerinde bulundu. Nakliyecilik işini bıraktıktan sonra, 1999'da emekli oluncaya değin, çeşitli reklâm ajanslarında yazar ve yaratıcı yönetmen olarak çalışmayı sürdürdü (1988-2000).

Aydın Hatipoğlu ilk şiirlerini Yelken (1958-62) dergisinde yayımladı. Daha sonra şu dergilerde şiirleri ve yazılarıyla göründü: Ataç (1962-64), Yeditepe (1967), Yeni Gerçek (1967-68), May (1968-69), Forum (1969), Gelecek (1971), Yeni Adımlar (1971-72), Yansıma (1973-75), Felsefe Dergisi (1977-80), Edebiyet 81 (1981), Yarın (1982), Yazko Edebiyat (1982), Varlık (1983 →), Karşı (1992), Evrensel Kültür (1999 →), Ardıçkuşu (2000), Güzel Yazılar (2000 →).

"Miting" ile 1979'da Hasan Tahsin Şiir Yarışması, "Dedem Yine Ağlıyordu" ile 1990'da İzmir Belediyesi 9 Eylül Çocuk Öyküleri, "Kendini Beğenmiş Kuğu" ile 1990'da Türkiye Yayıncılar Birliği Doğa ve Çevreyi Koruma Öykü Yarışması ödüllerini kazandı.

Daha ilk ürünleriyle toplumsal sorumluluk üstlenen Aydın Hatipoğlu soyut, bireyci, biçimci bir tutumu sürdüren İkinci Yeni hareketine karşı çıktı, toplumcu/gerçekçi sanatı savundu, "halkın sesi, halkın yüreği" olmaya çalıştı. [A. B.]

YAPITLARI

Şiir: *Çömçe Gelin* (1966), *Gebe* (1968), *Hoyrat* (1973), *Beynim Yüreğim* (1978), *Ben Size Konuk Gelende* (1979), *Son Değil* (1983). Roman: *Köroğlu* (1983), *Saç* (1999), *Aşk/Olsun Leyla ile Mecnun* (2001). Öykü: *Kuşçu* (1983), *Kendini Beğenmiş Kuğu* (1989). Oyun: *Hazreti İbrahim* (1975). Anma: *A. Kadir* (G. Aktaş, A. Timuçin, E. Canberk'le, 1989), *Yusuf Atılgan'a Armağan* (T. Yüksel, E. Canberk, Y. Çotuksöken, S. Koz'la, 1992).

YOKSUL BEYAZ BİR KARANFİL

Büyür kalabalık gözleriyle şehir
Yorgun aşkların penceresinde
Bezgin dumanlarında sigaraların
Yoksul beyaz bir karanfil

Karanlık gecekondu sokaklarında
Korkulu aşkların çocuğu büyür
Mermer merdivenlerinde yorgun tapınakların
Yoksul beyaz bir karanfil

Bir güneş bir denize vurur gibi
Hani lambalar söner ya usulca
Gözler buluşur ya gözlerinizde
Eller tutuşur ya ellerinizde
Yoksul beyaz bir karanfil

Durur yalnızlık yağmurları üzerimize
Tenha dağlar gibi durur
Kalabalık ayaklarıyla kavgalarda
Yoksul beyaz bir karanfil

Ağlar gibi bir çocuk oyuncağını kırıp
Ben size aşkımı söyledim bir bir
Ellerimde dinlenen güvercin ellerinde
Yoksul beyaz bir karanfil

TÜRKÜLERLE YÜRÜMEK

Coşkunun yağız atları dört nala damarlarımda
Sarışın elleriyle yüzümü okşuyor akşam
Yağmurlu düşlere doğru yürüyoruz
Sırtımda cop böğrümde sevda yarası
Çiğ düşmüş yapraklara sevgiye ve güzel günlere
Karanlık geçiyor yüzümüzden – açlık
Sevişen kaplumbağaların çığlığını duyuyoruz
Bir türkünün ezgisine uyuyoruz

Evlerinin önü üzüm asması
Yarimin giydiği hürriyet basması

Gözlerimiz gözlerimiz bir çift mavzer namlusu

Yürüyoruz böceklerin karanlığından
Kozasını delen kelebeklerin dünyasına
Ağlamak benim insan yanımdır
Sırtımda cop böğrümde sevda yarası
İnceden ince daha söyleyemediğim bir sızı
Yürüyoruz buğulu bir fotoğrafa ve güzel günlere
Bir motor gürültüsü bir tren sesi – ayrılık
Çatlayan tohumun sesini duyuyoruz
Bir türkünün ezgisine uyuyoruz

Gün olur devran döner
Ben de sararım yari

Gözlerimizde sarı başakları umudun gözlerimizde keder

Yürüyoruz denizlerin ve bulutların üzerinden
Bütün duvarların tel örgülerin
Doğal ve yapay sınırların üzerinden
Üzerinden bütün ten renklerinin bütün kan renklerinin
Ağlayan bir gelinin rüyasına ve güzel günlere yürüyoruz
Bahçemde bir gül kızarıyor
Sırtımda cop böğrümde sevda yarası
Doğan günün sevincini duyuyoruz
Bir türkünün ezgisine uyuyoruz

Şu karşı yaylada göç katar katar
Bir güzel sevdası serimde tüter

İnsanın insanın yüreği yumruğu kadar

Yürüyoruz
Yürüyoruz
Yürüyoruz.

SEVDA TÜRKÜSÜ

Toprağım ve yağmurumsun
Bir hoyrattan bir bozlağa ulanan
Soylu bir onur gibi taşıdığım
Sevdam

Aydınlığım ve umudumsun
Bahar dalı gülüşlüm
Yalnızlığa direnen yüreğime
Arkadaş

Şiirim ve kavgamsın
Dilimde türküm
Soframda sıcak somun
Gözleri hüzün bakışlım

İnsan sevgim özgürlüğümsün
Savaşan gücüm
İnancım namusum sevincim
Ak libaslı taze fidan duruşlum

Leyli saçlım esmerimsin
Gözüm nuru güzel ceylan
Alın terim emeğim
Sarılıp yattığım karımsın

ÖLÜM BİR GÜN

Senin mutluluk veren yüzün
Hüzün benim doyumsuz yoldaşım
Solgun akşamların ve kızıl yaprakların zincirinde
Bir gün ölüm

Senin gündelik çırpınmaların gülüm
Gelin duruşun resimlerimizde
Beyaz peynir domates hıyar ve rakım
Bir gün ölüm

Şarkıların tutkuların öfken ve sesinin buğusu
Akan su duran su köpüren taşan girdaplaşan su
Suç mu sevdaların durağında duraklamamız
Bir gün ölüm

Dur öyle tenin yansın
Yaksın pusuda coşkularımı
Göğersin dölüm
Bir gün ölüm

GECE

-Tevfik Fikret'e Saygı-

Gün bitti
Alacakaranlıkta son sözlerimizi söyledik
Ufukta kızıl sarı yeşil mor
Bir cümbüşten
Hüzünler dağılıyordu
Gece çöktü
Susku yaygınlaştı
Karanlık yoğun
Herkes uykuda
Gök bir tabut kapağı gibi
Çakılmış üstümüze
Aysız ve yıldızsız
Sessiz ve kıpırtısız

Gece kalın duvarını örmüş dört yana
Kara katran gibi doluyor
Bir mezarlık uğultusu
Soluk borularına

Ama güneş doğacak
Gecenin rahminde büyüyen şafak
Ufku kanatarak
Ağartacak sabahı
Kızıl sarı yeşil mor bir cümbüşten
Sevinçler yayılacak

Çocukların kitaplarını
Kadınların çiçeklerini
Ve sabahçı işçilerin yorgun yüzlerini
Işıtacak

Uzak uzak cırcır böcekleri
Kemiriyor geceyi
Kara çarşafına bürünüyor ölü sokaklar
Korkunun yarasaları pusuda
Siyah siyah bağırıyor
Durup durup bir baykuş
Kör karanlığı yırtmak istiyor gibi

ÖZDEMİR İNCE

1936'da Mersin'de doğdu. Ortaöğrenimini Mersin Lisesi'nde (1956), yükseköğrenimini bir süre Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okuduktan sonra Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümü'nde bitirdi (1960). Sandıklı, Çine Ortaokullarında Fransızca öğretmenliği yaptı. Paris'te Fransız edebiyatı ve fonetik öğrenimi gördü (1965-66). Dönüşünde Aydın ve Muğla Liselerinde Fransızca öğretmeni olarak çalıştıktan sonra TRT'ye girdi (1969). Dış Haberler Müdürlüğü'nde çevirmenlik, TV'de metin yazarlığı, redaksiyon müdürlüğü, program ve planlama müdürlüğü, TRT Genel Müdürlük danışmanlığı gibi görevlerde bulundu. Emekli oldu (1982). İstanbul'a yerleştikten sonra (1989), yayınevlerinde editör, dizi yönetmeni olarak çalıştı. Hürriyet gazetesinde köşe yazarlığı yapıyor.

Kiraz Zamanı kitabıyla 1968'de May Edebiyat Ödülü'nü, (Yannis Ritsos'tan çevirdiği) *Taşlar, Yinelemeler, Parmaklıklar* kitabıyla 1979'da Türk Dil Kurumu Çeviri Ödülü'nü kazandı. Mallarmé Akademisi muhabir üyeliğine (Paris, 1983), Liége Uluslararası Büyük Şiir Ödülü seçici kurul üyeliğine (Belçika, 1983 ve 1992), Uluslararası Şiir Araştırma Merkezi muhabirliğine (Brüksel, 1987) seçildi. Fransız hükümetinin sanat ve edebiyat alanında Officier Nişanı'nı aldı (1990). Şiir İçin Avrupa-Akdeniz Üniversitesi Şiir Ağı'nın kurucular kurulu ve yönetim kurulu üyesi oldu.

İlk şiirlerinin İkinci Yeni anlayışının belirgin etkilerini taşıdığı kabul edilir. Sonraki şiirleri, her kitabıyla, "halk şiiri deyiş özellikleri"nden "bol çağrışımlı, ölçülü bir gerçeküstücülük"e, "ilginç alegori ve benzetmeler"in sağladığı kuruluşlardan "öğretinin, düşüncenin ya da gözlemin dolaysız dile getirilişi"ne, "nesnelerin ayrıntıları"ndan "halk yaşamı, bilgeliği, deyimlerine ilgi"ye (A. Behramoğlu) kadar geniş bir yüzölçümüne yayılmış, yaşanan toplumu ve çağı tarih ve doğa içinde değerlendiren çok yönlü bir izdüşümler toplamına ulaşmıştır. Şiirlerinin yanı sıra, şiiri kuramsal ve yapısal açıdan irdeleyen, temellendiren çalışmaları ve kaynak ozanları dilimize kazandıran çevirileriyle de önemli bir birikim ortaya koymuştur.

YAPITLARI

Şiir: *Kargı* (1963), *Tutanaklar* (1967), *Kiraz Zamanı* (1969), *Karşı Yazgı* (1974), *Rüzgâra Yazılıdır* (1979), *Elmanın Tarihi* (1981), *Kentler* (1981), *Yedi Deryalar Geçsen* (1983), *Siyasetname* (1984), *Eski Şiirler* (1985), *Hayat Bilgisi* (1986), *Zorba ve Ozan* (1987), *Başak ile Terazi* (1989), *Canyelekleri Tavandadır* (1989), *Burçlar Kuşağı* (1989), *Güneş Saati* (1990), *Gürlevik* (1990), *Gündönümü Gündönümü* (1992), *Yazın Sesi* (1994), *Uykusuzluk* (1996), *Mani-Hayy* (1998), *Seçme Şiirler* (1998), *Evren Ağacı* (2000), Ot Hızı (2002). Deneme: *Şiir ve Gerçeklik* (1986), *Söz ve Yazı* (1991), *Tabula Rasa* (1992), *Dinozorca* (1993), *Yazınsal Söylem Üzerine* (1993), *Tarih Affetmez* (1994), *Çile Törenleri* (1995), *Bu Ne Biçim Memleket* (1996), *Yaşasın Cumhuriyet* (1999). Söyleşi: *Ne Altın Ne Gümüş* (1997). Seçki: *Çağdaş Bulgar Şiiri Antolojisi* (A. Behramoğlu ile, 1983), *Dünya Şiiri Antolojisi* (A. Behramoğlu ile, 1987).

ASLI

Odamı tanyerine çevirir türkün
Genç bir ağaç gibi beklemesini bilir,
Kotarır usanmaz ilk yalımını günün
Ağırlığını ezen çözülen karanlıkta.

Uğurlanan konuksun yaşanan günsün
İşte inatla direnensin bu yüzden
Gölgesi sınırları duvarları kovansın
Bağıran ağızsın sen ağlayan narsın.

Sorma bana korkuları sarartan ölümleri
Kadınlar ve sevgiler için savaşımız
Ey toprağı sürenler ey demiri dövenler!

Kaynak sesini duymak tohumla yarışmaktır
Çünkü yüzün güzel çünkü sözlerin gerçek
Aslı'sı sen aydınlığı muştusu çağımızın.

ÖZET

Seviyordum seni ne zaman deniz açılsa
Açınca gök nice güneşle nice yazla
Seviyordum uyanır soğuk su içer gibi
Sen ki engin yüzü sayısız öpüşümü kapsayan
Sen ki gece gündüz hep bir şeylere kararlı
Sen ki bir bakışta tüm doğayı yadsıyan

Seviyordum açık pencereden bakar gibi
Diyordum bir ses gerek sana yeni bir dil
Katı ve yiğit toprağa basar gibi
Şubat ortasında Fırat'ı geçer gibi
Diyordum bir ses gerek sana yeni bir dil
Yaz gecesinden sağılmış beyaz bir ses
En ilkel sözcükler yazgısı olan şeyler
Diyordum bir ses gerek sana yeni bir dil
Tozun toprağın taşın uyanan özündeki.

EY OĞUL YAZICI OLURSAN

Ey oğul bir gün yazıcı olursan
Gözü gözünde yüreği yüreğinde eli elinde
İnancın tadını söyle ülkemin çocuklarına

Ey oğul bir gün yazıcı olursan
Kuşkunun birikmenin ve beklemenin yazıcısı
Sakın masal anlatma ülkemin çocuklarına

Zaman akıp gitmekte dağ taş değişmektedir
Demir paslanmakta temel çürümektedir
Al kalemi bildiğin en gerçek sözü yaz

İşte ateş tuğlası işte ağaçlar kökleri
İşte ayağımızın bukağısı sırtımızdaki hançer
İşte emeğimiz alın terimiz işte ülkemiz

Kadınlarımız var elmanın bir yarısı
Canevimizde böğrümüzde alnımızın çatında
Yazılmamış şiir isimsiz kapalı kitap

Erkeklerimiz var elmanın bir yarısı
Biraz sabır biraz öfke biraz sarmaşık
Sorusu sorulmamış yanıt boynu Pir Sultan

Ey oğul bir gün yazıcı olursan
Sesini sev sevgini çoğalt yüreğini aç
Onu güzel ölüyü anlat ülkemin çocuklarına

OZAN

Konuş artık bilenmiş suskunluğunla
Artık bilelim örste biriken gerçeği.
Erit sözü ağzında bir ezgi gibi üfle
Dolaşsın aramızda yalvaç çabukluğu.

Bastırır tüm ağırlığını üstümüze
Dağ taş tanımaz, çoluk çocuk bilmez
Daha çok yeşil göze benzeyen

Bu yalıtkan doku, bu uzun sağnak
Bu tan vakti erişen konuk
Bu saat oniki kalabalığı
Bu iç bulantısı, mavi özlemi
Bu iki kez söylenince anlaşılan.

Anlat bize nedir avluyu dolduran soluk
Bu yanık kokusu, buğdaydaki ölçek.

Anlat bize dağları denizleri
Söyle ne diyor kitaplar, taşın ağırlığı ne?
Göster bize boş odaları, karatahtaları
Söyle uçsun sözcükler ak duman olsun
Parlatsın Ekim sofralarını.

Granit gibi hışırdar kanımız
Dalgalanır damarlarımızda, alnımızda.
Evlerimiz kestane gibi patlar
Dökülür dünyanın sokaklarına, meydanlarına.
Bakarsın, görürsün, dinlersin, duyarsın,
Konuş artık, ısıt sözle, erisin buzlar
Yargıç ol, bir adım gibi yaşa aramızda.

YONA LEVİ SOYUNMA ODASINDA

Solan aydınlığın içindesin
bir kıyıcı tanyeri alnının aynasında,
ışığın son menzilinde bir pervanesin.

Kokunu duyuyorum: Çöl yazı;
bir kol erimi uzaklıkta,
çırılçıplak yıkanmak isterdim
üzüm gözlerinin baktığı suda.

Kederli boynumu dalıyor
mezmur etinde samyeli,
yukarıya doğru bakıyorum bir uçuruma.

Harmanı anımsatıyor efsane kolların,
buğdaylar yağıyor başındaki aylaya,
memelerin Yakub'tan kalan yıldızlar.

Rüzgârın sınırlarından geçiyorsun
sarı çiçektozları parmaklarının ucunda,
ayaklanmalar saklayan o raksan gövden
bir suç duyurusu sanki iki dilde yazılan,

işgal altındaki yaslı topraklarda.

BİR ÜLKE OLABİLİR SEVDA

Kaç cemre düştü yüreğine şimdiye kadar,
kaç unutulmuş nisan var
vişne sürgünü kollarında?

Dağılıyor uyku kokusu gövdenin
dilim meme uçlarına
dokunduğu zaman;

ateşten sapı üzerinde dönüyor ayçiçeği,
bir güneş doğuyor
bacaklarının arasında.

Kollarımla sarıyorum, örtüyorum seni,
günler ve geceler uzuyor uzuyor birdenbire
ve suvarmaya hazırlanıyor gövden gövdemi.

YAŞAMAK

Bir kez daha, âşık ve kederli
bir kan örtüsü yayarak ardım sıra
sana geldim işte ey Yunan toprağı.

Denizin yatmış, birkaç tekne gölgesi,
sanki Nauplion değil Bodrum kalesi,
annem değilsen teyzem gibisin bana.

Bir ateş gördüm koca Balkan'da,
tuttum, ellerimle giyindim sırtıma,
yandım ama yanmayı da öğrendim.

Hep böyle oluyor, sen de bilirsin,
tek ömrü var insanın, sınırları belli,
bir sevda ve bir kent yetmiyor bana.

Yaşamak istiyorum bütün insanlarda,
yürümek istiyorum yollarını dünyanın,
karışayım, her şeyde bir parçam kalsın.

Parçalansın dizlerim, erisin elim,
kanım kanlara karışsın, sularım sulara,
dünyanın otlarıyla koksun saçlarım.

Puslu bir sabah Nauplion limanında,
bir kez daha âşık ve ölümcül kederli,
bir ses taşıyorum Balkan'dan, kulağımda.

MANİ-HAYY

XIX
On iki milyon ışık yılı uzakta gördüğün
bir yıldız belki bugün yoktur bile:
Sanırsın ki varlık ile yokluk aynı anda.

Yanıltıcıdır ışık, onun yolculuğuna çıkmazsan.
O yok, ama görürsün ışığını varmış gibi, yolda.

Sanırsın ki varlık ile yokluk aynı anda,
öyleyse aynı şeydir ikisi de: bir yol ötesi.

Varlık yolculuğa çıkar, gelin evine doğru,
ışık menzile vardığında bir yok olsa da.
Bir aşk mektubudur, bir sevdalı buluşmadır

milyarlarca yıl gecikmeyle gördüğümüz yıldızlar.

ÖZKAN MERT

1944'te Erzurum'da doğdu. Bir süre İzmir Namık Kemal Lisesi'nde okudu. 1965'te Sivas'ta askerlik görevini yaparken dışardan sınava girerek liseyi bitirdi. Ankara'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Sinoloji Bölümü'ne devam etti. Türkiye Elektrik Kurumu'nda topografi işlerinde çalıştı. İlk kitabı *Kuracağız Her Şeyi Yeniden* toplatıldı ve 142. maddeden hüküm giydi. İsveç'e giderek Lund Üniversitesi'nde sinemacılık öğrenimi gördü ve bu ülkeye yerleşti. 1981'den bu yana İsveç Radyosu Türkçe yayınlar bölümünde program yapımcısı ve sunucu olarak çalışıyor.

Allah ve Tango kitabıyla 1990'da İlhan Demiraslan Şiir Büyük Ödülü'nü *Mozart ve Akdeniz* kitabıyla 1992'de Petrol-İş III. Geleneksel Şiir Yarışması Jüri Özel Ödülü'nü kazandı. Ayrıca 1991 Dionysos Şiir Ödülü'ne değer görüldü.

Özkan Mert'in ilk şiirleri Yelken (1961-65), Dost (1962-64) ile Evrim (1964), Dönem (1964), Türk Dili (1964), Devinim (1965), Yapraklar (1965) dergilerinde çıktı. Bunları şu dergilerde yayımlananlar izledi: Soyut (1966-67), Şiir Sanatı (1967), Yeni Gerçek (1967), Alan (1967), Türk Solu (1968), Forum (1968), Halkın Dostları (1970), Yeni Dergi (1974), Somut (1980-81), Edebiyat Cephesi (1980), Yazko Edebiyat (1981-83), Düşün (1984), Varlık, Adam Sanat, Gösteri.

1960 kuşağı içinde yer alan Özkan Mert ilk döneminde İkinci Yeni hareketinden etkilendi. 1965'lerden sonra toplumculuğa yöneldi. Arkadaşları Ataol Behramoğlu, İsmet Özel ve Süreyya Berfe ile birlikte İkinci Yeni'ye karşı çıktı. "Yaşamı sevdasıyla, kavgasıyla, doğasıyla, korkusuyla, cesaretiyle bir bütün olarak" kucaklayan "çok sesli bir şiir"i savundu. Şiirlerinin "dostluğun, sevdanın, emeğin, barışın ve kardeşliğin egemen olduğu güzel bir dünyaya uzanan bir yolun parke taşları" olmasını istedi. Gözüpek imgelemi, coşkun ve destansı deyişiyle ilgi çekti. [A. B.]

YAPITLARI

Şiir: *Kuracağız Her Şeyi Yeniden* (1969), *Kırlangıçlar Kırlangıçlar* (1978), *Irgatoğlu Atçalı Kel Memet Destanı* (1980), *İşte Hayat! İşte Ölüm ve Tarih!* (1981), *Diren! Ey Kalbim* (İsveççe çeviri, 1981), *Stockholm'de Mavi Saatler* (1987), *Dünya Çarpıyor Yüzüme* (Toplu şiirler, 1987), *Allah ve Tango* (1990), *Mozart ve Akdeniz* (1992), *Bir Irmakla Düello Ediyorum* (1995), *Bir Dünyalının Notları* (Toplu şiirler, 1997), *Nehir* (2002). Çocuk kitabı: *Sanem Okula Başlıyor* (1981).

EY İZMİR ŞEHRİ

Ben değil miydim
Ey İzmir şehri
Gözleri en kara
En fışkın
Delikanlın senin.
Masmavi gökyüzünü
Kendime bayrak yapıp
Hülyalı ve amansız yüzümle
Ateşlemedim mi
Kendimi
Şehrin ortasında.

Ben değil miydim
Ey İzmir şehri
Senin hastahanelerinde yatan
Tek bir dost yüzü görmeden
Aylarca
Aylarca dinleyerek
Denizin dalgalarını
Vahşi hayvan çığlıklarına benzeyen
Ölgün, beyazımsı ışık altında
Kendi kendine
Bilenen bir bıçak gibi.
Neler düşünmedim
Hayat üzerine
Kadınlar üzerine.

Ve ellerime aldım
Yüreğimi, beynimi
Şekil verdim
Parmaklarımla onlara
Sonsuz yalnızlığım içinde.

Ner'desin şimdi sen
Ey
Damarlarımda
Keskin bir cilet gibi duran
Alkollü
Serseri gençliğim

Öpüştüğüm daracık sokaklar
Seviştiğim mezarlıklar.
Ey unutulmaz
Affedilmez şehir
İzmir
Kanımın
Şiirimin şehri.

Ben değil miydim
Ey İzmir şehri
Sarı bir alkolün
Hızına kaptırıp kendimi
Küçücük gülüşlerine bir
Bir kızın
Büyüsüne aşkın
Uğruna bıçaklar
Mektuplar çeken
Ben değil miydim.

Ner'desin şimdi ey
Sen
İlk gençliğimin dostu
Sürgünlere, polislere
Beraber gittiğimiz
Dost.

Alkolü, yosun kokusunu
Serseriliğimi
Arkadaşlığımı
Paylaştığım
Şair
Dost
Necati abiden öğrendim
Öldüğünü
Beni istemişsin görmek.
Çok uzaklardaydım ben
Dost
Affet beni
Yapamadım senin için
Hiçbir şey
Anlayamadım bile seni
Levent
Affet.

ÖZGÜRLÜÜÜÜÜÜÜÜÜÜK

Düştü şehre
Mayıs
Yapraklarıyla
    Bir papatyanın.
Geçip gitti
Kâğıt helva yiyen çocuk
Güzel annesi onun
Kiraz tanesinin
    İçerisinden.
Dilersen
Sert rüzgârları kesmiştir
Yüzümü
Dağ doruklarının.
Evet
Dişlerimin arasında
Bir söğüt dalı
Anlatmışımdır
Kaç Ağustos akşamında
Aşkı
Özgürlüğü
Sabır taşını
Karşı koymanın.

Ey hercai
Uzlaşmaz yüreğim benim
Neler istemezdim daha
Yapmak
Kasabalı kızları mesela
Oğlan çocuklarına benzeyen
Tüysüz
İsterdim sevmek.
Vaktim olmadı hiç
Nasıl da yabanıl
Ürkektirler
–Tavşanlar gibi–
Meraklı ve hazırdırlar
Hep
Birşeyler öğrenmeye.
Coşkulandırıyor her şey beni

Bugünden yaşıyorum yarını
Bir karanfil yumuşaklığında iken
Parmaklarım
Çiçeklerle örülmüş
Mayın tarlası
Kalbim.

O külhan titreşim
Şimdi
Dudaklarımda
Üç bin kilometre uzakta
Memleketimden
Yazdıran bütün bunları
Bana
Hüznü mü?
Acılı gençliğimin.
Aslında
Pek hüzün tutmaz beni
Ve şiirler döşeyerek
Geçip gittiğim
İlk şehir değil bu
Ne de öremediğin
Çim yeşili çorapların
Anam.
Değil
Bunların hiçbiri değil.

Dostlarım dostlarım benim
İşlerlerken
Sevgiyi ve inancı
Ateşle
İpek kumaşa
Ve akarsulara karışırken
Bilekleri
Bir kez daha yeridir
Haykırmanın:
Halktır sonsuz olan
Ve yenilmeyen.

Pazardır
Gümbür gümbür bir hayat.
Nasıl yenileniyor
Her şey
Bir tomurcuğun içindeki
O korkunç hız.

Ey soluk mavi akşam
Binlerce
Binlerce
Akşam ey.
Karıştırışı
Küçük bir çocuğun
Saçlarını annesinin
Ey çılgın hücre
Devinim
Hız.

Işık
Işık
Işık
Özgürlüüüüüüüük.

RÜZGÂRDIR ÖYLEYSE

Şiir bir rüzgârdır
Demiş mi ustalarımız
Demiş
Rüzgârdır öyleyse

Sallar kavak ağaçlarını
Dağları hem
Dolaşır hayatın
Kan damarlarını

Uğratmaz yurdunu düşmanlara

AL

Al bir bıçak
Kes gökyüzünü
Birkaç damla kan gelir
Olur bir kitapta
Gölgesi belki sözcüklerin
Hem sözcükleri hapse atamazsın ki
Onlar kanatlarıdır kuşların
Uçarlar yeni doğan güne
Taşırlar çağları sırtlarında

SANEM İÇİN

Kara
İki zeytin tanesi
Gözleri
Gözleri kızımın.

Hasret yuvası.

BENİM ADIM BARIŞ

Benim adım Barış.
Ben Asya'dan geliyorum,
Afrika'dan, Avrupa'dan
Avustralya'dan, Amerika'dan...

Benim adım Barış.
Binlerce yıllık savaşlardan,
Oğulsuz kalmış anaların gözyaşlarından,
Atom bombalarının küle çevirdiği
Çocuklardan geliyorum.

Benim adım Barış
Uzaydan geliyorum.

Benim adım Barış.
Dünyayı bir halklar
Ve dostluklar denizi yapmaya geliyorum.

CANIM HAYAT

Omuzlarım yetmezse her hüznü karşılamaya
simit satan bir çocuğun taze sesiyle başlarım
ilkbaharı kundaklamaya.
Demirci çıraklarının ceplerinde taşıdığı
mavi tornavidalar kadar
haşarı bakışlarım kamaştırır hayatı.
Ben dünyayı mutluluğa hazırlamışken
işkenceciler aramızda.
Kan görülmüyor mu artık ağızlarında
bunlarla birlikte mi kuracağız hayatı?
Kan lekelerinin kurutulduğu
gençlik düşlerini yıkayabilir misin arkadaş!
Çürütülmüş bir yüreğin
hesabını soran yoksa,
benim yerim yok o dünyada.
Sanılmasın yüzüme savaş boyaları sürdüğüm,
çığırtkanlıklar
ucuz kahramanlıklar peşinde olmadım hiç.
Yüreğim, göğsüme taktığım bir maske değil,
insan onurunun bir çağıltısı,
uzlaşmaktansa cellâtlarla
hazırım arkadaş, yakmaya tüm şiirlerimi
ve kendimi.
Tek başıma kalsam da,
başlarım yeniden direnmeye.

Canım hayat! Kamaştır gözlerimi
küçük ve beyaz ellerinle söndür beni
küllerimden fışkırsın yeni bir ilkbahar.
İlkbahar gelinliği olsun
terörist dizelerimin.

İSMET ÖZEL

1944'te Kayseri'de doğdu. Kastamonu'da başladığı, Çankırı'da sürdürdüğü öğrenimini Ankara Gazi Lisesi'nde (1962), bir süre okuduğu Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin ardından Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdarî Bilimler Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde bitirdi (1977). Öğrenciliği sırasında Türkiye İşçi Partisi'ne üye oldu. Siyasal Bilgiler Fakültesi Fikir Kulübü'nde, Fikir Kulüpleri Federasyonu'nda etkin görevlerde bulundu. Askerliğini sakıncalı er olarak yaptı. 1969'da Ant dergisinde, kavgacı bir şiir adına "Devrimci Genç Şairler Savaş Açıyor" başlığı altında çıkış yapanların arasında yer aldı. Ataol Behramoğlu ile birlikte Halkın Dostları dergisini kurdu (1970). 12 Mart'tan sonra düşünce ve inançlarında yaşadığı değişim, onu İslâmcı dünya görüşüne bağlanmaya yöneltti. 1970'lerin ikinci yarısından sonra gazetelerde yazdığı yazılar ve çıkardığı kitaplarla İslâmcı bir düşünür kimliğine büründü. 1980'den bu yana, Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda Fransızca öğretmenliği yapıyor.

İkinci Yeni anlayışının etkisi altındaki ilk şiirlerinde "özgün duyarlığın", "gözüpek ve yeni bir imge dünyası"nın (A. Behramoğlu) göze çarptığı, daha sonraki şiirleriyle "toplumcu gerçekçi akımda daha önce rastlanmayan bir çizgiye" (Ş. Kurdakul) ulaştığı, "devrimci anlayışa benzeri görülmemiş örnekler" (M. Fuat) kazandırdığı ileri sürüldü.

YAPITLARI

Şiir: *Geceleyin Bir Koşu* (1966), *Evet İsyan* (1969), *Cinayetler Kitabı* (1975), *Şiirler* (Toplu şiirler, 1980), *Şiir Kitabı* (Toplu şiirler, 1982), *Cellâdıma Gülümserken* (1984), *Erbain* (Toplu şiirler, 1987), *Bir Yusuf Masalı* (1999). İnceleme-Düzyazı: *Üç Mesele* (1978), *Şiir Okuma Kılavuzu* (1980), *Zor Zamanda Konuşmak* (1984), *Taşları Yemek Yasak* (1985), *Bakanlar ve Görenler* (1985), *Faydasız Yazılar* (1986), *İrtica Elden Gidiyor* (1986), *Surat Asmak Hakkımız* (1987), *Tehdit Değil Teklif* (1987), *Waldo Sen Neden Burada Değilsin* (1988), *Sorulunca Söylenen* (1989), *Cuma Mektupları I-V* (1989-92), *Tahrir Vazifeleri 1-12* (1992-93), *Neyi Kaybettiğini Anlamalısın* (1995), *Vel'asr* (1995), *Tavşanın Randevusu* (1999). Mektup: *Genç Bir Şairden Genç Bir Şaire* (1995).

SEVGİLİME BİR KEFEN

Alçak sesle uçuyor üzerimden
saçları kına yakılmış bir kadının mihrâbı
bu gövermiş güz günleri çıldırtır
çileden ve kitaplardan çıkartır insanı
urlar, karınca cesetleri
titreyişlerle örtülür üstüm
merak
bir devrimcinin hazırlığıdır
ve alçacık bir sesle uçar üzerimden
kanser, begonya, ölüm.

Beyaz tülbentler camın arkasında
ve çıkarılmış insan gözleri
kırk batman ağırlığında sahici insan gözleri
bağrına taş basan ana
o ananın ölüsünden kalkan toz
ey acılar gardiyanı, ey güz günleri.

Bir isyankâr çetecinin yağmuru altında
kendi kavruk güzelliğimi yumrukluyorum
kulunç gibi giriyor öğleden sonraları cumartesinin
umudum
ki hırçın bir hayvandır durmadan
kalgıtır banknotları, miting alanlarını.
Ve tarçın kokusu ve yorgunluklarla
oturduğumuz evleri tıkayan
merak.

bir devrimcinin hazırlığıdır.
Yıkanır bazı bakır dövücüleri çarşılarda
şakırtılarla sürüklenir bazlama açan kadınlar
dibeklerinde inatlarını döven
hınzır umutlarını döven kadınlar şakırtılarla.

Benim harcım değil bir yar sevmek gizliden
her yanım bin türlü merakla dalanmakta
o loş buhur kokuları, analarımız
aşererken toprak yiyen analarımız
yüreğimin palamarlarını çözüyor aya karşı
gökçe sancım zonkluyor bileklerimde
zonkluyor talaşlar, talaşlar
şakağıma vuran balyozun talaşları.

BAKIR TENLİ YAPRAKLAR

Bak, ölüm güzü kıskanıyor
şimdi ıssızdır onun sevimli kedisi
ve herkes onun el değmedik yerleri olduğunu sanıyor
uzuyor defterine uğrayan kan lekesi

senin kuşların olurdu mevsimi yolculuklara çağıran
içli taşra kızların, gizemli eviçleri
kapıların olurdu korkudan çok denizlere açılan
o denize açılan ellerin nerde şimdi

yine bir güz büyümekte kanında gölgelerin
o üzünç orduları tarlalar çiğnemekte
bak, ölüm güzü kıskanıyor
mevsimi aşka çağıran kuşların nerde senin
güze el değdirmeyen ellerin nerde?

MASALLAR UTANIR

Sana daha kumlarda ayağın yanmasından sözaçmadım
Ovaların ayağa kalkmasından, ağaçların yere eğilmesinden,
Tuza boğulmuş göllerin susuzluğundan,
Sana dağları delmeden, bir ah ile ateş olup gitmeden.

Ben Anadolu diye bir garip ülkeden kopup gelmişim.
Acı olur bizim sevgilerimiz, terimiz toprak kokar.
Susmamızın dilini sana öğretmedim daha,
Masallar utanır anlatsam halkımı, sen bile deliye dönersin.

SEVGİLİM HAYAT

Yüzüme bak
ve yüzümü hırpala
yüzümü değiştir, dağlı bir anlatım bırak
sen
her hafta oğlunu leğende yıkayan hayat
yaban, diri memelerinden ısırmak
dudaklarındaki tuzu dudaklarıma almak için
çok oldu tepelere vurdum kendimi
bulutlara karıştım ve karanlık kahvelerde
tıraşı uzamış adamlardan

huylarını öğrendim senin.
Mahmur bir tohumdun delikanlı bağrıma.
Ve hatırlıyorum lokavt vardı
bezgin fabrika düdüklerinin
dizlerine yatırılmış olan sabah
senin kalbini kakışlardı.
Tomarla muştuyu omuzlayarak genç adamlar
polisin sevmediği genç adamlar sokaklarda
patronları kudurtan gazteler satarlardı.
Ey şehre başaklar
militan ruhlar ekleyen hayat!
Gün turuncu bir hayalet gibi yükseliyorken
izmarit toplayan çocukların üstüne
çekleri imzalanıyorken devlet katlarında faşizmin
bacımı koyvermiyorken şizofreni,
yüzüme bak
ve rahmini bana doğru tekrarla
ben böyle bilirim ki yaşamak
berrak bir gökte çocuklar aşkına savaşmaktır
çünkü biz savaşmasak
anamın giydiği pazen
sofrada böldüğümüz somun
yani ıscacık benekleri çocukluğumun
cılk yaralar halinde
yayılırlar toprağa
etlerimiz kokar
gökyüzünü kokutur
çünkü bir savaşmasak
Uzak Asya'dan çekik gözlerimiz
Küba'dan kıvırcık sakallarımızla
savaşmasak
güm güm vurur mu kömürün kalbi Kozlu'da
Ke San'da ümüğüne basılır mı vahşetin
ve sen boynunu öperken beni sarhoş
bir okyanusla titreten hayat
sevgilim olur musun.
Ben savaşarak senin
bulanık saçalarından tutup
kibirli güzelliğini çıkartıyorum ortaya
dünya
kirletilmez bir inatla dönüyor
altımıza yıldızlar seriliyor
ve yüzüm suya davranıyor koşaraktan.

ÖLÜ ASKER İÇİN İLK TÜRKÜ

Bulutları kovan hırçınım benim, büyücüm
doğrudur gebe kaldığım coşkun bir akarsudan
bir bıçak alnıma çizer o homurtuyu ağırdan
altın haykırışlarla kuşlar uçup gelir üstümüze
gelip geceyi biriktirirler üstümüze
ben ki otobüslerde sarışın sanmışım kendimi uzun zaman
uzun zaman terli bir erkeğin esneyişine
bir kaçağın övgüsüne saklanıp
akşam vakitleriyle oğunup uzun zaman
kanaryalarla kesmişim uzayan tırnaklarımı.

Yüzümden bir tilkiyi silenim benim, büyücüm
erkeksi kadınların yasını tutmuyorum, artık sevin
ellerimde madensi gürültüler taşıyorum
babam uçurtmalarımı benden çok severdi bilirsin
şimdi uçurtmalarım büyük, o homurtu (o insan)
eskiden her üzgün bakışımı Pegasus'a harcardım
her kapı gıcırtısından çocuklar dökülürdü, ne çirkin
ne çirkin, gövdemde ince bir zırh yara kabuklarından
derken hüzün! Kadın sesleri çıkaran o duman..

Büyücüm, aşkımı dürtenim benim
bir oyun kuralı değiliz artık, sevin.

KANLA KİRLENMİŞ EVRAK

Karanlık sözler yazıyorum hayatım hakkında.
Aşklarım, inançlarım işgal altındadır
tabutumun üstünde zar atıyorlar
cebimdeki adreslerden umut kalmamıştır
toprağa sokulduğum zaman çapa vuran adamlar
denize yaklaşınca kumlar ve çakıltaşları
geçmiş günlerimi aşağılamaktadır.

Karanlık sözler yazıyorum hayatım hakkında.
Ve rüzgâr buruşturuyor polis raporlarını
kadınlar fazlasıyla günaha giriyorlar
bazı solgun gömleklerin çözük düğmelerinden
çelik tırpan gibi silkiniyor çocuklar
denizin satırları arasında.
Gece arsızca kükrüyor paslı beyninde şehrin
küfre yaklaştıkça inancım artıyor.

Karanlık sözler yazıyorum hayatım hakkında
öyle yoruldum ki yoruldum dünyayı tanımaktan
saçlarım çok yoruldu gençlik uykularımda
acılar çekebilecek yaşa geldiğim zaman
acıyla uğraşacak yerlerimi yokettim.
Ve şimdi birçok sayfasını atlayarak bitirdiğim kitabın
başından başlayabilirim.

SENNUR SEZER

12 Haziran 1943'te Eskişehir'de doğdu. 1953'te İstanbul'da Kasımpaşa Kadıahmet İlkokulu'nu, 1956'da Kasımpaşa Karma Ortaokulu'nu bitirdi. 1959'da İstanbul Kız Lisesi ikinci sınıfından ayrıldı. Aynı yıl Millî Savunma Taşkızak Tersanesi'ne memur olarak girdi. 1965 yılından başlayarak Varlık Yayınevi'nde düzeltici (1965-69), Arkın Yayınevi'nin ansiklopedilerinde (1975), Yapı ve Kredi Bankası Sanat Dünyamız dergisi, Asa Ajansı, Gelişim Ansiklopedisi ve Görsel Yayınlar'da redaktör ve metin yazarı olarak çalıştı. 1967'de öykü yazarı Adnan Özyalçıner ile evlendi. 1969-75 arasında serbest yazar olarak TRT'ye dramalar hazırladı, Cumhuriyet ve Vatan gazetelerinde resim sergileriyle ilgili yazılar yazdı, röportajlar yaptı. 1983'te emekli olduktan sonra serbest yazar olarak çalışmalarını sürdürüyor.

Sennur Sezer'in ilk şiiri 1958'de Sanat Dünyası dergisinde basıldı. 1960'a değin Yelpaze, Denge, Beşgen dergilerinde, sonra ise şu dergilerde göründü: Elif (1962-63), Varlık (1962 →), Sosyal Adalet (1963), Yelken (1964), Dönem (1964-65), Yapraklar (1964), Yön (1965), Türk Dili (1964-67), Yeditepe (1966-81), Papirüs (1967), May (1968), Yeni a Dergisi (1973), Yansıma (1973), Türkiye Yazıları (1978-80), Edebiyat Cephesi (1980), Sanat Emeği (1979-80), Milliyet Sanat (1982-84), Yazko Edebiyat (1980-82), Düşün (1984-85), Hürriyet Gösteri, İnsancıl, Evrensel Kültür.

Kadın haklarıyla ilgili şiir, yazı ve çalışmalarından dolayı 1980'de Kadınların Sesi dergisinin 8 Mart Ödülü'nü, *Bu Resimde Kimler Var* kitabıyla 1987'de Halil Kocagöz Şiir Ödülü'nü, *Keloğlan ile Köse* kitabıyla 1990'da Sıtkı Dost Çocuk Edebiyatı Ödülü'nü, 1998'de Pir Sultan Abdal Dernekleri Edebiyat Ödülü'nü, *Kirlenmiş Kâğıtlar* kitabıyla 2000'de Yunus Nadi Şiir Ödülü'nü kazandı. Oğuz Kaan Koleji'nce (Fazıl Hüsnü Dağlarca ve Sunay Akın ile birlikte) 2000 Yılı Şiirin Ustaları sanına değer görüldü.

Çevresine karşı sorumluluk yüklenen, çağının tanığı olmak isteyen, ancak yaşadığını yazmayı amaçlayan Sennur Sezer, kendisini olduğu kadar kadının ve halkın da durumunu -yeni şiirin biçimsel deneyimlerinden de yararlanarak- yalın ama duyarlı bir anlatım ve gerçekçi, dirençli, umutlu bir bakışla dile getirdi. [A. B.]

Son iki kitabı, hem içerik olarak ilgi alanlarını genişlettiğini, hem de biçim ve söyleyiş olarak daha incelikli bir anlatım zenginliğine ulaştığını ortaya koydu.

YAPITLARI

Şiir: *Gecekondu* (1964), *Yasak* (1966), *Direnç* (1977), *Sesimi Arıyorum* (1982), *Kimlik Kartı* (Toplu şiirler, 1983), *Bu Resimde Kimler Var* (1986), *Afiş* (1991), *Direnç Şiirleri* (Toplu şiirler, 1995), *Kirlenmiş Kâğıtlar* (1999) *Dilsiz Dengbêj* (2001). Deneme: *Şiir Gündemi* (1995). İnceleme-araştırma: *İstanbul'un Taşı Toprağı Altın* (A. Özyalçıner'le, 1995), *Osmanlı'da Fal ve Falnameler* (1998). Belgesel anlatı: *Türk Safosu Mihri Hatun* (1997). Çocuk kitapları: *Gerçeğin Masalı* (Şiir, 1979), *Sümüklüböceğin Masalı* (Şiir-masal, 1989), *Keloğlan ile Köse* (Öykü, A.Özyalçıner'le, 1989), *Hasır Ören Padişah* (Masal, 1991), *Robin Hood* (Yeniden yazım, 1993), *Pencereden Bakan Çocuk* (Şiir, 1995), *Anadolu'dan Öyküler* (A.Özyalçıner'le, 1995). Seçki: *Uçuk Seçik Şiirler* (1991), *Emek Öyküleri I-IV* (A. Özyalçıner'le, 1998-99).

ÇORAK

Usandı gökyüzü usandı yağmur
Bir istemesini bilen ellerimizden
Bir dilim ekmek bir sıcak yatak
Artmadı bizden

Biz çıplaklığından utanan kişileriz
Başımızda incir ağaçları başıboş
Başıboş ellerimiz yüzümüzde
Biz çıplaklığından utanan kişileriz
Suç kimde

Usandı gökyüzü usandı yağmur
Bir ağlamasını bilen gözlerimizden

IŞIK SEN VE UYUMAK

Ellerim kamaşır tutsam sesini
Işıklar sönmüşse ve uykusuzsam
Kuşlar uçuştukça büyür bir mavi
Doyamam

Ellerim kamaşır tutsam sesini
Tutsam özgürlüğü seni sevmeyi
Tutsam yaşamayı borçlardan uzak
Yeniden okşasam

Ellerim kamaşır tutsam uykumu
Yorgun ve bıkkın yastıklarımdan
Seni sevmelere uzanır
Gibi dinmiş gözyaşlarımdan

ASKER ÇANTASI

Yorgun omuzlardan yere kayar bir çanta
Ve kabuk değiştirir bozkırda bin bir böcek
Ekmek kadar eskidir ve ekmek kadar kutsal
Şimdi seni özlemek

Güneş yenilenirdi biz çılgınca öpüştükçe
Yenilenirdi deniz yengeçler ve çakıllar
Kara çirkin düşlere yumardık gözlerimizi
Uyanırdı martılar

Hangi uzak stepte bir asker vurulurdu
Biz kışlalı düşlere uyanırdık usulca
Bozkır akşamlarında solacak bir gelincik
Acırdı soludukça

Yorgun omuzlardan yere düşer bir çanta
Sen uzak kışlalarda mutlu umutlu coşkun
Ve ılık bir matra susuz dudaklarında

SOYUT

Bir kadının mavide salınır ayakları
ve çocuğu doyurmaz oluverir ağlamak
        Açlık en bayat yemek
        sofralarınızdan ırak

Tarlalar başak başak borçlara sararır
uzar büyük şehirler fabrikalar kurtulmak
        Fildişi kuleleriniz daha sarsılmadı mı
        bu ne denli uyumak

KIŞLAR YEŞİLİ TÜKETEMEZ

Erkenci erikleri bekler
Pusuda rüzgâr
Dudaklarımızda kan tadıyla
Donar ıslıklar

Kuşlar aç mı kaldı
Nerde mısırcı çocuk
Ya bu okulun öğretmeni
Soğuk soğuk soğuk

En güzel sözün ortasında
Dondu mu parmaklar
Kırıldı mı kalem
Öğrenmeden mi kaldı çocuklar
Öğrenemeden

Kışlar yeşili tüketemez
Buğday bekler toprakta
Şarkımız sürgün verir
Sesimiz çocuklarda

Dağ koyaklarına uğra
Baharı özlersen
Menekşeler kar altında da açar
Ve yollarda kardelen

doğuran bir kadına
DİRENÇ

Tırnaklarını etine geçir bağırma
Isır kanat dudaklarını parçala
Bırakma yaşamayı bırakma umudu
Daha çok yok sabaha

Yorulur gövdene inen sancılar
Acılar bıkar
Beklemeyi bil
Başkaldırır gövden başkaldırır
Susar

Önce öleceğim sanacaksın
Direnmen bitsin diye uğraşacak sancın
Gitgide sıklaşacak kamçılar
Sessiz ağlayacaksın

Unutacaksın başın nerde nerde ayakların
Bin kollu bir boşluk beyninde
Dünyadan uzaksın

Kim duyar sesini haykırsan
Gücünü tüketme
Dayan bir sınav bu
Gülümse

İNSANLAR ÖLDÜRÜLÜRKEN

Hangimiz geçmedi aşkın köprüsünden
Sarmadı bir gövdeyi yaşama sevinciyle
Küskün doygunluklarla bekleyip sabahı
Yalnız geçecek gecelerini saymadı

Belki çirkin bir sözdür borç ve para şiirde
Alkol gibi gizlice söz edilir açlıktan
Hangimiz tanımadık sofrada yoksulluğu
Utanmadık konuklar geldikçe, evimizden.

Yıldık mı, yorulduk mu, döndük mü, önemli bu
Sığındık mı bilinen çaresiz yalanlara
Ölenler, öldürülenler kırdı mı direnmeyi
İşlemedi mi dipte kanayan eski yara?

Şimdi sorgular bizi kendi çocuklarımız
Yanıtlar mı onları bizim yazdıklarımız
Söyle baba ne yaptın,
Anne ne yaptın söyle öldürülürken insanlar?

ZEYTİN TÜRKÜSÜ

Zeytini söyleyelim
Zeytin eğri büğrüdür ama kayalardan fışkırır
Yedisinde meyve verir
Ve ölmez, görülmez öldüğü
Ağır aksak meyvelense de kısır kalmaz
Kadınımızdır.

Zeytini söyleyelim zeytini
Korkmaz kuraktan
Çirkindir yaralı olduğunca
Meyvesi döğülerek alınır
Çekirdeğine kadar işlenir
Mevsimden mevsime bakılır yüzüne
İnsanımızdır.

Zeytini söyleyelim zeytini
Kutsal kitaplarda ona and olunmuştur
Çünkü vermezse meyvesini aç kalınır
Ne zaman kalır çocuğa bilinmez
Yerini hep bir genç ağaç doldurur
Ölümsüzdür
İşçimizdir.

Zeytini söyleyelim
Zeytin hakkı için
Kayayı delen delice hakkı için
Bu buruşuk, acı ekmek katığı için
Yağı alınan çekirdeği hakkına

Hak yerde kalmayacaktır.

MERYEM'İN DAĞINIK DÜŞÜNCELERİ

Nasıl da yaşlandı ellerim
bir çift güvercindi
oğlumun omzunda.
Oğlum öyle duyumsar hâlâ...

Oğlum,
o gözleri sonsuza bakan öküzün
önünde doğan çocuk.
Oğlum,
eşeğimin
ıslak soluğu ısınırken ensemde
kucakladığım mucize...
Oğlum,
yüreğimde büyüyen inanç:
"Dünya değişecek, değişmeli
bu çocuk büyüdükçe..."

Tanrım, ne oldu ellerime
biçimleri yitti sanki, lekeler, damarlar.
Filizlere değen yel gibiydi
değdiğinde toprak yeşerirdi
yıllar...

Oğlum,
nasıl da büyümüş...
Kim inanır onu doğurduğuma.
Oğlumu kucaklasam, bıraksalar ısıtsam
süt yürüse göğüslerime
doyursam aç bebekleri
oğlum... oğlum dirilir mi?

BEKLEYEN KADININ TÜRKÜSÜ

Örtmesin yüzümü hüzünle kaygı
Aynaları kitledim
Sildim umarsızlığı

Isıtır aşk düşlerini toy gövdeler
Aşkı bilen korur eldeğmemişliği
Çıplaklığımı kitledim geceleri

Ve kitlenmiş ne varsa
Salıverdim
Erişsin düşüncelerim düşüncelerine
Tadayım yaşadıklarını
Girmesin aramıza paylaşmadıklarımız
Düşlerde bile

Yastığının yüzünü değiştirmedim
Gömleğin ütülü
Arıttım neye değdiyse siren sesleri

Sevincin adı beklemek
Bilmek yaşadığını
Gençliğim dönüşüne ertelendi
Yüzünü örtmesin kaygı

TEKİN SÖNMEZ

1936'da Urfa'da doğdu. Küçük yaşta annesini yitirdi. İlkokuldan sonra, on iki on üç yaşlarında çalışmaya başladı. Kars Lisesi'nde sınavlara dışardan girerek 1962'de ortaokulu bitirdi. İstanbul'a geldi, Vefa Akşam Lisesi'nde öğrenimini sürdürdü. 1949'da başladığı kuyumculuk işini 1970'e değin götürdü. Türk Solu dergisinde yayımlanan "Dokularımızın Matematiği" şiiriyle kovuşturmaya uğradı, yargılama sonucu beraat etti. 1971'de Nadas Yayınevi'ni kurdu, Gelecek dergisinin kurucuları arasında yer aldı. 1972'de Yansıma, 1978'de Sanat ve Toplum dergisini çıkardı. 1977 ve 1979 kongrelerinde Türkiye Yazarlar Sendikası Yönetim Kurulu'na seçildi. 1981'de *Kanatsız Kuş* kitabı dolayısıyla sıkıyönetimce tutuklandı, yargılama beraatle bitince salıverildi. 1983'te İsveç'e yerleşti. Roman ve deneme türünde kitaplar yazdı, fotoğraf alanında çalışmalar yaparak Hindistan, Meksika ve Guatemala ülkeleriyle ilgili fotoğraf sergileri açtı. İsveç P.E.N. üyesi.

Tekin Sönmez'in ilk şiirleri 1961-65 yılları arasında Yelpaze ve Çağrı dergilerinde yayımlandı. "Şafağın Demircisi" şiiriyle 1970'de TRT Sanat Ödülleri Tek Şiir Başarı Ödülü'nü, "Morgun Önünde Üç Kadın" yazısıyla 1980'de Çağdaş Gazeteciler Derneği'nin Makale Birincilik Ödülü'nü kazandı.

Toplumcu görüşe yaslanan ve Halk şiirinin diliyle, sesiyle beslenen Tekin Sönmez'in ilk ürünlerinde düşünce ağır bastı. Sonraki şiirlerinde ise köy doğasından, üretimden ve gündelik yaşamdan kaynaklanan öğelerle imgeler öne geçti. Akıcı, duyarlıklı bir deyiş, simgeli, soyutlamalı bir anlatış ve umutlu, dirençli bir bakışla toplumsal gerçeklere, siyasal olaylara değindi, özgürlüğü, bağımsızlığı, adaleti savundu. [A. B.]

YAPITLARI

Şiir: *Günün Apansız Açıklanması* (1968), *Boşuna Değil Yaşamak* (1970), *Şafağın Demircisi* (1971), *Ağıt Yok* (1973), *Şili'nin ve Jara'nın Destanı* (1976), *Yeryüzü Sevdiğim* (1977), *Ferhat'ım Şirin'imi* (1980), *Kanatsız Kuş* (Seçmeler, 1981). Çocuk kitapları: *Masal Gerçek İçinde* (1979), *Sevginin Düş Masalı* (1979). Roman: *Kadınlar Vardı* (1991), *Söylence Berlin* (1992), *Çıplak Viking* (1994). Deneme: *Gizem ve Büyü* (1990). Gezi: *Ormanı Yedi Faşistler* (1978), *Yeryüzü Gurbeti* (1981). Yazılar: *Morgun Önünde Üç Kadın* (1981).

SENİ BIRAKTIĞIM YERDEN

Seni bıraktığım yerden başlıyorum
İlkin gökyüzüne yazıyorum kocaman
Yıldızları kapatıyorum bir bir
Derken yağmur başlıyor usuldan
Ardı sıra büyüyor gece

Büyüyor ev ev sokak sokak
Büyüyor hüznümle damlalar
Yankıyor ayak seslerim yollardan
Sürekli uzuyor gece
Seni bıraktığım yerden başlıyorum

Seni bıraktığım yerden başlıyorum
Esmer çıkmazlarına sıkıntıların
O hiç söylenmemiş ezgilere bir de
Üstelik alabildiğine güçsüz
Alabildiğine yılgın ve kaygılı
Çirkin gülüşlerine karanlıkların
En soğuk iklimlere sürgünce
Seni bıraktığım yerden başlıyorum

Sokaklar boyunca tutsak edilmiş
Sokaklar boyunca ürkek tedirgin
Dönüp dönüp hep o yere gidiyorum
Bütün kapılar kapalı anlıyor musun
Ve sonrasız uzuyor gece
Seni bıraktığım yerden başlıyorum

Filiz veren çiçek yaprak ve dal
Anlamsız şimdi bütün besteler
Bütün güzellikler şimdi anlamsız
Aydınlık günlerle tükenen masal
Seni bıraktığım yerden başlıyorum.

MEMLEKETİM

doğan gün neyi doğar memleketim
doğan gün neyi döllenir
neyi yoğurur her sabah emekçi ellerimiz
şu demir
şu kumaş
şu çeltik
bir de ekmek arayan tırahomlu çocuk
göğün yere yapıştığı yeri yemek üzre
doğan gün bolluğu nasıl payeder memleketim

bunca baskı neyi yorumlar memleketim
bunca zindan neyi
neyi bilenir boyuna ezilmemiz
şunlar ürünleri toprağın
açlığın dağları aha şurası
yorulmuş durur tanrı da şurada
bir de insan insanların sırtında büyüyen diş
tekdüze solur öldürmek üzre
bunca ağıt hangi koşuya güçverir memleketim

neyi sevmek seni sevmektir memleketim
seni sevmek neyi vareder
neyi değilken yaratır eklemlerimiz
şunlar şurada satılmışlar
şu da bağımsızlığın özgürlük evi
emilir durur kanlarımız da şurada
bir de alınmış mermileri silahlarımızın
uyanmak gerek gayrı çağ geçmek üzre
yeniden neyi yaratmak seni sevmektir memleketim

ZİNDANLARI IŞITAN/ŞİİR

sen gelince sıkılaşıyorum
balçık yorgunluğum çözümleniyor
tenim sana değdikçe daha bir
göğsüm geleceğe mayalandıkça
ciğerlerim oksijen tutuşuyor
arıların dengeli uğultusu
demiri narlandırır bir ocaksın
sıcaklığın beynimi çekiçliyor
kahraman körükçüyüm daha bir

kalçalarına boyna tutuluyorum
kalçaların ve memelerine daha bir
heran bir hayat çağıldar ağzında
hızlandırır kanımın pınarını
kurtuluş ovasıdır bu sürdüğüm
şafaklanır direncin çelenkleri
bacakların güneşin potasıdır
gözlerin eklendikçe birikiyorum
dudakların bağımsızlığı çimlendiriyor
zindanları ışıtırsın daha bir

şiirin şahan diyalektiği
ekmeğin üremesi başağın
etin ve kemiğin yasası sürdükçe
tasalar ve atölye sesleri
kağnılar bir ırgatın yüzünü
hüzne ve yalnızlığa iteledikçe
damarlara mıhlandıkça namlular
karteller mermilerin külünü
bir çocuğun gözlerine ektikçe
yeniden yepyeni kuşanıyorum seni
şiirin şahan diyalektiği
sıralıyorum heybesinden yüreğimin
anaç memelere dilimliyorum daha bir
orda sen ve ben değil miyiz
tarihsel akışında hayatın
içime sağılan acıları eğiren
beynimi mavzerleyen karanlığa ve ezince
orda sen ve ben

ŞAFAĞIN DEMİRCİSİ

1/
demiri yaman çekiçlerdi amcam
ben kavları ocağa ekerdim

terlerdi ergenliğini şafak
kömürler nar koparıp sağılırdı

vişne soyunurdu demirin tavında
boşlukta değişim maviyle tüterdi

köpürürdü maşanın ucunda güneş
körük coştukça/tan kızlığını solurdu

kusardı demir pasını/sonra
ben kömürleri yakutla süslerdim

2/
demiri gözyaşlarıyla silerdi amcam
ben yalıma havalar yüklerdim/usulca

demir kanayıp içime sinerdi
orda/ipince dalbileklerimle koşardım

beynimde şahan yılkıların düşü/sonra
yılkılar ah/ah beni düşürüp giderdi

3/
halk dağlarının ergin demircisi
geceyi düğümler/açardı kapıyı tanla

her geçen günden kıvılcım alırdık
yakutlar akıtırdık sürenin birikimine

her seher şafağı göğsünde üretirdi
her seher geceyi ergitirdi amcam

BAHARDA ŞİİRLER YAZILIR MI

sarmalasam dalbademli urbalar
çiğdemler derleyen göğsüne
nar patlamış güllerden
şiirler yazılır mı

şiirler yazılır mı
tutuşsa bedenim kavlarla
bayırlardan bozkırların harından
dudaklarına bin selâm uçursam
şafakla kanlanmış bıyıklarımdan
şiirler yazılır mı

baba ben uzaklara gidiyorum
karsuyu gözelerden serinleyip alnımı
dönersem papatyalardan nergislerden
yakutlar yontan gövdemin sürgünleriyle
içersem hayatı kana kana
şiirler yazılır mı

şiirler yazılır mı
seğirten her baharla
seğirten ve beynimize oyulan
bir vişnenin kanayan dallarına

güneşi nakışlarsa beynine
çemberini çevirirse çocuğum
yaprakları çiçeklere
çiçekleri yemişlere çevirse
şiirler yazılır mı

beni oralara götür
yüreğimi soy ve başla
inceden eğir türkü çağlayanını
nakışla beynimin kıvrımlarına
acıyı hasreti ve çocuğumun sesini
avuçlarımda yırtınan bir baharla
güzelim körpe sesiyle
yılgınlığı deşsin çocuğum

çevirsin hayatın çemberini
estirsin seherin yelini ırmaklarla
dünya döndükçe ellerinin üstünde
çınlasın göğsünde tanyerini mavzeri
her bahar şiirler yazılsın sinemin toprağına

TERDEN VE DİRENÇTEN GELENE TÜRKÜ

Acı sözcüğünü bıraktım toprağa
Sonra, eğilip yeniden baktım
Yepyeni bir dal köpürüyordu tanla
Doğrulup, seni yeniden anlatmak için

Tükettim bütün sözcükleri
Şiirler yazdım, seni anlatmak için.

Toprağın gül kokulu memesi
Besliyordu güzelliği içerden
En civan kahkahayı, terden ve dirençten
Yaratıyordu, doğrulup seni anlatmak için.

Tükettim bütün sözcükleri
Şiirler yazdım, seni anlatmak için.

AFŞAR TİMUÇİN

1939'da Akhisar'da doğdu. Ortaöğrenimini İstanbul Erkek Lisesi'nde bitirdi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde başladığı yükseköğrenimini, felsefe dalında Kanada'da tamamladı (1964-67). Yurda döndükten sonra Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde Fransızca okutmanlığı yaptı (1967-70). Felsefe alanındaki çalışmalarıyla doktor (1972), doçent (1982) ve profesör (1992) oldu. Eray Canberk'le birlikte Kavram Yayınevi'ni (1977) kurup kitaplar yayınladı ve Felsefe Dergisi'ni çıkardı. Marmara Üniversitesi'ne bağlı İstanbul Devlet Konservatuvarı'nda ve Kocaeli Üniversitesi'nde öğretim üyeliği görevini sürdürüyor.

"*Ayrılıkta Söylenmiş Bir Yaz Türküsü*" şiiri ile 1970'te TRT Şiir Başarı Ödülü'nü, *Nâzım Hikmet'in Şiiri* kitabıyla 1979'da Türk Dil Kurumu Eleştiri Ödülü'nü kazandı. 1997'de Truva Kültür Sanat Ödülü'nü şiir dalında aldı.

Şiirlerinde, yaşamın getirdiği duygu, izlenim ve tepkiler, insancıl bir bakış, toplumcu bir yaklaşımla yansıtılır. Ama bu, bir çocuğun iç dünyasından geçirilircesine, özenli bir sözcük seçimi, masalsı bir kurgu ve yumuşak bir söyleyişle gerçekleştirilir.

YAPITLARI

Şiir: *Çöl* (1968), *Destanlar* (1969), *Böyle Söylenmeli Bizim Türkümüz* (1974), *Savaşçı Türküleri* (1980), *Ey Benim Güzel Sevdalım* (1984), *Bu Sevda Böyle Gider* (1992), *Arınmalar* (1993), *Akşam Türküleri* (1996). Öykü: *Denizli Pencere* (1980), *Neden Bazı Akşamlar* (1985), *Aşkolsun Kırlangıçlar* (1996). Roman: *Yarına Başlamak* (1975), *Gece Gelen Eski Dost* (1980), *Kıyılar Durunca* (1983). Deneme: *Sevmek Ne Güzel Şeydir* (1991), *Gerçekçi Düşünce Gerçekçi Sanat* (1992), *Felsefe Bir Sevinçtir* (1995), *Özgür Prometeus* (1997). İnceleme: *Descartes* (1972), *Aristoteles Felsefesi* (1976), *Nâzım Hikmet'in Şiiri* (1978), *Descartes Felsefesine Giriş* (1980), *Niçin Yapısalcılık Değil* (1984), *Niçin Varoluşçuluk Değil* (1984), *Gerçekçi Düşüncenin Kaynakları* (1984), *Gerçekçi Düşüncenin Gelişimi* (1986), *Estetik* (1987), *Düşünce Tarihi* (1992). Sözlük: *Felsefe Sözlüğü* (1994).

DENİZİN BEKLEDİĞİ

Seni sevmek mor denizlerdi biraz
Ne kadar gidilse bir o kadar bitmeyen
Umutlar ve yıkışmalar ardında direnilen
Seni sevmek mevsimler içinde en güzel yaz

Seni sevmek yaşamanın aşılmaz büyüklüğü
Seni sevmek kan dolu yüzyılları korkutan
Ve sığınıp ılık kıyı kentlerine bir akşam
Seni sevmek çocukların düşlerinde gördüğü

Varılırdı daha saydam günlere isteseler
İsteseler yalnızlık giremezdi evlere
Seni sevmek bir kırlangıç olacak bekleseler
Ve uçacak durmadan adasız denizlere

Kim bulacak cam kırığı gözlerinde sevgimi
Sonra yalnız kalmak gibi yoksulca uğuldayan
Bütün okyanusların baş eğdiği tek kaptan
Sana verdim geç diye bütün denizlerimi

DEĞİŞMEZLİK AKŞAMI

Gök bir çıkış yeridir kesiksiz bunalmalara
Adayınca bizi akşamın çiçekleri
Güneş batmadan önce bir daha asıldı da
Bir umut pembeliği bitmeyecek gibiydi

Sonra birden karanlıklar geldi daha biz
İlk şaşkınlıklarını yaşarken ışıksız kalmanın
Ardından gerginliğimize sataşan kurbağa sesleri
Ve cansız dikilişi kararan duvarların

Ben böyle saatlerde hep seni aramışımdır
Üşüdüğümde paltoma sarınır gibi
Kapılara koşmuşumdur ayak sesleri umarak
Çalmayan telefonlarda beklemişimdir sesini

Gök bir zaman aşımıdır kesiksiz bunalmalara
Uykusuz bir güneşle yürür gelir
Gök benim o geniş ve dingin bekleyişimdir
Bir yaşam uzaklığı bağlar uzaklığıma

DUVAR

Duvarlarda saçların çiçeklenir
Seni alır kendine çeker uykum
Geceler başladı mı yorgunum uykusuzum
Düşlerimde birileri seslenir

Kapılar üstüme kilitlenir
Işıkları söndürmezler bütün gece
Sabahlara kadar yorgun adamlar
Kapatılmış sancılarda titreşir

Çağlar anlatmış seni çağlardan anlamışım
İstemem yalnızlığıma umut eklenmeyecek
Arayacak çoğalacak yürüyecek çağlara
Prangalar inleyecek – yanılmışım yanılmışım

Seslensem geri gelmez bir daha
O en yakın yerde yitirdiğimiz
Bende çoğalan yenilmez tutkuyu
Örtemez kapansa bütün kilitleriniz

İNANÇ TÜRKÜSÜ

Düşüncenin yarattığı inanç
Ve inancın yarattığı düşünce

İnancım bir kızıl alevdir
göğsümde tutuşur zamanla
Düşüncem kafamda duyurur bana
bölüştüğümüz şeyi
Ve bölüşmemiz gereken her şeyi
birer birer belirler usum
Yüreğim hepimiz için geçerli olanı
arar bulur getirir
Ellerim bir tutku gibi sokulur
demire taşa toprağa
Durup duran bir donmuşluğu
canlılığa dönüştürür
Yontular yaparım anlatırım kendimi
inancımı koyarım ortaya

Şiirler yazar şarkılar söylerim
çalar söylerim sevincimizi
Dünyalar durdukça duracak
kesinlikler adına
Seni kendim gibi bilirim
kendimden de çok severim
Acın acımdır kaygın kaygımdır
durgunluğun durgunluğumdur
Kimi zaman dostumsundur
tak kapı çıkar gelirsin
Kimi zaman öğrencimsin
oğlumsun kızımsın kardeşimsin
Ya da yıllardır kahrımı çeken
dirençli karımsın
Omuz omuza çarpıştığım ve birlikte
mahpusluğa düştüğüm arkadaşımsın
Adın adıma karışır sıcaklığın sıcaklığıma
ellerin ellerimdedir
Neyin varsa bana bir çırpıda
vermeye hazırsın
Ben de zaten neyim varsa
sonuna kadar senin demedim mi
Sen benimle paylaşansın
ve benim her şeyimi paylaştığımsın
Canımsın ciğerimsin
her şeyden önce kavga arkadaşımsın
İnancım bir kızıl alevdir
göğsümde tutuşur zamanla
İnancım bir direncin güzelliğidir
yazılır tarihe kanla

YARINA

Yakışmıyorum kim ne derse desin
Yakışmıyorum yalnızlığa
Sizde başlamadan bende bitmesin
Benim de olmasın sizin olmayacaksa
Çam kokusunu genzime çekişim
Sizin gülü sevmenize çok benzer
Bizde incinmesin bu dirilik
Bu yağmura dayanıklı saçlar
Bu ayakta durabilme sevinci
(Bu ölüm tiksintisi içimizden gitmesin)

Ben bir ağaç gibi dallarımın kırılıp
Toprağa batırıldığını görmek isterim
Dallarımın yepyeni ağaçlar olması
Tek yüceliğim tek kutsallığım benim
Bir başıma ne işe yararım
Dostum sevgilim kardeşim bacım
Neye yarar bir insan tek başına

SAVAŞÇININ DUYGUSU

Çocuklar gibi koşmak boydanboya
Ufukları görünmeyen düzlüğü

Soluk soluğa şimdi
Üstümüze söken şafak

Biz böyle ayakta öleceğiz besbelli
Deniz gibi durmadan bir kıyıya çarparak

Her zaman bir yeşili bir moru andırarak
Biz böyle yaşayacağız

Sevişerek savaşarak
Umarak inanarak

Bardaktan boşanırcasına
Bir yağmurdur bizim için yaşamak

GÜVEN TURAN

2 Aralık 1943'te Gerze'de (Sinop) doğdu. Ortaöğrenimini Samsun Maarif Koleji'nde, yükseköğrenimini Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde bitirdi. Aynı bölümde 6 yıl İngilizce okutmanlığı yaptı. 1976'da İstanbul'da reklâmcılık alanında çalışmaya başladı. 1995'te bu mesleği bıraktıktan sonra zaman zaman yayınevlerinde çalıştı.

İlk şiirleri 1962'den başlayarak Devinim, Dönem, Yordam, Alan 67 gibi dergilerde yayınlandı. Şiir dışında öykü, roman, eleştiri, inceleme, çeviri alanlarında da ürün verdi. *Dalyan* kitabıyla 1979'da Türk Dil Kurumu Roman Ödülü'nü, *Düş Günler* kitabıyla 1990'da Yunus Nadi Öykü Ödülü'nü, *Bir Albümde Dört Mevsim* dosyasıyla 1991'de Yunus Nadi Yayımlanmamış Şiir Kitabı Ödülü'nü kazandı.

Şiirlerini değerlendirenler, "titiz bir işçilik" sergilediğini (M. Fuat), "yeni imgelerle zenginleştirerek" (Ş. Kurdakul) "lirik geleneğin dışında", "içe dönük bir dünyanın düşünce ve izlenimleri"ni yansıttığını (A. Behramoğlu) öne sürmüşlerdir.

YAPITLARI

Şiir: *Güneşler... Gölgeler...* (1981), Peş (1982), *Sevda Yorumları* (1990), *Bir Albümde Dört Mevsim* (1991), *İkaros'un Uçuşu* (1993), *Toplu Şiirler 1963-93* (1995), *101 Bir Dize* (1996), *Gizli Alanlar* (1997), *Görülen Kentler* (1999), *İz Sürmek* (2001). Öykü: *Düş Günler* (1990). Roman: *Dalyan* (1978), *Yalnız mısın* (1987), *Soğuk Tüylü Martı* (1992). Deneme/eleştiri: *Kendini Okumak* (1987), *Bakır Çalığı* (1994), *Yazıyla Yaşamak* (1996).

BAKIŞIM

Denizden alır
Yeniden denize veririz
Yaşamımızı
Bir döküntü olarak düşeriz
Fırtına ertesi bir kıyıya
Ateş olur tekne
Akşam aşının altına
Ölümcül bir suyla
Ölümcül kuraklığın arasında
Kurup bıraktığımız kentler de
Dağılıp gider bir gün
Güneşle yelin
Avuçlarında

KARŞILAMA

Kulak kesilir gök
Güz gelince
Yağmurlar sabahla bırakır
Yerini saydam sise
Akşamla alır
Tınlamalar çınlamalar arasında
Kurbağalar cırcır böcekleri
Susar
Göçmen kuşlar yankılanır

Bizim de hasatımızdır güz
Devşirelim
Renklerimizi kokularımızı seslerimizi
Kış bozuyla buzuyla
Kaplamadan bizi

YEŞİLDEN KAÇAN

Öyle sıkıdüzen
Döşemişler ki mermeri
Kuşkusuz
Yer kalmamış ağaca
Kentlerinde
Bir asma örtmüş
Avlularını belki
Belki şu küçük
Ortası delik, yuvarlak
Döşeme taşı
Çevreliyordu
Kibar, utangaç
Hafifmeşrep gene de
Bir nar ağacını

KIŞ VE DÜŞ

Ocağı yakıp küle
Bir patates gömüyorum;
Çocukluğumu diriltmeye...
Şaşıyorum,
Donmuş çamaşırların
Hiç su bırakmadan
Çözülmesine,
Kar getirmesine
Güneşin.

Yeniden
Kuş peşine de düşebilirim,
Belki de.

ERCÜMENT UÇARI

1928'de İstanbul'un Beykoz ilçesinde doğdu. İlk ve ortaöğrenimini babasının işi gereği değişik kentlerde yaparak Bursa Lisesi'nde, yükseköğrenimini de İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde bitirdi (1959). Bir süre avukatlık yapmayı denedikten sonra Petrol Ofisi'nin hukuk bürosuna girdi. 1983'te emekli oluncaya değin burada çalıştı. 22 Ocak 1996'da İstanbul'da öldü.

İlk şiiri Zonguldak'ta Bucak dergisinde çıktı (1945). Dönemin belli başlı dergilerinde yayınlanan ilk şiirleri Garip anlayışı çerçevesinde, az sözcükle dengeli bir anlatımı gözeterek, iç uyuma önem vererek yazılmışken, İkinci Yeni anlayışının ortaya çıkışıyla birlikte, bu tutumundan tümüyle ayrı, dozunu gittikçe arttırdığı soyutlamalarla çağrışımların ardına takılıp us dışının sınırlarını zorlayan bir otomatizme yöneldi. Bu yöneliş, kimilerince, İkinci Yeni'yi tek başına sürdürüyor yorumuna bile yol açtı.

YAPITLARI

Şiir: *Cümbüşçübaşı* (1958), *Et* (1960), *Kuyuda Yusuf* (1962), *Avlanırken Bir Korku* (1967), *Albatros Adı Bir Gün Gelecek* (1971), *Geçmiş Zaman Tevellüdü* (1988), *Ziba Sokağı* (1991), *Ay Batarken Kancama* (1994), *Yırtıksız Sözler* (1996).

ALKOL

alkol aşkı durdurdu mu ne
açmıyor kaktüs ve zakkum çiçekleri
bir kız çocuğu saçına kurdelâ bağlamıyor
kaçırmıyor deniz mavisini gökyüzüne

tekmil tütünleri yakmalı
bir kızılderili gibi dönmeli büyük dumanın etrafında
insanlar aşka bıçak saplayalı
kaç çağ geçti hesap makinalarında hesaplatmalı
yok ettikti biz bir çağda da güzel gözleri
alımlı ağızları küçük burunları
ve sevdayı yaktıktı

biz hep sarı saçları severiz
sarı saçları sarı göğüsleri
bir de güneşten yanmış sararmış tüyleri

hep suzinaktan başlıyoruz
ağlamaklı bir plâğa özenip ya da bir ses bandına
gecenin göğüne tüfeği dayadık
üç el ateş ettik
bir vakitler şairlerin şiirler yazdığı

kalkıp bir güzel orta oyunu oynamalı
tavlada zar atmalı
alkol aşkı durdurdu mu ne

KOY SEVGİNİ MAYIS AYINA

bu kuşu seviyor musun
dalın üstünde öten
türkçenin dişi ve erkekliğini
iskemlenin pembesini
gerçekten seviyor musun

masa kırmızı dikkat et gör
süt beyaz
yemyeşil çayır beykoz'da
söyle beykoz'u seviyor musun
acıyı sevmiyorsun biliyorum
biliyorum korkuyu sevmiyorsun
kara rengi zift karasını
umudu seviyor musun

seviyor musun uyanmayı bir ilkyaz günü
solumayı delicesine ve denizin mavisini
bak sahi hatırla
mutluluk geçti demin gözbebeklerinden

EY GÜL

ey gül içindeki kanayan yaranla
yolculuğa çıkarsan şayet
unutma içindeki şarkını
bir ilkyaz günü sula saksındaki çiçeğini
ıtırları hercai menekşeleri
sahi yolculuk çıktı falında
bak başın dönüyor şaşkınlıktan
henüz baba parasıyla yaşıyorsun
ihtiyarlık ölüm yok sahi daha senin için
göz güzel İstanbul daha masmavi
turuncu ötüyor dallarında kuşlar
sakın hitler'i hatırlama
ikinci dünya harbini filân
sait faik mi henüz yeryüzünde
kiraz ağacı yeni çiçek açtı
pırıl pırıl sesin
camlar tertemiz
bir yalı omuzunu dayamış suya
sakin ve umut dolu gözbebekleri

ey gül içindeki yarayla
sakın yolculuğa çıkma

AHMET UYSAL

1938'de Balıkesir'de doğdu. Ortaöğrenimini Savaştepe İlköğretmen Okulu'nda bitirdi. Dokuz yıl ilkokul öğretmenliği yaptıktan sonra, yükseköğrenimini Gazi Eğitim Enstitüsü Eğitim Bölümü'nde tamamladı (1968). NATO'yla ilgili bir bildiriyi hazırlamaktan ve yaymaktan yargılandı (1969). Liselerde öğretmenlik, Bursa Eğitim Enstitüsü'nde yöneticilik yaptı. 1986'da emekli oldu. Balıkesir'de yaşıyor.

İlk şiirleri 60'lı yıllarda Şairler Yaprağı, Demet, İmece, Çaltı, Yelken, Ilgaz, Türk Sanatı, Varlık dergilerinde yayınlandı. Yeni Ortam, Politika, Cumhuriyet, Yeni Halkçı, Vatan gibi gazetelerde eleştiriler, eğitim, edebiyat ve çocuk kitapları üzerine yazılar yazdı. Çocuklara Öykü adlı bir dergi çıkardı (1975). Türkiye Yazıları, Dönemeç, Yeni Dönem, Türk Dili, Sesimiz, Oluşum vb dergilerde yayınlanan şiir, eleştiri ve öyküleriyle, çocuk edebiyatı alanındaki çalışmalarıyla ilgi çekti.

1975'te 12. Antalya Film Festivali Öykü Yarışması'nda mansiyon, 1992'de Damar Edebiyat Dergisi/Çankaya Belediyesi Çocuk Şiirleri Yarışması'nda ikincilik, Kırmızıfare çocuk dergisinin öykü yarışmasında başarı ödülü kazandı. *Suyla Sınanmış Şiirler* adlı dosyasına 1998'de Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülü, *Acının Gümüşü* adlı dosyasına 1999'da Yunus Nadi Şiir Ödülü verildi.

Şiirleri, belli sözcüklere gösterdiği düşkünlükle, iyi özümlenmiş bir gelenekten gelen dil kullanımı ve dize yapısıyla, ince ayrıntıların oluşturduğu özgün imgelerle "doğa, toplum ve kent içinde insan'a dönük" (N. Kayabaşı) bir lirizmin örnekleri olarak değerlendirildi.

YAPITLARI

Şiir: *Sularla* (1994), *Uzak Yazlarda* (1998), *Acının Gümüşü* (1999).

Çocuk Kitapları: *Keloğlan'ın Diliyle* (1977), *Yaban Kedisi* (1979), *Keloğlan'ın Düşü* (1980), *Çöp Toplama Yarışı* (1990), *Eğri Büğrü ile Tepesi Delik* (1990), *Anası Bulut, Babası Yağmur* (1996), *Çöpçü Martı* (1996), *Alaca Baykuş* (1996), *Kuş Gölünde Günler* (1996).

Seçki: *Mapusane Şiirleri Antolojisi* (1974).

SULARI ANLAT BANA

Suları anlat bana bu gece
Suları da sevgilim

Islak bir çakıl taşına
Benzesin gülüşümüz

Dokunuşunla incelsin
Gecenin teni

Sevgilim sen bana bu gece
Uzak temmuzları anlat

Bir yangın daha
Sarsın bedenimizi

Bozkırda kuruyan otlara
Tutunalım seninle

LİRİK DÜŞLEM

Geceydi ve sesin
    sulara dökülürdü
    bulutlar kayardı
    yıldızlar ısınırdı
Işıklar içinde
    kalırdı yeryüzü
En kırılgan yerine
    değerdi bedenim
En ince yerinden
    öperdim boynunu
Saçların sabaha
    savrulurdu incecik
Ay da geçerdi
    göğüs uçlarından
    yüzün yaz öğlesi
    dudakların akdeniz
    köpüğü olurdu

Issız bozkırı
    getirirdin bana
Kuruyan otların
    sesini getirirdin

Bense hep ardında
    koşardım lirizmin

SİSLİ ŞEHİRLERDE KALAN

Sisli şehirler bıraktın bana
Erken ölümünü kuşların
Ay ışığı da görünmez oldu
Çiçeksiz, yarım balkonumda
Uçuşan eteğini bulamadım

Kalbimi acıtıyor tenimin yarası
Her gece amansız bir sorgulama
Elimde kalan kırık dal ucu
Yırtıyor dokunduğu yeri
Kanlı bir hançer yatağımda

O kırgın yağmur sokağı da
İşte kaybetti ince yağmurunu
Silindi penceremdeki ıslak gölge
Yakıcı öpüşlerin sıcaklığı
Tuzun eski tadı unutuldu

Sivri bir hançer bıraktın bana

SINANMIŞ

Sularla incelterek
çevirirdim taşı
Şiiri otlarla, kuşlarla
sınardım bozkırda

Gecemde yıldızların
kırık hüznü
Nehirlerin akışı
kalırdı sesimde

Saklı sulardan
damıtırdım yalnızlığı
Yüzümü suların
rüzgârına tutardım

Güz ipliğiyle dokuduğum
mevsimlerin

Adını verirdim
göçebe günlere

Bir öpüş tadı katardım
eski yazlara
Yangınlar kalırdı bana
temmuzlardan

İnce bir hançerle
sınardım aşkımı

AY UYKUSUNDAYDIK

Ay uykusundaydık ve suya
tapıyorduk seninle
Adımız düşüyordu ıssız
toprağına bozkırın
Bilmiyorduk nasıl ısıtılır
yağmurda yalnızlık
Aşklar yetmez oluyordu
acıyan yanımıza
Kayıp gidiyordu hüzünle
ince ömrümüz
Islak dallara tutunuyorduk
kırgın bedenimizle
Çocuk kalan yanımızla
öpüyorduk gökyüzünü

Ay uykusundaydık ve suyla
sınıyorduk şiiri

ÜLKEMLE ŞİİRİM ARASINDA

Ülkem kirlendikçe kayıyor
anlamı sözcüklerin
İnce şiirler o rüzgârlı yolunu
şaşırıyor kırılarak
Sisli sokak adları bir daha
unutuyor kimliğini

Yaz otlarına tutunamaz oluyor
azalan sular

Kırgın çocuklara doğru koşuyor
anne yüzleri
Son yapraklar da çürüyor kırık
dalların ucunda
İki ırmak kıyısına benzerdi
ülkemle şiirim
Şimdi köhne ve yalnız bir sandal
duruyor aramızda

KIRIK BİR TESTİYDİN SEN

Çocuk ben seni adını unuttuğum
Bir sokağa benzetirdim

Elimdeki gülü düşürdüğüm
Köprüydün sen

Ben seni ayrı kaldığım
Şehirlere benzetirdim

Çamlardan sarkan kozalak güzelliğine
İnce ladinlere benzetirdim

Eski evlerde unuttuğum
Kırık bir testiydin sen

Ben seni uzak temmuzlarda
Yangınlara benzetirdim

YALNIZLIKLAR GAZELİ/BİLİNMEZ

Bu şehrin adı adıma
uydu mu bilinmez
Suya mı rüzgâra mı
yazdım onu bilinmez

İrkilerek geçerim kırgın
gül sokağından
Orada kalan yazlara
ne oldu bilinmez

Gecedir bir gölge takılır
ardıma sessiz
Sis kapatır yüzünü
kim olduğu bilinmez

Ben de mi tutunsam o yıkık
ahşap evlere
Umutsuz bir serüven gibi
sonu bilinmez

Belki de dalgın bir güz
bulutuyla giderim
Nereye yağar nasıldır
yağmuru bilinmez

Ben böyle çok yalnızlık
çok umutsuzluk gördüm
Rüzgâr sildi eski izleri
çoğu bilinmez

HİLMİ YAVUZ

1936'da İstanbul'da doğdu. Ortaöğrenimini Kabataş Erkek Lisesi'nde bitirdi (1954). İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde başladığı yüksek öğrenimi yarım bırakarak gazeteciliğe başladı. Sonradan İngiltere'de, bir yandan BBC Radyosu Türkçe Yayınlar Bölümü'nde çalışarak, Londra Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde öğrenim gördü (1964-69). Yurda dönünce Cumhuriyet, Milliyet, Yeni Ortam gazetelerinde (kimi zaman Ali Hikmet imzasıyla) eleştiriler, incelemeler yazdı. Meydan Larousse Ansiklopedisi'nde, Varlık ve Gelişim Yayınevlerinde çalıştı. Mimar Sinan Üniversitesi'nde Uygarlık Tarihi, Boğaziçi Üniversitesi'nde ve İstanbul Teknik Üniversite'de Felsefe ve Çağdaş Düşünce dersleri verdi. İstanbul Anakent Belediyesi kültür dairesi başkanlığı yaptı (1989-94). Bu görevden sonra yeniden gazeteciliğe döndü. Yayınevlerinde dizi editörlüğü, televizyonda izlence yöneticiliği yapıyor, birçok yayın organında ve Zaman gazetesinde yazıyor.

Şiirin yanı sıra deneme, inceleme, anı ve anlatı alanında verdiği ürünler büyük bir toplama ve geniş bir ilgiye ulaştı. *Doğu Şiirleri* kitabıyla 1978'de Yeditepe Şiir Armağanı'nı, *Zaman Şiirleri* kitabıyla 1987'de Sedat Simavi Vakfı Edebiyat Ödülü'nü kazandı.

Yeditepe, kurucularından olduğu a ve Yeni a, Şiir Sanatı, Varlık, Papirüs dergilerinde yoğunlukla çıkan, çoğu ilk kitabında yer alan şiirleri, İkinci Yeni anlayışı içinde bir kendi sesini arama döneminin ürünleri olarak görüldü. İlk kitabının ardından, geleneksel şiirin sesini, söyleyiş özelliklerini yeniden yorumlayarak, ülke tarihinden aldığı olayları ve kesitleri dile getiren iki kitabı, özenle seçtiği sözcüklere değişik imgeler içinde yeni yükler kazandırarak "özgün bir şiir yapısı" (A. Behramoğlu) ortaya koydu ve ilgi çekti. Sonraki kitaplarında ise, odağına (zaman, ayna, çöl, akşam, gizem, söylen vb) kavramlar/temalar yerleştirip, hem anlamın hem dilin kurgusunu önce parçalayan, sonra da çağrışımlar, göndermeler aracılığıyla yeniden kurgulayan bir şiire yöneldi.

YAPITLARI

Şiir: *Bakış Kuşu* (1969), *Bedrettin Üzerine Şiirler* (1975), *Doğu Şiirleri* (1977), *Yaz Şiirleri* (1981), *Gizemli Şiirler* (1984), *Zaman Şiirleri* (1984), *Söylen Şiirleri* (1989), *Hüzün ki En Çok Yakışandır Bize* (Toplu şiirler, 1989), *Ayna Şiirleri* (1992), *Gülün Ustası Yoktur* (Toplu şiirler, 1993), *Erguvan Sözler* (Toplu şiirler, 1993), *Çöl Şiirleri* (1996), *Akşam Şiirleri* (1998), *Yolculuk Şiirleri* (2001).

Deneme/inceleme: *Felsefe ve Ulusal Kültür* (1975), *Roman Kavramı ve Türk Romanı* (1977), *Kültür Üzerine* (1987), *Felsefe Üzerine* (1987), *Yazın Üzerine* (1987), *Denemeler-Karşı Denemeler* (1988), *Dilin Dili* (1991), *İstanbul Yazıları* (1991), *Okuma Notları* (1992), *İstanbul'u Dinliyorum* (1993), *Ah, Kadınlar* (1996), *Modernleşme, Oryantalizm ve İslâm* (1998), *İnsanlar, Mekânlar, Yolculuklar* (1999), *Şiir, Henüz* (1999), *İslâm ve Sivil Toplum Üzerine* (1999). Anlatı: *Taormina* (1990), *Fehmi K.nın Acayip Serüveni* (1991), *Kuyu* (1994).

Günce: *Geçmiş Yaz Defterleri* (1998).

Anı: *Ceviz Sandıktaki Anılar* (2001).

HİLMİ'NİN ÇOCUKLUĞU

Hilmi diyor ki yeminler
Bana çeşmeleri hatırlatır
Tabut kalın ciltli bir kitaptır
Senin de çocukluğun bir ceviz tabut muydu
Usulca bırakılan denize?

Hilmi diyor ki ben
Ucuz hüzünler kiralardım
Alyanak bir kuklacıdan
Gök binlerce mavi şapkadır
Senin de şapkan mavi miydi
O günlerde?

Hilmi diyor ki annem
Çiçek işlemeli bir lâmbaydı
Karartma gecelerinde
Sen de denizleri anlıyor muydun
Yatağa girmeden?

KALYON

Bendim kalyonlarda tutsak bir kürek
Deniz kapılarını andıran boşluk
Açtığım yelkenler tozlu ve soluk
İlkyazların kıyısından giderek

Bir deniz bile etmiyor neden
Toplasak eski deri haritaları
O uzak bir çocuktu ve ataları
Yorgun bir ölümdüler dövme güllerden

Bilinmez öyküler gibi değildi
İnceldi lifleri kalın halatın
Kir mavi bayrağı bir saltanatın
Buruşuk göklerde eskiyor şimdi

Kalyonlar kalyonlar yine kalyonlar
Nehir ağızlarında kumsala yakın
Yaldızı dökülmüş armadaların
Yoksa bir gelgit mi bekliyordular?

SAATÇİ

En çok yanılgısı başkaydı benden
Bir suya çalardı saati
Gümüş köstekli bir akşam vakti
Karardı solukları göğü görmeden

Kraldı yaz dönüşü sürgünden
Bir ceza ülkesinde davulcu
Geceleri ipe bağlı bir suçu
Asardı kimseleri ele vermeden

Durmadan bir çocuk akıp gidiyor
Sevmezken kendinde olanın
Ağır kokuları ölü eşyanın
Kaplardı odaları eve girmeden

Adını bildiği saat değil bu
Kuş seslerinden çin lâleleri
Çarmıha gerilmiş çan kuleleri
Düzeltir saatini vakti bilmeden

AY DOĞAR

ay doğar
bir ay doğar umarsız gözlerinden
bir ay batar bedir allah
karanlıklar bir silâh kahrı gibi oturur yüreğime
iflâh olmaz bir silâh

ya kara bir kırbaç gibi vur beni küheylânlara
ya beni öldür allah

dünyada
nerede olursa olsun dünyada
senin umarsız gözlerin
kanlı bir avuç zehir
bir de yangınlı yaz akşamlarıyla bir gelir
ya da

senin umarsız gözlerin
mahzun eşkiya ateşleridir
tutuşur rüzgârlı bayırlarda

mendilimde hâre yok ama
yüreğimde yâre var
ondurmaz umarsız gözlerin beni
kanatır kervankıran uykularımda
bir tutuşmayagörsün rüzgârlı bayırlar
çıkar mavi dağlara koşmalardaki ceylan
başlar kesik keremlerle o solgun
ve umarsız o sevda

BEDREDDİN

mübalâğa akşam olur

güz, neftî dolaklarını kuşanır da gelir
yaprağın fetrete düştüğü zaman

sen ey yaz günlerini
top top ak çuhaya tebdil eyleyip
ve bir solgun gülümseme olarak
eğnine giyen şaman

buyur otur
şeyhim
samanyollarının ılık sedirine uzan
uzun, görklü ve sof
yüzünü bizden yana döndür
bize buğdayın ateşini
gözlerin timârını
ve hüznün vâridâtını anlat

elini elimize dokundurmadan
sen ki öldüğü yere
bir kök sümbül bırakır gibi
usulca sevdalar bırakan
ovaların ve kartalların musahibi

ne zaman diye sorma, ne zaman
yaprağın fetreti gülün kıyâmına
gülün kıyâmı ağacın isyanına
dönerse işte o zaman

mübalâğa akşam olur
güz, neftî dolaklarını çıkarır da gelir

elini elimize dokundurmadan

DOĞUNUN KADINLARI

biz batan güne sahip çıktığımızda
ay, bitlis'te sarı tütün
ya da bir akarsu imgesi
gibi yiğit ve bütün
bir ağıttır
kadınlarımızda
onlar hüznü bir çeyiz
çileyi ince bir nergis
ve gülerken bir dağ silsilesi
taşırlar
ve birer acıdan ibarettirler
kayıtlarımızda

kadınlar ki alınlarımızda
doğuyu mavi bir nokta
ve yazgıları çok uzakta
bir nehir yoluna
karışırlar
ölümleri duvaktan beyaz
ve ahlat, erciş, adilcevaz
üzerinden geçen bir kederle
yarışırlar
ve birer yazmadan ibarettirler
sevdalarımızda
biz bir yazın ayağında
en küçük bir gurbeti bile
içi titreyerek okuyan
ve bir gülü tersinden dokuyan
umutlarımızda

başlığı kınadan turaç
bebesi doğuştan kıraç
ve bir ninniyle darılıp
bir türküye barışırlar
ve birer hasretten ibarettirler
mektuplarımızda

DOĞUNUN DİYALEKTİĞİ

su şafağa dönüşür ve güzün felsefesi
yaprağı akarına bırakmak

günün yaşmağını örtünür ve bir tekke nefesi
gibi usulca acılanır toprak
sesin kendini güle
ve gülün kendini sessizliğe dönüştürmesi
gibi kendi kendini yağmalayarak
odur şafağı dönüştüren ölüme

bu yağma sanki yıkık hanların
ve yazından baç alınan erguvanların
üzerinden bir dağ, örneğin nurhak
olup geçmiştir
ölüm hangi denizleri gezmiştir
bilinir ama mutlak
bir büyük hasrete kolan vurarak
çıkar kalbimin önüne

bir doğudur ki o, gülerken bile bozlak
hep susmuş, evet, ve nasıl ki sevdayı
gök ekinler gibi tırpanlayarak
yeni sevdalar üretmiş, ve susmak
yeniden gök ekinler gövertmiş
gövertecek de
gurbeti sılaya bağlayarak

su şafağa dönüşür ve güzün felsefesi
yaprağı akarına bırakmak

MUSTAFA SUBHİ ANLATIYOR

(28 Ocak 1921)

sen fakir ve mazlum
türk rençberi
bunlar
ayışığının kenarına
yazılmış satırlar
değildir
bunlar
buğdaylar ve gelinciklerle
donatılmış bir hayatın
bir tarla gibi kendiliğinden
ve süssüz sözleri

sen fakir ve mazlum
türk rençberi
telörgüler ve hendeklerle
bağrını yırtmaktan sakın
kalbinin büyük ovasında
turnanın, şafağın
ve toprağın
korkunç harmanını duy ve düşün:
o harman ki yarı yoldan
daha uzak belki sana
ve belki yarı yoldan
daha yakın

sen ki acının tiryakisisin
kezâ, tütün ve kahır
evvelâhır
şunu hatırdan çıkarma:
bu ağır sevdayı hayata geçir
bil ki dağların hiç sonu yoktur
her ağıda bir gül daha yetişir
hayat ev sahibi, ölüm konuktur
ölümü
gülerek
kucakla

TARIM İŞÇİLERİ ANLATIYOR

(yıl 1920)

kars'tan erzurum'a
yola çıkarken
evvelbahar
zeytinin hazırlığını gördük
zeytin
ki sabahtan akşama değin
acıya çalışan fukara
ve zahmetkâr
yoldaşı ekmeğin

bir yanda ölüm mütegallibe
öte yanda gurbet eşraf
sen ki kalbini yulaf
ve hasrete hibe
edensin ve ne umarsın
bırak artık, analardan
bir karasaban izi kalsın
yüzünde ekinin
ve bebeğin

şimdi bak, dur ve dinle:
hüzne amele, acıya ırgat
şimdi sen ki yedi düvele
kalbin ustası olup
mazlum ve cefakeş
buğdayları anlat
unuyla sevdaların
türkülerin
ve emeğin

KORUGANLAR

nerde şiirler? nerde o dili yorgun koruganlar?

ben şimdi karartılmış bir bulutun
rastgele yoldan çevirdiği bir şairim:
dilimde ay ağardı ve acılar çıktı
diye üzerimden
kimbilir nerde aranan.

ben şimdi ve daima kalbine
hüzünler ihbar edilen bir şairim:
söyle nerde, haydi söyle o kanayan sözlerle
sedefli güzeller?
kimbilir nerde saklanan

ben şimdi bir gülü
kendi güvenliği için
bir sevda şiirine dönüştürmeye
yargılı bir şairim, yaptığım bu işte!
soru sorma, yolları kapat ve unut
yazları ve şiirleri
kimbilir nerde yazılan

CAHİT ZARİFOĞLU

1940'ta Ankara'da doğdu. Ortaöğrenimini Maraş Lisesi'nde, yükseköğrenimi İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Almanca Bölümü'nde bitirdi (1972). Muhasebeci, öğretmen, çevirmen, düzeltmen olarak çalıştı. Maraş'ta, ilk şiirini de yayınladığı Açı adlı bir sanat dergisi çıkardı (1962). İkinci Yeni anlayışına bağlı dergilerde şiirleri yayınlandı. Soyut, Papirüs, Türk Dili, Yeni Dergi (1966-72) gibi dergilerde, 1976'dan sonra ise sürekli Mavera, Edebiyat dergilerinde yazdı. *Yürek Dede ile Padişah* adlı çocuk romanıyla 1985'te Yazarlar Birliği Ödülü'nü kazandı. 7 Haziran 1987'de Ankara'da öldü.

Mistik dünya görüşüyle yazdığı şiirlerinin, özellikle "madde ve ruh çatışması, Batı diktasına karşı Doğu protestosu" (B. Necatigil) gibi temaları işlediği vurgulanmış, "kendine özgü bir imge düzeniyle, çağcıl bir hava" taşıdığı, "gerçeküstücü öğelerle eski kalıpları iç içe kullandığı" (M. Fuat) üzerinde durulmuştur.

YAPITLARI

Şiir: *İşaret Çocukları* (1967), *Yedi Güzel Adam* (1973), *Menziller* (1977), *Korku ve Yakarış* (1985), *Şiirler* (Bütün şiirler, 1989). Öykü: *İns* (1974). Roman: *Yürek Dede ile Padişah* (1984). Günlük: *Yaşamak* (1980).

HIZLA AKAN MIZRAK

Sabahtır
Alkışlar gecenin
Sıcak damları sükûn yapılarıyla
Aydınlatır bir ucundan
Kahvaltı sofrasında çay tasını

Düzgün uysal
Işıklı bir de ağız
Gizlice götürür hücreyi bütüne
Ve akla her gelen telgraf telinde
Öpüşür iki güvercin
İncelmiş ve yumuşamış gagalarıyla

Bu geçen mızrak
Kalın kararlı
Atanın değer biçilmez atıyla
Kuşkusuz yolunda gerek

Mızrak geçer ışığı
Geçer geceyi dolduran karanlığı da

AĞARTI

sevgililer yüzüne karşılık geldim
kaygı bağırdı gözevlerimde

günlerin yamanan yıldızlar
ve üzülen gökkuşaklarıyla
doluluğundan söz ediliyor
evlerde çocuklar arşınlanıyor
ve alkışlanıyor babalar
ki tütün başında
ekmek başında kabir başında

günler yenilenen bir isim
merdivenleri büyük ağzıyla çıkan meral
haftada üçer gün üçer hafta
ince uzun veya kahverengi
ve gelinlik sabah çatışmasında
yoğunlaşan yorgun artık ben
– köprü ortasından yarılmış bu ara
organın ve güneşin salgınlığı

toprağa gelir gibi olduğu an
başlar ikinci artık

beygirler uzağa kayıyorlar

gelinmeler
arkadaş yapıtlarına yar koyma
yöremdeki çimler
bu arada evimin içinde odaların birbirine düşman durduğu
ve hastalandıkları
çalışan yüreklere uzak
bekârdan korkan ev sahiplerinin
kapılarda kızlık heykelleri

bu arada insanın yemeğe oturma çelişmesi
yemekten kalkma çelişmesi
– erkek oluşumuza binaen
bu arada özel sıkıntılarımızın
kılıç kuşanmış hali
durmadan kanlanıp hatırladığımız
bunalan kadınlar
– ben alda'yı bunalıyor görüyorum rüyamda
kırbaç gibi insanı saran etrafımızda
kelebek kanatları gözler
akılda kalan ağızlar
hatlar
seviyi yoran alkışlar
bir şehri paramparça edip
ortasından yarıp uykuları
evlerin sahanlıklarına
misafir odalarına
lavabonun altındaki dolaba
çocukların hücumluk yataklarına
iri erkeklerin şakaklarına
kadınların çırpınan dudaklarına
ve kızların sancaklarına sığınan
ve benim damarlarımda itişen uykulara

bir şehrin ortasından tren geçiyor
o şehirde büyük rüzgâr vardır
bir oyuncakçı vitrininin önünde
insanların durdukları ve duruşlarını
değiştirmedikleri trenle birlikte

şehrin ortasından oyuncak trenlerin
cezalandırılmış şekilleri

kendini buyruk
vitrine yapışık insanların kafalarındaki
içlerinden geçerken dönüp bakmadıkları
durdurup parçalamadıkları
önüne yüzer ellişer
yatıp apartman kadar
ağır tekerlerini üzerlerinden geçerken
öpüp ağızlarını ezdirmedikleri

noktamın sonuna kadar
bir sinir bir can yanmasıyla
bir parçamı
bir demir mengeneye
koyup sıkmak istiyorum mu nedir
dilimi

bir acı mı ne gerek
öyle uykum var ki
öyle istiyorum ki
o içinden marşandizler
şimşek gibi fırlayan
şehirde hemen
hat boyunda ilk tahta evde
derin yatakta
her an çığlıklarıyla

uyuyayım kıyametler
bir ejder geçsin
öyle tanıdığım
öyle canımın içinde

durup gelmeyince
morfin gibi arıyorum direnmeni

iğne üzerinde yüzün gelip
kuşatmıştı beni
ama düşündükçe Korkmak
yüzünle geldiğini

Ve bunları elbette çabucak geçelim sevgilim

1970'TEN SONRA

AHMET ADA

1947'de Ceyhan'da doğdu. Ceyhan Lisesi'nde okurken öğrenimini yarıda bıraktı. Kol emekçiliği, çeşitli kurumlarda memurluk yaptı. Kayseri'de yaşıyor.

Gün Doğsun Gül Üstüne kitabıyla 1981'de (Ali Cengizkan ve Adnan Azar ile paylaşarak) Akademi Kitabevi Şiir Başarı Ödülü'nü, *Aşk Her Yerde* kitabıyla 1991'de Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülü'nü, *Vakit Yok Hüzünlenmeye* kitabıyla 1993'te Yunus Nadi Şiir Ödülü'nü kazandı.

1970 yılından başlayarak Yeni Dergi, Yansıma, Yeni Adımlar dergilerinde yayınlanan ilk şiirlerinin Ahmed Arif'ten, Cemal Süreya'dan etkiler taşıdığı kabul edilir. Dönemeç, Somut, Hakimiyet Sanat, Felsefe, Yusufçuk, Türkiye Yazıları dergilerinde yer alan sonraki şiirlerinde "toplumsal temaları değişik tamlamalarla" (Ş. Kurdakul) zenginleştirdiği, "yöresel renkler ve betimleyicilik" açısından halkçı-memleketçi şiir geleneğimize bağlanabileceği (A. Behramoğlu) öne sürülmüştür.

YAPITLARI

Şiir: *Gün Doğsun Gül Üstüne* (1980), *Acıyla Akran* (1983), *Yaz Kırlangıcı Olsam* (1985), *Aşk Her Yerde* (1990), *Vakit Yok Hüzünlenmeye* (1992), *Günyenisi Lirikler* (1992), *Yitik Anka* (Toplu şiirler, 1993), *Taş Plâk Gazelleri* (1995), *Küçük Bir Anmalık* (1996), *Begonyalı Pencere* (1998), *Denize Atılan Çiçek* (1999).

ÜLKEM BENİM

Ülkem benim, kar yolları örttü yine
Yarın değilse de öbür gün
İncecikten yağan kar
Lapa lapa yağan kar
Yalın bir türkü olacak dilimizde

Ülkem benim, kim demiş görüşmemiz uzayacak
Zincirler örülse de kanadı kırık gönlümüze
Günü uyandıran gecelerde
İlkyazı donatan gündüzlerde
Görüşeceğiz gelecekte yine
Aydınlık bir kapı önünde

Ülkem benim, güzel kız kardeşim
Kalem yazmaz acıların burgacında
Ama ellerimiz var tan ağartısında
Emeğin, iş gücünün saatlerinde
Yediveren izler bırakıyoruz dünyaya
Yediveren güller saçlarının arasına

KIZKARDEŞİM BENİM

Ayışıklı her gece avludan gelirdi sesin
Ürkek, çocuksu, uçarı küçük kız
Kızkardeşim benim, gösterişsiz güzelliğine
Yasemin kokusu sinerdi bahçeden
Yasemin kokardı odam her gelişinde

Ayışıklı gecelerden güze ne kaldı
Asma da yapraklarını döktü pencereye sarkan
Duvar diplerindeki gölgelere karıştı
Kederli ezgiler gibi paslı yapraklar
–Nasıl da ağardı parçalanmış bulutlar–

İşte eylül! Gölgeler düşüren şiirlerine
Böyle diyordu Mardin'de küçük kız
Sokaklarda tanklar, sessizliğin külleri
Yanlış yerlere tünemiş gösterişsiz serçeler
–İzlerini örtüyordu yaşayan biri–

Böyle diyordu Mardin'li küçük kız
Kızkardeşim benim, hasretin hazırlık öğrencisi
Nerde kaldı çiçeklenen sesi
Bir mektubu gelse haber gönderse
Güz soldurmadan duvarlara asılan resmini

ÖZGÜRLÜK

Ay onbeşlendi geceler uykusuz
Ürperten güzelliğiyle geçti ülkemden
Bir gülümseyiş uçarılığında
Çocuk seslerinden görüş günlerinden
Zincirlerden telörgülerden çitlerden

Bu avludan geçti serin akşamda
Usulca örterek yüreğimdeki tutkuyu
Gurbet acemisi buğulu gençliğimi bir de
Serseri bir kurşun gibi hoyratça
Ağır yaralar açarak göğsümde

Kuşatılmış yarı gecelerde
Yakıcı bir yel gibi geçti
Eski yaraların örseleyerek zincirlerini

Tanır mısın onu adını sormadan
Yüreğin kabarır mı her duyduğunda
Geçti dokuz yüz seksen bir yazında
Tutsak oğulların ışıltılı ufkundan
Gün görmüş anaların mahzun bakışlarından

Geçti sıla ağrısıyla yatılmayan
Sevda sızısıyla kül olan yurtlardan

Akşam sularında sabah alacasında
Geçti doruklardan yüklü tarlalardan
Çay bahçelerinden, sinemalardan bir de
Duru havalarda bir kuş süzülür ya
İz koyarak yağmur tutkunu ufukta
Öyle sessizce vurdu damgasını
Kundaktaki çocuklara, düğün alaylarına

Vurdu sırdaşlığına küflü duvarların
Yanyana ranzaların güneşli avluların
Beraber söylenen bir türkü olup
Geçti nice sessiz yağan yağmurdan
Dünyayı merakla seyreden tomurcuktan

YAZ KIRLANGICI OLSAM

Yaz kırlangıcı olsam özgür
Kurtulur muyum boğucu havadan
Soğuk nezaketten
Tutkusuz merhabadan
İğreti gülüşten
Sahte incelikten
Apansız sirenlerden
Kan sızan gazetelerden
Kaygılı bakışların tanıklığından

Yaz kırlangıcı olsam özgür
Uçarım süreğen gül kokan konaklardan
Unutulmuş korulardan
El değmemiş örenlerden
Bir de garip bir de yiğit
Geceye değen türkülerden

Rüzgârını salınca aynalı çarşı
Sokak aralığı ön avlu bir süre
Gül kokar gökyüzü kokar yabansı
Bırakıp giderim kanatlarımın sesini
Okul dönüşü küçük kızlara

Öyle hafif öyle uçarı
Yaz kırlangıcı olsam özgür
Uçarım yağmur tanesi olana dek
Bir yanda nefes nefese bulut
Bir yanda gönül çelen dünya
Bir yanda ayrılık, bir yanda kavuşma
Yaşamak şaşılacak denli güzelken

GÜN DOĞSUN

Gün doğsun gül üstüne
Bir kumru gibi sokulsun
Göğsümüzün cevherine

Kayanın güzelliğini paylaşan sümbül
Gün doğsun senin de üstüne
Duvaksız dağların dinamitini patlat
Tek başına kalma öfkenle

Bir akşamüstü alacasında
Çırpınsın çobanyıldızı işlemeli mendil
Deliboran bir rüzgârda

Bahar kışkırttı mı dalları
Bir arzun mu kaldı uçarı
Başkaldıran davulları ara
Yaralı bir kuş gibi çırpınan mendilleri
Üçayakta horanda deliloda

Nakşa boğsun gelinlik kızlar
Camgöbeği narçiçeği çeyizleri

Gitgide unutulsun keder
Boyun eğerek cengimize

Haykıracak gücün var mı
Ferah mı için duru sular kadar
Koş yetiş ufkumuz sonsuzluk bizim
Kuşağımın tutuşturduğu yangına

YAPRAK DÖKÜMÜNÜN TÜRKÜSÜ

Yine bir yaprak dökümü daha, sonbahar
Üst üste yığıldı düşen yapraklar
Kirlendi su, birikti nice soru
Eylül müydü usta
Bana kalırsa eylüldü kışın eşiğinde oturan

Ve nice çiçek, günebakan çiçeği dahil
Alışmıştı uzun yaza, otların yanışına

En iyisi öfkenin çiçeği usta
Ölüme gülümser ipe giderken bile

Fotoğrafını çektimdi bir dut ağacının dibinde
Başında eğik kasketi
Elleri kocaman çıkmış öyle
Rende tutan bir marangoz eli gibi

Şimdi öfkenin adı katmer çiçek
Bu çiçekleri nereye koyayım usta

Bana sorarsan birikti şuramda sevda

ERDAL ALOVA

1952'de Ankara'da doğdu. İlköğrenimini değişik yerlerde yaptı: Eskişehir Dumlupınar, İstanbul Şair Nedim, Ankara Demirlibahçe İlkokulu. Ortanın iki sınıfını İskenderun Lisesi'nde, son sınıfını İstanbul Yeşilyurt Lisesi'nde (1965) okudu. 1969'da Ankara Cumhuriyet Lisesi'ni bitirdi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi'ne yazıldı. İki yıl sonra, 1972'de bitirmeden ayrıldı. 1974'te İstanbul Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu'na girdi. 1975'te Boğaziçi Üniversitesi kitaplığına memur oldu. 1976'da gazeteciliğe geçti: Ayrıntılı Haber'de dış haberleri çevirdi. 1977'de Asa Ajansı'nda, 1978'de Politika gazetesinde, 1979'da Milliyet Çocuk dergisinde çalıştı. Sanat Emeği dergisinin yazı kurulunda bulundu. 1980 Eylülünde İstanbul'da Tercüme Bürosu'nu kurdu. Çeşitli yayınevlerinde dizi editörlüğü yaptı. *Bitik Kent* kitabıyla 1996'da Cemal Süreya Şiir Ödülü'nü, 2001'de Dionysos Şiir Ödülü'nü kazandı.

Vaptsarov'un, (Barış Pirhasan'la birlikte) Kavafis'in, Lorca'nın, Neruda'nın, Nezval'in, (Ç.Dürüşken'le birlikte) Catullus'un şiirlerini çeviren, seçkiler düzenleyen Erdal Alova'nın şiirleri şu dergilerde yayımlandı: Yeni Dergi (1973-74), Militan (1975-76), Sanat Emeği (1978-80), Sanat Olayı (1981), Gösteri (1981) ve Adam Sanat.

Yenilikten, biçimsel açılımlardan yana olmakla birlikte gelenekten kopmayı doğru bulmayan Erdal Alova, ilerici dünya görüşüyle estetik anlayışı tutarlılık içinde götürmeye çalıştı, insan varlığına yönelmiş iç ve dış kıyımlara karşı çıktı, özgürlük, barış ve kardeşliği savundu, yalın bir dil ve deyişle yazdı. [A. B.]

Son yıllarda yazdıklarının ise, bu özellikleri bir ölçüde sürdürerek yeni bir anlayışa yöneldiğini ortaya koyduğu söylenebilir.

YAPITLARI

Şiir: *Uzaktan Gelen Sesler* (1979), *En Son Çıkan Şarkılar* (1980), *Giz Dökümü* (1989), *Bitik Kent* (1995), *Dizeler* (Toplu Şiirler, 2001), *Birinci Tekil Şarkı* (2001). Seçki: *Bir Aksacık Karınca* (1992), *Aşk ve Erotizm Şiirleri Antolojisi* (1993), *Türk Yazınından Seçilmiş Gezi Yazıları* (1993), *Kaptanın Şiir Defteri* (C.Çapan'la, 1994), *Mey ve Meyhane Şiirleri* (1998), *Çağdaş Dünya Şiiri* (C.Çapan ve E.Canberk'le, 1998).
İnceleme/Çeviri: *Vaptsarov* (1980).

ÇAY İÇERKEN

Yazı makinasında çalışıyordum
bir dost çay getirdi bana
bir bardak tavşan kanı
tabakta Leonardo Vinci'nin çizisi
şaha kalkmış bir at
üstünde çıplak binicisi
bir maviye şahlanıyordu at
belki deniz, belki gökyüzü
belki mavi bir kısrak
geçmek istiyordu maviden
sağrısı nerdeyse çatlayacak.

Sustu tuşlar.
Bir yudum aldım çaydan.

Nasıl karamsardım daha biraz önce
dünyanın en yalnız insanıydım
gazeteler, haberler
sinir bırakmadı bende
ölüm alışılmış bir yüz gibi
girmeyi başardı içimize
orjinal cinayet fotoğrafları
olağan kan görüntüleri
cenaze törenleri
pencereden uzanan meraklı başlar
ve sözcükler
gözümüzde yaşlarla
ölüm okunup geçilen bir sayfa gibi
girmeyi başardı içimize.

Ölüm ki iğrençtir
çocuklar korkar ölülerden
ölüm çocuklara öğretilir
ölümün alkışlanacak sözü yoktur
ne öpülecek dudakları
ne okuyacak şiiri.
Yıllar boyu umutsuz bekleyen gelin
yanar duvardaki resmine sevdiğinin
döğünür düşlerine
bohçası açılmamış işlerine
yaktığı ağıda ölüm girebilemez.

Sustu tuşlar.
Çay bitti.
Tabakta çizi kaldı
bana bu yazı kaldı.

ALNIN

Alnın geniş
        alnın aydın
günlerin
        gecelerin bıçağı
daha alnından geçmemiş.
Alnın
        başlanmamış
            beyaz bir defter
yazısını sen yazacaksın
yaşamın yoğurduğu sözcükler.
Alnın
        beyaz bir kısrak
        yelesi tütünden
birden öpmek ister insan
        elinde olmayarak.
Alnın
        alnın olmasa inanmazdım
anaların ışık doğuracağına
ateşe yenildiğine kartalın.

Alnın
        sana söylemek istediklerim
ellerini yitirmiş işçiye
gökle toprağı karıştıran köylüye
        alnın demek istediklerim.
Alnın geniş
        alnın aydın
yeşerecek yaprakları
        daha güneş görmemiş.

KUYRUKLAR ALACAKARANLIKTA

Kuyruklar birikir alacakaranlıkta
bir ucu et
bir ucu umut.
Bekleşir başörtülü analar
aksaçlı babalar.

Kuyruklar birikir çeşmebaşında
bir ucu su
yangın bir ucu.
Güğümler, kovalar
tıngırdar.. tıngırdar..

Kuyruklar birikir günbatımında
bir ucu ekmek
bir ucu emek.
Uzadıkça uzar
karanlık basana kadar.

Kuyruklar birikir hastane önünde
Bir ucu kanar
bir ucu doktor.
Kapıda hastalara benzer
limon kolonyası, yapma çiçekler.

İstesem bu şiir uzar
kuyruklar kadar.

Kuyruklar birikir düşümüzde
uçsuz bucaksız
perişan
doyacak karın
ve yaşanacakların
birikimidir
kuyruklarda geçen yaşam.

GÜL ÇİÇEĞİNİN ANLATTIKLARI

Burada.
Bu bahçede.
Gökyüzü. Güneş. Ve ben.

Barışlara katıldım
ölülere takıldım.
Tanklarla geçtiler üstümden.

Üç kuruşa satıldım
bir mektuba konuldum.
Aşklarla geçtiler üstümden.

Sevgilim güldür, dedi biri
gül güldür, dedi öteki.
Sözlerle geçtiler üstümden.

Baş yastığa işlendim
göz yaşına eş oldum.
Hasretle geçtiler üstümden.

Sevmeyince bitmezdim yel beni
döktü bin biçime el beni.
Ateşle geçtiler üstümden.

Bir çocuk bunları dinledi
bir elinde kâğıt bir elinde kalemi.
Şiirle geçtiler üstümden.

Burada.
Bu bahçede.
Gökyüzü. Güneş. Ve menekşe.

HER ŞEYİN YÜREĞİ VARDIR

Her şeyin yüreği vardır.

Toprağın yüreği tohumdur
acı acı çatlar.

Göklerin yüreği güneştir
ışık ışık oynar.

Aşkın yüreği susuzluktur
sevgi sevgi sızlar.

Şiirin yüreği sevinçtir
kıpır kıpır eder.

Zamanın yüreği insandır
kavga kavga yanar.

İnsanın yüreği barıştır
Tıkır tıkır atar.

METİN ALTIOK

14 Mart 1941'de Bergama'da doğdu. İzmir Karşıyaka Lisesi'ni (1963), Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü'nü (1971) bitirdi. Öğrenciyken Kızılay Genel Müdürlüğü'nde memur olarak çalıştı. Resim ve tiyatroya ilgi duydu. Sergiler açtı, sahneye çıktı. Radyo oyunları, çocuk oyunları yazdı. Bunlar TRT radyolarında yayınlandı. 1960'lı yıllardaki ilerici gençlik hareketlerinde yer aldı. 1979'da öğretmenliğe başlayıp Bingöl Lisesi'ne felsefe öğretmeni olarak atandı. Bu görevini daha sonra Bingöl'ün Genç ilçesinde (1986), Karaman İmam Hatip Lisesi'nde (1987) sürdürdü. 1990 başında sağlık nedeniyle emekliye ayrıldı. Ankara'ya yerleşti. Aydınlık gazetesinde "Kara Kutu" başlığı altında köşe yazıları yazdı.

2 Temmuz 1993'te Sivas'ta çıkarılan Madımak Oteli yangınında aldığı yaralar yüzünden 9 Temmuz'da Ankara'da öldü.

Kendinin Avcısı kitabıyla 1980'de (A. Telli'yle paylaşarak) Ö. F. Toprak Şiir Ödülü'nü, 1989'da Halil Kocagöz Şiir Ödülü'nü, *Gerçeğin Öte Yakası* kitabıyla 1991'de Cemal Süreya Şiir Ödülü'nü kazandı.

Şiirlerinde, uyaklara önem veren, ince ayrıntılarla örülü, özgün benzetmelerin geliştirdiği kendine özgü bir söyleyiş, duyarlı bir insanın yaşam karşısındaki duygu ve tepkilerini dile getiren bir içerik zenginliği göze çarpar. Söyleyişi "romantik, acılı ve yalın" (A. Behramoğlu) olarak nitelenmiş, içerik açısından "yalnızlığı, kederi, hüznü" (M. Fuat) öne çıkardığına dikkat çekilmiştir.

YAPITLARI

Şiir: *Gezgin* (1976), *Yerleşik Yabancı* (1978), *Kendinin Avcısı* (1979), *Küçük Tragedyalar* (1982), *İpek ve Kılabtan* (1987), *Gerçeğin Öte Yakası* (1990) *Dörtlükler ve Desenler* (1990), *Süveyda* (1991), *Alaturka Şiirler* (1992), *Hesap-İşi Şiirler* (1993), *Gül ve Yel* (Seçme şiirler, 1993), *Bir Acıya Kiracı* (Bütün şiirler, 1998).

Deneme: *Şiirin İlk Atlası* (1992).

MUSKA

Üstümde bu ütüsüz gökyüzü,
Altımdaki tarazlanmış yol benim
Hep yanımdaydı zaten,
Kendimi bildim bileli.
Zaman zaman katlayıp bazen açardım,
Cebimde taşıdığım bir mendil gibi.

Yani bilirdim bir kamyon şoförünün
Göğsündeki motor sesini,
Uykuda bile dinlediğini.
Yüzünde hasret belirtileri bulunan biri,
Boynunda taşırdı bir aşk hikâyesini
Kabuk bağlamış bir muska gibi.
Ama yine de yaralıyor beni,
Yüzümün gölgesinde kırılan bu dal sesi.
Ürkütüyor bir şiirin içinden,
Göçebe kuş sürülerini.
Ve ben böğrümde bir avlu serinliği,
Sessizce dinliyorum akıp giden geceyi.

SONNET

6.
Sen ey kendine bölünen, gel beni dinle;
Kurtulmak için benliğini saran kederden,
Bir terminal büfesi ol yüreğinle
Ve açık tut gece gündüz demeden.
Hesaplaş yüzyüze karşılıklı ölümle,
Vakitli vakitsiz seyret gelip gidenleri.
Gurbetle sılayı birbirine düğümle,
Bir gözün ağlarken varsın gülsün diğeri.
Sen ki banarsın altın suyuna,
Yıllardır bir ziynet gibi kendini;
Bırak lâğım karışsın bundan sonra kuyuna,
Biraz da pislikle sına erdemini.
Hasrete, açlığa, yokluğa dokun;
Bakalım o zaman neye benzeyecek kokun.

SONNET

8.

Neden diyorum kendi kendime hep;
Üstelik param da varken ve tokken karnım,
Acaba nedir duymama sebep
Gülmek eğlenmek isterken canım,
İğneden geçirip ebruli bir ipliği
Ucunu düğümler gibi birden,
Duyuvermem içimde o kekre garipliği
Rengi değişmiş ter ve kirden.
Neden, neden diyorum ama;
Ekmek almaya gönderen çocuğunu,
Dul bir kadın geliyor aklıma
Ve ben bilmiyorum o kadının kim olduğunu.
Demek ki benim içimde bir ben daha var;
Hem ben olan, hem siz, hem onlar.

SONNET

11.

İster sevgili, ister dost olsun,
Ayrılık saati gelip çattı mı, sakın gizleme;
Sen omuzdan kesilmiş bir çaresiz kolsun.
Eskiye de boş ver, onu da eşeleme;
Ne iyiydik'ler, yine görüşürüz'ler
Dikenli tel gibi takılmasın boğazına.
Biliyorsun bu sözler inandırıcı değiller.
Çoğaltmadan katlan acının en azına;
Bekleme aracın kalkmasını, ayrılıklar götürü.
Karış telâşlı bir kalabalığın içine,
Yürü ardına bile bakmadan, durmadan yürü;
Yeni aşkların, yeni dostlukların geleceğine.
Alıştır kendini her şey biter ve gömülür;
"Ve nice yazlardan sonra kuğu da ölür."

SİS

Özenle boyadım ipliğini sevginin,
Gidip de bulamamanın incinmiş rengine.
Sisi gümüş bir rüzgârla tepelerden eğirdim,
Dokudum yalnızlığın bu serin kumaşını
Sesime ayrılıklardan bir gömlek diktim.
Ölümü tastamam ezberledim de geldim,
Dilimde bu buruk türkü tadıyla
Bilmem ki burdan nereye giderim.

Sonunda kendime bir top yangın edindim,
Soluğumla besledim dudağımın ucunda.
Ömrümün külüydü savrulan hep arkamda,
Örterek yavaş yavaş bıraktığım izleri
Yanmış bir günün sürüklenen kanatlarıyla.
Koştum, durmadan koştum o küçük yangınımla,
Adımın çaresiz kıyılarında kendi göğümü bulmaya.

KİRACIYIM BİR ACIYA

Sen ey kendiyle yetinen;
Fosforun yeri gece.
Ne yapar gecesiz ateşböceği?
Belki anlamsız ve delice
Kumrunun inanılmaz yuvası

Bir direğin tepesinde.
Ama boşluktur biraz da
Bir kuşu biçimleyen.
Bence böyle seni bilemem.

Sen ey kendiyle yetinen;
Ne derlerse desinler
Su eğimine gidecek.
Sen şaraba banılmış ekmek;
Deltasıyız bütün sözlerin
Ve söz sonunda bak nasıl
Senle bana gelecek.

Sen yarım kalmış bir aşkın
Kaçınılmaz sürgünü,
Katlanan göğsündeki kayaya.
Sen orda şimdi bir hüznü köpürt,
Ben bir çocuğa su vereyim burda.
Ben ki kiracıyım bir acıya.

Sen imzalarsın sabah akşam
Defterini bensizliğin,
Bense kanla öderim
Kirasını kaldığım evin.
Bir takvimi tersten açardık
Eğer isteseydin.

Sen ey kendiyle yetinen;
Artık suyumuz bulanık,
Bir güneş bile olsa sonunda
Yolumuz kırık, önümüz karanlık
Ve ağır tuğrası alnımızda
Padişah yalnızlığın
Ama yine de umudumuz kalabalık.

SONRA GİT

Bunları yap, sakın unutma;
Mum yak bir aşkın sıcak anısına,
Suyla hesaplaş, rüzgâra sür yüzünü,
Cesedini bul bir yokluğun kıyısında.
Bunları yap, sakın unutma!

Yasını tut, günlerce ağla.
Mandalı düşmüş bir kapak
Göğsünün kuşsuz kafesinde,
Tak tak vururken sızlayan boşluğuna,
Yasını tut, günlerce ağla.

Sonra git yeni bir aşkı bulmaya,
Bir yağmur sonrasının
Duru aydınlığında,
Yıkanmış avlun, dinmiş uğultunla.
Sonra git yeni bir aşkı bulmaya.

ÖLÜMDEN KONUŞACAKTIK

Evet sırasıdır, ölümden konuşacaktık,
İntiharın ebruli ipliğiyle
Bir düğün gecesinde senin
Yakası işlemeli giysinden.
Kapı kapı dolaşıp, etamin ve goblen
Örtüler satan bohçacı ölümden.
Boynuna taktığın eğri taneli
İki sıra inciden konuşacaktık,
Seni ürküten tren sesinden
Ayı gölgeleyen tekinsiz gecede
Karşımıza apansız çıkıveren
O ihtiyar dilenciden.

Gel ölümden söz etmeden önce
Birşeyler içelim seninle.
Buğulu bir bardağın içinde,
Buzlu ve limonlu bir votkayla birlikte
Konuşalım ölümden,
Bir samanyolu olsun masamızın üstünde.
Hadi gel konuşalım,
Sulanmış bir taşlığın serinliğinde.
Akşamsefaları içinde,
Bir masa, birkaç sandalye
Ve ikimiz ölümden konuşalım,
Senin ağzında gül, benimkinde menekşe.

Yarına var mısın söyle?
Doğacak çocuğa, çığlığa, ishak kuşuna,
Rüzgârın savurduğu tohuma,
Kavağın pamuğuna var mısın,
Bir ağacın kavına,
Deri değiştirmesine yılanın,
Kozadan çıkan kelebeğe,
Hatmiye, kekiğe, atkestanesine?
Hadi gel öyleyse ölümden konuşalım.
Belki de tümüyle aykırıdır gerçeğe,
Ama ne olursa olsun biz yine
Ölümden konuşalım seninle.

Ölüm de vardır yaşadığımız her şeyde.
Bir bardak çatlarsa durduğu yerde,
Bir aşk ansızın biterse,
Ayna kırılırsa yüzünle birlikte,
Zamanıdır konuşmanın ölümden.
Bir çiçek olağanüstü güzellikte
Açıvermişse bir sabah,
Bir topal aksamadan yürümüşse,
Hadi gel ölümden konuşalım;
Yüzünü al basmış hasetçiden
Ve onun elindeki kuru değnek bile
Filizlenir sevgimizden.

RÜZGÂRIN YIRTIK YERİ

Saçlarında şimşek parçaları, dilinde kırağı,
Sen kimin yetimisin,
Kimi bekliyorsun durduğun yerde?
Sağır bir günün sonunda dilsiz bir gece
Sarıp sarmalıyor seni,
Gökyüzü gıcırtıyla kapanıyor üstüne.
Bak ömrün yarılandı,
Karanlığı kullanmayı öğrenmelisin.
Yazısı akmış ıslak bir sayfa elinde,
Yara bere içinde morarıyor şiirlerin.

Artık tutunacak kimsen kalmadı,
Nasıl biliyorsan öyle düğümle zamanı.
Bütün ölümleri gör,
Birini evlat edin kendine.
Oysa sen, boş bir kabın taş darası,
Yine de denkleştirip gidiyorsun hayatı.
Tuzağa yem, hançere bağ oluyorsun.
Zehire katıyorlar seni, şair ne duruyorsun?
Gemilere bin, trenlere atla,
Kimsenin umursamadığı, hiçbir işe yaramayan
Kaldır şu gereksiz tanıklığı ortadan.

Ne kadar tıkasan kulaklarını,
Duymamaya çalışsan
Göğsünde bir titreşimdir konuşmaları.
Görmesen seslerden anlıyorsun
Kazdıkları çukuru, ördükleri duvarı.
Çakılısın buzdan çivilerle
Boynu bükük bir haçın üstüne.
Yerde buluyorsun kendini her sabah,
Yeniden gerilmek üzere.
Saçlarında şimşek parçaları, dilinde kırağı
Daha ne bekliyorsun durduğun yerde?

Katmerli yalanı gördün, yalınkat gerçeği,
Bilicinin ürpererek söylediği
Sevgi gereksinimlerini gördün kimilerinin,
Tırnaklarını denemek için.
Yılanın deri değiştirmesini,
Gülüşün kurdunu, sineğini gözün;
Yüreğinde bir ağaç gürültüyle devrilirken,
Aksayarak yürüyen umudun arkasından
Gülün kanayan hüznünü gördün.

İşte tanıksın ölümün pazarlık ettiğine
Toptan ve perakende,
Pantolon ütüsünün keskinliğine,
Bozulup bütünlenmesine paranın,
Mevsimsiz bir çocuğun kekre yüzüne,
Yabancı işçiliğine martının
Deniz olmayan bir uzak ülkede,
Daha binlerce, binlerce şeye.
Yaz bunları ve imzala sana yetecekse.

Bana delik deşik bir yürekle
Pası, küfü, çürümeyi söyle.
Yangın yerlerinin katran gözyaşlarını,
Bana göçüğün kırık kemiklerini,
Sancısını suyun, rüzgârın yırtık yerini
Ve bunlardan payına düşeni söyle.
Ne kadarı kaldı babandan,
Sen ne ekledin üstüne,
Acının sana getirdiği ürem ne?
Şair bana mutluluktan söz etme,
Beyaz baston kullanan bir dille.

İşte tanıksın daha nelere;
Testi gömüyorlar göğsüne eskisin diye,
Keçe gibi kimi zaman, parlatmak için
Bakır kaplara sürüyorlar seni.
Şair hiçbir tanık bekleme,
Dolaş yıkıntılar, çöplükler içinde.
Sen ey gülünç ve deli mesih;
Ölmeyi bilmediğine göre,
Saçlarında şimşek parçaları, dilinde kırağı
Pelteleşmiş yapışkan haçını
Islık çalarak sokaklara sürükle.

MEHMET AYDIN

1923'te Afyon'a bağlı Emirdağ ilçesinin Bayat bucağında doğdu. İlkokulu Bayat'ta, orta ile liseyi Afyon'da bitirdi. 1944'te İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümü'ne girdi, 1948'de bitirdi. Askerliğini yedeksubay olarak Dörtyol'da yerine getirdi. Köy enstitüleri ile öğretmen liseleri ve 1959'dan başlayarak eğitim enstitülerinde öğretmen ve yönetici olarak çalıştı. Meslekî incelemeler yapmak üzere 1962-63 öğretim yılında Fransa'da bulundu. 1965-67 döneminde Belgrad Üniversitesi'nde Türk Dili Okutmanlığı yaptı. En son Gazi Eğitim Enstitüsü'nde Batı Edebiyatı okuttu. *Özgürlüğe Açılan Eller* adlı yapıtıyla TRT 1970 Büyük Şiir Ödülü'nü kazandı.

Şiirleri çoğunlukla Ilgaz (1972-75), Oluşum (1976-78), Türk Dili (1971-81), Yeni Olgu (1982) ve Yapıt (1980) dergilerinde basılan Mehmet Aydın'a göre, şiir "salt dille oynama işi değildir. İnsan ve toplum ilişkileriyle yaşayışa nitelik kazandırma işidir. Bu konuda duygu, düşünce, dil, ses, imge ve kompozisyon birliğini sağlamayı amaçlar. İmgeden çok duygu ve düşüncelere yer verir. (...) Yalın gerçeklik ile halkın özünü yansıtmaya çalışır."

Mehmet Aydın şiirde "kupkuru bir bildiri değil, damıtılmış yaşamla çağdaş ekin ve halk duyarlılığının organik bütünlüğünden oluşmuş çok sesli bir özü" vermeye uğraştı. Bu özün temelde yurt, halk ve insan sevgileriyle yoğrulmasını amaçladı. Zorbalığa karşı insanlar arasında sevgi ve yardımlaşmanın yerleşmesini istedi. [A. B.]

YAPITLARI

Şiir: *Özgürlüğe Açılan Eller* (1971), *Halkın Soluğu* (1979), *Işığın Kavgası* (1979), *Şiirsiz Kalmasın* (1985), *Yeryüzü Sancısı* (1985).
İnceleme: *Eğitim Enstitüsü Rehberi* (1962), *Batı Edebiyatı* (I, 1975; II,1977), *Bayat Boyu ve Oğuzların Tarihi* (1984).

KARANLIĞI YALIMLAYAN GÜÇ

Uzamı zamanı yayarak saklarsın içinde varlıkları
Çalkanır kaynaşır sırtında sayısız nesneler
Ne canlar geldi geçti bilmeyiz şimdi neredeler
Yutar saçar doymazsın bunca yaratıkları.

Kimi susar kimi boğuşurum seninle
Dağ olur deniz olur yağmur olur karşıma çıkarsın
Bir dev kazanıdır aynı yere akan
Yokluk-varlık dedikleri senin elinde.

Çağlar eriyerek silinmiş engin bağrında
Kör mü sağır mı bitimsiz misin bilemem
Öğünür tükenir yeniden dirilir her şey
Çözülüp dokunur her kumaş gizlice tezgâhında.

Doğanın ey nazlı kızı toprak ana
Sana açarım kollarımı yalnızca
Sende dinlenir tüm acılar kaygılar
Sen al usullacık çocuklarını koynuna.

Serpilen tohumu havada kurtlar kuşlar bölüşsün
Sular kesilip atılmış ağaçları nasıl soysun arıtsın
Yeniden doğmaya geldik ey toprak ana
Sende canlar renk renk çiçeklere dönüşsün.

UÇARI GENÇLİK

Uzat kollarını bana
Hey! deli gençliğimin aşkı
Kalbimi sen delik deşik ettin
Savrula dağıla her yana.

Filizlenir meltemlerin kucağında,
Her gün tatlı bir yeniden doğuş gücü;
Ölümsüz sabahlar özlemiyle
Bir başka renk, soluk saklayan yarına.

Bitmemiş sevinçlerimizi tutuşturur,
Geçmişte eriyip yinelenmeyen anılar..
Gençlik mi yitirilen yoksa biz miyiz?
Bu sonrasız akışta kim neyi arar?

Dağılsın ışıkları varsın hoyratça zamanın
İnsanların o yaşamla dolu gürültüleri nerde?
Duru bir coşkunlukla asılı umutlarım,
Hiç tükenmeyen ve ölmeyen gerçeklerde.

HALKÇA YAŞAMAK

Adadım yurduma her şeyimi
Yuvada dönenen çoluğu çocuğu
Onun bağrında toprağa karışmanın
Yoktur daha üstün mutluluğu.

Dertleri çileleri bin bir tözü
Güzellik olur bende salkım salkım
Canımı ortaya koymak nedir ki uğruna
Ey benim yüce gönüllü halkım.

Apaçık alınlı geçmişi ve sözü doğru
Kabul etmemiş tarihte kulluğu
Işıtır dereyi tepeyi kıraç ovaları
Halkımın özlü soluğu.

Dilim döndükçe seni şakırım
Yüreğin ta yüreğimde atar
Yurt tutkunu halkım benim
Sevgin damarlarımda yatar.

Seni düşünürüm gece gündüz
Sana uzanır her yolum
Göğsümde yer etmiş engin soluğun
Senden uzakta bil ki ben yoğum.

DÜŞE VURAN IŞILTI

Özlemle sızlıyor her gün içim
Yeni bir dünyaya açılması için kapıların
Dolu dizgin yaşamak hayatı
Acıları dağıtmak kökünden
Arayışın ve sevincin çınlaması
Her köşede.

Benliğe
Bin bir sesin ezgilerin yayılması
Yaraların kapanması yüreklerde
Duran kıpırdayan değişen varlıkların
Gülümsemesi bir güneş gibi
Derinden işlemesi ruhlara
Değmesi yavaşça inik omuzlara
Büyülü tatlı sıcak bir elin
Sevginin ve barışın kucaklaması insanları
Isıtıp eritmesi buzlarını yüreklerin.

Dağılıp serpilmesi yeryüzüne
Güven dolu bir ışığın
Getirmesi yan yana bir araya
El ele kol kola

Uzak yakın karaları akları
Kırılmasıyla aydınlanmalı her yer
Saplandığı beyinlerde kaskatı
Korkunun parmakları.

ACIYA YATMAK

Dolaşmak için bir baştan bir başa dünyayı
Ak bulutlarla yoldaş olmak dilerim
Acılı insanların dertlerini türlü türlü
Sırtıma yüklesem derim.
Sayrıların yoksulların yalnızların
Uğrasam yanlarına birer birer
Dertleşsem söyleşsem hepsiyle içli dışlı
Yaralarına em olup her gün sofralarına tatlı aş olsam
Binbir düşünce yükü taşıyan özlemler beklentiler
Katı acılara dönüşür bir gün bakarsınız
Sonra erir yavaştan yavaştan yaşamın kapısını dövüp
Yüreklerden süzülür imbikten geçmiş gibi
İşte o anda yetişsem soluk soluğa bulut duyarlığında
Herkesin gözlerinden akan yaş ben olsam.

Sürdürsem kavgamı dönekle kalleşle
Barış kanatlarımı çırpsam mavi göklerde
Dolaşsam ülkeleri boydan boya
Selâmlasam tüm insanlarını kardeşçe
Engin güzelliklerine bakıp yaşamın ve doğanın

Sığamıyorum bir türlü içime bendime
Vuruyor yüreğim göğsümü dövüyor kanım damarlarımı
Hep başkalarında yaşayıp bulurken mutluluğu
Acıyla sevgiyi yoğurdum
Dost ettim kendime.

BEHÇET AYSAN

1949'da Ankara'da doğdu. Ortaöğrenimini Kuleli Askerî Lisesi'nde (1967), yükseköğrenimini Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde bitirdi. Çeşitli hastanelerde doktor olarak çalıştı. 2 Temmuz 1993'te Sivas'ta Madımak Oteli'nde çıkarılan yangında yaşamını yitirdi.

Sesler ve Küller kitabıyla 1984'te Yaşar Nabi Nayır Ödülü'nü, *Eylül* kitabıyla 1986'da Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülü'nü, *Deniz Feneri* kitabıyla 1988'de Abdi İpekçi Barış ve Dostluk Ödülü'nü kazandı.

Şiirleri 70'li yıllarda yaşanan toplumsal olayların izdüşümlerini barındırır. Söyleyişi, kısa, kesik dizelerle sağlanmış bir ritme, özgün metaforlarla örülü bir uyuma dayanır.

YAPITLARI

Şiir: *Karşı Gece* (1983), *Sesler ve Küller* (1984), *Eylül* (1986), *Deniz Feneri* (1987), *Şiirler* (1990), *Düello* (Bütün şiirler, 1994).

UNUTULMAYAN

durmadan taşırdım yanımda üç şeyi
iri çakıl tanelerini, çatlamış bir narı
bir öpüşün bıraktığı harlı lekeyi
ipekten
çalınmış
umutlarla taşırdım
ah sevgilim derdim, ölüm
ne kadar çoktu yaşadığımızda.

bize hep beyaz mendil
sallayan
ölüm ki,
iki kapısında
hâki bir yalnızlık
dikilirdi

ve
hatırlatırdı
bize, güz kuşlarının
uçup gittiği denizleri.

bense, yulaf kokan
dağlı ellerinde
dolaşmak gibi kolaydır
sanırdım yaşamak ve sana kansız
bir gökyüzü
getirirdim
getirebilsem ah,
–avlusunda çocukların
korkmadan oynadığı–
lalelerle
donanmış simli bir gökyüzü.

bir öpüşün bıraktığı harlı lekeyi
çatlamış bir narı, unutmadım.

SEMENDER

kurtarılmış bir kalptir taşıdığın
senin, ne bakırdan bükülmüş
ne de geçirilmiş bir değirmenden
kimselere benzemeyen.

kurtarılmış bir aşk yaşıyorsun
sen, ne paranın kiri sinmiş
üstüne, ne de yalan safran gibi
almış rengini onun.

hiç kimsede olmayan bir aşk

alevlerle
sevişen
bir semenderin
kalbi gibi.

BİR YALNIZ NAR AĞACI

tahta pancurlu taştan evin
penceresi nar ağacına bakardı
eski tersanenin yamacında
dalları sarkmış o yalnız nar ağacı

on beş yıl önce
o yalnız nar ağacının dibinde
oturup geleceği konuştuğumuz
çocuklar şimdi yok

bir çoğu başka sokaklarda
yürümekteler

on beş yıl sonra
o yalnız nar ağacının dibinde
oturup düşündüm bunları

saçlarımıza aklar düşüren
zor günleri
kenar mahalleleri
bebek ölüm hızını, çocuk işçileri

biliyorum
bir gün bir başka nar ağacının
dibinde yine

bir başka
çocuklar

türkiye'yi konuşacaklar.

ŞARAP GİBİ

-şair arkadaş için-

arkadaşım benim, bilirim yine ayakların
deniz kabuklarındadır
ellerinse taşıyor
gökyüzünün
bütün köpüklerini.

bilirim, burda ben vurunca dağlara
orda sen bir dağ arayacaksın
kendine
denizin dibinde,
daralınca senin gökyüzün
daralacaktır benimkisi de.

kalbinin gümbürtüsü hep yanı başımda
hep yanı başında, kalbimin gümbürtüsü

arkadaşım benim
pıhtılaşmış
şarap
gibi.

DENİZ FENERİ

sabaha karşı böyle bir ağaç hışırtısı
saatin 03'ü vurduğu zamanlar
iki yüreği birden ayağa kaldırırdı.

ayaklanan yüreklerden biri olimpos'a gizlenirdi
biri anadolu bozkırında.

tam o vakit, suların koşarak
rüzgâra aktığı

gökyüzünün uçsuz bucaksız denizi durulurdu.
bir durulan deniz bendim
biri karşı kıyılarda

ve sabah onun için bir yol bulurdu
akmaya.

kibele koşar gelirdi.

ve yine öylesi bir anda
bir salyangoz tırmanırdı aynı inciri

bir küflü kilidin tık sesi duyulur
saksılarda aynı sardunyaların gerinmesi

bir yaşlı kadın kalkar
suskun adımlarla yürür

terliklerini giyer

istavroz çıkarır veya yasin
okurdu

kilometrelerce uzakta
ve aynı anda.

keder bir buğu gibi yükselirdi
bir şiir başladığı dizeleri yazar

ocaktaki ateş çıtırtılarla yanardı.
uçmaya
hazırlanan külrengi bir kuş

beş uzun yıl sonra sürgünden
dönen bir adamın odasına

girebilirdi.

hasret girebilirdi
direnme girebilirdi
yitirilmiş bir aşk girebilirdi.

adam odadan çıkar giderdi.
çünkü ayios pavlos cezaevinin
ve kartal maltepe'nin avlusunda

düşünceli dolaşan birinin gölgesiydi.

gölgesiydi gölgelenmiş güneşin
umudun öldürülüşünün

postalların bütün güzellikleri
çiğnemesinin
zakkumun ve beethoven'in
şiirin ve aşkın
yasak edilişinin gölgesiydi.

oydu
ter ince bir ırmak gibi akarken
spil dağı eteklerinde
ve tırhala'da tütüne koşan
yüzü aynı esmer rençper.

başka bir yerde başka bir esmer yüz
mazgalların arasından

gökyüzüne bakıyordu

ürkek sarı
kaçak yıldızlara

başının üstünde mazgallarda
nöbetçilerin ayak sesleri.

üç gün önce getirmişlerdi
üç gün üç gece

sadece zeytin
ekmek ve sigara.

demir kapıda küçük bir delik
havalandırma

yukarda ürkek
sarı kaçak yıldızlar.

tutuklunun adı
takis petrulastı.

belki de onun türkçesiydi.

o gece yarısı
oturdu ilk şiirini yazdı.

İLK KAR

savrularak inceden
yumuşak dokunuşlarla
serpilip avuç avuç usta fırça
vuruşlarla
bir çini karanfil
bir atlastan şal
sağdı puslu bulutların gri hüznünü
çatlayan yüreklerin nar kabuğu testisine
sevdalı bir gülücüğün
yeşim taşlı peçesine
ve öveçler'de
bir evin gecekondu bahçesine
yağdı ilk kar.

önce bir gelin alayına
bir grev halayına sonra
gözyaşına
ve acıyla
yalnız başına tornada
kesik bir kola
yağdı cami avlusunda
üşümüş sokuluşlarla dolanan çocuklara.

ergen aynalarda
okşayıp biblo gibi kendi bedenini
buzul çiçeklerle süslü
eski giysilerini
çıkardı sandıktan
çıkardı kar
duvak tadıyla.

savrularak inceden
yumuşak dokunuşlarla
serpilip avuç avuç usta fırça
vuruşlarla
düştü
kurşunlanan bir dostun yakadaki resmine
kan izine
ve bütün gölgelerin perçemine
bir çini karanfil gibi kar.

BEYAZ BİR GEMİDİR ÖLÜM

sen bu şiiri okurken
ben belki başka bir şehirde
olurum

kötü geçen bir güzü
ve umutsuz bir aşkı anlatan

rüzgârla savrulan
kâğıt parçalarına
yazılmış

dağıtılamamış
bildiriler gibi

uzun bir yolculuğa hazırlanan
yalnız bir yolculuğa.

çünkü beyaz bir gemidir ölüm

siyah denizlerin hep
çağırdığı

batık bir gemi

sönmüş yıldızlar gibidir

yitik adreslere benzer
ölüm

yanık otlar gibi.

sen bu şiiri okurken
ben belki başka bir şehirde
ölürüm.

ENİS BATUR

28 Haziran 1952'de Eskişehir'de doğdu. Ortaöğrenimini İstanbul ve Ankara'da, ODTÜ'de başladığı yükseköğrenimini ise Paris'te bitirdi (1976). Ulus gazetesinde sinema ve müzik eleştirileriyle yazarlığa başladı (1970). Aynı gazetenin sinema sayfasını yönetti (1971-72). Yazı dergisini çıkardı (1975). Millî Eğitim Bakanlığı Yayın Dairesi'nde çalıştı. Oluşum (1978-82), Tan (1982), Gergedan, Şehir dergilerinin yönetimini üstlendi. Çeşitli yayınevlerinde editörlük, yöneticilik yaptı. Yapı Kredi Yayınları'nda çalışıyor.

Şiirin yanısıra deneme, inceleme, araştırma, gezi vb pek çok dalda çok sayıda ürün verdi. Şiirleri başka dillere çevrilip kitap olarak yayınlandı. *Şiir ve İdeoloji* kitabıyla 1980'de Türk Dil Kurumu Deneme Ödülü'nü, *Perişey* kitabıyla 1993'te Cemal Süreya Şiir Ödülü'nü, *Opera* kitabıyla Altın Portakal Şiir Ödülü'nü, İtalya'da Sibillo Aleramo Şiir Ödülü'nü kazandı.

İlk edebiyat ürünü Yeni Dergi'de yayınlandı. İlk şiirleri, ancak arkasında yer alan kaynaklar bilindiği zaman okunabilecek, okur geneline seslenmeyi amaçlamayan seçkinci bir anlayışın fazla ilgi görmemiş ürünleriydi. 1980'den sonra, bu anlayışı genellikle sürdürdüğü halde, hem üretkenliğini arttırma hem nitelikçe gelişme göstermenin yanı sıra, dönemin yarattığı koşullardan da yararlanarak, şiir ortamını etkileyecek bir ilgiye ulaştı.

YAPITLARI

Şiir: *Eros ve Hgades* (1973), *Bir Ortaçağ Yalnızlığı* (1973), *Nil* (1975), *Ara Kitab* (1976), *İblise Göre İncil* (1979), *Kandil* (1981), *Meseller Kitabı* (1981), *Sarnıç* (1985), *Tuğralar* (1985), *Yazılar ve Tuğralar* (Toplu şiirler, 1987), *Gri Divan* (1990), *Koma Provaları* (1990), *Perişey* (1992), *Ağlayan Kadınlar Lahdi* (1993), *Ondört + X = 14* (1994), *Darb ve Mesel* (1995), *Taşrada Ölüm Dirim Hazırlıkları* (1995), *Opera* (1996), *Doğu-Batı Divanı* (1997) *Sütte Ne Çok Kan* (1998), *Tapirüs, Mürekkep, Tüy* (2002). (Çok sayıda deneme, seçki, inceleme, gezi vb kitabı).

YAŞGÜNÜNDE

Ne bir tepem var Michel, ne kulem
ya da ormanım: Geçiyorum ama tıpkı
geçtiğiniz gibi kanın ve vebanın içinden,
yaşım kırkiki, kestirdiğim sikkenin
bir yüzünde silâhlarım: Papirüs, tüy ve
mürekkep, bir yüzünde kefeleri denk
bir terazi: Kuramadığım bir dengeyi
ağır ağır kırıyorum kapandığım odada,
duvarlarım şimdiden harflerle kaplı.
Hâlâ tütüyor canlı canlı yakılmış gövdeler,
ayrışmıyor hâlâ som altınla som zinciri
aceleci bir soluk gibi gezen şakırtıların
anlamı: Karşıdan güneş yükseliyor hâlâ,
dilimde mutlak bir protesto sanki adınız.

TOZ

Herkes öğrendi eşyanın kekre kökünü.
Dükkâna gidip gelen müşterinin değişti
sözleri ve jesti: Kadınlar geçmişin düşünü
eşeliyor porselen fincanlarda, erkekler daha
bir pozitivist: Ekonominin seyri oynaklaştıkça
zanaat çoğaltım tekniklerine yenildi, diye uzun
uzun anlatıyorlar son yüzyılın kasırgalarını.
Sevmiyorum insanları artık. Sustukça anlayan,
zenginleşen kadınlarla tabak tutmayı bilen
erkekler bitti biteli vitrinde gizliyorum sanki
en değerli malları: İncelikle paylaşılmayacaksa
hülya, mahur bakış ve her hikâyenin dibindeki
acı: Toz yavaş yavaş göstermeli ölüm damarını.

ÇAKALLAR KUŞATIRKEN

Kalemi bırakıp silâhı aldım elime
derken haklıymış René Char; silâhı
almadan kalemi bırakmak şarttır
bana kalırsa: Bir elinle yaz öbürünle
kus, bu bölünmeye dayanamaz bünye,
ben ki ikiye bölündüm hep, diyordum,
bir elimle yazıp ötekiyle silerken de,
bir elimle yazıp ötekiyle de yazarken
nereden bakılsa gene de bütündüm –
şimdi en güç zamanlar, burası belli:
Birini almakla ötekini bırakmak arası
bocalıyor elim: Karşımda geçmek
istemediğim bir köprü, içimde
söndürmek istemediğim bir ateş,
dışarıda çakallar sessiz, hazır.

AT THE ZOO

Sizden Thomas Bernhard söz etmişti,
hatırladım Herr Batur: Şairlerin
hayvanlara duydukları abartılı ilgi
oldum olası irkiltmiştir beni: Tilki de,
kuzgun da birer imgedir toputopu sizde,
öldükten sonra içleri hemen doldurulmuş,
bakışsız ve telâşsız mısraların arasında
kıvranıp durmaları, inanın, kafesin
parmaklıkları arkasında onları bekleyen
sert hayattan daha gerçek bir çaresizlik
değildir. Gece hayvanları bölümündeki
dikkatinizi çeken uzun samur kuyruklu
çöl faresi sözgelimi - bir Eliomys Melanurus.
Hiç düşündünüz mü onun İsa'dan çok önceleri
yerlisi olduğu Filistin'de tepelere çıkıp
inerken orada ne aramış olabileceğini?
İyisi mi beni görmemiş, bana sormamış olun,
nereden bilebilirim akrebin asıl gerekçesini.

ESÂTİR

Uyardıydım Edebiyat Fakültesi öğrencisi
o genç şiirseveri: Doğru değildi Bernhard'la
tanıştığımız, doğru değildi Julianus'un gövdesine
saplanan mızrağı çekip çıkarırken ellerinin
kan içinde kaldığı, Holan'ın evini görmeye
Prag'a gittiğim doğru değildi kesinkes hiç
bir insan, öykü, olay ya da düşün etrafına
kurduğum hiçbir şiir doğru değildi hiçbir şey.

SALİH BOLAT

1956'da Adana'da doğdu. İlk ve ortaöğretimini Adana'da tamamlamasının ardından, bir süre Trabzon Fatih Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nde okuduktan sonra yükseköğrenimini Ankara İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi Sosyal Politika Bölümü'nde bitirdi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü'nde yüksek lisans ve doktora yaptı. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde öğretim üyesi.

1975 yılından beri şiirleri ve yazıları yayınlanıyor. *Yaşanan* kitabıyla 1984'te Akademi Kitabevi Şiir Başarı Ödülü'nü, *Bir Afişin Önünde* kitabıyla 1986'da Yaşar Nabi Nayır Şiir Ödülü'nü, *Karşılaşma* adlı dosyasıyla 1990'da Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülü'nü kazandı.

Anlatımcı şiirin özelliklerini başarıyla yansıtan, gerek söyleyiş gerekse içerik alanında özgün bir kesit ortaya koyan ilk üç kitabından sonra, yaşamdan süzülüp gelen duygu ve düşünceleri ayrıntıya inen, duyarlı bir imge işçiliğiyle yansıtmaya önem verdi.

YAPITLARI

Şiir: *Yaşanan* (1983), *Bir Afişin Önünde* (1986), *Sınır ve Sonsuz* (1988), *Karşılaşma* (1992), *Uzak ve Eski* (1995), *Gece Tanıklığı* (1999). Deneme: *Duygusal Düşünceler* (2000).

KURTULUŞ PARKI

bir kış günü
kurtuluş parkında akşamdı
ortalıkta yalnız pelit ağaçları
yalnız sessizlik ve kar
kanayan bir çift yürek
bir de karnımızda sözümüz vardı
kurtuluş parkında akşamdı

suları öpüşürken gördük ateşlerle
acıları ağlaşırken gördük
hayır biz öpüşmedik
hayır biz ağlaşmadık
umutla umutsuzluğu seviştirdik yalnızca
özgürlükle tutsaklığın sınırında

gidin orda unuttuğumuz güzelliklere sorun
gidin orda okşadığımız kimsesizliklere sorun
sakın sormayın akşama
akşamın ağzı vardı
dili yoktu kurtuluş parkında

FIRTINA SONRASI SABAH

sabah
bütün camlarım kırıldı geceki fırtınadan
saatlerce savrulup durdum odamda
paramparça olmuşum
işte bir bacağım balkonda sallanıp duruyor hâlâ
bahçedeki kiraz ağacına takılmış bir bacağım
parmaklarım bir kalemi kavrayıp kalmış masanın üstünde
yüzüm aynada uçuşuyor
kül tablası dopdolu kederimle
kalbim kulaklarım beynim ağzım saçılmış ortalığa öylece
cam kırıkları içinde son çırpınışlarını yaşıyor uykum
ansızın kuşlarla süslenmiş bir rüzgâr doluyor yatağıma
toplanıp uyanıyorum

karşı pencerede bir kız
alnını sabaha dayamış düşünüyor
geleceğini yitirmiş geceki fırtınada
uzak mevzilerde unutulmuş bir tüfek gibi yalnız
gülümsüyorum yağmalanmış yüzümle
beni tanımıyor

bir şair geçiyor karşı sokaktan ağır adımlarla
acının sayfalarından dizeler mırıldanıyor
kan çökmüş dudaklarına
biliyorum onun şiiri dinmeyen diş ağrısı
anı defterindeki papatya kurusu
açlığı uykusuzluğu
elini kana bulamışlığı
gülümsüyorum yağmalanmış yüzümle
beni tanımıyor

çatıda bir serçe
okunaksız ötüşüyle mutsuzluğunu yazıyor boşluğa
ürkekliğini yitirmiş geceki fırtınada
gülümsüyorum yağmalanmış yüzümle
beni tanımıyor

oysa bin yıldır yüzümde bir gökyüzü taşıyorum
hey acı
şarkıma senin bıraktığın yerden başlıyorum

PAYIMA DÜŞEN

herkes işinde gücünde
tohumu alınıp bostanda bırakılmış bir salatalık
gibi sararmış kurumuş elleriyle yün eğiren
şu nine işinde gücünde
arsa alım-satımıyla uğraşan profesör
ve öğrenmediği şeylerle sürekli sınanan
öğrenci işinde gücünde
saymakla bitiremediği paralarla
ellerinin ilişkisini araştıran veznedar
ve büyük kızını dün evlendiren
banka müdürü işinde gücünde
yeni bir sefere hazırlanan pilot
ve onun birçok ülke dolaşmış olan çantası

kazasız belâsız bir gün geçiren itfaiyeci
ve onun yangınlarla ilgili anıları
gece vardiyasına uyanan işçi
ve onun uyanmayan öfkesi
işinde gücünde şu çöplükteki tavuk
ki pamuk şekeri gibi civcivlere hazırlanıyor

bana oturup şiir yazmak kalıyor

KARANFİL

demek geldin
çoktandır hiçbir yerdeydin
ne kadar değişmemişsin
ellerin ne kadar kalabalık
gözlerin ne kadar ansızın
seni böyle değişmemiş görmedim hiç
demek geldin

bu kent burda her zamanki ilkesizliğini yaşıyor
bir çarşı her gün ölüp ölüp diriliyor
radyoda iyi ayarlanmamış bir istasyon
gibi insanın sinirine dokunan sesiyle
bu kent burda her zamanki ilkesizliğini
demek geldin
çoktandır hiçbir yerdeydin

sen denize bakıyorsun ya
ben sana aşkları anlatmak istiyorum
unutulmuş masalları
unutulmuş masallardaki aşkları anlatmak istiyorum
sen denize yürüyorsun ya
ben sana herkesten önce özgür olmak için
mahkûm ranzalarındaki çentiklerden çalıp
kendi çentiklerime kattıklarımı
anlatmak istiyorum
çarpıp duran bir pencere kanadı gibi
çarpan kalbimi
sen denize gömülüyorsun ya
bir karanfil kalıyor
girdabında

İÇKONUŞMALAR

V.

Nereye giderseniz gidin; başkasının adımlarıyla yürüyor, başkasının bakışlarıyla görüyorsunuz nesneleri. Çünkü siz yoksunuz kendinizde. Sırta saplanan bıçağın ete girerken çıkardığı sessizlikte varsınız, gece vakti daha gidilecek çok yolu olan garip yolcuyu tedirgin eden çakal seslerinde varsınız, sabah rüzgârında şarkıları bir hışırtı olarak gırtlaklarında düğümlenen kavakların çaresizliğinde varsınız, güz kuşlarını göçe zorlayan yangında, gülü habersiz vuran kırağıda, kapanan yolda, kilitlenen kapıda varsınız.

Ben sizin sularınıza girdim ve girdaplara kapıldım. Biz seni kurtaramayız, dediniz. Çocuklarınız da öyle söyledi. Onların çocukları da... Kendime tutunarak kurtuldum boğulmaktan. Birgün girdabınız öyle büyüdü ki, sizi kurtaracak kimse kalmadı, benden başka.

ÖFKE

evine dönüyorsun akşamüstü, otobüste dalgınsın
bir tanrıça büstüsün, bakıyorsun iki oval oyuktan
ağaçlar, bulutlar, apartmanlar geçiyor yüzünden
düşünceler biçimlendiriyorsun kafanda, belli
uzak limanlarda esrarlı gemilere nasıl yüklenirse balyalar
hayatın hakkında belki, çiseleyen yağmur hakkında
kimbilir, uçuşan gazete parçasındaki haber:
"... geceyarısı polisle çatışmaya giren üç kişi..."
koşmak istiyorsun, ışık nehirleri boyunca
duvarlara çakılmış gölgeler ve sirenler boyunca
avuçlarında kandan yaprakların çıtırtısı, bağırmak:
kardeşler, bakın nasıl küfleniyor gök
kendini nasıl yakıyor zaman!
yazık, mazgallardan sızan yağmur gibi
içine akıyor sözcükler.

ATEŞ

ateşi besleyelim, bizden öncekiler tutuşturdu onu
sevdalarını yaktılar onunla, ekmeklerini pişirdiler
yollarını aydınlattılar karanlıkta, ocaklarını tüttürdüler
tanrılarının yüzü var alevlerinde, söndürmeyelim
biz de kendimizi görebiliriz bu ateşin ışığında.

savrulup giden sığırcıklar, geri dönün
yarılan kayalar, atın kendinizi yamaçlardan aşağı
ayağa kalkın ırmaklar, dağlar yürüyün
bu ateş bir gün sönecek, diyorum
kimse inanmıyor bana, ne olur siz söyleyin.

KIRK ÜÇÜNCÜ YAŞ GÜNÜ

demek kırk üç yıl önce doğdum
zakkumlarla çevrili bir hayatta
ışığın peşinden koştum, terk ettim geceyi
yakalandım, anıların ördüğü ağlarla.

yoksul ve güzel bir çocukluk
umutsuz ve yaralı bir gençlik
mutlu-mutsuz geçen bir evlilik bıraktım geride
kırgın bir kadın, "su yüzlü" bir oğul
para kazanmak dururken
şiir yazmamın hesabını verdim yıllarca.

üç darbe yaşadım, asker bir milletin çocuğuyum
yüzde doksan dokuzu müslüman bir toplumda
yüzde bire güvenmeyen bir devletin yasalarıyla
iyi bir yurttaş olmaya çalışıyorum hâlâ.

demek kırk üç yıl önce doğdum
"insan doğarken, aşkta ve ünde yalnızdır" diyor
çok sevdiğim yunanlı şair yannis ritsos
ben yalnızlığın neresindeyim, bu söz doğruysa?

ABDÜLKADİR BUDAK

23 Nisan 1952'de Sivas'ın Hafik ilçesinde doğdu. Ortaöğrenimini Ankara'da Sincan Lisesi'nde bitirdi. Yükseköğrenim yapamadan çalışma yaşamına başladı. Devlet memuru olarak çeşitli yerlerde bulundu. Kayseri'de bulunduğu sırada Ozanca ve Hakimiyet Sanat dergilerini arkadaşlarıyla birlikte çıkardı (1976-80). Emekli olduktan sonra Ankara'ya yerleşti (1994). Şiir Odası dergisinin yayın yönetmenliğini yaptı. Ankara'da bir havacılık kurumunda çalışma yaşamını sözleşmeli olarak sürdürüyor.

Bir Gül Çocuk kitabıyla 1982'de Türk Dil Kurumu Çocuk Yazını Ödülü'nü, *Gömleğim Leylâ Desenli* kitabıyla 1982'de Ö. F. Toprak Şiir Ödülü'nde mansiyon, *Kuşların Alfabesi* dosyasıyla 1988'de Sıtkı Dost Çocuk Edebiyatı Ödülü'nü, *İmzası Gül* kitabıyla 1994'te Ceyhun Atuf Kansu ve Orhon Murat Arıburnu Ödüllerini, *Aşk Beni Geçer* kitabıyla 1998'de Halil Kocagöz Şiir Ödülü'nü kazandı.

1970'lerin başında yayınlanmaya başlayan şiirleri değerlendirilirken "dile gösterdiği özen"e, barındırdığı "şaşırtıcı buluşlar, dengeli ironi ve humour"a (A. Behramoğlu) dikkat çekildi.

YAPITLARI

Şiir: *Geçti İlkyaz Denemesi* (1978), *Şimdi Yaz* (1980), *Gömleğim Leylâ Desenli* (1981), *Sevdanın Son Kerem'i* (1985), *İmzası Gül* (1993), *Yanlış Anka Destanı* (1994), *Aşk Beni Geçer* (1997), *Endişeli Fesleğen* (1999), *Ahşap Anahtar* (2000), *Ev Zamanı* (2002). Çocuk kitabı: *Bir Gül Çocuk* (1981), *Kuşların Alfabesi* (1997).
Yazılar: *Ayna Sandım Şiiri* (1998).

ŞEHİR

Sen bir orman yangınını
Büyütüyorsun içinde
Kaçışıyor ceylânların
Dalların düşüyor bir bir
Ey kendi sularıyla ateşlerini
Söndüremeyen şehir

Farkın yok değneksiz körden
Sağa sola çarpa çarpa
Sürdürürsün yaşamını
Neyin varsa çirkin kirli
Başın bütün gün önünde
Suçun caddeler dolusu
Büyür gökdelenler gibi

Kuşanmışsın silahını
Namluya kurşun sürülü
Kimden buyruk alıyorsun
Bir liste çirkin elinde
Sıra hangisinde şimdi
Diye soruşturdukların
Çokluk daha yirmisinde

Gecelerini kanatır
Yarasaların pusuda
Kimi inançlar adına
Genç arkadaş ölüleri
Toplanır sabah olunca
Koridorlarında morgun
Çağın kokusuz gülleri

Sürüyor korkunç çöküntü
Hazırlıyorsun sonunu
Sarsmakta seni rüzgârlar
Çatılar uçuyor bir bir
Ey kendi sularıyla ateşlerini
Söndüremeyen şehir

KIRGIN, ARKANA BAKMA

O şehrin salıncakları düşürdü çocukları
İtfaiyecileri sözleştiler yangınla
Irmağının kıyısına çadır kuramam artık
Elimi uzatamam kapı tokmaklarına

Çarşafları kirli artık, yatamam otelinde
Çaylarını içemem bildik park kahvesinin
Irmağının kıyısına çadır kuramam artık
Halam beni bir daha o şehre beklemesin

O gün düşürdüm cebimden, getirmesin bulanlar
O şehirde çektirdiğim son hatıra resmini
Artık her yerim üşüyor, o şehir benim için
Avcı duvarında asılı ceylan derisi

Bastırılmış duyguların şiirini yazmalıyım
Mezun verdi güz okulu bu yıl da
Kelebek kanatlarını kopardığı doğrudur
Bahçelerini kuşatan dikenli çit tellerinin
Sabun arıyor şehir, ellerini yıkayacak
Benim içimden gelmiyor başkası versin

Bilmiyorum ne kadar sürecek kırgınlığım
Yama tutar mı bilemem yüreğimdeki yırtık
Arada bir giderdim çocukluğumu bulmaya
Gitmek gelmiyor içimden büyüdüm artık

GEÇEN YAZI SORMA BANA

Bahçıvanın gözdesi olabilmiş çiçeğin
Kendini kokusuyla ele verdiği
Bir bahardan sonra sustu sevincim
Kan kırmızı, sulu karpuz dilimi
Konar-göçer desenli Avşar kilimi
Gibi bir yaz yaşamadık sevgilim

Üstlerine günü geçmiş gazeteler örtülen
Genç ölüler geçen yaz mı yoğundu
Uçları çiçekli kırık dalları
Anlatan (ki yazarı acı olan) kitabın
Karıştırmak istemiyorum sayfalarını

Karmaşık duygular içindeyim ben
Kuş mu önemliydi gökyüzü için
Çeyiz sandığı mı gelinlik kıza
Kim vermişti kan oyalı mendili
Gözlerini silsin diye o yaza

Kokusunu aşktan alan mektubun
Devamını getirmedi postacı
Bir bahardan sonra sustu sevincim
Diken oldu iki göğsün arası

Sahi geçen yazı yaşadım mı ben
Ne zaman düşünsem aklıma kan geliyor
Avcı okunuyor ceylanın gözlerinden

Sahi geçen yazı yaşadım mı ben

ANI

Bir su kıyısına benzetirlerdi
Bir kınsız bıçağa, ince sızıya
Seni ilkyazların önsözlerine
Seni su kıyısına benzetirlerdi

Atlarla yarışan sen miydin oğul
Ömürsüz kelebek, kuş cıvıltısı
Bir su kıyısına benzetirlerdi
Yüreğimin dayanılmaz ağrısı

Oğulcuğum albümlere sığmayan
Dal boyunun gölgesini özledim
Seni su kıyısına benzetirlerdi
Kış günü sıcaktın, yaz günü serin

Sen nerdesin, atlar yine koşuyor
Çiçekler bürümüş bıraktığın izleri
Kokunu edinmişler, güzel olmuşlar
Yakama takıyorum binlercesini

Seni su kıyısına benzetirlerdi

BABALAR VE OĞULLAR

Nerde ineceğimi bilseydim binerdim otobüse
Eskidim yıprandım bildiğim bu durakta
Sözü mü olur derseniz kelebek kanadının
Filleri yerinden oynatan fırtınada

Toptancıdan iplik beklesin terzi
Kumaşlar dikilmeyi provayı ceketsizler
Kupon vermeyen gazete okurlarını
Ben bekliyor olayım geçip gitsin trenler

Kimler kazançlı çıktı nerden bileyim
Korkularımın gecelik faizlerinden
Gökyüzünde bir yıldız yeryüzünde iki çocuk
Büyütmesini öğrendim kendim büyümemişken

Katlanmanın tadına varalı epey oldu
Avunmayla çıldırmanın kesiştiği bir yerde
Kırk yerinden kırılmış kadehle şarap içmeyi
Kaptan olmayı öğrendim sefersiz gemilerde

Yastık gidip uyku gelen yaşamak gidip ölüm
"Sabun gidip köpük gelen ne varsa"
Ah ben çocuk aklımla önce şunu farkettim
Büyük sevişmeler mümkün küçücük odalarda

Nalın neden atta değil bir kapının üstünde
Durduğunu atlara sorunca dövmüştü babam
Ben o günden itibaren nalsız atlardan kaçtım
Bir de uzun saçlarını gizleyen kadınlardan

En tuhaf soruları sormak hep bana düştü
Onca kardeşin içinden şair ruhlu olana
Sureler ezberleme cezası verirdi babam
El öpmeye gönderirdi şekersiz bayramlara

Babam bir isli lambaydı geceleri farkedilen
Ben azarı göze alıp düşüyorken şiirlere
Böyle böyle öğrendim dakikada saklanmayı
Annesiz geçip giden yüzyıllık saatlerde

Yalnızlıktan bir orman tutuşur muydu
Bunun böyle olduğunu küçükken öğretti babam
Ayaz bir göğü örtündüm alışığım üşümeye
Ne gülden yastık edindim ne sıcacık bir yorgan

BABAM VE GÜZ

Başlık yanıltmasın sizi, babam yaza benzerdi
Ama her zaman için güzden yaprak alacaklı

Babam yaza benzerdi, kendine susamam için
Gözlerine bakardım, kurumuş kuyu ağzı

Yaza benzerdi babam, balkonda çay içmeye
Ya bana öyle gelirdi ya bardaklar kanardı

Babam bana benzerdi, bir göl manzarasına
Aniden fırtına çıkar kayık dediğin batardı

SEÇMELİ DERS

Ben Fırat'ı görmedim oysa Fırat'ı görmek
Kabul etmek zorundayım şair için gerekli
Suyuna gözyaşımdan birkaç damla katmadan
Nasıl yazabilirim akıp giden şiiri

Ben Ağrı'yı görmedim oysa Ağrı'yı görmek
Kabul etmek zorundayım şair için gerekli
Uçurumlara tutunup zirveye tırmanmadan
Nasıl yazabilirim bir aşkın şiirini

Okyanusu görmedim oysa okyanus görmek
Kabul etmek zorundayım şair için gerekli
Derelerle göllerle denizlerle yetinip
Nasıl yazabilirim umduğum büyük şiiri

Ben ölümü görmedim oysa ölümü görmek
Kabul etmek zorundayım şair için gerekli
Yoksa nasıl giyinirim yaşama sevinciyle
Hayatın kumaşından dikilmiş elbiseyi

YENİ BAKIŞ

Itrî'yle aramda gül mesafesi
Neşterle aramda kan ve kan
Ben dünyada bu kadar kalmazdım ama
Yaşama sevinci bakışınızdan

Bıkmışken akşam kandili sayılmaktan ve
Hayırsız ormana ağaç olmaktan
Önce yaprağımdan solardım ama
Bir bahar edindim bakışınızdan

Yağmurdan bir kaput giydirdi bana
Öğrencisiz okul ve önce vatan
Kendini bile karşıya geçiremeyen köprü
Beni karşıya geçirdi bakışınızdan

Tehditti hayatın o büyük geleneği
Hep korku çıkardım enkaz altından
Bardakta okyanus falına baktım
Neşterle aramda bir kez daha kan

Itrî'ye dönelim ve ney sesine
"Neva Kâr" adlı yapıta gül borcu bizden
Ben dünyayı böyle görmezdim ama
Yeni bakış edindim gözlerinizden

ABDÜLKADİR BULUT

1943 Nisanında Anamur'un Akine köyünde doğdu. 1954'te ilk ve 1957'de ortaokulu bitirdi. 1957 güzünde Akşehir İlköğretim Okulu'na girdi. 1960'ta Varlık dergisinde ilk şiirini yayımladı. 1961'de Anamur'da öğretmenliğe başladı. 1964'te askerliğini Sivas'ta yapıp memleketine döndü. 1966'da derste propaganda yaptığı gerekçesiyle kovuşturmaya uğradı, Bakanlık emrine alındı. Yargılama sonunda beraat etti. Fakat ancak Danıştay kararıyla 1968'de işine dönebildi. 1974'te Milliyet Sanat Dergisi'nin açtığı "Yılın En Başarılı Şairi" yarışmasında "övgüye değer şairlerden" biri seçildi. 1975'te Anamur'dan İstanbul'a atandı. 8 Ağustos 1985'te Anamur'da geçirdiği bir trafik kazasında öldü.

İlk şiirleri Varlık (1960-68) dergisinde çıkan Abdülkadir Bulut daha sonraki yıllarda Elif (1960-62), Soyut (1965-70), Şölen (1966-69), Türk Dili((1965-80), Yeditepe (1967-69), Forum (1968-69), Dost (1969-72), Türk Dili (1970-81), Milliyet Sanat (1974), Sanat Emeği (1978-80), Yarın (1982), Yazko Edebiyat (1981-84), Sanat Olayı (1981-82), Varlık (1983), Üç Çiçek (1983-84) dergilerinde göründü.

Başlangıç döneminde İkinci Yeni'nin biçimci, imgeci, soyut şiir anlayışının azçok etkisinde kalan Abdülkadir Bulut, ardından delikanlılık günlerinin duygusal başkaldırısını öfkeli, tok bir anlatımla yansıttı. Daha sonraki ürünlerinde ise toplumcu inanç, umut ve direnç ile halk, çocuk, yurt, doğa ve yaşama sevgisini açık, yalın, yoğun bir deyişle dile getirdi. Toplumsal gerçeklerin yanı sıra bireysel yaşantılardan da söz açtı. [A. B.]

YAPITLARI

Şiir: *Sen Tek Başına Değilsin* (1976), *Kahveci Güzeli* (1981), *Acılar Yurdumdur* (1982), *Yakımlar* (1982), *Gözyaşları da Çiçek Açar* (1983), *Sen Tek Başına Değilsin, II* (1984), *Yurdumun Şiir Defteri* (1984), *Yurdumun Şiir Atlası* (Bütün Şiirleri, 1986).
Roman: *Üveyikler Göçerken* (1981), *Sakartay* (1983).

YENİDEN DÖNER İSEM MERSİN'E

Yeniden döner isem Mersin'e
Yine böyle bir temmuz günü
Uçurtmalar almalıyım yanıma mutlaka
Çocukların oyunlarındaki güzelliğe
Karıştırmak için gökyüzünü

Yeniden döner isem Mersin'e
Omuzlarına dokunarak kucakladığım
Arkadaşları bulmalıyım erkenden
Yüzleri, önü asmalı kahvelerde
Yeni bir güzelliğe dokunurken

Yeniden döner isem Mersin'e
Aşılarının sargılarını almalıyım
İncecik portakal fidanlarının
Hatırlatsa da arkadaşların düşürülüşlerini
Üstünden dökülen kurumuş çamurları

Yeniden döner isem Mersin'e
Gurbetçi kokularını düşünerek
Koklamalıyım yere dökülseler bile
Kokularını çürümeden atmayan
Ne kadar çiçek varsa

ÇOCUKLARIN GÜZELLİKLERİ KADAR

Boğazına kadar kuş sesleriyle dolu
Bir ufuğa dokunuyorum kaç gündür
Yanımda en güzel duruşlarını
Duvarlara yaslanarak büyüten gençlerin
Bakışlarından çıkarılmış haber sözleri

Ne göğüs kıllarıma karışan ürpertiye
Ne de kendiliğinden açılmış mintanımın
Düğmeleriyle ilikleri arasındaki uzaklığa
Yetecek kadar serinlik verebiliyor
Üstüne üstüne yürüdüğüm doğa

Acıların kadar gülüşlerine de alıştım
Ey dallarını kaldırarak geçtiğim hayat
Gençliğimi bir su gibi akıtsan da
Kızların çeyiz sandıkları kadar derin
Çocukların gülüşleri kadar sık
Bir çekicilik var sende

Bir arkadaş dokunuşu kadar yumuşak işte
Boğazına kadar kuş sesleriyle dolu ufuk
Anımsatabiliyor bana ikindi üstlerini
Akşamlara benzetemeseler de kuşlar
Üstünde öttükleri dalların titreyişlerini

SARDUNYA

İlk kez dışarıya bakıyorum bugün
Silerek pencere camının buğusunu
Aşağıda uğultular içinde bir dünya
Ve balkondaki asılı gömleğimden
Düşen damlalarla titreyen
Çiçeksiz bir sardunya

GÖZYAŞLARI DA ÇİÇEK AÇAR

Ellerimi dokunduğum her yerde
Çığlık çığlığa kıvranıyor hayat
Ve ölen arkadaşların giysilerini
Bir kere daha dürüp koyuyor analar
Çamaşır sandıklarına
Gözyaşları da çiçek açar

Bugün yurtyeri olsa da acılara
Kayaların en sarp yerlerindeki
Kırlangıç yuvalarını andıran alnın
Bir gün terli bir gelecek uçuracak
Sabahlardan akşamlara kadar
Gözyaşları da çiçek açar

Ansızın oyuna başlayan çocukların
Sesleri kadar canlı ve huylu
Sevinçleri kadar taze ve acemi
Bir duruş kuşatacak işte seni
Gözyaşları da çiçek açar

Başını dayandığın ağaç dalı
Bak hafifçe eğildi toprağa doğru
Uyuyan bir çocuğun soluk alışını
Dinler gibi kendini vererek
Yaklaş, yüzünü örse de acılar
Boynundan ter boşalan herkese
Gözyaşları da çiçek açar

Yaklaş, yüzünü örse de acılar
Ve nasıl yakalarsa toprağı kök
Suları renk, dalları kiraz
Sen de öyle yakala hayatı
Yürü kol kola canıma değsin
Gözyaşları da çiçek açar

İÇERDE YAZILAN ŞİİRLER

I.
Dışarda
İlk suyu verilmiş olmalı
Pamuğa, sevdaya ve tütüne
İçerde
Koyacak hiçbir şeyim yok
Sigara ve çakmağımdan başka
Yastığımın altına

II.
Şimdi portakalların ötesinde
Kurduyla, kuşuyla toroslar
Yatmış olmalılar sırtüstü
Oysa beride ben
Çok özledim eşi dostu

AYRI BAŞ ÇEKME

Sular gece de akar
Yağmur altında bile
Ve bir kuğu tadında
Sabahtan önce

Sular gece de akar
Ayrı baş çekme

DOST

Tütün sardın kav yaktın
Ateşe verdin geceyi
Eline sağlık

Çarpıcı türküler yakaladın
Anaç bir şahan gibi
Avladın sözcükleri
Gözüne sağlık

Tavladın toprağın derisini
Belinde matran dost
Dizine sağlık

Yolcu ettin ortanca oğlanı
Şafağın göründüğü yere
Güzel bir dünya için

HOŞUMA GİDER

Hoşuma gider
Elinde çay bardağı
Güneyde bir köy evinin
Üstü çinkolu balkonundan
Ve yağmurlu havalarda
Dağlara bakan birisinin
Duruşu

Hoşuma gider
Her gün sokaklarda
Uzuneşek oynayan çocukların
Avuçlarına tükürerek
Koşmaları

Hoşuma gider
Çiçeği burnunda âşıkların
Bir okul sonrasında
Koltuklarına sıkıştırarak
Ciltleri bozulmuş kitapları
Ve ürkek bir tavşan gibi
Evcilleştirmeye çalıştıkları aşklarını
Elleriyle bastırarak
Yürümeleri

ALİ CENGİZKAN

1954'te Ankara'da doğdu. Ortaöğrenimini Ankara Koleji'nde, yükseköğrenimini ODTÜ Mimarlık Fakültesinde bitirdi (1978). Aynı fakültede yüksek lisans öğrenimi gördü ve öğretim üyesi olarak görev aldı. Türkiye Yazıları ve Yarın dergilerinin yazı kurullarında bulundu. Şiirin yanı sıra şiir üstüne yazdığı yazılar ve şiir çevirileriyle de bir birikim ortaya koyuyor.

Senlere adlı kitabıyla 1981'de (Adnan Azar ve Ahmet Ada ile paylaşarak) Akademi Kitabevi Şiir Başarı Ödülü'nü, *Yunan Dosyası* adlı kitabıyla 1983'te (Yaşar Miraç ile paylaşarak) Abdi İpekçi Dostluk ve Barış Ödülü'nü, *Çocuk Ömrümüz* adlı kitabıyla 1983'te Hasan Hüseyin Jüri Özel Ödülü'nü, *Bağımlı Şiir* adlı kitabıyla 1987'de ODTÜ Edebiyat Kulübü Ödülü'nü, *Sürek Avında Dünya* adlı kitabıyla 1995'te Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülü'nü kazandı.

"Ozanım ben, halka tanıklıktır görevim" görüşüyle yazdığı şiirlerin "siyasallık içermek" ve "ince alaya yaslanmak" gibi iki temel özelliğinin bulunması, onların hem "tanıklık, belgelik, öyküsellik" kazanmasına yol açmış, hem de "rengini, belirgin tonunu" (R. Dara) oluşturmuştur.

YAPITLARI

Şiir: *Senlere* (1980), *Çocuk Ömrümüz* (1982), *Yunan Dosyası* (1983), *Yürüyüşler ve Duruşlar* (1984), *Bağımlı Şiir* (1986), *Ankara Ankara Güzel Ankara* (1987), *Sürek Avında Dünya* (1994), *Şairin Nergisi* (2000). Deneme: *Şiir ve Yaşam* (1995), *Öğle Suyu-ODTÜ Ormanının 40. Yılı İçin Doğa ve Şiir Üzerine 40 Metin* (1997).

TAŞ DA ÇÜRÜR

Böyle dedi kaya mezarını temizleyen Rüstem Usta.

Taş da çürür.

İncir kokuşlu dar sokakları aştınsa, görmüşündür
Kıyıda, küçük bir çocuk taş atıyor suya

Taş da çürür.

Eğil biraz, paslanmış kıyı babasına tutunarak sark
Suyla rıhtımın birleştiği yerlere bak

Taş da çürür.

Kumsalda, çam tahtasını astarlıyor sandalcı baba
Çocuk büyümüş; yüzmeyi biliyor, denizle oynamasını da
Yüreğim çürümez; gözyaşları işlemez, kurşunlarınız da

Taş çürüsün.

Bıldır biz düştüysek,
Onlardı ilk düşenler
Onlardı söyleyenler.

YOLA DÜŞENLERE ÖĞÜT

Puntala, dedi Ethem Usta,
Kaynak yapmazdan önce
Pası ve çapağını eğele.

Tenekenin yağı tuzruhunda,
Havya nişadırda temiz.
Dumanda kaldığımıza bakma.

Ustamın gözleri deniz.
Ustamla biz, denizle biriz.

Bozkırda tükenecek seliz.
Toprakta ayrıkotunu çapala,
Haşaratı yaprakta ilaçla.
Başaklar can türkülerimiz.

Yaz olsa, yazı biliriz.
Kış olur, doost, öğreniriz.

Yürüyüşte sor, kimliğiniz?
Söze ve elbiseye kanma,
Örgütte hainleri kolla.

Yazmakla anlatılmazsa
Puntala, dedi Ethem Usta,
Kavradık yedi yıl sonra.

yaşambilgisi dersnotlarından: 1
NOKTADAN SONRA BÜYÜKHARFLE BAŞLAYACAKSIN

Cümlesini başından kavrayacaksın, çocuğum
Bilinçaltındadır nasıl çığlıkçığlığa doğduğun,
Aç ve susuzsan, sesinle havayı yırtacaksın
Noktadan sonra büyükharfle başlayacaksın.

Tarihler yazmaz halkın ezildiğini,
Bedreddin'i Nâzım'dan okuyacaksın.

En yakın arkadaşın öldürüldüğü gün, üzüntülüsün.
Karatahtadaki tebeşirli tarih dersini kusup
Yağlı boyayla duvarlara 'devrim' yazacaksın,
Noktadan sonra büyükharfle başlayacaksın.

Gerçeklik yolunda işe koyulduğunda,
Hiçbir zaman yalnız kalmayacaksın.

Sevgilin, şu veya bundan, senden ayrılabilir.
Gözyaşı, bulutlu hava ve buğuları dağıtıp
Gecegündüz ortak sevginle çalışacaksın,
Noktadan sonra büyükharfle başlayacaksın.

Elini tutardın bir zamanlar.
Sesini şimdi yumrukla çoğaltacaksın.

Uğraşta birgün, bir sahte kurşunla, vurulursan
Yüreğinden, çay bardağından, aşk oyunlarından;
Islığın dudaklarında ya yürüyen yoldaşların,
Çocukların kalacak ya varsın karın ağlasın,
Noktadan sonra büyükharfle başlayacaksın.

ALACA AYDINLIKTA

Yıkıcı dost'a

Gel de yürürken hiç konuşmayalım
Bir yanımız güvercinler, parke taş altımızda
Bırak Çıkrıkçılar Yokuşu orda dursun
Nasılsa vur emri çıkartıldı adımıza.

Nasılsa biz demeyi öğrendim, nasılsa
Şimdi ben dedikçe de sen geliyorsun aklıma.
Dünya bizim dışımızda, nesneler dışımızda
Konuşmak anlamsız, vur emri var hakkımızda

Sevgiler de vurulur, bunu biz biliyoruz
Nesneleşen sevgilerle, yüzükle, gülücükle
Giysinin üstünde duruşunu ondan seviyorum
Gövdenin içinde kıpırdayışını ondan.

İnsandan kaçanlar olur yurt-dışına
Sevmekten kaçanlar olur aile-içine,
Kaçanlar olur yaşamaktan, yaşamları boyunca
Ve vur emri çıkartılır bizim adımıza.

Bırak Çıkrıkçılar Yokuşu orda dursun
Tüllerle, koltuklarla, yatak ve yorganıyla,
Bırak arkamızdan gelsin tarihçiler
Ve aramızı belirlesin omzundaki küçük çanta.

Gel, ve artık hiç konuşmayalım
Bir yanımız güvercinler, parke taş altımızda
Bırak Çıkrıkçılar Yokuşu orda dursun
Nasılsa vur emri çıkartıldı adımıza.

DAYIM GÜL TAKARDI GÖMLEĞİNİN YAKASINA

Ve canlıymışcasına, hergün onu sulardı.
Yağız tenindeki su buharlaşsın diye
Düğmeleri en bıçkın küfürlerle açardı:

Çiçekçiydi, yaprak bitlerini öldürmeyen.
Fotoğrafçı, savaş yıllarına rötuş yapan.
Meddahtı, her akşam eve gülücükle gelen
Kumraldı, çocukları hep karısına çeken.
Uzun boylu, kendisine palto diktirmeyen.
Sebzeciydi, domatlarını hiç yemeyen.
İşadamı, hasırdan başka minder bilmeyen.
Dindardı, ezan okunurken rakı içmeyen.
Gözlüklüydü, gözleri daha da büyüyen.
Gezgin, İzmir'in parkelerini denetleyen.
Balıkçıydı, elleri suyla nasır tutan.
Nikotinman, sigarası bağlanarak uzayan
Diplomattı, kokteyle pantolonla giden.
Yatırımcı, geceleri ailesini besleyen.

Dayım gül takardı gömleğinin yakasına
Seni görse, eminim, mutluluktan ağalardı.

ŞİMDİ SEN BUNLARI SOR O KIZA

Katladığı mendili değil, katlandığı acıları
Beklenen günleri değil, beklediğimiz günleri
Ağzımdaki çiçeği değil, çiçeklenen parmaklarını
Sakındığı yerlerini değil, sakınmadığım yüreğimi

Kuşkucu oluşumu değil, kuşkulandığım elleri sor
Dalda ötenini değil, bacaya giren serçeyi
Yapılacak yanlışları değil, bitirilen işleri sor
Çocukları değil yoldan geçip giden yaşamı

Biraz da başkalarını sor, iyi niyetli hırsızları
Tavşan dudaklı oluşlarını değil, bıyık bırakmalarını
Tiksindiğim dinleri değil, dinlenebilir meselleri sor
Dört karılı Mehmet'i değil, iki yanaklı İsa'yı

Benim nasıl olduğumu değil, bu şiiri sor
Yaşam olan şiirleri, şiir olan yaşamları
Güneş doğduğu için mi erken kalktığımızı
Erken kalktığımız için mi güneşin doğduğunu

İşte sen bütün bunları sor o kıza
Gerisini anlayacaktır nasıl olsa,
Çünkü hızla yer değiştiriyor göğsümün yarası
Bir maviye dönüyor yüreğim, bir kırmızıya,

YÜRÜMEK

Aşk da gelir peşimize, biz yürüyüp gideriz
Kumsalın en ince yerlerine basarak

(Çünkü hep eklemlerdedir işimiz: sevgi ve nefret,
dostluk ve düşmanlık dayanmak ve çözülmek.
Dayanırız denizdeki konserve kutusuna,
karpuz kabuklarına, fabrika artıklarına.
Dayanırız falakaya, elektriğe, su işkencesine.
Çünkü ilerde okyanus vardır, bir büyük, bir geniş, bir ferah.
Ondandır ki goncayı sevişimiz tazeliğine değil açışına).

Aşk da gelir peşimize, biz yürüyüp gideriz
Kumsalın en ince yerlerine basarak
Kanatarak ayak izlerimizi

(Çünkü kanla kazanılmıştır her şey:
bir çocuğun gülüşü,
akşamları kaşıkladığımız bir tas çorba,
sevgili dudaklara kondurulan bir küçük,
bir küçücük öpücük,
başını güneşe tuttuğumuz oğullarımız,
sevgililerimiz,
Çünkü kanla kazanılmıştır her şey
ve kanla, yitirilir).

Aşk da gelir peşimize, biz yürüyüp gideriz
Kumsalın en ince yerlerine basarak
Kanatarak ayak izlerimizi
Aşk da girer içimize, biz yürüyüp gideriz

BAĞIMLI ŞİİR

II

Akşam tütün dumanlarıyla inerdi soframıza
Ve biz, o çocuğu görürdük aramızda:

Nedir bağımsızlık, bağımlı olmak mı
Bir kuşun gülüşüne, bir kızın kanadına?
Hazırlop bir ömür... Ben yokum buna.

Doğrudur, bir süre şöyle söylenebilir:
Bağımlılıklardır bağımsızlığı oluşturan.
Oysa küçük şeylerdir büyükleri yaratan.
Hem kim bilebilir küçük yanlışları
Büyümeden?.. Bir mesleğin seçimi
Elleri kansız bir katil yaratabilir,
Bir yaşamın seçimidir, derim ben.
Bir kızın seçimi
Bir oğulun seçimidir bir bakıma.

Bir süre bunlar söylenebilir, doğrudur
Ama hangi bağlamda?.. Şimdi sen ey şair
Bağımlısın şiire. Ama bağımsızsın da.
Bağımlı şiir, dedin ona, köpeksi gülüşünle
Oysa biliyorsun, senden daha özgür:
Seni astılar mı ölürsün, o yakılsa da kalır.
Seni övseler, şımarırsın, o kendini korur.
Seni sevseler, büyürsün, tek ayrıcalığın burda.
Bağımlıdır şiir de, evet; insana.

Denizi düşün; bir oluşumdur, devinir
Bir bütündür, ama parçalanır dalgalandığında
Yine de kuruduğu görülmemiştir ırmaklar gibi,
Bir trajedidir onu besleyen ırmakların kuruması.
Bir süreçtir, suyun tarihiyle eşanlamlı.
Bir halktır, suyun tarihiyle eşanlamlı.
Bir düşünce, suyun tarihiyle eşanlamlı.
Bir damladır, okyanusun büyüklüğüyle özdeş.
Eh biraz büyümüştür kısacası.

Yani küçük şeylerle gelindi bugüne.
Küçük bankalarla, küçük bonolarla, küçük tahvillerle
Küçük gayrimenkullerle gelindi bugüne.
Küçük adamlar, küçük mülkler büyüdü birdenbire
Ve küçüldü ülke... Bu böyle bilinmeli.
Şimdinin bilenmesi yetmez
Onu geleceğe yetiştirmeli:
Küçük bağımlılıklarla gidilecek bağımsızlığa
Ve haykırıyorum işte: Yaşasın ... Ülke!

Nedir bağımlılık, işte bir söz
İşte bir urgan sıkıyor boğazımı.

Çocuklara koyun benim adımı.

Gördüğümüz gibi yitirdik isimsiz kahramanımızı
Yarattığımız gibi yitirdik... Şimdilerde
Akşam açlık kokularıyla iner sofralara
Ve sokaklarda onlar dolaşıyor... Hâlâ.

EROL ÇANKAYA

1953'te Manisa'nın Turgutlu ilçesinde doğdu. Ortaöğrenimini Turgutlu Lisesi'nde (1973), yükseköğrenimini bir süre İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Enstitüsü'nde okuduktan sonra Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde bitirdi (1978).

Yansıma, Soyut, Asyalı gibi dergilerde yer alan ilk şiirlerinde Attilâ İlhan etkileri görülür. Yeni Dergi, Yarına Doğru, Birikim, Türkiye Yazıları'nda yayınladığı şiirlerinde ise "yoğun bir duyarlık ve gerilim gücü" (B. Necatigil) sağladığı, "kendi ses gücü ve olanaklarını yarattığı" (Ş. Kurdakul) vurgulandı.

YAPITLARI

Şiir: *Cehennem Biziz* (1976), *Asıl Adı Gökyüzü* (1985).

KAN TOPRAĞA BULAŞMIYOR

İşte upuzun yatıyorlar
Kanları bile değmiyor yere
Kan toprağa bulaşmıyor

Ellerindeki bayrak
Bayrak ve şarkılar
Ve şarkılardaki coşku
Ve yürekler kana bulandı
Kan toprağa bulaşmıyor

Sokağı dönerken vurdular
Şarkılarını söylerken coşkuyla
Bir marşın en dirençli sözcüğünde
Yani yüreklerin en derin alevinde
Sokağı dönerken vurdular
Kan toprağa bulaşmıyor

Fabrikalar ıssız öylecene duruyor
Tezgâhlar öksüz, söylemiyor şarkısını
Onlar toprağın üzerinde, ufuk kızarıyor
Ufku tutuyor marşların en yiğit sözcükleri
Ufuk bile kızarıyor kanın telâşından
Teri toprağa bulaşıyor O'nların
Kan toprağa bulaşmıyor.

Toprağa bulaşmıyor toprağa bulaşmıyor
Tezgâhlardan sızarak şehri kuşatıyor
Gittikçe bir pıhtı oluyor günü bölen
Yolları tutuyor, uğulduyan caddeleri
Surları tutuyor, kalgıyan kalabalıkları
Tornayı, motor kayışlarını, alınterini
Büyüyor güneşin altında, güneşin inadına
Büyüyor güneşin altında rengini koyultarak
Karakitapların alnına lekeler bırakarak
Kanları akıyor ama toprağa bulaşmıyor O'nların
Kanları ve solukları dünyayı tutuyor tutuyor yiğit arkadaşların.

HERKES BİR YERLERDE

Ses bile yok mektup da yazılmıyor
Herkesin bir geçmiş olduğu iyice belli
Artık ya kendimizi korumakla meşgulüz
Ya elden çıkmış kendimizin derdinde
Bu yüzden işte ne mektup ne telefon ne bir ses
Yalnız günü dolduran koşuşmalar arası
İki cümle arası, iki ses, iki görüntü
Bu yüzden oturup içmeler bile daüssıla
Bu yüzden ses zayıf, görüntüler dağınık
Ben, "yazarım canım, yeni geldi" diyorum
Biri, böyle diye diye savsaklıyor beni
Tam altı mektup bekliyor yazmam gerekiyor
Kapıda İstanbul bekliyor ama beni!

Bu yüzden buluşmalarımız bile
Ancak hayatın insafına kalmış,

Bu yüzden geçmişimiz bile
Seyrele seyrele gerilere kayıyor,

Bu yüzden hiç yok, bu yüzden sanki
Ne kadar çabuk yitti geçmişimiz.

Yalnız, günü dolduran koşuşmalar arası
Hep özlem hep merhaba hep düş
Bunlardan sonra bir gece yarısı toptan
Bir şiirde son mısra, iki cümle, iki ses
Birmingham ve İzmir'de, Hamburg ve Mamak'ta
Hakkari'de Cidde'de ya da burda olsun
Bir yürek dostlara, bin merhaba!

EZBERİMİZDE DÜNYA

Artık bu şehri ezbere biliyorum
Geçelim sokaktan geleni, bırak
Bir kadın mutfakta şarkılar söylüyor
Bir kadın yatakta gürül gürül, bırak
Bir aşkla yeşeren yaşama sevinci mi
Bunlar süredursun öylece bırak
Bir işçi ter içinde, üstelik işsiz
Dönüyor dünya, dönüyor be zulümler.

Paris'te bir metro karmaşası
Münih'te sürgünler kıraathanesi
Cenevre'de kibirli bir yeşil
Sabra'da Hürremşehir'de kanın hesabı yok
New York'ta teleksler tıkırdıyor
Hep çığlık çığlığa para piyasası
Petrol fiyatlarında ani bir düşüş
Uzak Doğu hep öyle
Ve Ortadoğu'dan akıyor kan
UPI, AP, TASS, AA,
Hangi ajans geçebilir bunları?

Telefon zırr... etti, öylece kaldım
Bir an uğulduyor işte ezberimizde dünya
Ne kaldı, ne bırakıldı elimizde onca duyarlıktan
Hadi açtım telefonu, de bakalım,
Bir aşkın yaşama sevinçleri diyeceksen,
Böyle diyeceksen, bırak.

CEVAT ÇAPAN

1933'te Kocaeli'nin Darıca kazasında doğdu. Ortaöğrenimini Robert Kolej'de (1953), yükseköğrenimini İngiltere'de Cambridge Üniversitesi İngiliz Edebiyatı Bölümü'nde (1956) bitirdi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne asistan olarak girdi (1960), profesörlüğe yükseldi (1975). Öğretim üyeliği görevini İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Tiyatro Bölümü'nde, Boğaziçi Üniversitesi Amerikan Edebiyatı Bölümü'nde sürdürdü. Devlet Tiyatroları Edebî Kurul Başkanlığını üstlendi (1978-79). Emekliye ayrıldığından (1996) bu yana, Yeditepe Üniversitesi'nde Fen-Edebiyat Fakültesi dekanlığı yapıyor. *Dön Güvercin Dön* kitabıyla 1986'da Necatigil Şiir Ödülü'nü kazandı.

Şiirle başladığı, şiirlerini Varlık, Yeditepe, Seçilmiş Hikâyeler, Yücel dergilerinde yayınladığı halde, çalışmalarını daha sonra tiyatro alanına yöneltti. Yoğun biçimde yaptığı yetkin şiir çevirileriyle tanındı. 1980'lerin başında yeniden yayınlanmaya başlayan şiirleri, yalın ve açık anlatımıyla, konuşma dili kıvraklığıyla, ele aldığı yaşam kesitlerinin incelikli ayrıntılarıyla bir söyleyiş ustalığı, şiirin tümüne yayılmış imge bütünlüğünden kaynaklanan bir görüntü zenginliği sergiledi.

YAPITLARI

Şiir: *Dön Güvercin Dön* (1985), *Doğal Tarih* (1989), *Sevda Yaratan* (1994), *Seçme Şiirler* (1998), *Ne Güzel Yolculuktu Aklımdan Çıkmaz* (2001). İnceleme: *İrlanda Tiyatrosunda Gerçekçilik* (1966), *Değişen Tiyatro* (1972). Seçki: *Çin'den Peru'ya* (1966), *Çağdaş Yunan Şiiri Antolojisi* (1982), *Çağdaş İngiliz Şiiri Antolojisi* (1985), *Çağdaş Amerikan Şiiri Antolojisi* (1988), *Dünya Yazınından Seçilmiş Aşk Şiirleri* (1993), *Şiir Atlası I-VI* (1994-2000), *Çağdaş Dünya Şiiri* (E. Canberk ve E. Alova ile, 1998).

BEYAZ GECELERDE

Zaman gitgide daralıyor –
yola çıkmadan postalamak istiyorum
sana bu kartı.
Leningrad, biliyorsun, bir yazarlar kenti
Petersburg adıyla kurulduğu günlerden beri.
Neva'ya açılan kanallarında gezdirirlerken
Puşkin'in evini gösteriyorlar övünçle,
Dostoyevski'nin okuduğu mühendis mektebini.
Bir zamanlar Gogol'ün yürüdüğü köprülerin
altından geçiyoruz başlarımızı eğerek,
sonra kalabalığına karışıyoruz Nevski Caddesi'nin.
Her yerden altın kuleler görünüyor,
altın kubbeler, kışlık saray,
gezilmesi yıllarca sürecek müzeler.
Ve sağda, ağaçlı bir avlu içinde,
geçen yıl Anna Ahmatova'nın halka açılan evi.
"Anna Ahmatova, ünlü Rus ve Sovyet Şairi!"
Coğrafya baş döndürüyor Leningrad'da,
Tarih de öyle.

DOĞAL TARİH

Mişel Strogof'un gözlerine mil çekildiğinde,
ben sekiz yaşındaydım.
Ben sekiz yaşındayken,
"Şu Bin Dokuz Yüz Kırk Bir Yılında" yaşanıyordu.
O yıl yaşananlar bir daha yaşanır mı,
diye düşünürken,
kim bilir daha neler yaşanıyor,
neler düşünülüyordu?
Bütün bunların defterini tutanlar
kim bilir şimdi nerdeler?
Verimli toprakları
sürükleyip götürse de azgın sellerle
deli rüzgârlar,
nice sözü edilmez gübrelerle
beslenip
bereketleniyor topraklar.

YAĞMURDAN SONRA

Sana
bir zamanlar
birlikte yürüdüğümüz o sokakların
serinliğini getirdim bu kez.
Elimden tutarsan,
altından geçtiğimiz saçakların gölgesi,
saksı saksı fesleğenlerin kokusu
sinecek bakışlarına ve soluklarına.
Her şeyin yitirildiği
ve yeniden bulunduğu
bu yol kavşağında
bütün o kalabalıkla karşılaştığımızda,
seni benden uzaklaştıran zamanın
beni sana ne kadar yaklaştırdığını
anlayacaksın.

SOLUK SOLUĞA

Uzun, karanlık bir çığlığın da ardına düşebilir insan,
Titrek, eğri büğrü bir yazının çağrısına da uyar.
Bırakıp her şeyi döner –
Aşk bir buluşmadır çünkü,
Her zaman gecikmiş bir buluşma.

Bitmeyen bir kavuşmadır da aşk –
Araya her zaman bir şeyler girer:
Bazen kendi sevincinin kanat gölgesi,
Bazen nabzın hızı, yüreğin titreyişi,
Tüylerin telaşıyla besleniyor gibidir –
Araya her zaman bir şeyler girer:
Çalışma saatleri, karşılıksız sorular.
Nereden bilebilir insan
Bunların hepsinin de aşk olabileceğini?

Çoğu kez aldatıcıdır da,
Bakarsın, herkes onun askeri, onun şehidi.
Oysa aşk hiçbir zaman bir yarış değildir ki.

Bu yüzden yanılır hep
Sayın muhbir vatandaş, köftehor okur, arsız yetkili.
Sararmış bir fotoğraf olarak da çıkabilir karşına,
Borulu bir fonoğraf kılığıyla da.
Bakarsın, ona da dadanmış
Gündelik hayatın sosyolojisi.

Yeniden duyulur bazen o uzun ve karanlık çığlık.
Çağıran o titrek yazı yeniden belirir –
Çünkü aşk en eski köprüsüdür Balkanların, en eski.

AĞACIN TÜRKÜSÜ

Sizin bahçedeki sakız ağacını
anlatmak isterdim sana,
sonra da o ağacı sen anlatırdın.
Sözü ağaca bırakırdık biz yorulunca.
Ben gözlerine bakardım anlatırken,
sen ağacın yapraklarına dalar giderdin
öykünle.

Biz, ikimiz, öylece ağacın gölgesinde.
Ağaç gölgelerinin diliyle konuşurken,
bu türküyü çok uzaklarda, ayrı ayrı
söylememiş miydik birbirimize,
ağaç bize, biz gölgesine katılmadan
önce?

Toprağın sesi, özsu, gün ışığı
büyüyüp boy verirken rüzgâra karşı,
bir başka türküyle katılır bize,
çocuklar el ele, halka olup ağacın
çevresinde,
başımızı döndürürcesine?

DUYGUSAL EĞİTİM

Arpacı kumrusu bir düşünür
Tünemiş kısır döngüsüne az gelişmişliğin,
Kim bilir Batılılaşmanın nerelerinde,
Bulantıyla bunaltı çıkmazına sığınır.

Boğarak coşkusunu her akşam bulutlu rakılarda,
Aşamaz yıkılan surlarını Bizans'ın;
İçinin biriken karanlığında el yordamıyla
Dizelerinde geyikler gezinen ozanlara özenir.

KİRLİ BİR PENCEREDEN

Herifçioğlu Zaloğlu Rüstem'in gürzü gibi
havale ediyor ilk soruyu üstüne,
sen, diyor, Orhan Kemal'in cenazesine gitmişsin?
Hafif yana çekilerek karşılıyorsun
dürzünün gürzünü, aklında "Baba Evi", "Avare Yıllar",
bereketli toprakların sevdiğim bir yazarıydı, diyorsun.
Gözün pencereden görünen Şirket-i Hayriye vapurlarında.
İkinci soru da ölülerle ilgili,
Lütfi Erişçi'nin cenazesine de?
Evet, birlikte Aşiyan'a gitmiştik
Tevfik Fikret'i anma gününde,
deftere yazdıklarımızın da bir fotoğrafı olmalı sizde.

Öfkesi bir mitralyözün tarakasına dönüşüyor uzaklaşarak,
senin gözlerinin izlediği vapur
tam Kızkulesi'ne sürtünmek üzereyken.
Kızkulesi, Kız Kalesi, cıvıl cıvıl kız sesleriyle
bir başka uykudan uyanır gibi,
bilmezdim, diyorsun, kendi kendine,
bu muhteremlerin makinelerinde
bu kadar fotojenik olduğumu
bir ölünün ardından yürürken bile.

TAŞ BASKISI

El eleydiler,
yerdeki toz toprağın içinden
seyrediyorlardı gökteki bulutları
külrengi denizi.
Bir yerden vinçlerin gürültüsü
geliyordu, doldurulan, boşaltılan
şilepler,
mavnalara bindirilen vagonların
tekerlekleri arasından
bir çeşmeyi, bir ağacı, bir
kırlangıç yuvasını görüyorlardı sanki.

Öyle duruyorlardı.
Bildikleri bütün sözcükleri susarak
yineliyorlar, ezberlerindeki
renklerin birbirine akarak
biriktirdiği gölde
bir kayığın yosunlu bir iskeleye
yanaşmasını bekliyorlardı.
Belli belirsiz bir kaval sesi
karışıyordu sokak satıcılarının
bağrışmalarına.

El ele, bitkin, kaygılı bir ezinti içinde
han kahvesine bıraktıkları
tulum peyniri, bulgur, dut kurusu
avluda esans satan kitapçının
cam kutularından yansıyordu
kararan yüreklerine.

Birden taş baskısı kitap
kapaklarının birinden
Hazreti Âli Düldül'üyle çıkıp geliyor
alıp Hayber Geçidinden Kan Kalesi'ne
götürüyordu onları Zülfikar'la
ikiye böldüğü gecede.
Gecenin bir dilimi soğuk çöl,
öbürü kızaran şafak, kızan kumdu.
El ele bekliyor, beklerken
kuru bir kan tortusuna dönüyordu
istekleri.

ÇÖL

Ne zaman
bir masa başına otursam
sana bir şeyler yazmak için,
çocukluğumda seyrettiğim
cambazlar geliyor aklıma,
elimdeki kalem
birden
o sırık terazi gibi uzuyor
ve ben
çok geçmeden
o usta cambazdan uzak
acemi bir palyaço gibi
boşluğa yuvarlanıyor
ve hoplamaya başlıyorum
düşlerin yaylanan ağında.
Sonra,
görünmeyen seyircilerimin
kahkahaları çınlarken
kulaklarımda,
kulaç atmaya çalışıyorum
kurumuş bir gözyaşı denizinde.

GÖÇ

Ayrılırken
turuncu pancurlarını
aralık bıraktığınız ev –
yıllarca
o açık pencereden girip çıkacak
çocukluk arkadaşın güvercinler
anılarının karanlık odalarına.
Arkanızdan bir kova suyla
sizi uğurlayan komşunuz
her akşam
tencereyi hızla maltıza vuracak
arka bahçede,
bir daha hiç karşılaşmayacağınızı
unutmak için,
sırtını denize çevirmiş,
gözleri dağlarda.

VEYSEL ÇOLAK

1954'te Rize'nin İkizdere ilçesine bağlı Cevizli köyünde doğdu. Ortaöğrenimini Turgutlu Lisesi'nde, yükseköğrenimini Diyarbakır Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü'nde bitirdi (1977). Edebiyat öğretmeni olarak çalışmaya başladı. 1988'de arkadaşlarıyla birlikte Yenibütüncü Şiirin Manifestosu'nu yayınladı. İzmir'de yaşıyor ve Dize dergisini çıkarıyor.

Yarına Doğru, Yeni Dergi, Çıkış dergilerinde ilk şiirleri yayınlandıktan sonra Milliyet Sanat Dergisi'nde 1974'ün en başarılı 4 genç şairinden biri seçildi.

Fotoğraf Arkalıkları kitabıyla 1984'te Rıfat Ilgaz Şiir Ödülü'nü, *Kalbim Hoşçakal* adlı dosyasıyla 1996'da Sabri Altınel Şiir Ödülü'nü, *Mürekkep Zamanlar* adlı dosyasıyla Ali Rıza Ertan Şiir Ödülü'nü, ayrıca Halil Kocagöz ve Altın Koza ödüllerini kazandı.

İlk kitabı, "coşkunun, sevginin, yaşama bakış biçimlerinin, başkaldırının, çelişkileri bilinçle yorumlamanın yarattığı bir ortamda kuşağının ortak dilinden arınarak kendi dilini yaratma becerisi gösterdi" (Ş. Kurdakul) yargısıyla karşılanmıştı. Sonradan dil ve anlatımda olsun, içerikte olsun bir arayış içine girerek şiirini değiştirdiği görüldü.

YAPITLARI

Şiir: *Terin Yaktığı Bir Yaradan* (1978), *Günlerin Yağmurunda* (1980), *Aşkolsun* (1982), *Ötesi Yar* (1985), *Fotoğraf Arkalıkları* (1985), *Ölüler Diyaloğu* (1988), *Umut Aşktadır* (1993), *Buz ve Ateş* (1994), *Aşkın La Sesi* (1995), *Kalbim Hoşçakal* (Toplu şiirler, 1996), *Giz ve Yara* (Toplu şiirler, 1996). Çocuk kitabı: *Sen Balık mısın?* (1979). İnceleme: *Edip Cansever'de Şairin Kanı* (1997). Yazılar: *Yabancılaşma ve Öteki Şiir* (1999), *Mürekkebin İçtiği Su* (1999).

SOLGUN

Sana son defa mutlaka geleceğim
Yaşadığın sulusepken üstüne
Çektiğin acılara saygı ülkeler anlatmaya,
Karanlığa aykırı bir beyazlık olacak
Dünyadan kovulurken yakana yapışacak
Çaldığın fotoğrafım bir yalnızlık olarak.

O fotoğraf sende ise ölüdür
Düşürülmüştür bir divan arkasına
Bakar mahzun mahzun, benzer mi bana
Kanadından ayrı kuşlara döner
Hatıra olsun diye vermedim sana
Vermedim sana,
Saklama, senin elinde renkleri solar
Isıtmaz bile seni ateşte yaksan.

Kıymetini bilmeyen eline almamalı
Mecbur kalmıştır o delikanlı, zarfa girmiştir
Sevgiliye ulaşırsa o çizgiler canlanır
Çıkarılır soran dostlar olursa, gösterilir
Arkasında yazılanlar okunur
Çevrilir ve bir daha uzun uzun bakılır
Herkes içinden tekrar eder:
O geçmişin özeti.

Ben bir şairim, fırtınadan yanayım
Oralardan bir pınar, ben bilirim ben bilirim
Bir silah bir silaha emanet edilebilir.

Hayat bir gemi, vardır dümeni ve başındayım
Arkadaşlar çoktan açtılar yelkenleri
Ayrılığı rüzgâr diye kullanıyorum.

BİRAZ DA KAÇAK

Yalnızlığa açılan zamanları bilirim
Yağmur denen o şarkı
İstasyonda hep sallanan bir mendil
Dalları budanık bir ağaç görsem
Korkulanır ellerime bakarım.

İlkinde bir deniz kızı aldattı beni
Kendim gelemedim
Bir karanfil yarattığım mevsimden
Sana şile bezi bir entari göndereyim
Gülkurusu, sıcaklığım içinde.

Fotoğrafın siyah beyaz
Dünya önümde,
Ayrılığın rengi bu
Yokluğun bir dile gelişidir.
Dağlar kente sürüyor çiçeklerini
Kendini bir türkü sanışın varsa, anlarsın:
– Söyleyip sevişirsem öldüremezler
Terlerim, damlalarım İzmir'e düşer
Tütün yapraklarına.

Kendi şarkısını söylüyor sanılanlar
Batıyor diye güneşi tokatlıyor
Rahat dingin biraz da kaçak
Üstelik sevda emekçisi
Söylediği ezgi uğruna ölebilirim.

Bu sevgi ikimizin herkesle bölüşürüz
Güzelleşiriz nasıl birlikte yürüyünce
Gel şöyle salınalım
Gök mavi değil, bir martıyı izlerken
Bu çocuğun uçurtması yanıyor.

Ben sana karışmasam susarım, dünya dağılır
Deniz kentlere saldırabilir durup dururken
Sevdiğim kan diye karanfiller kusuyor
Yoksa bunun farkına nasıl varılabilir?

Kuğulu Parka gitmiştik
Bu aşkın dikenini gülümüzden seçmeye
Bir çiçek diye iliştir saçlarına ışığı
Bu sevdanın anısını bırakmaya
Gelişini anlarım çünkü iklim değişir

ÖTESİ YAR

Kaçak diyecekler, çekip gideceğim
Geçmişi olmayan kente, gölgelik yalnızlığa,
Ömrüm, kırılan bir bardağın dağılan parçaları
Sen çocuğu öldürülmüş kadınlar kadar kara

Soğuklara giden yolu seçtim diyelim
Sessizlikten yola çıktım geceyi ılıtarak
İki çoban çalısı arasından,
Anılarımın hesabı soruldu
Yazılı olmayan yasalarımdan.

Hayata yaslanıp dünyaya bakan kimdi
Canım yanıyordu bu şarkısız gecede
Ağaçlarım yakılacak
Birer birer vurulacak kuşlarım
Ele geçirilecek, o su kıyısındaki konuşmalarım.

Eylemin yanında ayrılık vardı
Gelirsin diye kestim sokakları beyaza
Boyalar edinip adını yeniden yazdım
Aramızda bir aşkın ölüsü var diyemem
Bizim tutkumuzu seven dostlara.

Şimdi gidiyorum bir akarsu yaratmaya
Çılgın bir nehir olarak yaşantım başlayacak
Ebem kuşağı içmeli yağmur damlası olmalıyım
Yoksa öldürecek bu özlem beni.
Gülümsersen yıkımın ortasında

Tarih benden yanadır,
İki ırmak gözlerin çavlanların gücüyle boşalan
Solgunluğun anlaşılmaz, taştan katı insanlar
Sahipsiz değil ama balmumu minik yüzün.

Yaşanmamışsa, acısı anlaşılmaz uzaklarda olmanın
Hicran birini sevdi diyen bir telgraf almanın.
Dünyanın bütün suları içilebilir
Yetemez söndürmeye içimdeki yangını.

Onurlu bir sessizlik şimdiki suskunluğum.

EMEĞİN ÇIRPINTISINDA

Hudut köylerinde yasak sözlerle konuşulur şimdi
bıçak kesiklerine kaçak tütünler basılır,
tetikler düşürülür de
duvardan sazlar indirilmez mi?
Yeni bir hasret düşer gözbebeklerimize,
bizi tanıyanlara sorarsanız
bir hal olmuş derler,
yeni bir kavga girmiştir yaşantılarına...
Demir kafesler içinden fışkıran türküler var
karışıyor dağ sularına
acıtıyor da denilebilir.
Güzeli sevmenin,
kıvranarak yaşamak istemenin
suçu nedir ki buna yanık sevda dediler?
İşçilerin gümrahlığı,
güneş altında yanan toprağın
yaşamak isteniliyorsa eğer
bunca ömrün tek sözüdür:
– Öfkeden bu gökyüzü parçalanmalı!

Yürümekler, dinmeyen acımız.
Onlar da hesapta var,
bizimkiler, elbette direnmekten yana olanlar.
Rotatiflerle yeni yayınların sayfalarına
koyu kara lekeler, kan lekeleri,
çiçeklerin, yeşil bir dalın üstüne
altı çizilmiş paragrafların,
senden yana olanların
teslim olmayı sevmeyenlerin alınları üstüne
mermiler düşürülüyor.

Fabrikalara alın teri, kıpırtılar
sevilene çok renkli kır çiçekleri
silik bir resim,
sonra herbiri çırpıntılar içinde
arkadaşlara andaçlar bırakılıyor.
– Çalkalanıyor şehir, acılar içindeyim.

Bir başlangıca girdik, varıp hazırlan
havada birleşmenin dövüşken kokusu var.
Durmadan, yorulmadan yaşanılmaktadır,
orada, fabrikalarda
kentin ücra köşelerinde bir hançer bileniyor.
Hünerlerim, uzak dağlara bakamıyorum. Neden?
Bende onmaz yaralar açılıyor...
Birbirine karışıyor gölgelerimiz,
çoğalmışlığımız, ortalığın karışması
göğsümdeki nefes, aşkım falan
bir uzun hava gibi, taşıdıkça sevdiğim
elleri nasırlı gencadamların yabaniliği
düşünülen yürüyüşler, kavga tortuları,
bu bilenmişlik, arkadaşlara katılmanın telaşı,
düşüyor kentin sokaklarına.

– Artık bizden olmayan âşık sayılmaz.

ŞÜKRÜ ERBAŞ

1953'te Yozgat'ta doğdu. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Sosyal Bilimler Bölümü'nü bitirdi. Toprak Mahsûlleri Ofisi'nde çalıştı. 1988'de emekli oldu. Yarın dergisinin yazı kurulunda yer aldı (1985-88). Edebiyatçılar Derneği yönetim kurulu üyeliği (1993-98) yaptı, başkanlık görevini üstlendi. *Yolculuk* kitabıyla 1987'de Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülü'nü, *Dicle Üstü Ay Bulanık* kitabıyla 1996'da Orhon Murat Arıburnu Şiir Ödülü'nü kazandı; *Üç Nokta Beş Harf* kitabıyla da 2002 Ahmet Arif Şiir Ödülü'nü Salih Bolat'la paylaştı.

İlk şiirlerinin, sözünü "şiirsel bir derinlik içinde, açık açık" söylemesiyle (A. Timuçin), "sağlam şiir dokusuyla, ince şiir yapısıyla" dikkati çektiği (V. Timuroğlu) görülür. Sonraki şiirlerinde kendine özgü bir yapı kurarak, değişik bir imge düzeni içinde toplumsal duyarlığı yansıtacak etkili bir söyleyişe ve şiirle düşünme becerisine ulaştı.

YAPITLARI

Şiir: *Küçük Acılar* (1984), *Aykırı Yaşamak* (1985), *Yolculuk* (1986), *Kimliksiz Değişim* (1992), *Bütün Mevsimler Güz* (1994), *Dicle Üstü Ay Bulanık* (1995), *Kül Uzun Sürer* (1996), *Seçme Şiirler* (1999), *Bir Gün Ölümden Önce* (1999), *Üç Nokta Beş Harf* (2001). Deneme: *İnsanın Acısını İnsan Alır* (1995), Yazılar: *Gülün Sesi Gül Kokar* (1998).

YOLCULUK

XIX.
İnsan belleğinin ihanete varan unutuşu
Ey yanlışı emziren kör meme
Hayatın kaçınılmaz kusuru..
Kapındayız işte koskoca bir geçmişle
Ölüler diriler düşenler dövüşenler..
Nicedir boşluğunda kimsesiz rüzgârların
Acı çığlıklar attığı cansız alanlar
Doğrular, yanlışlar..
Bir gizli dil gibi öfkenin için için
Derininde büyüdüğü dilsiz suskunluklar..
Kalanlar, kaybedilenler
Ne varsa, kapındayız işte
Tutuşturmak üzere yeniden
Zamanın küllenen yüreğini..
Sun bize inancın duru pınarlarından
Süzülen o eski tadını düşlerin;
Ömrümüzün acemi dallarında
O bir heyecanla telâş telâş açılan
Don vurmuş tomurcuğunu geleceğin..

Yaşamak ölümden üstün, acıdan büyük
Ver bize coşkusunu yeniden
Sesimizi geri ver
Sahipsiz kalmasın özgürlüğün türküleri
Kardeşliğin paylaşmanın sevginin
İnsanı çoğaltan o gönül zenginlikleri..
Zoru seçiyoruz yeniden, inançla, inatla
İyi, doğru ve güzel
Ne varsa "büyük insanlık" adına
Kapındayız işte bir daha
Tarihsin sen
İnsan emeği ve düşüyle yoğrulmuş
Göster bize geleceğin yollarını..

ÜLKENİN UÇURUMU

Adamın gülüşü kirli, duruşu külhan
Adam durmadan konuşuyor, boğazında boğum yok.
Adamın başında alkışlardan bir duman
Adamın parası var, adam haklı her zaman.

Adamın zarı "hep kâr", çuhasında hırs
Adamın boyu aptal, parmakları kurnaz.
Adam bir giysi biçmiş halkın yufka kumaşından
Adamın elinde Devlet bir altın makas.

Adam siyaset loncasının pervasızlık piri
Adamın gücü arsızlık, erdemi partisi.
Adam demeçler veriyor gazino ağzıyla yılık
Adamın yükselişi ülkenin uçurumu...

İKRAR

İnsan aklı ne kadar suçluysa
Sayın yargıç
Yeni dillenen bir çocuk merakıyla
Sorular sorarken hayata
İnatçı, yalın, yerinde
O kadar suçluyum ben de..
Ve duyguları insanın
İçinde ömrümüzün çırpına çırpına
Akıp gittiği o bin kollu ırmak
Ne kadar yanlışsa kendi yatağında
Yanlışım ben de o kadar
Sayın yargıç
Hayatın değil
Sizin önünüzde.

BÜTÜN BİR ÜLKEYLE

Onurumu devletin dehşetinden koruyabilmek için
sevdim seni
Yoksulluğun, dizleri üstüne yıktığı bir halkı
başımın üstünde tutabilmek
Ölüm orucundaki çocukların mumdan gövdelerine
bir gün daha ömür olabilmek için
Ağzıma kadar yükselen zifosa karşı
kalbimle arınabilmek için sevdim.

Üç bin Kürt köyünün gözleri kocaman sürgününe
bir adım dönüş olabilmek için
Canın kirpiklerinde bir göğüse gömülmek
hiçbir paranın harcı değil, demek
Gözleri camlarda paramparça çocukların
gelecek düşlerini korumak için
Aşksız yaşamasız onca kadın odalarda
gövdelerindeki son ışığı söndürmesin için sevdim.

Sevişirken binlerce başka sesle kıvranıyorsam
Sevgilim, seni bütün bir ülkeyle sevdiğim için...

ATEŞE KONAN KUŞLAR

Yaralarını öpüyor suskun
Etinde sönmüş bir yangının
Yüreğinde tüten küllerini...
Sesi saçının teli kadar çatallı
Yitirmiş aklığını yumuşaklığını
Bir top kara bulut alnının burcunda
Sustukça kirpiklerine
Konuştukça sözlerinin ipeğine düşüyor.

"Kimi görsem gözlüklü, Behçet sanıyorum.
Bir deli sakal kalabalıkta nereye baksam
Cebinde fırçası, ağzında mızıka
Asaf çocuklara rüzgâr taşıyor.
Elinde bir süpürge bedeninden ince
Aklında dördüncü maymun

Fikrini ölümüyle doğruluyor Metin.
Uçamıyor bir daha ateşe konan kuşlar
Uçanlarsa konacak yer bulamıyor..."

Yaralarını örtüyor usul
Bakışların göz göz tutuşturduğu
Etinde sönmüş bir yangını
Soluğuyla yüreğine gömüyor.
Sesi öfkesi kadar çatallı
Alnındaki kara bulut kalkıp kalkıp
Çocuklara düşüyor
Çiçeklere düşüyor
Işıklara düşüyor...

DİCLE ÜSTÜ AY BULANIK'tan

11. BİNLERCE GELİNCİK

Ağrı'nın eteğinde bir kara çalı:
– Boyum senden uzun, boyum senden uzun...
Bulutlar birbirine gülümsüyor yukarda.

Harran'ın düzünde bir küçük avlu:
– Ufkum senden geniş, ufkum senden geniş...
Rüzgâr gökyüzünü soluyor dışarda.

Fırat'ın kıyısında bir parmak musluk:
– Suyum senden derin, suyun senden derin...
Dalgalar köpük köpük boy veriyor taşlarda.

Botan'ın karında bir hâki leke:
– Ayazım senden sert, ayazım senden sert...
Doruklar sabırla iç çekiyor rüzgârda.

Yaşamın üstünde bir sinsi ölüm:
– Gücüm senden büyük, gücüm senden büyük...
Binlerce gelincik uç veriyor dağlarda.

13. KİM İZİN VERECEK RÜZGÂRA

Sen Mem u Zin'i
Ben Ferhat ile Şirin'i

Sen Cigerhun'u, Otuzüç Kurşun'u
Ben Nâzım'ı, Cahit'i, Turgut'u

Sen gözleri deprem kızını kara çadırın
Ben Sürmeli Bey ağıdını

Sen Dicle'yi, durgun ve nazlı
Ben Kızılırmak'ı, mağrur ve geniş

Sen Siverekli öfkeyi Fransız önünde
Ben dağların onuru Kamalı Efe'yi

Sen Cudi'yi uçurum ve doruk
Ben Konya ovasını beyaz ve tenha

Sen düşmanını ağırlayan konukluğu
Ben son lokmasını konuğa sunan saygıyı

Sen karın türküsünü dağlardan dağlara
Ben köpük köpük büyüsünü denizlerin

Sen değirmen taşı bir zamanı boynunda
Ben göğsümde kadranı paramparça bir saati

Sen ancak benimle onaracağın acıyı
Ben yalnız seninle sileceğim utancı

Sınırların ardına çekebilir miyiz
Sınırların ardına neden çekelim ki
Sınırların ardında yalnızlık bitecek mi
Sınırların ardında yoksulluk daha mı az
Sınırların ardında ateş yakmaz su boğmaz mı
Sınırların ardında ölüm vakitli mi gelir
Sınırların ardında ay hilal ufuk hayal değil midir
Sınırların ardında aşk acı akşam hüzün vermez mi?

Ya nasıl ayırırız yıldızları
Kim geçiş izni verecek rüzgâra
Bu tarifsiz ayrılığı güneşe kim
Yağmura kim kuşlara kim öğretecek?...

15. GÖKYÜZÜ O GÜN GÖKYÜZÜ OLACAK

Bütün ufuklardan iyilik esen
Yedi renge bürünmüş bir akşam üstü
Diyarbekir Kalesi'nde çocuklar
İlmek ilmek dokuyarak onurla günü
Dingin güleç ışıklı ve mağrur
Şiirler okuyacaklar Dicle'ye karşı
Salıp ayaklarını rüzgârın koynuna
Barışa sevgiye kardeşliğe dair
Bütün güzel şairlerinden dünyanın...

Bir ayağı öksede göğsümdeki son kuş da
O gün kanat vuracak bulutların ülkesine
Toprak olanca coşkusuyla özgür
Yağmur bir sevişme tadı bedenlerde
Gökyüzü o gün gökyüzü olacak...

HAYDAR ERGÜLEN

14 Ekim 1956'da Eskişehir'de doğdu. Doğduğu kentte başladığı ortaöğrenimini Ankara'da Aydınlıkevler Lisesi'nde, yükseköğrenimini ODTÜ Sosyoloji Bölümü'nde bitirdi (1982). İstanbul'da çeşitli dergi ve ansiklopedilerde çevirmenlik, metin yazarlığı yaptı. 1983'te Eskişehir Anadolu Üniversitesi Reklâmcılık Bölümü'nde master yaptıktan sonra, İletişim Sanatları Bölümü'nde asistan olarak çalıştı. Çalışmalarını İstanbul'da reklâm yazarlığıyla sürdürüyor.

İlk şiirleri Felsefe Dergisi, Somut, Türk Dili, Varlık dergilerinde yayınlandı. Üç Çiçek dergisinin kuruluşuna katıldı (1983). Şiir Atı dergisinin yazı kurulunda bulunuyor. Radikal gazetesinde, haftalık Express gazetesinde, Cumhuriyet Kitap Eki'nde, Şiir-lik ve Varlık dergilerinde sürekli denemeler ve şiir üzerine yazılar yazıyor. Kendi adının dışında Hâfız ve Lina Salamandre takma adlarıyla da şiirler yayınlıyor. Şiiri üzerine Antalya'da bir sempozyum düzenlendi.

"Unutulmuş Bir Yaz İçin" adlı şiiri 1981'de Gösteri dergisinin yarışmasında ikinci oldu. *Eskiden Terzi* kitabıyla 1996'da Halil Kocagöz Şiir Ödülü'nü, *40 Şiir ve Bir* kitabıyla 1997'de Necatigil Şiir Ödülü'nü, 1998'de Akdeniz Altın Portakal ve Orhon Murat Arıburnu Ödülleri kapsamında Cahit Külebi Jüri Özel Ödülü'nü kazandı.

Değerlendirenlerce "İkinci Yeni'den öğeler taşıyan, yumuşak sesli, lirizme yatkın bir şair" (A. Behramoğlu) olarak görüldü. Şiirlerinde saptanan düşünsel öğeler ve ironi eğilimi, ilk kitaplarındaki naif söyleyişten ve yaşamı yansıtan imgelerden uzaklaşarak sözcükler arası bir oyun niteliğine büründü.

YAPITLARI

Şiir: *Karşılığını Bulamamış Sorular* (1981), *Sokak Prensesi* (1990), *Sırat Şiirleri* (1991), *Eskiden Terzi* (1995), *Kabareden Emekli Bir Kızkardeş* (Lina Salamandre imzasıyla, 1995), *40 Şiir ve Bir* (1997), *Ölüm Bir Skandal* (1999), *Karton Valiz* (1999), *Hâfıza* (Hâfız imzasıyla, 1999), *Nar* (Bütün şiirler, 2000).

BABALAR TARİHİ

bütün sular durulsun tarih geçecek
tarih suya dayanamaz çiçekler solsun
bazı kansızların boynu vurulsun
pas tutan kılıç acıkmış su içecek

adını unut insan ancak tarihiyle vardır

tarihin sonu yoktur takvimler kaldırılsın
caz istemez zil ve darbuka yeter
giden gün ömürden doldur imanım
görklü tarih aşkına dönsün hanendeler

tarih gemisine boy sırasıyla binilecek

baba tarih kereminden sual olunmaz
teksin yücesin varlığına eş koşulmaz
öldürürsün ya da bağışlarsın hadım ederek
küçükleri sevmek aktörene yakışmaz

tarih bazı soysuzları adam edecek

üstünden bin kez de geçilse tarih erdendir
babamızın yüzü asıldı etmeyin beyler
uyar mı şanına yatakta alta düşmek
erkekliği mızrağındaki kandan bellidir

halvet bitti tarih hamama girecek

ey densiz ozan sözlerini geri al
kendini evliyalar yoldaşı bir seçkin mi sandın
tarih üsküdar'ı geçti yeni uyandın
baban sana birazdan konya'yı gösterecek

"MUTLU EVLİLİK"

–mutlu evlilik vardır dünyada–

karımın gözleri bal rengi saçları perma
ben izin verdim güvercinim öyle güzel ki
biz sade yurttaşlarız bayım şimdi olduğu gibi
bir saçın haylaz tellerine takarız mutluluğu

karım bir melek gibi düş inceliğinde
uzun uzun susar yıllarca konuşmuş gibi
pullarım yıldız yıldız oynaşırken içinde
susar ela gözlerinde engin bir derinliği
düşerim gölgesiz denizlere eririm sanki

bilmenizi isterim ki sayın görüşmeci
tek ve kesin bir yanıtımız var bizim
soruşturmalara dünyaya geleceğe
mutluluk yüzümüzün olağan rengi
namuslu ve kurallar çizgisinde insanlarız
yargı evindeymişiz gibi yanıtlayacağız sizi

özgürüz üstelik ciddi bir iştir özgürlük
paranın dolaşıma girmesiyle başlar tarihi
dolaşık özgürlüğün işe yarar bir bölümü de
kıvrılıp süzülerek girmekte cebimize
ah kutsal kardeşliğiniz dünya durdukça dursun
ey çağlayarak dökülen ulu para ırmakları
ey hür dünya gibi dalımıza konan özgürlük

tarih deyince ortak geçmişimizi anımsıyorum
kadınlar kanları pahasına yazarlar tarihi
karımın tarihi yoktu kanı dökülünceye değin
karımın yaşı üç gülmeyin üç yıldır evliyiz
üç yıldır iç ve dış düşmanlara karşı
biz kipiyle konuşmanın sevinci içindeyiz

nasıl politik olmayız her şey politik
güncel politika tartışmalarına girmeyiz
seçimlerde oyumuzu atarız en iyisi demokrasi
gündemimizde varsa yoksa aile politikası
seçimsiz kavgasız saygılı sessiz

geceleri koruyucular alırız yurttaşlık gereği
güzel göğüslerimiz geniş omuzlarımızla uyum içindeyiz
yunan tanrıları gibi çılgınca sevişiriz
çocuklar doğuruyuruz zümrüt gözlü bol kirpikli

HAYDUTLUK ÜZERİNE ORTAÇAĞ SÖYLENCESİ

kente üç haydut gelmiş seyre koşalım dostlar
görelim yiğitlikleri sürecek mi kafes içinde
haydutluğun şanındandır mülkümüze göz koymak
umarım mil çekilir kem gözlerine

kente üç haydut gelmiş birisi uzun ince
kara gözleri yatak odalarımızda söylence
soylu beyler gibi erkekçe alışmalıyız
karılarımızın romantik ihanet geleneğine

kente üç haydut gelmiş ikincisi çocuk be
bakır sakalları yok nagant tabancası yok
şişman karılarımızın göğsüne boylu boyunca
üşümüş balıklar gibi uzanacak ölüm gelince

kente üç haydut gelmiş üçüncüleri kambur
bre medine fukarası haydutlukla işin ne
buna karılarımız gözyaşı dökse de olur
yeter ki İsa güzelliği yakıştırmasınlar ölüsüne

haydut düşkünü karılarımızın düşleri dolu
haydutluğun aşk denizinde yüzecekler bu gece
haydut olmadık diye aşağılayacaklar erkekliğimizi
iyisi mi çiçek alıp gidelim metreslerimize

GÜL - NEFES

annemin yüzdüğü harf denizidir
B Beşiktaş'a giderse, E Eminönü
her vapurda geçer onun harfleri
geçmiştir sessiz gemiler gibi gençliği

annemin gezdiği gazel yurdudur
gülün adı G, Ç çil şenliği
her mahçupta vardır onun izleri
taşımıştır gül saatlerinin sessizliğini

annemin sezdiği aşk derindedir
A arzuysa, H hevesler bahçesi
her aşkı sevindirir onun gözleri
saklamıştır merhametin kayıp inceliğini

annem elbet vefadan emekli olur
N kadar naz etseydi n'olur
ruhum karaya erken çıkmazsa eğer
o gülü taşıyan bir vapur olur

BIÇAK

kadın, gözlerinin eski gürültüsünü
göçebe, ırmağını gezdiriyor, suçortakları gibi,
gövde arayan bıçak, yarasıyla buluşuyor,
bağışlıyor yoksul sevişme taklitlerini

kalbimizin gam yükünden geçilmediği yalan,
yaralarımızı gösterecek kadar sevişiğimiz de.

ESKİDEN TERZİ

beni eskit, bir terzi çıkar
fazlalıklarımdan, prova yokmuş
meğer! acıyan ve acıtan ten var
oldukça gövde dikiş tutmuyor

eskiden terziydim, dar vakitte
dükkânım vardı, ilk gömleğim
tez uçtuydu tenimden, o hevesi
artık gönlüm seçmiyor

teninden bir yağmur biç bana da
aramızın açıldığı yerden, o makas
hatırayı paslı bıraktı! düğmenin
yeraltında ten yokmuş tenhadan başka

şimdi heves bol geliyor

AHMET ERHAN

1958'de Ankara'da doğdu. Ortaöğrenimine bir süre ara vererek çeşitli işlerde çalıştı, sonra Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi.

Militan dergisinde (1975) yayınlanan ilk şiirleri ilgiyle karşılandı. Doğrultu, Dönemeç, Türk Dili, Sanat Emeği, Yusufçuk dergilerinde yer alan sonraki şiirleriyle kuşağının en çok sözü edilen ozanlarından biri oldu.

Alacakaranlıktaki Ülke kitabıyla 1981'de Necatigil Şiir Ödülü'nü, *Deniz, Unutma Adını* kitabıyla 1992'de Yunus Nadi Şiir Ödülü'nü, *Çağdaş Yenilgiler Ansiklopedisi* kitabıyla 1998'de Cemal Süreya Şiir Ödülü'nü kazandı.

Şiirlerinin "karamsar bir ses tonu" olduğu, ama bunun ardında "direnen bir yaşama sevinci" bulunduğu, başarısının kaynağını "genç insanların dramını" yansıtmaktan, lirizm ve yalın söyleyişten aldığı (A. Behramoğlu) vurgulandı. Sonraları lirizmini belli ölçülerde sürdürse bile, yaşama bakışında beliren bir karamsarlıkla şiirinin değişime uğradığı görüldü.

YAPITLARI

Şiir: *Akdeniz Lirikleri* (1979), *Alacakaranlıktaki Ülke* (1981), *Yaşamın Ufuk Çizgisi* (1982), *Sevda Şiirleri* (1984), *Kuş Kanadı Kalem Olsa* (Toplu şiirler, 1984), *Zeytin Ağacı* (1984), *Ölüm Nedeni Bilinmiyor* (1988), *Deniz, Unutma Adını* (1992), *Öteki Şiirler* (1993), *Çağdaş Yenilgiler Ansiklopedisi* (1997), *Resimli Ahmetler Tarihi* (2001), *Ne Balık Ne de Kuş* (2002). Öykü: *Köpekli Yıllar.* Anı: *Ankara-İstanbul Karatreni* (2001).

BUGÜN DE ÖLMEDİM ANNE

Yüreğimi bir kalkan bilip, sokaklara çıktım
Kahvelerde oturdum, çocuklarla konuştum
Sıkıldım, dertlendim, sevgilimle buluştum
Bugün de ölmedim anne

Kapalıydı kapılar, perdeler örtük
Silah sesleri uzakta boğuk boğuk
Bir yüzüm ayrılığa, bir yüzüm hayata dönük
Bugün de ölmedim anne

Üstüme bir silah doğruldu sandım
Rüzgâr, beline dolandığında bir dalın
Korktum, güldüm, kendime kızdım
Bugün de ölmedim anne

Bana böylesi garip duygular
Bilmem niye gelir, nereye gider?
Döndüm işte; acı, yüreğimden beynime sızar
Bugün de ölmedim anne.

AĞIT

Çiçekçi bana bir gül ver
Sevgilime değil, bir ölü için
Çiçekçi bana bir gül ver
İçine gözyaşlarımı sığdırabileyim

Yakasına böyle bir gül takmıştı
O gün bir görseydin sen onu
Çiçekçi bana bir gül ver
Sanki o güldendi bütün mutluluğu

Sen de: – Bir arkadaşın öldü
Ben diyeyim: – Kardeşim!
Çiçekçi bana bir gül ver
Götürüp tabutuna iliştireyim

Kaldırımlarda kömür tozları
Bacalarda koyu bir duman var
Kara bir gökyüzü tek özelliği bu kentin
Çiçekçi bana bir gül ver

Kapalı perdeleri açabilse gülüm
Kapalı kapıları kırabilse
Kapalı yüreklere girebilse..
Çiçekçi bana bir gül ver

– Beyim, gül olmaz ki bu mevsimde!

EN BÜYÜK ÖZGÜRLÜK

Damarlarıma yeniden yayıldığını duyuyorum kanımın
İçtenlikle söylüyorum, seviyorum bu hayatı
Ölmek istemiyorum ama ölebilirim şimdi
Varsa ölümümün bu dünyaya bir yararı.

Koca bir çınar gibiyim, az da olsa yaşım
Kopmaz köklerim var hayatın yüreğinde
Şimdi ağlayıp sızlanan körpe dallarım
Onlar toydur biraz, başları gökyüzünde.

Yaşamak, bizim en büyük özgürlüğümüz artık
Acıların, gözyaşlarının da bilincine vararak
Bağırıp çağırmadan, boyun büküp ağlamadan
Yaşamak.. enginlerde salınıp, yücelerde coşarak.

Bağırıyor içimde bir kuş, durmadan bağırıyor:
Şair, bir taşı delip de içine girmenin zamanı geçti!
Bir kez daha gülümseyerek yanıtlıyorum onu:
Ağladım. Biraz rahatladım. İyiyim şimdi.

YAŞAMA SEVİNCİ

Bütün güzel kadınlarını bu dünyanın
sevdim, diyebildiğim zaman
Bütün kentlerini gezdim, denizlerine girdim
Ve artık bir tek taş kalmadı tanımadığım,
bir tek yüz, bir tek yer adı
Söylenecek bütün sözleri dinledim ve söyledim
bütün söyleyeceklerimi
Acının bütün uçurumlarına indim ve çıktım
sevincin bütün dağlarına
Bütün çiçekleri kokladım ve kopardım
bütün meyvaları dallarından
Islanmadığım yağmur, savrulmadığım yel
kalmadı..
Bütün haklı kavgalarında bu dünyanın
dövüştüm, diyebildiğim zaman
Okudum bütün kitapları, bütün şiirleri yazdım
Ve topladım bütün dillerin en güzel sözlerini,
sıraladım tek bir sözlükte
Bütün mayınları, bütün dikenli telleri
ayıkladım sınırlardan
Ve bir tek zorba çıkamadı önüme.
Bu dünyada acı çeken tek bir insan yoktur,
diyebildiğim zaman
İşte o zaman ölebilirim.

Toprağımda bir çığlık olur da büyür
yaşama sevincim...

GÜNEŞİN ALTINDA MUTLULUK VAR

Bir işçinin, elinde ekmekle evine döndüğü o yerdedir mutluluk
Akşamüstü, çocukları cıvıldayıp dururken
Derin bir iç çekiş, tatlı bir yorgunluk
Ve yüzüne yayılan gülümseme birden..

Mutluluk, kelebek olup uçmasıdır ipekböceğinin
Irmağın denize kavuşmasının bir adı olmalı
Mutluluk, beşikte uyuyan ilk çocuğuna bakmasıdır bir annenin
Duyarak memelerine dolan sütün çılgınlığını.

Mutluluk, bir acının bilincine varıp da onu dönüştürmektir
Yaşamın sonsuzluğunda karar kılan bir umuda
Sevgilinin boynuna dokunduğunda duyulan ürpertidir
Öpülen ilk dudak, içilen ilk sigaradır belki
Denizden yükselen kokudur sabah karanlığında
Kabullenmektir yani yaşamı, acısı ve sevinciyle aynı boyutta
Yalnızca yaşamaktır belki de, kimbilir...

Ne yerdedir, ne göktedir o – değil mi Abidin?
Mutluluğun resmini yaptın mı bilmem
Ama ben onun şiirini yazmak isterim..

BİR GÜN BÜTÜN AYNALARI

Yüzü gitgide suya dönüşen kadınım
Bir iğne, bir iplik kaldık şu dünyada
Ancak birbiriyle bütünlenebilen..
Düşün ki, senin bütün adlarını söylesem
Doğa ayaklanır, koşarak gelir yanıma
Yüzü gitgide suya dönüşen kadınım
Benzedik birbirine bakan iki aynaya

Yaşamak güzel, yaşamak güzel, yaşamak
Artıları, eksileri yitirsek de boyuna
Kör bir noktada durup ardımıza baksak
Sularda pul pul, toprakta tel tel
Çözülüp dağılsak ve ömür desek buna
Al yarısını, öbür yarısı bende kalsın
Öleceğin günü bana önceden haber ver
İçimdeki, dışımdaki saatleri kurdum
Yelkovanı kovalayan akrep gibi kaldım burada

Yüzü gitgide suya dönüşen kadınım
Bir gün bütün aynaları kırarsam şaşırma
Ben aklımı yitirdim, yüreğimi buldum

ŞİİR, XIV

Onun dolaştığı yollara yağmur yağmasın
Yıllar sonra bulayım ayak izlerini
Onun saçlarını yel savurmasın
Dursun kıvrımları öyle, öptüğüm gibi.

Nasıl unuturum ki gülüşü gül olanı
Sevgilimdi, ya da ben öyle sanırdım
O gitti, bense elimde bir gül dağınıklığı
Bütün yolların ucunda kalakaldım.

Deniz, ona çok sevdiğimi söyle
Bir gün gelir de kıyına böyle durursa
Sularını ellerim bil, o ak köpüklerinle
Onu bir de benim için okşa...

İLK VASİYET

Oğlum Deniz'e

1
Ben bütün yenilgileri yaşadım
Kalmadı sana hiçbir şey
Oğlum, biricik muradım
Bir su damlasıdır kapıyı gözler

Tükürür gibi bakıyor yüzüme dünya
Kırılmış ağacımın o tek sürgünü
Oğlum, biricik muradım
Benden ötelere döndür yüzünü

2
Uzun bir sözcükse ömrüm
Oğlum, son hecesin sen
Günüm geceye ilikli
Yanımda yok bir kimsem

O küçücük odada soluğun
Mavi resimler çizer havaya
Avludaki kiraz içini çeker
Elma, armut, akasya

Artık evin erkeğisin sen
Erkencisin bu konuda
Seninle büyüyecek bil ki
Uzaktaki şu baba

3
Geçip gidiyor günler
Boğuk bir sis altında
Elimin ucunda defter
Köpürüp duruyor boyuna

Ne yazdımsa oğlum
Bugüne kadar böyle
Sanki bir yaz günü
Savruldu akşam esintisinde

Geçip gidiyor günler
Evim uzak, yol yakın
Ölüme, kedere, acıya
Cinnet, cehennem, intihar...

4
Gecenin son otobüsü
Hoşçakal oğlum
Alnımda bir seğirme
Yüreğimde hüzün

Gecenin son otobüsü..
Şimdi soluk bir ışık
Gençliğimin kenti
Dönüş yok artık

Gecenin son otobüsü
Götür beni uzaklara
Gecenin son otobüsü
Oğlum gelir nasılsa..

5
Yağmurun diliyle konuştum
Uzandım taşların eliyle
Oğlum seni düşündüm
Galata'da eski bir evde

Denizin dikeninde uyudum
Uyandım ter içinde
Oğlum seni düşündüm
Geçmiş zaman kipinde

Yolların arklarından baktım
Gözyaşlarının merceğiyle
Oğlum seni düşündüm
Hasretlerin ikliminde

Deniz... ölümde bile..

6
Oğlum unutma adını
Sana boşuna konulmadı o
Oğlum unutma adını
Göğe çizilen resimleri hatırla
Oğlum unutma adını
Dağları teğelleyen suları
Oğlum unutma adını
Kardeşliği, cesareti ve yanılgıyı
Oğlum unutma adını
Tarihe karşı yürüyen bedenleri hatırla
Oğlum unutma adını
Ve tarih olan sonra
Oğlum unutma adını
Hep ipte olacak boynun
Oğlum unutma adını
Yaralı, acılı bir yurdun
Oğlum unutma adını
Kanı, çiçeği olarak...

Deniz... unutma adını..

HÜSEYİN FERHAD

1954'te Hatay'a bağlı Hassa'da doğdu. İlk ve ortaokulu Hassa'da okudu. 1969'da Mersin İlköğretmen Okulu'na girdi. 1970'te okulu bitirdikten sonra Urfa'da (1972-74) iki yıl öğretmen olarak bulundu. 1974'te Ankara'da Gazi Eğitim Enstitüsü'ne yazıldı. Bir yandan okurken, bir yandan da tezgâhtarlık, muhabirlik gibi işlerde çalıştı. 1979'da Gazi Eğitim Enstitüsü'nün Matematik Bölümü'nü bitirdi. 1981'de evlendi. 1984'te, *Ve Yürüdük Gecenin Ateşleri İçinden* adlı yapıtıyla Yaşar Nabi Nayır Şiir Başarı Ödülü'nü, 1994'te *Söyle Gölgen de Gitsin* adlı kitabıyla Yunus Nadi Şiir Ödülü'nü kazandı. Ankara'da TRT Radyo Program Yazarlığı yaptı, Film-Radyo-Televizyon ile Eğitim Merkezi'nde görev aldı.

Hüseyin Ferhad şiirin yanında denemeler de yazdı. İlk yazısı 1977'de Yeni Toplum dergisinde, ilk şiiri ise 1978'de Yeni Türkü dergisinde çıktı. Bunları şu dergilerde yayımlanan öteki şiir ve yazıları izledi: Sanat Emeği (1979-80), Somut (1979-80), Felsefe (1980), Yusufçuk (19802), Yazko Edebiyat (1981-83), Varlık (1981-84), Yarın (1981-82), Türk Dili (1981-82), Düşün (1984).

Kendi deyişiyle "öykülemeci, anlatımcı bir teknik ve epik bir söylemle" yazmayı amaçlayan Hüseyin Ferhad şiirlerinde mitoloji, tarih ve halk kültürü ile Anadolu uygarlıklarının bazı geleneksel verilerine yaslandı. Geçmişle günümüz arasında bir bağ kurmaya çalıştı. Değişik içeriği, anlatımı, bakış açısı ve imgeleriyle kendine özgü bir şiirsel ortam oluşturdu. Doğa (özellikle Akdeniz) ve insan sevgisiyle örülen uzun dizelerinde üzünçlü bir hava içinde göç/göçebelik olgusunu, ışığı arayışı, sürgünlüğü dile getirdi. [A. B.]

YAPITLARI

Şiir: *Deniz Çobanları* (1982), *Ve Yürüdük Gecenin Ateşleri İçinden* (1983), *Söyle Gölgen de Gitsin* (1993), *Hayal Ülkesinin Keşfi* (1995), *Kılıç İpekte Sınanır* (Toplu Şiirler 2000). Deneme: *Aşka ve Barbarlara Dair* (1995). Anlatı: *Cennet Diye Bir Yer* (1997).

AY VAKTİDİR

Başka kimim var kapımı çalacak, seher vakti.
Yüreğime dökülen bir tas kalay
yetmez sırlarımı gizlemeye. Sırtımda dolunay
yalnızlığımı taşır ardımsıra sanki.

Bir gece alıp kaçırdı beni bir çingene,
ayazdı uçsuz ovalar, yıldızlar kirli ve donuk,
demir sürgüler çekili, pencereler örtük.
Bir gece alıp kaçırdı beni bir çingene.

Üç yaşımda beşik kertme, onüçümde evliydim.
İki çocuk doğurdu bana Ebemkuşağı: Gök ve Yer.
Daha toprağın kanına bulanmadan süt ve ter
düştük yola. Üçümüzün üstünde bir göçebe kilim.

SIZINTI

Denizin üzerinde bir saban
sürüyor geceyi. Konakladığımız yer batak
ve kamış içinde. Uzak
gemilerde gurbet ezanları. Zaman,

takılıp kalıyor yosun yapraklarına.
Kitaplarda bir od sızıntısı–
sesler kargış içinde. Sabah Yıldızı
düşüyor bir abdal çadırına.

Ovalar mavi, koyaklar çivit.
Örenler kül ve duman–
"ülkemiz barış içinde." Ey ozan
yeryüzü çağırıyor seni, var git!

GÖÇEBELER

Aynada gördüklerimiz duru ve aydınlıktı,
ama ıslak kuleler gibiydi gözlerimiz, şaşkın
ve karamsar: Doğurgan bildiğimiz topraklar katı
tarlalar silme ısırgan, ırmaklar taşkın.

Bu aysız gecede hiç de yalnız değildik belki,
belki başkaları da vardı susuz
ve azıksız yola çıkan: Aç bir tilki
gibiydik, yorgun ve uykusuz.

"İnsanız biz! İnsanız biz!" Neye yarar
bu sözü, yüzlerce kez kendimize yinelemek.
Varsın telörgülerle kuşatılmış bir duvar
olsun yaşamak, aslanın ağzında ekmek.

– İnsanız biz, insanız biz, insanız biz.

ÖLÜLERİMİZ

Yalnız değiliz. Yalnız değiliz. Ne biz,
ne bizi gözetleyen şu yaşlı çınar ağacı.
Tan rengiyle boyandı postallarımız. Acı
cıgara dumanlarımızın yüzüne basarak yükseliyor.

Çalıştık, dövüştük, yenildik. Ama hepsi bu değil.
Kendi içine çekildi sesimiz
pamuklu bir kumaş gibi. Ve kimimiz
kaçak, kimimiz içerde yatıyor.

Ay kanatıyor sonbaharı. Güneş avuçlarımızın içinde,
yolumuzu ateşböcekleri aydınlatıyor artık,
toprağa gömdük yıldızları. Şimdilik
koltukaltlarında saklıyor onları ölülerimiz.

Ölülerimiz, ölülerimiz, ölülerimiz; yeniden öldürülemeyenlerimiz.

KAN VE TUZ

Dor atların ağzında bir avuç tuz
durur öyle yalanır durur.
Kavak dallarında uyuklar serçe yavruları
güneş öyle ağarır durur.

Elimin arkasında gece
elimin altında gündüz,
ölüm buyruğumu vermiş diyorlar Ece
alınyazım öyle kararır durur

Denizin üzerinde bir dut yaprağı
yaprağın kıyısında üç vapur,
bir örümcek kemirir ördüğüm her ağı
deniz öyle çalkanır durur.

Yakamozları toplar bir avcı martı,
–ne ay var gökte ne bir tek yıldız
yeryüzünü kuşatıyor ışığın saltanatı–
ayakimlerim öyle oynaşır durur.

Çömelir balıkçılar yelken yamarlar
gözler onları gözcü bir balık,
yüreğimin yıkıntılarına gizlenir bir rüzgâr
kanatları öyle çırpınır durur.

Dor atların ağzında bir avuç kan.

Yetişin bekçiler ey gece bekçileri
terkimizde bizimle gelir zaman,
mızrağımın ucunda boynumun üzeri
başım öyle sallanır durur.

VAZGEÇİLMEYEN

Gözyaşlarının buğusuyla dolar yelken
kanının akıntısıyla sürüklenir tekne.
Kıvrık gagalı güz kuşları sabah alacasından göçerken
ışık levhaları atar çivit gecelerine.

Uyanırsın. Bıçaklar içini esrik gemiciler
demiratar denizaltılar yüreğinin yıkık iskelesine,
küflenir beyaz omuzuna yürüyen ter
bendini yıkıp çağlarsın yine kendi kendine.

Uyanırsın, geceyarılarından ıssız ikindilere dek
ilençlenirsin çapaklı alaca gözlerine.
Çürür gizlice bayrağını çektiğin bronz direk
Avuçlarının içindeyken bile inceltir yüzünü bir demir mengene.

– Unutma, özgürlüktür vazgeçilmeyen bir tek.

ÖLÜM BİR SOKAK KEDİSİYSE

Şu dağların yamacına dayayıp alnımı
uyumalıyım şu lâcivert körfezin üzerinde.
Ne denli yorgunum ey hırçın sessizlik
ne denli bitkinim böyle!

Sevişin ey superileri ey mavi göçerler
demiratın içimdeki yıkıntılara gemi ölüleri;
bu kumsalda açtı gözlerini yedi kardeşimin yedisi de,
bu kıyıda yendik o onulmaz kederi.

Hoşça kal ey Zaman Yolcusu ey Eski Çağ
artık bu kapı sana açık değil.
Kimsesiz bir sokak kedisi midir hâlâ ölüm
ki, tekmeler durur onu Azrail.

YİTİK BİR GENÇ KIZ İÇİN KANTAT

Kızım! başını serçe parmağıma koy
avuçlarımın içindeki kan çiziklerine uzan ve uyu.
Kül içinde ayakizlerini sürmekten
yitirdim ben artık bu eskil uykuyu.

Kızım! saçları rüzgâra savrulu çocukluğum benim
seni düşünürken kararır akarsular,
ama tuz yoluna koyulmadan eril öfke
acını saklar benden kahpe pusular.

Kızım! yaşlı gözlerimin yahşı ışığı
tırman demirparmaklı pencerelerin yivinden batan güne;
nasıl da benziyor gamzeli yüzün
âh, seni doğururken ölen annene.

Yanık ot kokuyor kıyılar tekmil çiğ yeşil
ezilmiş gülkurusu rengindedir deniz,
zifir saçlarına sokulu beyaz karanfil
kirpiklerinin sarmaşığına dolanıp kızıllaşır benden habersiz.

Kızım! düşlerin nerede düşlerin nerede
bir gün karşılaşırız onlarla elbet,
hiç tanışmadan hiç konuşmadan hiç dertleşmeden
yıkılır emin ol aramızdaki set.

TURGAY FİŞEKÇİ

1956'da Balıkesir'de doğdu. Ortaöğrenimini Balıkesir Lisesi'nde (1973), yükseköğrenimini İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde bitirdi (1979). 1978'de Sanat Emeği dergisi yönetmenliğiyle başlayan yayın dünyasındaki çalışmalarını Yazarlar Kooperatifi'nde (Yazko) ve çeşitli yayınevlerinde sürdürdü. 1996'dan bu yana Cumhuriyet gazetesi kültür sayfasında haftalık yazılar yayınlıyor, 1999'dan bu yana TRT 2'deki kitap izlencesi "Okudukça"nın danışmanlığını yapıyor. 2000 yılında "Edebiyat Treni Avrupa 2000" etkinliğine katılan 103 Avrupa yazarı arasında yer aldı. Adam Sanat dergisinin yönetmeni.

Karda Işıltılar kitabıyla 1980'de (M. Mungan ve O. Telli'yle paylaşarak) Akademi Kitabevi Şiir Başarı Ödülü'nü, *Sevgi Bağları* kitabıyla Halkevleri 66. Yıl Kültür Sanat Yarışması Birincilik Ödülü'nü, 1999'da da Behçet Necatigil Şiir Ödülü'nü kazandı.

Goethe, Brecht, Nezval, Hans Magnus Enzensberger'den şiir çevirileri yayınlanmış bulunuyor.

İlk şiirlerinde, "sessiz ama içli, mutsuz bir gencin sevecenlik ve iyilikle yoğrulmuş anlatımıyla" ilk bakışta duygusal görünen, ama "gerçekte düşünsel bir kaynak"tan beslenen, "insancıl yanı ağır basan bir toplumculuk" bulunduğu, "lirik ve buruk bir deyiş"le okuru alttan alta sürekli etkilediği (A. Bezirci) vurgulanmış, sonraki şiirlerinde başlıca temanın "kentte bunalan, doğaya uzak düşmüş insanın sorunları" olduğu, başarısının "bir iç dökme tonuyla" ortaya çıkan lirizmden kaynaklandığı (A. Behramoğlu) üzerinde durulmuştur.

YAPITLARI

Şiir: *Karda Işıltılar* (1981), *Kuşkuluyum Yaşadığımdan* (1983), *Yitik Bahar* (1989), *Dip Sevgi* (1994), *Sevgi Bağları* (1998), *Kumral Gökkuşağı* (2002). Yazılar: *Arı Bakış* (1998).
Gezi: *Raylar Üzerinde Avrupa* (2001).
Seçki: *Türk Yazınından Seçilmiş Umut Şiirleri* (1992), *Türk Yazınından Seçilmiş Doğa Şiirleri* (N. Büyüm'le, 1993).

KARDA IŞILTILAR

Gece yağmaya başlayan kardan mı nedir?
Saklamak zorunda olduğum kocaman bir sevinç varmış gibi
Çok güzel şeyler söyleyecekmişim de
Söyleyemiyormuşum gibi dolu dolu yüreğim.

İnsanca bir gülümsemeye rastladım
Hıdrellez günlerinde salıncaklarda sallanan insanların
Gönülleri kadar hafif.
Baloncunun peşinden koşan çocuk yüreği gibi sevdalı
Al, yeşil, sarı balonlarımız olsun. N'olur diyen.
Bağlara gidelim
Asma çardaklarda yatalım geceleri
İsteyen sabahlasın, istediği kitapla
İncir, üzüm, nar, şeftali
Hepsi hepimizin diyen
Sevginin, dostluğun, arkadaşlığın dışında
Hiçbir anlama gelmeyen
İnsanca bir gülümsemeye rastladım.

Merdivende verdiğin sarı kasımpatıyı unutmadım
Sevdiğim bir şiir kitabına taktım onu
Karıştı çiçeğin şiirlere.
Kolunu boynuma doluyorsun otobüste
Çocuğunu seven bir anne gibi
Yakınlığımız insanlığımızdan geliyor
Ne kadar insanlaşırsak
O kadar arkadaşız.

YENİ TÜRKÜ

Toprak sürer
    Dünya kokusuna döner
Tohum serper
    Sevişmenin tadı yayılır
    Renkler değişir
Orak biçerdik.

Hepsini bıraktık makinelere
Orağın ıslığı senfoni oldu
Bıçkıcılar danscı.
Önce salonlarda birkaç yüz kişiye
Şimdi yatak odalarında
    sokakta müzik.
Uzun yolculuklardı, haftalar aylar
Şimdi yirmi dört saat dünyanın çevresi
Her buluşla çok zaman kazandık
Makineleri biraz da yeni
Türküler gibi sevdik.

Dünyayı sevmenin sonsuz olanaklılığını
Verdi teknoloji, dünyayı aldı.
Müze parklarda kaldı ağaçlar
Çimlere basmak, yuvarlanmak,
Elde, vazoda, yakada çiçek,
Dalda meyva
    Gökte kuş
Makineler öncesi tarihti.
Her şeyi kazanırken
Yitirdik her şeyi.

YİTİK BAHAR

Hayat, kar altında kalan bahar
Çiçekleri üzerinde ölüyor en bereketli ağaçlar
Üretkenlik dört duvar arasında
Kar yağıyor bahar dallarına

Üç bin yıllık hayatın bilgesi
Sevene acı veren, bedeni bal ülke
Işıklarının ardında solup gidiyor insanlar
Kar yağıyor güneşli kirpiklerine

Yalnız sevda ve kocalma hüznünü yakıştıran ozan
Karşında bir sigara içip ölebilirdik
İlk sen mi soldun böyle uzak toprağından
Karadeniz'de yatanlar, adları yitik
Boyna dolanan kement, Magosa Kalesi
Hepsi sayılsa tüm bir tarih mi

Hayat, kar altında kalan bahar çiçekleri
Yazın tek tük meyva dallarda
Kim doyacak, kimi doyuracak

UYGARLIK

Temelinde toplugömütler
İnsan derisinden abajurların aydınlattığı odalar olan
Aç çocuk gözlerinin
Çan sesleri gibi rüzgârlarda dağılıp unutulduğu
Bir uygarlık bizimki

Bu yüzden
Kuşku duymadan sevemez kimse kimseyi
Sevinç sınırsız
Mutluluk karşılıksız
Refah, karın ve göz tokluğundan öte bir şey olamaz.

Işıklı vitrinler hiç değil
Ne de dakik işleyen hızlı trenler
Tertemiz caddelerin altı genç kemiklerle örülü

Uygarlık bize daha çok uzak
İlk insandan bu yana
Acı çektirdiğimiz kadar insanı
Mutlu kılmadıkça

DUMANIN D'Sİ BOĞULMANIN B'Sİ ÇARKIFELEK'TE SİZE ÖLÜM ÇIKTI

Dumandan boğulanlara
nefes verirken boğulmuş
doktor-şair Behçet Aysan

Başka ne yapabilirdi
70'leri, 80'leri, ölümün kanıksanışını görmüş
Ölüm'den çok Hayat'a inanan biri.
Harp Okulu yemini üstüne ettiği
Hipokrat yeminini anımsadı belki
Belki boğulan yüzlerdeki acı
engelledi bırakıp gitmesini...

Dışardakiler de insandı
Zafer çığlıklarıyla
yanan insanları seyredenler.
İçerdekiler de insandı
boğulan birini bırakıp gidemeyecek,
onunla ölümlü paylaşacak denli.

UMUT ÇİÇEKLERİ

Bir orman yangını ne demek
anlıyorum şimdi
alevlerin önü sıra dağlanarak kaçan canlıyı

Çöllerde kuma gömülmeyi anlıyorum
güneşten dökülen alevdeki ısıyı
Bruno'yu anlıyorum şimdi
Jeanne D'arc'ın cesaretini
Galilei'nin uysallığını

Kentlerde yaşamayı anlıyorum şimdi
Kömür ve mazot dumanlarıyla halsizliği

Tüpgaz ve şofben patlamaları
Grizular
Ozon delinmesi ne demek anlıyorum

Bedrettin, Baba İshak, Mustafa Suphi

Biri yüz karası
Ya hepsi birden ne?

Umut için ölenler
Çiçeğiniz bir gün açar mı dersiniz?

YANIT

Sorularla dolu bir mektup yazdım
uzaktaki yakınıma
Evi, işi, dili, tanışları, geçimi... diye uzayıp giden...
Çok sevilen biri üstüne bilinmek istenen her şeyi.
Yürüdüğü yolları,
ayağındaki ayakkabıyı
sırtındaki gömleği.

Bir kartpostalın ardına
birkaç renkli kalemle çiziktirilmiş
bir çiçek resmi geldi yanıt olarak

Evini,
işini,
dilini,
tanışlarını,
gömleğini,
ayakkabısını,
yürüdüğü yolları anlatan.

MELİSA GÜRPINAR

1941'de İstanbul'da doğdu. Ortaöğrenimini Ticaret Lisesi'nde bitirdi. Bir süre İstanbul İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi'nde okuduktan sonra öğrenimini İstanbul Belediye Konsenvatuvarı Tiyatro Bölümü'nde tamamladı (1964). Öğrencilik yılları boyunca, bir sanat dergisinde yazı işleri müdürlüğü, Halk Eğitim Merkezi'nde tiyatro öğretmenliği yaptı. Amatör olarak öncü tiyatro çalışmalarına katıldı. Tiyatro eğitimini Londra'da sürdürdü (1964-66). Bu arada, tiyatro eleştirileri içeren kültür konuşmaları yaparak BBC Radyosu Türkçe Servisi'nde çalıştı. Yurda dönüşünde Yeni Tiyatro Derneği'ni kurdu (1966), Kardeş Sahne (1970) adlı profesyonel tiyatronun ortakları arasında yer aldı. Bir dönem Türkiye Yazarlar Sendikası'nın Genel Sekreterliğini üstlendi (1991-93).

İstanbul'un Gözleri Mahmur kitabıyla 1990'da Halil Kocagöz Şiir Ödülü'nü, *Yeni Zaman Eski Hayat* kitabıyla 1993'te Avni Dilligil Ödülü'nü kazandı.

Dönemin belli başlı dergilerinde yayınlanan ilk şiirleri "sürekli bir hesaplaşma ve kendini arama" izlenimi verir ve "özgün buluşlarıyla" (Ş. Kurdakul) dikkati çekerken, ozan kimliğinin özgün yanları *İstanbul'un Gözleri Mahmur* kitabıyla belirgin bir biçimde ortaya çıktı. Anlatıyla şiirsel gerilimi iç içe götüren bu öykü-şiirler, gerek geçmişle bugün arasında gidip gelen bir yaşam birikimini sergileyiş, gerekse çarpıcı ve akıcı söyleyiş açısından geniş bir ilgi gördü.

YAPITLARI

Şiir: *Umut Pembeleri* (1962), *Yeni Bir Gün Şarkısı* (1975), *Geceyarısı Notları* (1981), *Ara Beni Sevgilim Sözcüklerin İçinde* (1983), *Yalnızlık Mevsimi* (1983), *Yaz Mektupları* (1985), *Çocukluğum ve Ölümüm* (1992), *Her Harf Bir Melek* (1999). Şiirsel öykü: *İstanbul'un Gözleri Mahmur* (1990). Düzyazı-şiir: *Salkım Söğütlerin Gölgesinde* (1998). Oyun: *Yeni Zaman Eski Hayat* (1993). Çocuk romanı: *Uçup Giden Kent* (1992).

Şiirsel anlatı (Çocuklar için): *Kitap Benim Kanadım* (1998).

Gençlik romanı: *Okul Arkadaşım* (1998).

YAZ MEKTUPLARI

XXVII

üç küçük karanfildiler
ölürken tozlu bir günün penceresinde
bir örümcek bağlamıştı onları
incecik ipliğiyle birbirine
gözlerini göğe dikip
yağmuru beklediler üç gün üç gece
yani ömürlerince
yağmuru beklediler

insanlar şöyle bir bakıp gidiyorlardı
bir konserve kutusunda ölen karanfillere
camın ardındaki yırtık tüllere
ve gölgesine kırmızı saçlı kambur kadının

geride kalıyordu artık olmayan cumbalı bir ev
biberiye kokan daracık sokaklar
gaz lâmbaları
ve gizli bir aşk gibi
sonu hiç gelmeyen ud sesleri
geride kalıyordu nedense
üç küçük kokulu karanfille birlikte

YOK GİBİ BİR İNSAN

tam ikibinbeşyüz gün oldu
ben susalı
ve içime akıtalı çığlığı

ne kısaldı geceler
ne günler aydınlandı
yok sandım kendimi binlerce kez
kapandı göğsümde
kilitlendi ses
kıstırılmış gibi bir köşeye
kaldım
ve olmadı bir gören
tutunmak için gözlerine

ne kör bir ışık
ne de bir sözcük
örneğin –dost–

olmadı
boğdu
ölümsüz soluk
bir kurşun yağmuru gibi zaman
durmadan saplandı

yaşlandın artık ey insan
uyan
tam ikibinbeşyüz gün oldu
dünyanın kabuğunda
bir o kadar akan kan
kimbilir kimler var
ben sustukça yarası dağlanan

SOĞUK SABAHLAR

ben gülünce
bir kış güneşidir açan yüzümde
içim kar topluyor sevgilim
hazır ol gelecek tipiye

bir balıkçı kayığının bordası kadar
soğuk olan gövdeme
değen suya düşmüş bir yıldızdır
donmuş bir bahar dalıdır elimde
ve kırağı değil gözyaşıdır biriken
çimenlerin kirpiklerinde

ben sevince
acı bir şebboy kokusu sarar dünyayı
ve mavi bir ışık yanar gecenin evinde
binlerce sarmaşık dalı dolanır yüreğime
bir o kadar diken ibrişim ve iğne

sevgilim karanlık parçalanır
ben seni özleyince
düş ve sevgi yüklü bir bulut iner
gökten yere
yağmur suyu tadında bir gün başlar
ve şafak
ibikleri buz tutmuş bir horozun ötüşüyle
saplar gümüş hançerini bahçemize

SOKAKLAR AH SOKAKLAR

sokakların da mevsimi vardır

bazı sokaklardan baharda geçilir
bülbülü ve erguvanı çoktur
bazıları kışın geçit verir
karların altında kalmış bir çam dalı
sanki eğilir selâm verir
kimileri yokuştur
çıkarsın ancak poyrazı alırsan arkana
tozlu koruk salkımlarına baka baka

geniş ve düz sokaklar da vardır
sığınmış duvarların arasına
at kestaneleri durmadan büyür iki yanında
asfalt yollar güneşe geri verir ısısını
ve taşlı yollar biriktirirler yağmur sularını bağırlarında
soba borularından katran damlayan
sokaklar da vardır kaldırımına
lâmbaları yanmayan sokaktan âşık olunca geçilir
lodos eserken sapılır denize inen sokaklara
çınarlı sokak sonbaharda en güzel yüzünü gösterir insanlara
ve çocukları mutlu eden toprak sokaklarda
uçmayı unutmuş kuşlar yürürler yanyana

daracık sokaklar yoksul ve gölgelidir biraz da
evler dışarı taşar yaz temizliği yapılınca
bir fesleğen saksısı belki de bir kilimle kucaklaşır
bayram sabahlarında

mevsimi olmayan sokak
hiç sapmadığım sokaktır daha
yeryüzünün bir kıyıcığında
beni beklemektedir sabırsızlıkla

GÜNE GÜNEŞE KÜSSEM

ne zaman güne küssem
gece kara bir lâle gibi
kendini sunuyor bana

ne zaman güneşe küssem
deniz arabulucu oluyor buluşmamıza
akşamüzeri ince bir meltem
öpüyor saçlarımı güneş adına

sevgilim ne zaman küssem sana
kaplıyor yolları bir kar aydınlığı
öyle üşüyorum ki
gözyaşlarım ısıtıyor yanaklarımı

SELAM OLSUN YARININ İSTANBUL'UNA

istanbul'a kimler kondu
kimler göçtü beşyüz yılda
kimlerin taşlarda kaldı adı
kimlerin boşlukta

bilenler bilir
bindokuzyüzelliden sonra
önce yollar açıldı istanbul'da
ve o yollar uzadı anadolu'ya
öyle bir göç oldu ki anadolu'dan istanbul'a
ırmak denize kavuşurcasına
istanbul öyle bir yıkıldı ki kırk yılda
sığdırmak için
yeni istanbulluyu bağrına
ve kurudu sonra betonlarla
anlatılamaz
dede korkut da anlatamaz
evliya çelebi de
bunca yıkım sığmaz bir destanın boyutlarına
hiçbir kent böyle değişmemiştir
hiçbir sarsıntıyla
ve hiçbir ulustan kimse

teslim etmemiştir evini
yıkıcıya böylesine gururla
tarihsel bir zorluğa
rahat ve uykulu gözlerle katlanan
başka bir istanbul yoktur
herhalde dünyada

kesilen ağaçlara
dağılan kuşlara
yıkılan evlere ağıt yaksak
ağlasak koro halinde
alt yanı birer ölümlüyüz
erir sesimiz evrenin gürültüsünde

bir dipnot düşürsek mermere
zaman nasıl taşır
bunca sevgiyi incitmeden kollarında
şiirler yazsak
acılarımızı sığdıramayız sözcüklere
öyleyse dönsek sessizce anılara
kurutulmuş çiçeklere bakarcasına
artık özlemi hiç duymadan
gezinsek ömrümüzün içinde bir daha
bir bahçeyi
bir kapıyı bir çeşmeyi
taşısak geçmişten geleceğe
ve sarmaşdolaş olsak imgelerle
eski resimlerle solgun yüzlerle
yani bir anlam verircesine
ahşap bir tavanda oynaşan gölgelere
artık hiç olmayacak olanlardan
bir iz düşürürüz kâğıtlara belki de

ve biz bugün yaşıyor olanlar
geride kalan istanbul'a gülümseriz
hüzünlü ve çaresiz
sonra da küskün âşıklar gibi
kalemi gözyaşına batırıp
sitem dolu bir mektup yazarız işte
eski resimleri de koyarız içine

imzalarken ne çıkar ellerimiz titrese
ayrılıktan korkulmaz
kavuşmaktan umudu kesince

ve sevgili istanbul
koynunda milyonlarca kişiyi uyutmaktadır şimdi
kendinden yeni bir kent yaratmanın
umutlu bekleyişiyle
mektubu açmadan atabilir de ateşe
yanabilir de resimler
neyse ki tümünün siyah beyazı
saklıdır yüreğimizde
ve unutulmuş öyküler
ne kadar unutulmuş olsalar
bir başka biçimde
yeniden yeniden yaşanacaklar
ve tekrar unutulacaklar
sabahla akşam kadar yakınken birbirine
doğumla ölüm
gerçekle düş
rivâyet bitmez bu böyle biline

HÜSEYİN HAYDAR

1956'da Trabzon'un Araklı ilçesine bağlı Yeşilce köyünde doğdu. 1963'te ailesiyle Erzurum'a gidip 1964'te Trabzon'a döndü. 1966'da ana babasıyla yeniden Erzurum'a göç edip orada yerleşti. 1968'de Erzurum'da ilkokulu, 1971'de ortayı bitirip liseye başladı. Öğrenciliği sırasında atletizmle uğraştı. Ağrı'da düzenlenen bölge yarışmalarında sırıkla yüksek atlamada ikinci oldu. Millî Eğitim Bakanlığı'nın şiir dalında açtığı yarışmada da ikincilik kazandı. Taşra ve Haykırış adlı kültür-edebiyat dergilerini çıkardı. Erzurum Atatürk Lisesi'ni bitirerek 1974'te İstanbul'a geldi, Ticarî Bilimler Fakültesi'ne girdi. Boyacılık, tabelacılık, işportacılık gibi işlerde çalıştı. 1976'da inşaat işçiliği yaparken kaza geçirdi, fakülteden ayrıldı. Sanat ve Toplum (1979), Somut (1979-80), Sanat Emeği (1980), Edebiyat Cephesi (1980), Türk Dili (1981) dergilerinde şiirler yayımladı. *Acı Türkücü* kitabıyla 1981'de Akademi Kitabevi Şiir Birincilik Ödülü'nü kazandı. Aynı yıl Yazko Yazarlar ve Çevirmenler Yayın Üretim Kooperatifi'nde çalışmaya başladı. 1984'te Kooperatif'ten ayrıldı, önce De Yayınevi'nde, ardından Cumhuriyet gazetesi düzelti servisinde çalıştı.

Hüseyin Haydar'ın ilk şiiri ortaokulda "Ayna" adlı dergide çıktı. Daha sonra, yukarda adı anılanların dışında, şu dergilerde göründü: Milliyet Sanat (1980-84), Yarın (1981), Yazko Edebiyat (1981-83), Varlık (1981-85), Düşün (1984)...

Hüseyin Haydar kente oranla kırsal ortama yapıtlarında ağırlık verdi, Doğu Karadeniz bölgesi insanlarının acı yaşamından kesitler sundu, doğaya ilişkin renkli tasvirleri ve değişik imgeleriyle dikkati çekti, halk dilinden ve şiirinden çağdaş bir tutumla yararlandı, duyarlıkla beslenen duru bir deyişe ulaştı. [A. B.]

YAPITLARI

Şiir: *Acı Türkücü* (1981), *Kara Şarkılar* (1983), *Yıldız Tutulması* (1987), *Sudan Gövde* (1993).

KURŞUNLANMIŞ KÖRPE ŞİİR

Konarım mahpus penceresine
Ben bir küçücük kuşum
Kanadımdan sekti kurşun

Tutuşurum Kızılırmak suyunda
Ben bir ala gül dalıyım
Yaprağımdan sekti kurşun

Geçerim yeşil okyanusları
Bir yelim ben yağmur getiren
Gülüşümden sekti kurşun

Yol boyu çiçek satıp kendine
Sevgiler alan ben sırmalı ceren
Bakışımdan sekti kurşun

Kanadımdan
Yaprağımdan
Gülüşümden
Bakışımdan
Yüreğimden sekti kurşun

GECE KONUĞU

Dokuz deniz geçtim geldim
Açacak mısın kapını

Kuş ötmeden çıkar giderim
Yaramı saracak mısın

Hiçbir söz aldatamaz beni
Kırk bin kitap birden inse

Oynar durur yüreğimde
Çatallı şimşir dalları

Kara duvarlar keser önümü
Üstünde kardeş kanları

Dolanır yeşil balıklar
Arasında tuğlaların

Gün dolanır gecelere
Geçmez baygınlıklarım

Dokuz tastan içtim geldim
Gençlik ağularını

Ardımdan geliyor acı
Açacak mısın kapını

Sana bir giz vereceğim
Güz unuttu sabahını

Hiçbir ses silemez artık
Ölüm mırıltılarını...

Hiçbir söz avutamaz beni!

YÜREĞİM BENİM

Kararan havalarda o
Taşların kayaların altında
Ziftin ve katranın kaynadığı yerde
Dibinde denizlerin, bıçakların ucunda
Bilinmez yolların sonunda o

Yüreğim benim

Fırtınanın kökleri söktüğü yerde
Altında dağın, sessizliğin merkezinde
Dilin dönmediği yerde o
Akreplerin dolaştığı taş odalarda
Isırgan tohumunda, karanlıkta, zifir karanlıkta
Kanın aktığı yerde o

Yüreğim benim

Uçurumun dibinde
Acı sütünde yaban incirlerinin
Palamut yapraklarının damarlarında
Mezarcı küreğinin toprağa girdiği yerde
Ölünün soğuk yüzünde o

Yüreğim benim

Nehirlerin taştığı yerde
Örsle çekiç arasında, etle kemik arasında
Yıldızın doğduğu yerde o
Şiirin parladığı yerde, aydınlıkta, sonsuz aydınlıkta
Demirin yandığı o yerde

Yüreğim benim

Sesle sessizlik arasında!

BU SEVDA BENİ

III
Alıp giderse yel gözlerini
İki çukur kalır yüzümde
Terkedilmiş iki kuyu

Çalıp giderse dalgalar yüreğini
Dolaşırım bir ölü gibi
Sevda evlerinin kapılarında

Yakıp giderse ışık ellerini
Dokunamam ekmeklere, ekinlere
Yağmurlar siler gözyaşlarımı

Kaçırırsa karanlık gövdeni
Dolaşırım evreni ruhunla senin
Bulana değin kendi kendimi

Alıp giderse bu sevda beni!

ZAMBAĞIN DOĞUŞU

Orada denizden çıkıp
Tam iki dalga arasında denizden çıkıp

Bana doğru
Köpükler içinde bana doğru gelerek
Orada denizden çıkıp omuzları köpükler içinde
İki şimşek arasında çırıl çıplak...

Neyimdi benim
O anda ılık bal denizine beni çeken
Kendine çeken o soluk kesen boşluğa
Kendine çeken gecenin ve gündüzün ötesine

Orada denizden çıkıp
Tam iki kaya arasında denizden çıkıp

Beni olduğum yere çivileyen
Beni bir devinimiyle, bir saç teli uçuşmasıyla

Hiçkimse duymak istemez
Duyduğum o sesi
Çığlık değildi çünkü, ağlama inleme
Acıydı öylesine, öylesine kışkırtıcı

Saf acıydı katıksız acı
Kendine tutkun eden beni insan eden
Bedenime giren, bedenine girdiğim

İki soluk arasında
Tam iki soluk arasında ölüme
Beni biraz daha ölüme çeken biraz daha onura

Hiçkimse bakmaya dayanamaz
Yüreği kaldırmaz böyle bir sonu

Işıltılar içinden zambağın doğuşunu!

SIRASIZ TÜRKÜ

Verildi kuleden kutsal işaret
Kanla dolu kadehleri kaldırın
Uzatın boynunun moraran boşluğuna
Yükselsin haksızlık başı dönsün
Resmi giysilerini kuşansın cellat

Alevli oklarınızı fırlatın haydi
Yeni hükümetler kurun daha çılgın
Daha saldırgan uşaklar bulun
Ödüller dağıtın yüzünüzdeki kanı gölgeleyecek
Usul usul uyusun evinde cinnet

Çekinmeden çekin kılıcınızı
Saplayın çeliğini göğsünün bulutuna
Taşıdığı bal aşkına uykulu boynunu vurun
Üst üste üç kere, adalet yerini bulsun
Savrulsun yeleleri, şahlansın puşt kısrağı
İnemezsiniz ya ölümden daha aşağı

Yaşadıkça kışkırttı her şeyi
İnsanı taşı kuşu ırmağı elementi...
İçirin ona ağu tasını kendi elleriyle
Doğrulansın yasalar uysun kitabına ölüm
Yağsın üstünüze cumhuriyet altınları

Irmaklardan söz eden bu adamı susturun
Koruyun sevgili düzeninizi ondan
Sırasız türkü söyleyen bu çocuğu öldürün
İndirin şalteri bitsin işi

Bedeni yağmurdan bir adam tutuşur şimdi
Boşalır da kara sağanağı ruhun
Bir uçurum taşı gibi düşer yürek
Yuvarlanıp bir çukurun dibine...

Ey körpe yürek yaprağı parçalan
Hak ettin bunu çünkü
Bunca sevecek ne vardı, söyle
Cinayet anıtlarının yükseldiği bu yurdu!

HİDAYET KARAKUŞ

6 Eylül 1946'da Yalvaç'ın Kurusarı köyünde doğdu. 1957'de ilkokulu bitirdi, Isparta-Gönen İlköğretmen Okulu'na girdi. 1961'de öğrenci iken, okulun gazetesi Gonca'da ilk şiirlerini yayımladı. Bunları, 1965'te Çağrı ve Şölen dergilerinde çıkmaya başlayan şiirleri izledi. 1966'da Konya Selçuk Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğrenimini tamamladı, öğretmen olarak Adana'ya gitti. Cumhuriyet gazetesinde 1970'te "Ayak Sesleri" hikâyesi, 1971'de "Bir Köy Vardı" röportajı basıldı. 1973'te Manisa'ya, 1978'de İzmir Eğitim Enstitüsü'ne atandı. 1979'da ilk şiir kitabı *Günaydın Gül Yaprağı*'nı çıkardı. 1981'de *Yağmurlar Nereye Yağar* adlı yapıtıyla May-Mehmet Ali Yalçın Roman Ödülü'nde (Burhan Günel'le paylaşarak) üçüncülüğü, 1982'de *Hangi Leylâsın Sen*'le Nevzat Üstün Şiir Armağanı Başarı Ödülü'nü, 1991'de *Uykusu Derin Şehir*'le Ferit Oğuz Bayır Düşün ve Sanat Ödülü'nü, 1993'te *Sesini Bana Bırak*'la Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülü'nü, 1997'de *Şeyh-i Sanan'ın Aşkı*'yla Almanya'nın Sesi Radyosu'nun radyo oyunu yarışmasında birinciliği kazandı.

Hidayet Karakuş'un şiirleri –yukarda adı geçenlerin dışında– şu dergilerde yayımlandı: Meltem (1967-68), Forum (1968-69), Ilgaz (1970), Dönemeç (1976-82), Sesimiz (1978-80), Edebiyat Cephesi (1979-80), Hakimiyet Sanat (1979), Somut (1980), Sanat Olayı (1981), Ortaklaşa (1982), Yazko Edebiyat (1982-84), Gösteri (1982), Varlık (1982 →).

Hidayet Karakuş ülkemizin geçirdiği çalkantılı dönemin acılarını, özlemlerini temiz bir dil, yarı örtülü ve imgeli bir deyiş ile insan (özellikle çocuk) sevgisine dayanan, yaşama bağlı, özgürlük yanlısı, umutlu, dirençli bir bakışla yansıttı. Ayrıca, İzmir'in Kemeraltı semtini/çarşısını temel alarak satıcılarla alıcıların, işsizlerin, çırakların, genç kızların, kadınların yaşantı ve beklentilerini dile getirdi. [A. B.]

1990 sonrasında, bütün bu özelliklerini, ülkenin içine girdiği yeni dönemleri de yansıtacak biçimde geliştirerek sürdürdü.

YAPITLARI

Şiir: *Günaydın Gül Yaprağı* (1979), *Kemeraltı Şiirleri* (1982), *Hangi Leylâsın Sen* (1986), *Sesini Bana Bırak* (1994), *Ateş Mektupları* (1995), *Sıcak Sancı* (2001). Roman: *Sıska Balıkçı* (1980), *Yağmurlar Nereye Yağar?* (1981), *Uykusu Derin Şehir* (1991).

TANILAMA

şiir eski bir gece bekçisidir
yaşanmamış sevgilere ay doğurur
dibinde ayaklarının hemen
aldanmış bir genç ölüsü bulur

tutar bir yerlerinden yarım yamalak
karanlıkları siler gözlerinden
ölü bir pişmanlık gülümsemiş olur
gelecek günler çıkar ceplerinden

şiir eski bir gece bekçisidir
külhani bıyıklarına ince güller bindirir
korkunun atlarını çeker karanlıklara
sevginin kuşlarını göklerden indirir

SARI YAZMA TÜRKÜSÜ

sarı yazma gibidir yüzleri
beklenen
ölümden böyle
güzellik umulmaz
çelik kafeslerin ardında
zamanı eğirirler

avlulara serilen
aydınlığı toplarlar
usanarak
onsekizinde nerdeydiler
onu anarlar

yüreklerinin üstüne çömelip
avuçlarını ölümlere kapatırlar
aşınmış merdivenlerden
dünü taşırlar

baharla sarmaş dolaş
geçer çocuklar
hüzün ayaklanır saydamlığında
yüzlerinin
eski bir gülümsemeyle
bastırırlar

bu evlerde bir bekleyen
vardır
pencerelerdeki saksılar
konuşurken duyulur
kimse kendini saklayamaz
kendinden

az az bir zamanı üretirler
bir saat çalıp ölümlerden
bir saniye yaşamak için
az yemekler kaldırılır
tel dolaplara
az sevgi az çocukluk
saklanır yarına
uykulara çekilirler

öğle sonları kızlar çıkar
okullardan
ellerinde çantaları ve güller
dirimin görkemini haykırırlar
anılar boşanır
yürür sarı yazma türküsü
avlulara

eğrilen zaman biter sonunda
kurulan düş uyanmaz
toplanır
anılar ocağı
kendini salar saksılardaki
çiçekler
akşam suya düşer
yaşam rengini atar birden
söner kımıltı
gece uslanmaz bir mağaradır
ne bulursa yutar

uyanırlar ki
daha ölmemişler
güneş ayakta yaşam sürüyor
onsekizine inerler
yetmişinden
sokaklar dallanır
balkonlar çiçek açar

sarı yazma gibidir yüzleri
beklerler ölümü
yürekleriyle bakıp
gözleriyle sevinirler
gelmedi diye
eskileri eğirirler yeniden

yaşlı kepenkler açılır
pencerelerde
ışık kilimlere
minderlere buyur edilir
ocaklar yakılır
yeni bir renge boyanır
dünya
sarı yazma türküsü
dağlara çıkar

uzun uzun sevinirler

ÇOCUK RESİMLERİ

dalları donar
çiçekleri dökülür gözlerinin
bahar gelmeden
kimsesiz

yağmur işler havalar
izbeler karanlık arkadaşlıklara
çağırır

giderler
bir damla kalırlar sabaha
yaşamdan ekmekten
ve utançtan

poyraz göğüslerini parçalar
acı işler ölüm işler
körpe yüreklerine

sevgi işlemez

kışlar taş çağı
yürekleri demir döver
sabah ayazlarında

tipilerde uçuşurlar

çalı gibi karışık parmakları
kömür çekerler
ince damarlarında üşümeler uzar

ekmek çalarlar
kaçarlar elsiz ayaksız
korku bir derebeyi kesilir
onlar gülerler
ömürsüz

gözleri kömür kuyusu
ve yanakları çamur
çeneleri hiç
öpülmemiş

ÖKSENDEYİZ İŞTE UMUT

öksendeyiz işte umut
zincirin geleceğe bağlıyor
acılarımızı
arınsın diye mi
sevinçler

incelip kayarak
karanlık odaların
çelik hüznünden
ve çocukların
okula başlar gibi
gülmeye başlar gibi
ölüme başlamalarını
izleyelim diye mi

ağıtlarla yakılır
türkülerle dirilirsin
yeniden
ve biriktirilmiş günlerden
doğarsın
sevdamıza serin bir
sabah gibi doğarsın
ağarır ufkumuz
unutmayalım ölenleri
gelecek günler var
onlara yakışır

onlara yakışır diye mi

ÇOCUK

– ustalar mum boylu
patronlar buz dağı
ben yunus çocuk
aklın ve insafın
uzağına düşmüşüm –

uykuları kalıplara gerili
düşleri sinemalara
kalfalar bir ince sızı
acılar doldurulmuş
eski kutulara

kaçar bir çırak
koşar bir bulut
yeni türkülere doğru
gözyaşından
serçeler uçar

bir içim sudur kızlar
tecimenlerin avlusunda
bir öğle paydosunda
gizlice içilen
sevgileri yaralı
kahkahaları satılık

– ben bin bir kahrın tezgâhtarı
severim ölesiye
sevgilerim sevgisize
mülk olur gider –

burada rüzgâr
acılara bölünen çırakların
burada rüzgâr
bir içimde yok olan kızların
hesabını tutmaktadır

ÖLÇÜLERİNDEN TAŞAN

topukları var ince yumuşak
nasırlı dokunuşlarla sıkılan
yeleleri üzengisinden ürkmüş
bir kadın
içindeki gemleri kırarak
yeni dağlara doğru koşacak

dudaklarında özlemin gizli tasması
uykularında ölçülerinden taşan
yenik ve kuşkulu kimi zaman
bir kitabın kaçıncı sayfası
dönüp dönüp acıyla okunan

ÇEYİZ

sevgilerin çeyizinde
düşlerinde sevdanın
utangaç kızlar gezinir
gözlerine
sıkıntılar o serpilmiş

yürekleri kapalı çarşı
mendilleri
ve başörtüleri buluttan
dokunsan
ağlayacaklar

ne mobilya ne sıcak
bir kız
sevdası intiharlara kayıtlı
gelin olacak

KALEM VE ÖLÜM

gün geceye karıştı birden
uzak uğultuların ucunda kuşlar uçuyor
kanatlarında kül bulutları
gagalarında şiirsiz gelen ölüm

orda
yıldızların dağlara kavuştuğu şehirde
gelin oyası işleyen kadın
bir can düşürüyor dantele
şarkıları sislerde boğulan
çocukların annesi

orda kalemle ölümü tartar
yüreklerde boğulan türkü
oysa yargıç değil miydi
ilk vuruşmalarda ölüm
silahını hep sona saklayan

dağların alnında alevden bir gülle
günün ucunu yakar ufuklardan
hırsızın eline düşer dünya
aydınlığın dili tutulur
seslerin kesildiği yerde
bacaların utandığı akşam

orda
patikalar is içinde
sözcükler camdan
kirpiklerinden şiirler tutuşturan
çocukların görüntüleri siler birbirini
alevler kızıl ışıklarıyla kavurur
yaşamın yüzünü son kez

orda
gün geceye karıştı birden
kaymaya başlıyor yüzüm
onların lavlara düştüğü şehirde
behçet'in gülüşüyle boğuşur karanlık

yaşamadıklarının listesini yapar metin
yaşadıklarında sevinç hanesi boş

bir de uğur
içbükey merdivenlerinde
sakalına dünyalar saklayan çocuk
aldı götürdü gençliğinin adresini

aaah
bir de asım
erzincan'da büyümüş gümüş kanat
bulutlarla yarışmış
bahar yağmurlarıyla kardeş
sularında yediveren açan toprak

orda
gün tarihe düştü takvimlerde
yakın uğultularında bir sakanın
göğsünde pıhtılaşıyor öyküsü
boynunda avlanışın fermanı
küçük harfleriyle savunuyor
gagasında tuttuğu son kitabı
gözlerine doğru uzanan yalımdan
son nefesini sakınmak için

ONAT KUTLAR

1936'da Alanya'da doğdu. Ortaöğrenimini Gaziantep Lisesi'nde bitirdi (1954). İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktıktan sonra, Paris Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde okudu (1961-62). Buradaki öğrenimi de bitiremeden yurda döndü. Bir süre Doğan Kardeş dergisinde çalıştı. Kurucuları arasında bulunduğu Türk Sinematek Derneği'nin yöneticiliğini yaptı (1965-76). Sonradan İstanbul Film Festivali adını alan Uluslararası İstanbul Sinema Günleri'nin düzenleyicileri arasında, İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı yönetim kurulunda yer aldı. Taksim'de bir pastanede patlayan bomba ağır yaralanmasına neden oldu. Aldığı yaralar sonucu 11 Ocak 1995'te İstanbul'da öldü.

Hisar, Küçük Dergi, İlke gibi dergilerde (1952-54) yayınladığı ilk şiirlerin ardından önce öykü alanında ürün verdi. *İshak* adlı kitabıyla 1960'ta Türk Dil Kurumu Öykü Ödülü'nü kazandı. Sonra sinema alanına yönelip senaryolar, eleştiriler yazdı, değerlendirmeler yaptı. Önce a dergisi'nin (1956-60), sonra Yeni a Dergisi'nin (1972-74) kurucuları ve yazarları arasında bulundu. 1980'den sonra yeniden şiir yayınlamaya, denemeler yazmaya başladı. 12 Eylül ortamında gerek bu denemeler, gerekse gazetelerde yazdığı yazılar, dönemin olumsuz koşullarına direniş sağlayıcı bir etki yarattı.

Yaşamsal ayrıntılar üzerine kurulu şiirlerinde, tepki ve duyguları şiirsel bir atmosfer içinde öyküleyici bir üslûpla yansıtmıştır.

YAPITLARI

Şiir: *Pera'lı Bir Aşk İçin Divan* (1981), *Unutulmuş Kent* (1986). Öykü: *İshak* (1959). Deneme: *Yeter ki Kararmasın* (1984), *Bahar İsyancıdır* (1986). Yazılar: *Sinema Bir Şenliktir* (1985), *Gündemdeki Konu* (1995), *Gündemdeki Sanatçı* (1995).

RUBAİ

"Ölesiye yaşadı" dedi Can, gidince Yılmaz
"Nâzım da öyleydi, başka türlüsü bize yakışmaz!"
Öylesine ölesiye sevdim ki seni, ben gidince,
"Aşktan öldü bu çocuk ta!" diyecektir, hiç şaşmaz

YEDİ KÜÇÜK FOTOĞRAF

Çok tenha bir kumsala çekilmiş
Bir dilim taze kavun sandalı
Masanın ayağından sular geçiyor

Çıplak memeni okşayan rüzgâr
Bir turunç kokusuyla sarıyor
Buğulu kadehe bakan yüzümü

İkindi güneşi bir pencerenin
İşlemeli demirine vuruyor
İçerdeki kuşlar dağılsın diye

"Aptal" diyor "durma orda yanarsın"
Gölgeye çağırıyor tales eşeğini
Zeytinin dibinde bir ufacık kız

Bir bakır mangaldan iki istavrit
Gizlice göz kırpıyor kedilere
Defneler yaprak kabartıyor

Balıkçılar ağ atıyor durgun denizin
Dibini ışıtan mor yıldızlara
Ve akşam da onlara ağ atıyor

Alıp götürecek ay görününce
Herkes sevdiğini yer yatağına
Yeryüzü sevişince değişiyor

TURGUT'A

Eylül mezarlıklarından şimdi her gece
ellerinde fenerlerle geçen arkadaşlarım
Oturup düşündüm unutkan bir ülke eylül
Herkes unutuyor ancak bir deniz sofrasında
durulunca hazları tenin ve bütün kitaplar
hatırlıyoruz. Ne kadar yoksuluz çocukluğumuzda.
Anamızın eteğine doldurulmuş çakıltaşları
Güz gelince yeniden ölen çekirge, savruk otlar
gizli bir tarihin yarıklarını
doldurmak için ırmağın sürüklediği çerçöp
kambur yollarında ceza okullarının
aşınmayı önleyen bir avuç kabara ve anamız
şimdi düşünüyorum kimbilir kaç kez
yamalı çoraplarla birlikte yeniledi bizi

Islanınca esmer defterleri yüzümüzün
bu çamurla kanla alınteriyle gizli bir yazgı
çakıyor bir an. Karanlık feneri ülkemizin.
Nasıl bir yalnızlık, unutulmuş bir ışık diliyle
çırpınırken biz üstümüze geliyor büyük gemisi geleceğin
Bir tenis topu, koşan bir çocuk, bir gözyaşı bile değiliz.
Yalnızca bir ağaç ailesi ve bir köşede
yıllardır bizi gözleyen hep aynı balta: Dalgınlık.
Düşünüyorum nasıl budandık bahara ulaşmak için.

Şimdi sessiz duruyoruz kıyısında bir düşüncenin
unutmamak için çünkü unutuşun kolay ülkesindeyiz
ölü balıklar geçiyor kırışık bir deniz sofrasından
ve ellerinde fenerlerle benim arkadaşlarım
durmadan düşünüyorum ne kadar çok öldük yaşamak için.

BİR SORU

Akşamüstü oturdum yol kıyısına
Düşündüm
Ne kalacak bizden geriye
Balkan yaylasından ve bozkırlardan
Kafdağlarına giden şu bulut
Sonsuz mevsimlerle esmerleşen
Şu toprak ve derin çınar ağacı
Biz yokken de vardı

Çocukların şu gülen sarı feneri
Ayışığı
Ve ıssız balkonlarda
Kırmızı biberlerle üzgün yaşlıları
Aynı mandalda kurutan güneş
Çayırda gölgeler bırakacak
Dalgın yeryüzünden çekilirken

Kalabalık çarşılara tortusu
Çökecek
Tüccarın kanpazarından
Mezarlığa taşıdığı paranın
Değirmeni döndüren ter ırmağı
Kuruyunca ardında tuz kalacak
Ve bir anı öfkeli işçilerden

Sinirli kediler bir tekir şerit
Olacak
Ve bir çöl esintisi
Dörtnala kaybolan arap atları
Bir çavdar haritası çizecek
Bozkırı terkeden tarla faresi
Kuş tüyleri gökyüzünün camını
Buzlu yazılarla donatacak

Her şey değişiyor ama ne yapsak
Duracak
Tarihin uzun duvarı
Taşlara kırmızı izler bırakan
Ve aynı kıyıdan yürüyen köle

Silecek kıralların adını
Gene de karanlık dağ başlarında
Yarın bir kin gibi hatırlanacak
Kanlı soy ağacının dalları

Kiraz ve kamıştan kavalımızın
Sesleri
Dağlıyor havada
Bir kuyu ağzından geçiyor gibi
Rüzgârı mor fistanlı zamanın
Bu güzel şarkı da unutulacak
Kıyımlar acılar kanlar içinde
Savrulurken yaşadığımız günler
Bu soruyu mutlaka soracaksın

Ne kaldı ne kaldı bizden geriye?

KİTÂBE

rüzgârın yüzünü vadilerden tanıyorlar sevgilim
arının adını bir menekşeden
çılgın ırmağın yüzünü bir deniz çiziyor
toprağı, yediveren bir gül ağacı
tarihler bir köprü olarak yazıyor bir ustayı
kahramanı, gülümseyen bir yoksul
çocuk olarak

beni bir gün sevgilim senin yüzünle
anacak doğu'nun yeni ozanları
çünkü bir ağustos gecesi sessiz bir gölün
ayışığıyla yıkanmış kıyılarında
akıllı şarkılar söyleyen bir deli
hiç bitmeyen yaz gününe gömecek beni
senin adınla

YAŞAR MİRAÇ

9 Eylül 1953'te Trabzon'da doğdu. Ortaöğrenimini Trabzon Lisesi'nde bitirdi. Okumak ve çalışmak amacıyla Almanya'ya gitti (1973-74). Dönüşünde Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi (1980). İstanbul'da Yeni Türkü yayınlarını kurup kitaplar yayınladı. 12 Eylül'den sonra tekrar Almanya'ya gitti. Orada, Gelsenkirchen kentinde Yeni Türkü yayınlarını yeni kitaplar basarak sürdürdü.

Trabzonlu Delikanlı kitabıyla 1980'de Türk Dil Kurumu Şiir Ödülü'nü, *Barış Günlerinin Gümüş Denizi* kitabı içinde yer alan *Dilsiz Sevdalılar*'la 1982'de Abdi İpekçi Dostluk ve Barış Ödülü'nü kazandı.

Militan dergisinde topluca yayınlanarak dikkati çeken ilk şiirlerinde "Karadeniz bölgesi folklorundan edindiği kazanımları çok iyi kullanan bir şair kimliğinde" (Ş. Kurdakul) göründü. Sonradan yazdıkları, şiirine "giderek yeni boyutlar kazandırmış", "işçi konulu şiire içten, halksal bir tad" getirmiş, "bu tür şiiri yeni söyleyiş özellikleriyle zenginleştirmiş" (A. Behramoğlu) olarak değerlendirildi.

YAPITLARI

Şiir: *Trabzonlu Delikanlı* (1979), *Şili ile Söyleşi* (1979), *Gül Ekmek* (1980), *Taliplerin Ağıdı* (1980), *Çan Deresi Türküleri* (1981), *İçli Şarkılar* (1981), *Trabzon'dan Çıktım Yola* (1981), *İstanbul Bir Kırmızı Gül* (1985, Almanya), *Yurdumun İşçileri* (1985, Almanya), *Barış Günlerinin Gümüş Denizi* (1986), *Güleriz Ağlanacak* (1988), *Karadeniz Hırçın Kız* (1988), *Lazcaz* (1999), *Deli Dumrul-Sarı Yıldız* (1999).

EPENGLE İŞÇİLERİ

biz epengle işçileri
kalın kumaşlar dokuruz
döner durur merdaneler
döner durur silindirler
acının nasırladığı
kalın kumaşlar dokuruz

biz epengle işçileri
gün geçtikçe zehr oluruz
bir gün tüm makineleri
dön duran silindirleri
yeter der de durdururuz
kendi gürül sesimizden
yiğit türküler okuruz

keseriz sarı sesleri
biz böyle yaman durdukça
yüz kırk yedi can işçiyiz
sımsıkıyız kenetliyiz
binbir tuzak yol boyunca
acının nasırladığı
tan yürüyüşçüleriyiz

biz epengle işçileri
kalın kumaşlar dokuruz
keseriz sarı sesleri
keseriz cırlak sesleri
kendi gürül sesimizden
yiğit türküler okuruz

DEDEMAN TÜRKÜSÜ

(grevin 100. günü için)

ankara'da bir otel
dedeman dedeman
alnında grev yazar
kocaman kocaman

ant içti birinci gün
işçiler işçiler
her geçen gün daha da
güçlüler güçlüler

sosyetenin konağı
dedeman dedeman
giymiş grev gömleği
ne yaman ne yaman

ikiyüzelli işçi
grevde grevde
alnının teri için
görevde görevde

çıkar göğe dokuz kat
dedeman dedeman
gecekonduya inat
oy aman oy aman

durur bomboş yataklar
kuştüyü kuştüyü
yatar kalkar kaltaklar
kuşkuyu kuşkuyu

bir gün halkın olacak
dedeman dedeman
güllerle donanacak
o zaman o zaman

ÇÖMLEKÇİ'Lİ ÇIRAKLARA TÜRKÜ

çömlekçi denilen yerde
hey benim öksüz yüreğim
çıraklar işe gidiyor
oy benim öksüz yüreğim
bozuk motorlar altında
körpe gençlikler gidiyor

motoryağı benzin mazot
karalanmış urbaları
yerlerde yata uğraşa
limelenmiş urbaları
nasıra banmış nasıra
ondört onbeşli elleri
hey benim öksüz yüreğim
ter yaş olur gözlerine
oy benim öksüz yüreğim
kara düzen tezgâhının
kısılmış mengenesine
her gün yeniden yeniden
ağda balık kafeste kuş
çırpınır da yürekleri
çarpar acının teline

çömlekçi denilen yerde
hey benim öksüz yüreğim
anadan doğdu doğalı
zor yaşayanlar gidiyor
oy benim öksüz yüreğim
sömürü testeresinde
kerte kerte can gidiyor

MADENCİ

kazdım
kazdım
kazdım
kazdım
kara topraktan su çıktı

kazdım
kazdım
kazdım
kazdım
demir bakır kömür çıktı
onbeş
yıllık
yirmbeş
yıllık
kırkbeş yıllık ömür çıktı
ay dost
hey dost
ay dost
hey dost

indim
indim
indim
indim
indim kazdığım kuyuya
indim
indim
indim
indim
yedi kat üstüme çöktü

demir
bakır
kömür
çöktü
onbeş yıllık yirmibeş yıllık
kırkbeş
yıllık
ömür
çöktü
ay dost
hey dost
ay dost
hey dost

BAYRAKLAR

bayraklar geçiyor bayraklar
elli yıl önceden elli yıl sonraya
yırtıyorlar göğün zarını
şarkımız yayılıyor dünyaya

şarkımız özgürlük ve barış
acıdan sömürüden kurtuluş
tohumları ekiyor şarkımız
toplum denen can tarlaya

ışıklar parlaya parlaya
sürelim kardeşler geçelim
sömürü dikenlerini
ta köklerinden biçelim

bayraklar geçiyor bayraklar
1 mayıs alanlarından
türkiye işçi sınıfı
müjdeler veriyor yarından

MURATHAN MUNGAN

21 Nisan 1955'te İstanbul'da doğdu. Ortaöğrenimini Mardin'de, yükseköğrenimini Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tiyatro Bölümü'nde bitirdi. Devlet Tiyatrolarında ve İstanbul Şehir Tiyatrolarında dramaturg olarak çalıştı.

Mahmud ile Yezida oyunuyla 1979'da Türkiye İş Bankası'nın yarışmasında ikincilik, *Osmanlıya Dair Hikâyat* dosyasıyla 1980'de (T. Fişekçi ve O. Telli'yle paylaşarak) Akademi Kitabevi Şiir Başarı Ödülü, "Sahtiyan" şiiriyle 1981'de Gösteri Dergisi Şiir Yarışmasında birincilik, "Hedda Gabler Adlı Bir Kadın" öyküsüyle 1987'de (N.Gürsel'le paylaşarak) Haldun Taner Öykü Ödülü kazandı. *Taziye* oyunuyla 1984'te (M. Baydur'la birlikte) Sanat Kurumu'nca Yılın En İyi Oyun Yazarı seçildi.

Tarihsel gerçeklikten yola çıkan, değişik imge yapısı ve söyleyiş özellikleriyle dikkati çeken ilk şiirlerinden sonra, bir yandan güneydoğu atmosferiyle bireysel gerçeklerini buluşturan bir içerik çeşitliliğine, bir yandan da ayrıntıları dile getirirken kendine özgü bir ses tonuna ulaştı. 1980 sonrasının getirdiği koşullarda önemsenen ozanlardan biri haline geldi.

YAPITLARI

Şiir: *Osmanlıya Dair Hikâyat* (1981), *Kum Saati* (1984), *Sahtiyan* (1985), *Yaz Sinemaları* (1989), *Eski 45'likler* (1989), *Mırıldandıklarım* (1990), *Yaz Geçer* (1992), *Oda, Poster ve Şeylerin Kaderi* (1993), *Omayra* (1993), *Metal* (1994), *Oyunlar İntiharlar Şarkılar* (1997), *Mürekkep Balığı* (1997), *Başkalarının Gecesi* (1997), *Doğduğum Yüzyıla Veda* (Seçme şiirler, 1999). Öykü: *Son İstanbul* (1985), *Cenk Hikâyeleri* (1986), *Kırk Oda* (1987), *Lâl Masallar* (1989), *Kaf Dağı'nın Önü* (1994), *Üç Aynalı Kırk Oda* (1999), *Erkekler İçin Divan* (2001). Oyun: *Mahmud ile Yezida* (1980), *Taziye* (1982), *Geyikler Lanetler* (1992), *Bir Garip Orhan Veli* (1993). Senaryo: *Dört Kişilik Bahçe, Başkasının Hayatı, Dağınık Yatak* (1997). Metin: *Metinler Kitabı* (1998). Yazılar: *Meskalin 60 Draje* (2000). Yaşamöyküsü: *Paranın Cinleri* (1997). Seçki: *Ressamın Sözleşmesi* (1997).

DİZEYE DÜŞEN ŞİİRE SARILIR

kovulmuşken hayatın bir yerinden
yalnızken, umarsızken
öfkeni dillendirecek bir eylem ararken kendine
diyelim gecelerin o tekin olmayan serüveninde
paranoya kıvamında ilişkiler yaşarken
imtiyazsız karanlıkların suçlu zevklerine
yasağın büyüsüne, hayatın ve gündüzün
öte-yüzüne sığınırken
ve intihar manifestosu gibiyken bütün duyarlıkların
ansızın bir dize gelip takılır diline
bir can simidi gibi en kurtarıcı keyfiyle
bir zaman seninle kalır, yanıbaşında, zaman içerisinde
yer değiştiresin diye kendisiyle
bir gönül erincini, en düpedüz anlamıyla yaratmak eylemini
yaşarsın bir dizenin dizlerinde

sonra uzaklaşır senden, gözden kaybolur
büyümüş, çoğalmış bir şiirin derinliklerinde

ne senledir oysa, hep senledir oysa
gecelerin ötesi dediğin şey
kendin için yaşadığın sinema

BIÇAK

Yere düşürülen bir bıçak sesi
Kristali tuzla buz olmuş gözlerinin
biliyorum ay kanatıyor
ne zaman sussak geceyi
Kendini benim yerime koy
Oğul öksüzü babalar yerine
Susmayalım. Bıçak uyuyor kelimelerin kalbinde

Kanlı bir şerbet gibi akar dururdu
İpeği ikiye bölen kılıçların ağzı
Bir biz inmedik suya
Kaç mevsimin yağmuru buruştu elimizde
Örtülü çarşılarda ölümü tebdil ettik

uzak durduk kabzasına çağıran intikamdan
Bir biz inmedik suya
Kendini benim yerime koy
Oğul öksüzü babalar yerine
Susuyorum. Ölülerim uyuyor kalbimde

AŞKIN KARANLIK METALİ

karanlıkta duruyorum aşk vurmasın yüzüme
dokunmasın bana kimse
kimse ulaşmasın artık
tenimin incinen yerlerine
uyanmasın bir daha etimdeki yaralı hayvan
zamanın siyah deltasında çürümek istiyorum
biliyorum artık kimse yok kimsesizliğime

biliyorum aşka kimse yok
aşkın karanlık metali
soğuyor yüreğimin derinliklerinde
aşklarım, arkadaşlarım, dostlarım
dağılıp gitti herkes
içimi sızlatacak kimse kalmadı içimde

SİZDEN SAKLI

gelmediniz, ben hep sizi bekledim
eksilen yanlarımla
sizden saklı eskidim

her şeyden önce aşk verilmiş bir sözdü benim için
gün, ay, saat, hafta; takvimişi Zaman yani
aldıkça dönemeçleri değişmedi hiçbir şey
yalnızca ufuklar yeniledim

kaç aşktan oluşmuş bir şeydi aşk
her sevgiliyle biraz daha
biraz daha sizden saklı eskidim

SU TAŞI

geçer eski denizlerin üstünden
yalnızca bir su akar karanlıkla ilgili
derler boşa yazma
yaza çıkmaz
neyi, ne zaman anlar insan?
hangi yaşın akşam sedirleri
eteklerinde yıllardır birbirine uçarken kuşlar
yeniden işlenir içimizdeki su taşı
ağır çeker, vurur yüze
üzerinde iri güllerin aksi duran
günbatımı perdeleri
edirnenin köprüleri edirnenin köprüleri

SEYYİT NEZİR

1950'de Çorlu'da doğdu. Ortaöğrenimini Kepirtepe İlköğretmen Okulu'nda, yükseköğrenimini Trabzon Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nde bitirdi. Çeşitli ortaokul ve liselerde, İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsü'nde öğretmenlik yaptı. 12 Eylül 1980'den sonra mesleğini bırakıp yayın dünyasına girdi. Önce De Yayınevi'ni satın aldı, sonra Broy Yayınları'nı kurup (1985) yönetmeye başladı. Düşün dergisini, Broy Şiir Dergisi'ni çıkardı. Kitap yayınlamayı ve kitabevi işletmeyi sürdürüyor.

Şiirleri "ses gücü, buluşları, tekniği, temaları işlemedeki becerileriyle" (Ş. Kurdakul) dikkati çekti.

YAPITLARI

Şiir: *Şili Duyarlığı* (1976), *Israrla* (1977), *Bütün Yarınlarda* (1978), *Dağları Öylecene* (1986), *İzleri Var* (1983), *İnsanın Beyaz Kokusunda* (1988), *Bana Bir Senaryo Yaz Dediydin: Mesela Papalina* (1991).

KAN

Zorlu bir gecenin sabahı
Açlığı kavrayıp
Toprağa şırıldadığın an
Daha okunaklısın
En açık şiirden.
Ve çağımızda gülün kemiğidir ama
Dokunaklısın
Öfkeni kavî tutan demirden.

Kan!
Sana anıt, şiir, şan
Sana herşeydir
Her yürüyüşte
Yaşanacak günler için
El koyduğun alan.

MUTLU ACI

En uygun işareti koymaya geldi sıra
Tabularla kutsanmış adımızdan
Yeryüzüne indirdiğimiz
Yalın ve okunaklı anlamlara.
Gün
Sözlüsünü bekliyor sabırsızlıkla
Ve umut kesmiyor asla
Sabrın bütün ustalığı var onda
Dönüp durur yorulmadan o sonsuz
Buluşma yeri ve gongun altında
Şafağın dev taçyaprağından
Sevgilisinin alnına uğurlu tufanın boyasını yaymaya.

Söze ve yazıya son bir çabayla mürekkebin
Acıyı noktalayan damlası düştü
Başla
İlk mısra
Yaşanası bir sevdayla okunmalıdır
Sesimizdeki gür ve çıplak
Cesur ve güzel tonda.

Kalbin
Hayatını kaplayan o iri damla
İlk sayfadan daha
Mührünü koysun
Uzun bir zamandan beri tek ondadır sıra
Sıra onda.
Bir çırpıda seçilsin, anında ve yanlışsız
En uygun işareti koymaya geldi sıra.

Şiir ey, insanın biricik can yoldaşı
Çiçeğin ve madenin sütünü
Güvez ışıltılar
Islak filizler
Canlı morartılarla akıt yüzlere
Tohumu
Toprağı
Ateşi
Irmağı
Ve sesi ve dağı
Ve göğü, yıldızları
Ve senin olmaya can atan bütün hayatı
İnsanı
Yüklen sırtına
Olanca zayıflığı ve erdemiyle onu
Taşı
Sonsuz bir güvenle taptığı yarına.

Ey insanın yürekli ve benzersiz buluşu
Ey mutlu acı
Tek istediğim odur şimdi
Her harfin uğruna defalarca fırlıyor gözlerim yuvalarından
Her sözcükte üç vardiya kan gelir içerimden
Şimdi tek istediğim
Tecritlerde türkü tutarlar şimdi
Yüreğinin testisine bir yudum su olman
Her kardeşimin.

Bunu yap
En uygun işareti koy gönüllerine
Hayatın tacı
Senindir
Şiir
Ey mutlu acı.

O

Bir tek üstündekilerle geldi aramıza
    ağarmış bir ceket vardı sırtında toprak rengi
    geldiğinde bolcaydı, gitgide bollaşıyor da
    mintanı iyice epridi
Zayıf bir yüzle geldi, uçuk benizle
    en önde çizgileri görünürdü yüzünün
    geldiğinde derindiler, büsbütün derindeler
    yüzü göz çukurlarına gömülmededir şimdi
Yüreğinde çocuklarının izleriyle geldi
    önlükleri sökük, pabuçları eski, umutları el üstünde
    içli çocuklardı, anneleri de öyle
    daha da karartıyor gülüşlerini ayrılık derdi
Kalın bir sesle geldi, dost ve yıkayan
    yüreğimizin ağzındaki külü üflemeye
    gelen odur, merhabanın tozunu silmeye
    adı kütükte kaldı, ama aramızda kendi
Yer yatağı kalkmasın, kalsın orda
    bir insanın altına, olan hüneriyle
    serileceği asıl gün işte geldi
    önceki konukları hep eldi

DUVAĞI DARAĞACI

Yaşadıkça gencelen kent! Alnında süzülerek Dicle.
Oy sevda, mübârek ola cengin, kolay gele
Surları kocattın! Ve hep gül dalısın o kocamış
Kan giyip kan soyunarak gönlünü kaptırdığın
    duvağı darağacı, o sonsuz güzele.

DEMİRCİ USTA

Kuran sayfalarınca mübârek bir hışırtıyla
hışırdar ellerinde ova,
Güneşin canı, terin rahmetiyle uzanır boynu
kederletme, usul yasla orağına.

Ve nâmert ki, ezrâili ekmeğinin, onla yetinmeyerek
göz komuş her ocaktan
Kalpsiz kalb için, her gün iki
yeniyetme çocuğa.

Ama dağ, koynunda iyi saklar çeliğin cevherini
Ve cevher, özlediği harareti tuttuğunda
gelecektir tava.

Ey köle, acıyı sıyır, yüreği köz et, sabrı taşır
Bileklerini sıva!

Her tan ağarışında yedi iklime
Halk elinde kül olacak kara ölüme
közdür Demirci Usta.

ADNAN ÖZER

1957'de Tekirdağ'ın Gazioğlu köyünde doğdu. İlköğrenimini Silivri'nin Küçüksinekli köyünde, ortaöğrenimini Batman Lisesi'nde, yükseköğrenimini İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde bitirdi. 1976'dan bu yana İstanbul'da yaşıyor. Kitap ve dergi yayıncılığı, yayınevlerinde yöneticilik yapıyor. İspanyolca yazan ozanlardan şiirler çeviriyor.

İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi şiir yarışmasında birinci oldu. *Zaman Haritası* kitabıyla 1992'de Cemal Süreya Şiir Ödülü'nü kazandı.

Halk söylencelerinden, masallardan, yetiştiği bölgenin türkülerinden yola çıkarak yazdığı ilk şiirleri ilgi odağı haline gelmiş, yeni bir yönelişin göstergesi, şiir için yeni bir olanak sayılmıştı. Sonradan bu eğilimi geliştirmek yerine, yaşamı ve dünyayı gizemci bir bakışla yansıtan şiirler yazmaya yöneldi.

YAPITLARI

Şiir: *Ateşli Kaval* (1981), *Çıngırağın Ölümü* (1983), *Rüzgâr Durdurma Takvimi* (1985), *Zaman Haritası* (1991), *Seçme Şiirler* (1994), *Veda Şiirleri* (1999).
Anlatı: *Hayâl Tabirleri* (1998).
Çocuk kitabı: *Küçük İstasyon.*

GÖNLÜ KIRIK İNCİR KUŞU

– incir kuşu
şakırdı şarkısını –

menekşe balıkları geçerken
mor pullu kolyeleriyle

– incir kuşu
yakardı ağıdını –

gel-gitli sular dönerken
çakıltaşlarının veda sözleriyle

– incir kuşu
arardı aşığını –

ben seni severken
küçük deniz fenerinin yüreğiyle

– incir kuşu
sarardı kırık gönlünü –

ben geçip giderken
onun kimsesiz, ürkek ömrüyle

TOMURCUK DUASI

gamzeler kapısını yüzüme vurma

dönüp geleceğim nasılsa
kayalar sökerek gerisin geri

kırlangıç yuvasını şerbetle sıva

uçup konacağım nasılsa
kanatlar kırarak gerisin geri

tomurcuk duasını yüz kere sına

solup açacağım nasılsa
yapraklar takarak gerisin geri

DARB-I MESEL

Hıra'dayım, kanatlarım kısa;
bakıyorum Muhammed'in göğsünü
çaprazlayan kollara.

Okur içlenirim, budur mealim.
Yüzümü ellerinde avuturken
yoksulların rabbı,
çulluk avlamaya çıkarsınız İstanbul insanları;
çağdaş ve gözükarasınız, alkış size!

Bağdaş kurun anlatayım:
Şiir değil, darbımeseldir bu!
Duygulu bir portakaldan yaratıldım ben,
bu övünçle kollarım yüzümü.

Ergen oldum, sertleşti kanatlarım
bir yalancıbülbül misali.
Azarlandı gençliğim
düzmece bir uygarlıkla örtülü
toprağın gözü önünde.
Güneşin dizlerine kapanıp ağladım.
Kulaklarımdan fışkırdı acım.

Okur içlenirim, budur mealim.
Şiirler yazarım
bir buçuk yaşında gürgen dalı gibi
doğru parmaklarımla.
Yıkarım beynimin çakıllarını
dedemin ak libaslarla indiği
insanlık pınarında.

Dönerim içimdeki bıçak batar.
Kanıma kör bir arı gibi salarım aşkı.
Dönerim saçlarım hışırdar,
uzun bir huuu! sesi olur bileklerim
yükselir güneşe yivlenerek.

Ölür dirilirim,
İstanbul'u yıka yıka gelir sevda,
köprüleri enlemesine geçerek,
yoruldukça sabah sisini içerek,
onur narına çile bulgurunu katık ederek.

Ölür dirilirim
karanlıkta minik mumlar gibi gülümseyerek;
harlar içimdeki fitil, göğsüm ışık saçar.
Ben, fırtınanın dişlerindeki usul ve kimsesiz yonca,
bükerim yalancı uygarlığın belini;
kahramanı olurum ahalinin.

Döner dolaşır gelir sevda,
konamayan kırlangıç gibi.
Gülüşümle patlatırım sabahın köpüğünü;
güneş sarsılıp uyanır,
elmanın gamzesinde kırmızı çanlarla.
Açıklık kovalar ağları.
Koşarım ardından, çağırırım geriye
binlerce yılı boşa geçirdim diye
mağarasına yollanan 'insan'ı.

HAS ODA'DAN

I

Rayiha bahçelerinden gelirim;
salkımlar güneş alır
ışır yanlarım.
Vakti gelmedi mi ey Sufî
suftan hırkalar giyeyim.
Şehre sürtünmekten çürüdüm;
farıdım kulaçlamaktan
ipini koparmışların urganını.

Rayiha bahçelerinden gelirim;
burada, bu yanık mahallede
'adını aşk koydular içimdeki kederin.'

Öyle kenardayım ki eğrildi kaşlarım.
Yürürüm güller sarkan duvarlar boyunca.
Arsız değilim sinem açık olsa da;
ne eşiğinde gölgem olur,
ne avlusunda tuz kırarım,
geçerim bana sürgülü kapılardan.

Vakit geldi deme ey Sufi,
sal yürüyüp geçeyim, öyle zibil, öyle kesilmiş
hırkamın aşireti kuşlarla.

BOZKIR VEDASI

Bir keder işaretidir bozkırda insan,
imge yüklü bir ağaç, salınır özür vadisinde;
yıkıntı gelir ardından, leş sırtarır tene.
Gün gelip bozkıra çıkınca insan
geniş bir solukla bakar kendine,
bakar varlıkların gözbebeğine:
Yüzünde bidüzüye yağmur,
yollanır Tanrı'nın metruk evine.

Nicedir terk edilmiş, nicedir zamansız,
son bir uğultu bile yok cezadan ve şefkatten.

Bozkıra çıkınca sorar insan, neden,
neden Tanrı bize karşı böyle meraksız...

Bir toz bulutudur bozkırında insan...

AHMET ÖZER

1946'da Trabzon'un Maçka ilçesinde doğdu. Ortaöğrenimini Trabzon Lisesi'nde (1964), yükseköğrenimini Fatih Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nde bitirdi (1967). Açık Öğretim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü de bitirdi. Çeşitli yerlerde Türkçe öğretmeni olarak çalıştı. Ankara'da yaşıyor ve 1986'dan beri Kıyı dergisinin sanat yönetmenliğini, 1996'dan beri Bilkent Üniversitesi İnsanî Bilimler ve Edebiyat Fakültesi'nde öğretim üyeliğini sürdürüyor.

İlk şiiri 1966 yılında yayınlandı. 1972'den bu yana Yansıma, Doğrultu, Türkiye Yazıları, Varlık, Düşün, Edebiyat 81, Yazko Edebiyat, Somut, Milliyet Sanat, Temmuz, Dönemeç, Karşı, Evrensel Kültür dergilerinde şiirleri, değişik türlerde yazıları çıkıyor.

Ayrı Beraberlikler kitabıyla 1981'de Nevzat Üstün Şiir Başarı Ödülü'nü, 1982'de Ö. F. Toprak Şiir Ödülü'nde mansiyon, *Aşklar Yedeğinde Ömrümüzün* dosyasıyla 1993'te Yunus Nadi Yayımlanmamış Şiir Kitabı Ödülü'nü, *Aşkın Taçyaprağı* ile 1998'de Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü'nü, *Sözümüz Vardı* ile 2002 Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülü'nü kazandı. Bunların yanısıra 1989'da TRT İstanbul Radyosu Öykü Ödülü, 1991'de Kökten Kitabevi Öykü Ödülü, 2000'de Trabzon Gazeteciler Cemiyeti Sanat Ödülü de aldı.

Şiirleri içtenlikli, lirik söyleyişin geleneğini sürdürmekle birlikte kendi sesini yakalayabilmiş, yaşamı kendi yaşantılarının süzgecinden geçirerek yansıtabilmiştir. Her kitabı bu yolda ileri bir adımı oluşturarak dikkati çekmektedir.

YAPITLARI

Şiir: *Ayrı Beraberlikler* (1981), *Günle Dokunan* (1984), *Gecenin Kanayan Yerinden* (1987), Söyle *Yüzüm Tanığımsın* (1990), *Aşklar Yedeğinde Ömrümüzün* (1993), *Aşkın Taçyaprağı* (1998), *Sözümüz Vardı* (2001). Öykü: *Çocuklar Varken* (1995). İnceleme: *Onlarla Yaşadım* (1995), *Yıldızlar Geceyle Gelir* (1996). Gezi: *Atlastan Bir Yeryüzü* (1996). Söyleşi: *Sordum Söylediler* (1996). Yazılar: *Sarkaç* (1998), *Denizin Öptüğü Kent* (1999), *Sesimi Rüzgâra Verdim* (1999), *Yüzün Yeryüzüdür* (2000).

YAĞMUR YERİNE

1935 yazında
nâzım/sare teyze
piraye hanım
bir ıhlamur ağacının gölgesinde
bir fotoğrafa döküldüler.

ilk kez yansıyor yüzleri dizelerime
bir haziran sabahını tazeliyor zaman
kollarında savrulacağı yıllar
serilmemiş ufkuna nâzım'ın
ne çankırı ne bursa
ne ölümü yenmek karadeniz'de
yer almamış şiirlerinde
aşkları yedeğinde ömrünün.

sare teyze hasır koltukta
yüzünde ışıltısı gençliğin
saçlarında yapraklanan bir demet güneş
bir büyük aşka yaslamış yüreğini
piraye hanım

havuzdaki suyu ayaklandırıyor
gökkuşağı
bir bulut çatlıyor birdenbire
yağıyor bir sevgi yağmur yerine

nâzım
sarı saçlarında fırtına
daha düşmemiş şiirlerine
ne çankırı
ne bursa.

SEN MİSİN

sen şimdi geçen günlerin
ağır kokularına karışan fotoğraf
büyük kentin kalabalığında tek başına
hıçkırığı tamamlayan yolculuk
şiirlerle yıkanan hayat.

bütün ölümlerle gelen ağıtta
yaşanılanı yaşamıyorsun yeniden
en yakın sevgilinin terli ellerini
yanıbaşından alınıp götürüleni
güvercinli parkları
içinde salınan denizleri
çocuğunun "baba" diyemeyen ağzını.

şimdi seninle yaşayan
gencecik yaşına doldurulan
çıkmaz sokakları çağıran günlerdir
acının kollarında demirleyen
ve pulsuz mektuplarda kendini çoğaltan
gülen gözleridir küçücük kızının.

onurla yoğrulan hayatın içinden
kalbini gürz gibi şirin'e nişanlayan
yıldızlarla dolu bozkır gecesinde
solup giden günlerin götürdüğü
güneşli nisanların birinde nerdesin.

SESİN RENGİ

gurbet nedir bilmezsin
göğsün bir yanardağ gibi kaynar
güzelim
sığındığın aşklar eskir zamanın terkisinde
ve en büyük acıdır gözlerin konuşması.

eğer bir istasyon kentinde doğmuşsan
trenler gezinir düşlerinde her gece
ve her sözün sımsıcak tanıklığı
çiçekli bir bahar dalı kazır tenine

açarsın göğsünün pencerelerini
gittikçe silinen sesler terkeder seni
koparır ipini tuttuğun balon
uçurtman karışır bulutlara.

yazdığın bütün mektupları yırtmak geçer
içinden
diline yaslanarak
kentini taşırsın gözbebeklerinde
yağmurlu baharlar
çocuk sesleriyle dolu panayırlar
salıncak kurduğun çınarlar salınır
günlerine
çalar bir saat olur yüreğin
her sabah
suçun
ve suçsuzluğun atbaşı yarışır
göğsünde.
suya yansıyan ceylanlar/kanada kalkan
güvercinler
parkları kuşatan çiçekleri tanırsın
dallar sevgiyle eğilirler
önüne
susan her şey tanıklık eder hayatına
konuşan ağızlar
isyan sesi dağıtır
alnına.

yüreğine dokunan bir el
tanıdık yumuşaklığını getirse
gözlerin yabancı kalmasa
yazılara
ve sökülse yaşadıkların
çağından
kim bilir
kaç gününü verirdin gelecek yıllarından
ve durmadan sorular sorarsın kendine
yanıtını gizlice taşıdığın.

SES OLUR

gittin
bir kelebek aktı sonsuzluğa
şimdi zamana nakışlanandır
şiire dökülen güzelliğin
bütün bir ömür yansıdı gülüm
seni anımsatan her şeye.

gittin
öksüz bir çocuk sığındı göğsüme
susuz kaldı penceremi çevreleyen menekşe
karanlık döküldü şiirime.

bir yıldız kayar gecenin alnından
sessizliğin sesi olur mektupların
biliyorum
dünyayı öğrendikçe ayaklanacak günler
güller yenileyecek yaşamı defterlerimizde.

YANKISI HAYATIMIZIN

Değişen bir şey var
Sevilen – kötülenen
Acılarla mayalanmış bir yara
Ya da izi kalmıştır onurumuzda
Bırakılmak diyorum
Yerçekimsiz bir boşlukta
        Zamanı çalan ellere.
Günün akışından başka
Fırtınalı akşamlardan sonra
Yağmurun yağacağını bildiğiniz
Ve ölü yavrusunu karnında taşıyan
Ve çaresiz
Kendini acıyla öldürecek bir canlıyı
        Düşündüğünüz kadar
        Bağlısınız hayata.

Onların
Onların kirlidir elleri
Kirleri kanla yoğurmaktır sevinçleri
Aynı anadan doğmuşçasına
        Yaşarlar
        Ayrı ülkelerinde dünyanın.
Hayatın bütün çıkartmalarında
Kararan göğünü seyrederken ülkenin
Güneşini
Toprağını
Ve seven insanlarını duyarken yanıbaşında
Bil ki bedenindeki tohum
Ellerindeki güçlü yapı
Beynini sarsan kıvılcım
Hep yetecektir onuruna.

TUĞRUL TANYOL

1953 yılında İstanbul'da doğdu. İlkokulu 1965'te, ortayı 1968'de, liseyi 1972'de, Boğaziçi Üniversitesi İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesi Sosyal Bilimler Bölümü'nü 1977'de bitirdi. 1980'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nde kültür kuramları konulu teziyle doktorasını verdi. Aynı yıl Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nin gençler arasında açtığı yarışmada Sanat Emeği dergisinin özel şiir ödülünü kazandı. 1981'de Isparta'da askerliğini yaptı. Marmara Üniversitesi İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesi'nde öğretim görevlisi oldu. Üç Çiçek (1983) ve Poetika (1985) seçki/dergilerinin kurucuları/hazırlayıcıları arasında yer aldı. 1985'te *Ağustos Dehlizleri*'yle Necatigil Şiir Ödülü'nü kazandı.

Tuğrul Tanyol'un ilk şiirleri 1970'te Yeni İnsan dergisinde çıktı. Dokuz yıllık bir aradan sonra şiir ve yazılarıyla şu dergilerde göründü: Türkiye Yazıları (1979), Oluşum (1979-82), Somut (1980), Yusufçuk (1980), Türk Dili (1980-81), Yazko Edebiyat (1981-83), Gösteri (1982-84), Üç Çiçek (1983-84), Sanat Olayı (1984-85), Varlık (1984), Poetika (1985).

Genellikle bireyden, 'ben'den kalkan Tuğrul Tanyol sevgi, yalnızlık, mutsuzluk, üzünç, zaman, ölüm temlerini doğayla birlikte ve karamsar bir bakışla işledi. Yer yer simgeli, yarı örtülü, yumuşak, akıcı, lirik ve ritmik bir deyiş kullandı. Sese, müziğe, imgeye, biçime önem verdi. Yeni deneyimlere açık olmasına karşın gelenekle bağını koparmadı. [A. B]

YAPITLARI

Şiir: *Elinden Tutun Günü* (1983), *Ağustos Dehlizleri* (1985), *Sudaki Anka* (1990), *Oda Müziği* (1992), *İhanet Perisinin Soğuk Sarayı* (1995), *Toplu Şiirler* (1997), *Büyü Bitti* (2001).

YIKIK ŞARKI

I

Bir uzak kıyıda yıkılmış dalgalar
Seninle üşüyorum, bulut paramparça
Deniz tutuşan kayalıklarla kanıyor
Biliyorum, kanadı kırılmış güneşlerin,

Bir uzak kıyıda ağaçsız bir evin
Bacasından tüten rüzgâra çizilmiş resmin
Orada duruyorum, zaman
Uğultular saçarak ilerliyor,

Bir uzak kıyıda yakılmış yeminler
Yağmur iri damlalarla göğsümü deler
Orada yıkılmışım, orada sen yoksun
Orada acı rüzgârların
Sana benzeyen taşlara oyduğu resim
Soğuk, erişilmez... Neredesin?

Bir uzak kıyıda kanımı yaktı tuzun
Ağır kamçılarınla açılan yaralarımdan
Aktı akşama, kızıl, koyu ve buzdan
Bir heykele dönen yüreğim,

Bir uzak kıyıda yıkılmış dalgalar
Seninle üşüyorum, bulut paramparça.

II

Uçurumların yamacında bekledim seni
Düşerken içime kendi uçurumlarım
Issız bir şarkıyı dişledim
Güneşe gerdim derimi
Uçurumların yamacında bekledim seni,

Bir kuşu alnından öperken vuruldum
Aktı kanım, serin bir geceyi kucaklarken
Karanlık kuyulardan içtim ölümü
Ölmedim, bekledim geleceksen,

Çürüdüm kendi yapraklarımla
Bir yaz günü girip kış mezarlarına
Dokundum uzaklıklara, geceye ve sana
Bir perçem gibi düşmek için alnına.

YANGIN

Sigaramın yarısını ben içtim
Yarısını rüzgâr
Yaranla oynama güzelim
Külün hemen altında ateş var

Savursam rüzgâra, atsam yüreğimi
İçimde kanayan boşluğu sen kapacaksın
Külümü geri ver, al ateşini
Sen yaklaştıkça büyüyor yangın

Tutuşacaksın, tutuşacaksın
Bu ateş seni de yakar
Bırak bir başıma
Ben yanayım, soğusun küller
Gün gelir kendiliğinden söner

Sigaramın yarısını ben içtim
Yarısını rüzgâr
Ateşle oynama güzelim
Bir yanına sıçrar

BEYAZ AT

Sönmüş kentleri dolaştım sessizlikte
Boş meydanları, kirli sokakları
Herkes kendi yankısının peşinde.

Karanlık avlularda oturdum
İçimde vahşi tamtamları inlerken ölümün
Tüm putların yeniden dirildiğini gördüm
Beyaz bir at gibi uzaklaşıp yiterken ömrüm.
Sen uyuyordun
Kirli sokaklarına güneş vurmayan odanda
Evler bir bir yıkılırken üstüme
Yollar canlanmış sıkarken boynumu
Uyuyordun sen
Uyuyordun sen
Uyanmak için bir başka gecede

Ağır kanatlarıyla büyürken sessizlik
Karanlık usulca konarken pencerene
Gölgeler asarken kendini başka gölgelere...
Kent yanıyor duyuyor musun

Sönmüş kentleri dolaştım sessizlikte
İçimde vahşi tamtamları inlerken ölümün
Acının acıya, nefretin nefrete
Karanlığın karanlığa dönüşünü gördüm
Beyaz bir at gibi uzaklaşıp yiterken ömrüm.

ŞAVK

toprak testilerde gün
eridi ağır bir yalnızlıkla, kızıl
atlıları sürgün
edilmiş bir ilkçağ yorgunluğu

balkondaki saksılara dökülünce güneş
yağmuru ıslak camlara hapseden kim?
açıverin kanatlarını
pencere, kapı ne varsa
taşsın odama Nisan
hüzün! nasıl da ezberledik adını
ve sığındık ardına onca zaman

toprak testilerde gün
ve bir kırlangıç kanadıdır göğsümde o
sen benim en çılgın düşümsün
bu kalabalık sokak, bu geniş okyanus
oynaşıp durdukça camlarımda.

FORSA

Gözlerine bakardım ve orada
Binlerce gemiden artık dalgaların
Uzak denizlere doğru çözülüşünü görürdüm.

Kıyı çakıl taşlarının bittiği yerde başlardı
Eski korsan iskeletlerinin uğuldadığı loş mağaralarda
Kazanılmış ve yitirilmiş onca hazinelerden sonra
Gözlerin, sert rüzgârlardan korunmuş bir limandı bana.

Ben sana bakardım, yani denize, o güvenli sulardan
Her gün bir gemi halatlarını toplayıp uzak seferlere çıkardı
Ben onlara bakardım yani gözlerine
Gözlerin gidilmemiş denizler kadar kıskanç ve uzaktı.

Her gün çıkılmamış seferlerden dönerdim
Her gün gemiler dönerdi tuzlu ufuklardan
Her gün sabırsız ayaklarımla kıyıya inerdim
Bir gün güvenli suları terkedip açılmak uzaklara...

Gözlerindeki o uzak denizlerde bir göçmen olan ruhum
Şimdi hangi gemilerde forsa ve sürgün hangi aşklara.

AHMET TELLİ

1946'da Çankırı'nın Eskipazar bucağında doğdu. İlkokulu Eskipazar'da 1958'de bitirdi. Aynı yıl Hasanoğlan Öğretmen Okulu'na parasız yatılı girdi. Bir süre sonra Kayseri Pazarören Öğretmen Okulu'na gönderildi. 1965'te, okulu bitirince, Hayrabolu'da (Tekirdağ) ilkokul öğretmenliğine başladı. 1967'de siyasal çalışmalar yaptığı gerekçesiyle görev yeri değiştirildi. Sivas'ta dört aylık bir eğitimden sonra, Beşiri'de (Siirt) asker öğretmenlik yaptı. 1969'da Gazi Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü'ne girdi. Öğrenimini tamamlayınca İnebolu (1972-76), Kırıkkale (1976-78), Ankara (1978-79) ortaokul ve liselerinde Türkçe öğretmenliğinde bulundu. En son Gazi Eğitim Enstitüsü'nde Türkçe Bölümü'nde öğretmenliği sürdürdü (1979-80). 1981 Ocağında gözaltına alındı, kovuşturmaya uğradı. Öğretmenliğine son verildi. Dayanışma Yayınları'nda çalıştı.

Ahmet Telli 1972'de Varlık dergisinin açtığı eleştiri yarışmasında ikinci oldu. *Hüznün İsyan Olur* ile Metin Altıok'la paylaşarak 1980 Ömer Faruk Toprak Şiir Ödülü'nü ve *Saklı Kalan* ile Yazko 1982 Şiir Özendirme Ödülü'nü kazandı. Şu dergilerde şiir ve yazılarıyla göründü: Tiyatro (1974-80), Evrim (1975), Yansıma (1975), Yeni Toplum (1976), Türk Dili (1976-82), Yapıt (1978), Türkiye Yazıları (1978-83), Oluşum (1978-79), Somut (1979), Dönemeç (1980), Edebiyat 81 (1981), Yazko Edebiyat (1982), Yarın (1982), Ortaklaşa (1982), Gösteri (1983), Varlık (1983-84), Bilim ve Sanat (1984), Üç Çiçek (1984), Su (1985)...

Çağına tanıklık ederek sanatıyla okurları etkileyip değiştirmeyi amaçlayan Ahmet Telli, şiirlerinde daha çok aşk, ayrılık, gurbet, hüzün, acı, yolculuk, serüven, savaşım, direnme, gençlik konularını doğaya ve yaşama bağlı, yarından umutlu bir görüşle, gelenekten kopmayan ilerici bir tutumla, işlek bir dil ve duyarlıklı, akıcı bir deyişle işledi. [A. B.]

YAPITLARI

Şiir: *Yangın Yılları* (1979), *Hüznün İsyan Olur* (1979), *Dövüşen Anlatsın* (1980), *Saklı Kalan* (1981), *Su Çürüdü* (1982), *Belki Yine Gelirim* (1984), *Çocuksun Sen* (1994), *Kalbim Unut Bu Şiiri* (Seçmeler 1994). Deneme: *Sulara mı Yazıldı* (2001), *Ben Hiçbir Şey Söylemedim* (2001).

GÜN KARARMASIN GELDİĞİNDE

Güz yakmadan gülün pembesini
avuçlarımda ol, sokul yanıma
gülüşünle ısınsın bedenim
ve dudaklarımda acılaşan ıslık
adınla çiçeklensin

Serçeler göçe dayanmaz bilirsin
ne özleyen bir bakış kalır
ne de sımsıcaklığın
sular donar yürek üşür
sende kalır seni yakan

Uçurumlar açılır yollarında
buharlaşır çiy damlaları
Terli bir kısrak gibi gel kapıma
savrulsun saçların
yastığım kekik koksun

Uzağı yakın et
pembeleşsin çarşafın
ölüm kapımın tokmağında
ayrılığı iyi bilirim
ferhat olmayayım dağlarda

Ey gülün pembesiyle
bir gülümseyişi paylaşan
kar yağıyor yatağıma
avuçlarım kutuplara döndü
gün kararmasın geldiğinde

ZULÜM DE BİTER

Hayatı karartmaya gücü yetmeyecek zulmün
şakıyacak ol sevda serçesi her seher
ve zamanın olgunlaştırdığı cemreler
usulca düşecek umudun dölyatağına
bitecektir bunca acı bunca kahır
ve bunca keder
çünkü ayan beyandır şimdi yeryüzü

Hayat boylu boyunca bizimdir
boylu boyunca bizimdir sevda
ve öyle olmaya
devam edecektir dünya durdukça
çünkü biz
fazlasıyla ödedik
acının bedelini

Sevdadan gayrısı duman olur hayatımızda
biter bunca acı bunca kahır bunca keder
hatırladıkça
solgun bir iç yangınıyla of çekip
ve bir sigara tellendirerek
torunlarımıza anlatacağımız
hazin bir hikâyesi kalır en sonunda

Ve
zulüm de biter hayatımızda

YAŞANAN

Bir süredir kuşlar da yok
kentin bulanık göğünde
Dumanlı bir uğultu
uzayıp dururken sokaklarda
ürküttü bütün kuşları da

Öfkeyi kollayarak sakin
kalabilmenin zamanıdır
Biliriz ki bizimledir doğanın
ve sevdanın gülümseyen sevinci
ve onlar sahip çıkacaktır bize
Biz ki acılarla olgunlaştık
biliriz kederi, kahrı ve zulmü
aşkı ve hicranı da biliriz
nice onmaz denilen yarayı
acılarla sargılamadık mı

Ve ölesiye bağlıyızdır
sevdamızı paylaşan
uzak ve yakın dostlara
ki ahde vefa denilen şey
bizimle girmiştir kitaplara

Ama neler getireceğini yarının
ve neler alacağını bizden
hesaplamanın zamanıdır
bel bağlayamayız çünkü
feleğin ve zalimin insafına

KONUĞUM OL

Bir akşam konuğum ol
oturup konuşalım biz bize
Anıların çubuğunu yakıp
uzatalım geceyi biraz

Geçmişe bir el sallayıp
yaşanan günleri konuşalım
ve günlerin üstüne çöken
dumanlı, isli havalardan

Kendimize daha az zaman
ayırsak da olur geceden
Çünkü boğulabilir insan
yalnız kendini düşünmekten

Kapağı açılmayan kitaplar
unutulmuş aşklar gibidir
Kitaplardan söz edelim
ve onların gizli kalmış
sessiz tadlarından

Sabaha doğru perdeyi
aralayıp ufka bakalım
ve bir çocuk gibi
hayretle seyredelim
güneşin kızıllığını

Konuşulmadan kalan
daha çok şey vardı
diye düşünerek çıkalım
güneşle kucaklaşan balkona
– Üşütmesin sabah serinliği

Bir bardak demli çay
burukluğu gibi kalsın
gecenin ve sabahın tadı
yaşasın anılarımızda

Konuğum ol, oturup
konuşalım bir akşam
ve uzatalım geceyi
sözün çubuğunu yakarak

HAVALANDIRMADA

Açık havada olmak
volta atmak şöyle
bir saate yakın
Gökyüzüne bakıp da
yaşıyorum diyebilmek
dağıtıyor birdenbire
efkâr bulutlarını

Rüzgârın getirdiği
uzak kır kokuları
genzimizi yakarken
güneşin ve sevginin
gülümseyen sevinci
dolduruyor bengisuyla
yaşamın altın testisini

Kuşların uzak uzak
uçuşlarını izlemek
hüzün verse de biraz
yaşamla aramızdaki
köprüleri yeniden kuruyor
bir yağmur bulutunun
sessizce üstümüzden geçişi

Dört yanımızı çevirmiş
olsa da dikenli teller
açık havada şöyle
derin bir nefes almak
merhaba demek güne
yaşamla yeniden
kucaklaştırıyor insanı

UNUTULAN

Meşe ve incir ağaçlarının orda
pırıl pırıl akıyor soğuk bir su
güneşin ve toprağın kokusu
hareleniyor ışıltılarla

Git otur suyun başına
ve çıkar kıl heybenden
kekik kokulu peynirle
bir dilim kara ekmeği

Meşe ve incir ağaçlarının
ürperen dallarına bak
Aşktır böyle güzelleştiren
doğayı, yaşamı ve seni

İstersen bir türkü tuttur
ve kalkıp yeniden başla
günün gecikmiş işlerine
yaşam ertelenemez çünkü

Alnında tomurcuklanan ter
bırak yaksın göz kapaklarını
ve bir top alev gibi
yalayıp geçsin yanağını

Akşama doğru yeniden
ovaya ve göğe bakacaksın
işte o an yüreğinde
küçük bir kıpırtı olacak

Unuttuğun bir şey vardı
kapını çalıyor şimdi o
ve daha gün devrilmeden
parlatıyor tomurcuğunu
yüreğinin kıvrımlarında

HÂLÂ KOYNUMDA RESMİN

Sımsıcak konuşurdun konuşunca
ırmak gibi, rüzgâr gibi konuşurdun
yayla kokuşlu çiçekler açardı sanki
çiğdemler güller mor menevşeler açardı
Sımsıcak konuşurdun konuşunca
Hâlâ koynumda resmin

Dağları anlatırdın ve dostluğu
bir ceylan gibi sekerdi kelimeler
Sesini duymasam çölleşirdi dünya
dağlar yarılır ırmaklar kururdu
bulutlar çökerdi yüreğime
Hâlâ koynumda resmin

Gün akşam olur elinde kitaplar
ve bir demet çiçekle çıkıp gelirdin
bir kez bile unutmadın 'merhaba' demeyi
ve en yanık türküleri nasıl da söylerdin
bir dostun vurulduğu gün
Hâlâ koynumda resmin

Kaç mevsim kırlara çıkıp
çiçekler topladık mezarlar için
Belki ürküttük tarla kuşlarını
belki kurdu kuşu ürküttük
ama aşkı ürkütmedik hiç
Hâlâ koynumda resmin

Ve hâlâ sımsıcak durur anılar
sımsıcak ve biraz boynu bükük
Ne varsa yaşanmış ve paylaşılmış
yasak bir kitap gibi durmaktadır
ve firari bir sevda gibi
Şimdi duvarlarda resmin

BEKLENEN

Reklam spotlarının kirli ışıkları
ve çamur gibi bir yağmur altında
köşeleri tutmuş çiçek satıcıları
baharı getirmek istercesine kente

İstesen kucağına yığacaklar gülleri
Al götür, dağıt bekleyenlere
menekşe, karanfil ve nergis demetlerini
çağır insanları bahar kokusuna

Hele o dokuz on yaşlarındaki çocuk
nerden bulmuş bu çiğdemleri böyle
ve nasıl getirmiş çarpılmadan
kentin bu en işlek alanına

Kitap gibi kokuyor her demet
çiçek gibi kokuyor şiirler
– Sakın soldurma evlat
git/biraz yakınımda dur

Gün kararmadan tükeniyor çiçekler
demet demet taşıyor birileri
– Demek ki bu kente bahar
gürül gürül gelecek ey oğul

OZAN TELLİ

1950'de Gaziantep'in İslahiye ilçesine bağlı Telli köyünde doğdu. İlk ve ortaokulu İslahiye'de okudu. Öğrenime bir süre ara verdi. Tarlalarda ırgatlık, sokaklarda seyyar satıcılık ve inşaatlarda işçilik yaptı. Sonra 1970'te Trabzon Ziraat Lisesi'nde öğrenimini tamamladı. Bir yıl Tonya'da memur olarak bulundu. 1974'te İstanbul'a gitti. Bir metal fabrikasında iki yıl kadar çalıştı. 1975'te şiirlerini dergilerde yayımlamaya başladı. 1977'de Vatan gazetesinin açtığı yarışmada "Özgürlük" şiiriyle birinci seçildi. *Komüncüler* dosyasıyla (M.Mungan ve T.Fişekçi ile paylaşarak) 1980'de Akademi Kitabevi'nin Şiir Başarı Ödülü'nü, 1982'de *İshakça* ile Natıroğlu Şiir Ödülü'nde ikinciliği, 1983'te Gösteri dergisinin yarışmasında *Şah Kulu Destanı*'yla birincilik ödülünü, 1987'de Gülhane Sanat ve El Sanatları Festivali'nde birinciliği, 1992'de Kültür Bakanlığı Şiir Başarı Ödülü'nü kazandı. *İshakça* dolayısıyla kovuşturmaya uğradı, fakat yargılama sonunda beraat etti.

İlk şiirini 1966'da yazan Ozan Telli, 1975 yılından başlayarak şu dergilerde göründü: Birikim (1975-77), Yeni Toplum (1976), Çağ (1977), Sanat Emeği (1978-80), Edebiyat Cephesi (1980), Yazko Edebiyat (1980-82), Gösteri (1983).

Halk/köylü çocuğu olan ve onun kültürünü iyi özümleyen Ozan Telli, şiirlerinde de halkın yaşamını duyarlık ve gerçeklikle dile getirdi. Ayrıca, halk edebiyatından ilerici bir görüşle yararlanarak Kurtuluş Savaşı kahramanlarından Antepli Şahin Bey'in, Anadolu halk hareketlerinin önderlerinden Baba İshak ile Şah Kulu'nun serüvenlerini destanlaştırdı. [A. B.]

YAPITLARI

Şiir: *Özgürlük* (1979), *Şahince* (1981), *Ekmeğin, Şarabın, Tuzun Aşkına* (1982), *İshakça* (1983), *Şah Kulu Destanı* (1985), *Aşktan Umut Kesilmez* (1987), *Kalenderoğlu Pirî Mehmet Destanı* (1987), *İsyan Damarına Kan Gerek* (1991), *Aşka Amin* (2002).

İKLİMDEN

dumanlı bulutlu başım
dostlar iklimden iklimden
bir gurbetçi göçmen kuşum
dostlar iklimden iklimden

böcek oldu uçtu ahım
çiçek oldu açtı vahım
çiçek erken verdi tohum
dostlar iklimden iklimden

şarap rengi kan bendedir
can kuşuyum can bendedir
doğamamış gün bendedir
dostlar iklimden iklimden

balım acı ben bir arı
su bulanmış akmaz duru
sonbaharım sarı sarı
dostlar iklimden iklimden

ömür oldum ele verdim
toprak oldum sele verdim
yaprak oldum yele verdim
dostlar iklimden iklimden

şarap mayalı üzümde
bir bulut kaynar gözümde
buz tutmuş acı yüzümde
dostlar iklimden iklimden

içmişim mey kanmamışım
yaralanmış onmamışım
yağmur olmuş dinmemişim
dostlar iklimden iklimden

gök çatlasın yer yarılsın
dünya yeniden kurulsun
bulanık sular durulsun
dostlar iklimden iklimden

DİCLE FIRAT

aldı fırat:
ayrı ayrı kaynaklardan doğmuşuz
akıyoruz birleşmeye yan yana
bu toprağa yağmur yağmur yağmışız
çıkıyoruz birleşmeye yan yana

aldı dicle:
gece gündüz çağrışırım suyunla
suyum birdir huyum birdir huyunla
bu sevdayı yıldızınla ayınla
çekiyoruz birleşmeye yan yana

aldı fırat:
çalkanırım ben bulanı bulanı
akar suyum hep dolanı dolanı
önümüze engel olup geleni
yıkıyoruz birleşmeye yan yana

aldı dicle:
oba oymak nice aslan yiğitli
türkü yakar dostlar bize ağıtlı
kıyımız saz salkım salkım söğütlü
koşuyoruz birleşmeye yan yana

aldı dicle
aldı fırat:
birlik için eritmişiz neleri
akıyoruz bir denize ileri
dicle dicle fırat fırat suları
döküyoruz birleşmişiz kan kana

BALIKÇILAR

deniz düş görüyor devinerek derinden
dalgasıyla
damlasıyla
köpüğüyle mavili
deniz ürperiyor estikçe yel efil efil
gülüyor yakamoz yakamoz deniz
ve kayıyor ağ üstünde ateş kayığı
öptükçe suları kürekler
oltanın ucuna bağlamış umudunu yürekler
yürekler balıkçı yüreği
yürekler balık
çamuka çitari
çipura çaça
karagöz kalkan
kırlangıç kılıç
açmış bağrını Haliç
açmış bağrını Marmara Boğaz
vermişiz sulara yanımızı
takmışız dişimize canımızı
avdayız aşkla
üstümüze çiğ düşmüş inci mercan tanesi
hafiften duvak çatmış sis sahili süslemiş
ve üşümüş kentin ışıkları donmuş soğuktan
buğulanmış camları evlerin

ulu deniz dolu deniz dost deniz
kurban senin çakılına kumuna
yosununa
tuzuna
kuzuna kurban
yüreğim adadır sularında sevdalı
gözüm gönlüm gül yüzüne vurgundur
kanım mavi dolaşır damarlarımda baktıkça sana

heyemola tutturmuşuz yan yana
sulara salıyoruz ağları
sulardan alıyoruz ağları
salkım saçak üzüm gibi
denizi soluyan balıklar
gözleri var gözüm gibi
pır pır döner pul pul yanar
yüzgeçleri yüzlerime yelpaze
ve renkleri gözlerime şölendir

balıkların ulusu yunus
uslusu yunus
düşümde sütünü içtim
içtim de kendimden geçtim
sandal salladı beni su yurdunun üstünde
konuştum dilinle senin
tanıştım ilinle senin
derya içindesin
deryadan haberin var
topraktan gökten haberin

deniz düşünüyor duruluyor duruyor
sanki grev geriliminde reis
kulaç kulaç ağ örmüş
nice dalyan kurmuş
voli vurmuş gün görmüş
işte işaret veriyor
palacı dümen kırıyor
tayfalar terliyor pul pul
balık suyuna geliyor
balık oyuna geliyor
oynağa kalkıyor balık
oynağa kalkıyor yüreğim
gözlerim iyot içiyor
yosun kokluyor burnum
yorgunluğum geçiyor

büyük deniz
sarhoş deniz
ayık deniz

kayıyor suyunda
kayık deniz
büyüyor suyunda
balık deniz
katık olmaya ekmeğime
emeğime eş olmaya
vay anam vay kış olmaya
kırgın ayı gelmeye
üşümeye balıklar

YÜZÜN

kirpiklerin yıkma yere
bak dizilmiş sıra sıra
ben yüzün

yanam aşkın közlerinden
aksın pınar gözlerimden
yun yüzün

yüreğimin karlı dağı
erir gün vurdukça yağı
gün yüzün

tomurcuk gül açsın bize
kokusunu saçsın bize
dön yüzün

bahar gelsin yeşil yeşil
seher olsun ışıl ışıl
sun yüzün

dudak yosun bağlar yaksa
ecel gelip belim bükse
can yüzün

İSMAİL UYAROĞLU

1948'de Balıkesir'de doğdu. Yükseköğrenimini İstanbul Eğitim Enstitüsü'nde bitirdikten sonra Kahramanmaraş, Malatya, Kars, İstanbul'da çeşitli okullarda Türkçe ve edebiyat öğretmenliği yaptı. Öğretmenlik mesleğini bırakmasının ardından Cumhuriyet gazetesinde, Yazko'da düzeltmen, reklâm şirketlerinde metin yazarı olarak çalıştı.

Leş adlı oyunuyla 1977'de 14. Antalya Uluslararası Sanat Festivali'nde tiyatro oyunu yarışmasında birinciliği, *Çocuk ve Şiir* kitabıyla 1978'de Türk Dil Kurumu Çocuk Yazını Ödülü'nü, *Bir Liranın İki Günü* ile 1979'da Yunus Nadi Armağanı'nı, *Hayatı Karşılayan Şiirler* kitabıyla 1981'de Yazko Şiir Büyük Ödülü'nü kazandı. Milliyet Sanat Dergisi'nin "74'ün En Başarılı Genç Şairi" yarışmasında seçilen 4 şairden biri oldu.

Şiirleri "lirizmi, yalın ve özlü söyleyişi" ve "gözüpek temaları"yla (A. Behramoğlu) ilgi gördü.

YAPITLARI

Şiir: *Gül Sağnağı* (1976), *Çocuk ve Şiir* (1977), *Aşktan ve Umuttan Aldım Rengimi* (1978), *Yakında* (1980), *Hayatı Karşılayan Şiirler* (1981), *Şiir Kitabı* (1982), *Bir Demet Diken* (1983), *5+2'ler* (1984), *Ve Aşk* (1985), *Büyüyünce* (1986), *Şiir Ölümcül Yolculuğun Senin* (1987), *Ateşin İçinden* (Toplu şiirler, 1986).
Roman: *Bir Liranın İki Günü* (1979).

ÇOCUKLUĞUN

Unutulmaz çocukluk
Unutulmaz yaz akşamları, yıkanmış
Avlularda oturmanın tadı
İşte taşlardan kalkan serinlik
Yılların ötesinden gelip
Bir anda şiirini de sardı

Ama unutulmaz acı da
Unutulmaz yıllarca unutmaya çalıştığın Değirmisaz
O Değirmisaz ki
Karpuz kabuklarını kemirirdin yerden toplar da
Ve yedi yaşındayken daha
Evden kaçmayı kurardın
Ağlarken gizli gizli tepenin yamacında

Onun için herkesten çok anlıyorsun şimdi
Evden kaçan çocukları
Ve karın şaşarken oburluğuna, sen
Çok iyi biliyorsun
Ne kadar karpuz yersen ye, neden
Bir türlü doymadığını

Değirmisaz da unutulmaz, Akhisar da
Akhisar'da çiklet satardın parkta
Bir yer vardı, boyacı Adil Abi hariç
Kimseyi almazlardı, girişte, hemen sağda
Asık suratlı adamlar
Ağzı kalabalık kadınlar
Ve papyonlu, şımarık çocuklar
Otururdu orda yalnız
Nasıl unutursun, unutulmaz
Onların, o çocukların papyonları
Kalbine batardı

Bak, burkuldu kaldı şiirin
Anımsadın da
Burkuldu kaldı şiirinle birlikte
Yılların ötesinden gelen serinlik
Zaten sen çocukluğunda da
Ne kadar serinlik yaşamıştın
Unutulur mu, kim unutabilir
Devamlı ateşler içinde yanmıştın

İNANÇLA, UMUTLA ÖRÜLÜ O ŞEY EN ÇOK O UMURUNDA

Umurumda değil derdin bir zamanlar
Acı da, aşk da, çocuklar da
Yıllar sonra şimdi diyorsun ki
Acı değil ama
Çocuklarla aşk umurumda

Çocuklarla aşk
Çünkü bir insanı hayata bağlar
Öyleyse umurunda her şey
Yani karının baş ağrısı
Ve afişlemeye giderken sen
Üstelik elinde elması da varken
Kızının arkandan ağlaması

Eskiden derdin ki
Ansızın ölüversem bir kazada
Umurunda değildi ölüm de hayat da
Gerçi ölüm şimdi de değil ama
Yaşamak korkunç umurunda

Örneğin kahvaltı dahi
Etmezdin eskiden sabahları
Ama şimdi içtiğin çayın demi
Bile ilgilendiriyor seni

Bir kız var evinizin karşısında
Yaşı geçkin biraz, evde kalmış
Her gün, ama her gün pencere kenarında
Oje sürer saatlerce tırnaklarına
O kızın o pencereden sızıp
Sokağa taşan hüznü umurunda

Yeni bir bildiri dağıtılacak değil mi
Kolay, bildiğin bir iş
Ama hayatının en önemli işini yapıyorsun sanki
Ellerinde
Onca deneyden sonra hâlâ
İlk bildiriyi uzatırkenki acemilik ve sevinç
Bu umurunda

Umurunda her şey
Ama sana hayatı yeniden sevdiren
Hayatın küçük, sıradan sevinçlerini
Acılarını sevdiren
İnançla, umutla örülü o şey
İşte en çok
O umurunda

HINÇLIYIZ

Haluk Karaçiçek'e

Üzülme dostum
Büyüklerin vurduğu yerde
Demiş atalarımız biliyorsun, gül biter
Yine dostum biliyorsun, büyük onlar
Ve biz yalancı çıkarmayacağız atalarımızı
Gülle ödeyeceğiz, kanlı bir gülle
Yediğimiz her copun bedelini
Vurdukça onlar
Gül fışkıracak yaralarımızdan
Donanacağız inadına çiçekle

Evet dostum, hınçlıyız
Uzansak bıçak elimizde
Ama biz sevgiyle
Sevginin kılıcıyla yapacağız hamlemizi

İÇERDE OLANA ŞİİR

Kardeşim, yüreğini senin
Aşk dolu, acar yüreğini
Hiçbir şey sarsamadı
Ne işkence günlerinin dehşeti
Ne kırışan alnına oyulu hüzün
Ne delikanlı ellerini saran kadın hasreti
Hiçbir şey
Dirençle savuşturdun hepsini

Bekleyen bir yanın var senin, uman
İşte o diri tutuyor yüreğini
Bunalıyorsan örneğin ve geceyse
Mutlaka şafağın umudu işliyordur içinde
Uzanmış ranzana ölümü düşünüyorsan
Bir yanınla da papatya topluyorsundur kırlarda
Ve karanlıksa gözlerinin denizi
Belli ki bir ışık topu deviniyor derinde

Yüreğini kardeşim
Senin umut dolu, acar yüreğini
Hiçbir şey sarsamadı
Hâlâ becerebiliyorsun işte
Bir yanıyla ağlarken yüzünün
Öbür yanıyla gülebilmeyi

AŞK

Sonra seni gördüm
Gizemliydin önce, bir uçurum gibi
Ama öyle ki içimde
Atma isteği uyandırıyordun boşluğuna kendimi
Görkemliydin, yalçın kayalıklarda
Açan bir çiçek gibi
Uzaktın ama sıcaklığın
Yakıyordu gövdemi

Sonra seni gördüm
Umutsuzdum, acılıydım
O günlerde her şey
Sarsıyordu beni
Soluk güz güneşi, gazete haberleri

"Bir genç daha öldürüldü"
"Yürüyüş dağıtıldı, kan aktı"
O günlerde tanımadığım, tuhaf bir duygu
Coşkuyla dolduruyor yüreğimi
Ve sıcacık yayılıyordu damarlarıma
Sonra seni gördüm

Şimdi yine acılıyım
Fakat seni tanıyalı beri
Umutsuzluğum her geçen gün
Aşkına bırakıyor yerini

GECEKONDUSU YIKILAN KADININ TÜRKÜSÜ

Beş gün su taşıdık dereden
Musa, Mahmut ve ben
Ter değil kan aktı yol boyu
İnce ince gül tenimden

Yıkma zalım yıkma kondumu
Yarın hesap sorulur devran döndü mü

Dere uzak, yol taşlı
Mintanım ıslak, yaşmağım yaşlı
Tepemde güneş diye bir ejderha
Ki yedi değil yüz bin başlı

Yıkma zalım yıkma kondumu
Nerde yatar yavrularım gece oldu mu

Biz nerdeysek o orda
Musa on, Mahmut yedi yaşında

Su taşıdık tam beş gün
Kıpkırmızı bir göğün altında
Yıkma zalım yıkma kondumu
Yarın hesap sorulur devran döndü mü

Çimentoyu, tahtayı, briketi
Babaları taşıdı, babaları çattı
Yiğit Osman'ım benim, aslan Osman'ım
Uyumadan gece vardiyasına çok gitti

Yıkma zalım yıkma kondumu
Nerde yatarız erkeğimle gece oldu mu

Komşular da yardım ettilerdi
Gül'ün kocası, Zehra'nınki, Esma'nınki
Hepsi iyi komşu olacaklardı ama
Hey gidi kahpe dünya hey gidi

Yıkma zalım yıkma kondumu
Yarın hesap sorulur devran döndü mü

Perdelik alacaktım İstanbul'a inip haftaya
Ucuzca bir şey, pek iyi olmasa da
Zehra'nınkiler gibi iri iri
Çiçekleri olsun istiyordum mutlaka

Yıkma zalım yıkma kondumu
Nerde yatarız çoluk çocuk gece oldu mu

Çatısını da kurduk muydu
Artık ne çimentoydu, ne briketti, ne suydu
Ama feryadımızı duymayanlar
Bir evimiz olduğunu hemen duydu

Yıkma zalım yıkma kondumu
Yarın hesap sorulur devran döndü mü

ÖMRÜM, BANA BAĞIŞLA BU ŞİİRİ

Büyük bir şiir yazmak istiyorum
Patlayan bir fırtınanın ardından
Kayalardan fışkıran hayat
Gibi büyülü ve vahşi
Ömrüm, bana bağışla bu şiiri

Kumsalı döven denizlerden
Nasıl beyaz ve ince
Köpükler doğarsa öyle
Beyaz ve vahşi
Vahşi ve ince
Ömrüm, bana bağışla bu şiiri

Bileğimden hışımla doğan
Kelimelerin güneşi
Aydınlatmalı birden yangın hızında
Hayatın gölgeli, kuytu yerlerini
Ömrüm, bana bağışla bu şiiri

Ağlayan bir bebeğin sesi
Buluşmalı vurulan bir gencin haykırışıyla
Ve bir damla kan sıçramalı
Bu buluşmada bebeğin alnına
Sıçramalı ki...
Ömrüm, bana bağışla bu şiiri

Akan bir ırmak sessizce
Girince o şiire
Akan bir ırmak olmalı gene
Ama bir farkla
Kabarıp coşarak ve
Sürükleyerek birlikte kayaları bile
Ömrüm, bana bağışla bu şiiri

Bir kelebek
Küçük bir kelebek
Kanatları koparılmış, ölüm renginde
Uçabilir mi eski inceliğiyle
Uçabilmeli o şiirde
Kırlarda değil, ateşin üstünde hem de
Ömrüm, bana bağışla bu şiiri

Büyük bir şiir yazmak istiyorum
Ağlayan bebek, vurulan genç kadar sahici
Kelebek ve ölüm kadar güzel ve korkunç
Hayat kadar, hayat kadar
Büyülü, ince ve vahşi
Ömrüm, bana bağışla bu şiiri

HÜSEYİN YURTTAŞ

1946'da İzmir'e bağlı Foça'da doğdu. Edirne İlköğretmen Okulu'nu bitirdi (1964). İlkokul öğretmeni olarak Van, Amasya, Ödemiş, İzmir'de çalıştı. İzmir'de Dönemeç dergisinin kurucu ve yöneticileri arasında yer aldı, kitapçılık ve dağıtımcılık yaptı.

Sanayi Çarşısı kitabıyla 1980'de Nevzat Üstün Şiir Başarı Ödülü, *Gecede Kanat Sesleri* kitabıyla 1982'de Toprak Şiir Ödülü'nde mansiyon, *Kod Adı: Mansur* kitabıyla 1992'de Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülü, *Sevgiyle Dönsün Dünya* adlı dosyasıyla 1992'de Çankaya Belediyesi İlkbahar Ödüllerinde Çocuk Şiiri dalında birincilik, *Kirli Tarih* adlı dosyasıyla 1993'te Yunus Nadi Yayınlanmamış Şiir Kitabı Ödülü, 1994'te (H. Atabaş'la paylaşarak) Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü kazandı. TÖMER'in düzenlediği soruşturmada "En Başarılı On Çocuk Yazarı"ndan biri sayıldı.

İlk şiirleri emekçi insanların dünyasını, yaşadığı yörenin atmosferi içindeki güncel ve tarihsel kesitleri yansıtırken, sonradan söyleyiş bakımından değişmese bile, ilgi alanlarını genişleten, daha kapsamlı bir bakışa ulaştı.

YAPITLARI

Şiir: *İlk İşim Uyanmak* (1970), *Gelincik Günleri* (1977), *Uzun Yollar Yolcusu* (1978), *Uzunçalar* (1979), *Sanayi Çarşısı* (1980), *Gecede Kanat Sesleri* (1984), *Çürüme* (1986), *Kod Adı: Mansur* (1993), *Kirli Tarih* (1993), *Sevgiden Ötesi Cehennem* (1995), *Yirminci Yüzyıl Ağıtları* (1996), *Aşkların Gizli Defteri* (1998), *Aşka Bahar Yetmez* (2001). Çocuk Kitabı: *Güvercin Kayaları* (1976), *Eşekler Cenneti* (1980), *Astronot Çekirge* (1980), *Çınar Dede* (1981), *Dağdaki Yabancı* (1982), *Çamlı Kuledeki Giz* (1991), *Sevgiyle Dönsün Dünya* (1993), *Beyaz Bisiklet* (1993), *Uzaylılar Gelince* (1994), *Cüceler Gezegeni* (1994).

KANATAN

Bâki çemende hayli perişan imiş varak
Benzer ki bir şikâyeti var rüzgârdan

sözü kanatan senin sesindi
her akşam, her akşam
ne celâlîydin ne mürted
fırtınalar ardından gelendin
yeni bir fırtına olarak
sözü kanatan senin sesindi
her akşam, her akşam

okuduk
gün ağardı saçlarımızın saçaklarında
elvan kuşlar konuşur hâlâ
birer menkıbedir o uğultulu gecelerde söylenen
yılkılar yamacındaki dallarda
ürpertili, ebrulî şafaklarda

söyledik
kan uğultuları arasında
ince ıslıklar olup gezindi hıncımız
o taflan kurusu alaca günlerde
eğri bakan gözlerdi utanan

sen geldin
sustuk
iki kara satır daha düştü
kenarına tarihimizin
dedin ki:
"hain bunlar, hain
her biri bir vahidettin..."

o gündü
bir güzel ağladım
zeytin ağaçları arasındaki bir yolda
"ülkem" dedim, "ülkem, ülkem
o, seni benden çok sevemez
tanığım olsun şu zeytin ağaçları
o, zeytin dallarını benim kadar bilemez"

bir mavi esintiydi zaman
açıp kendi kapılarını
geçip kendi kapılarından
bizi alıp bir bilinmezden
bir bilinmeze bırakan

oysa ne çocuktu düşlerimiz
kıvıl kıvıl toprak sevinci
gürül gürül dağlar türküsü
davul davul dalgalar uğultusu
yeşeren dallarımızda
ışıldayan öpüşü günışığının

bahar bizdik yaz biz olacaktık
verip gür ekinlerimizin buğdasını
savrulup başak başak
dağılıp güz olacaktık

ne çocuktu düşlerimiz
buğulu masalların tülleri ardında
sıyrılıp çekilen bıçaklar kadar yalın
o gerçek vardı bir gün ulaşacağımız
lokma lokma bölüşeceğimiz dünya sofrası

söz ıssızdı, duvarlar yüksek ve uzun
bir türkümüz vardı, kestiniz ansızın
sonra senin sesin çınladı hep
hep senin sesin kulaklarda
sözü kanata kanata
her akşam, her akşam

bu beş yıldızlı gecenin baş yıldızı
aha sabah, aha sen, aha biz
söyle
aynen mi geçecek tarihi 'kimlik tespiti'miz?

BİR TARİH YAZILIRKEN

düşün ki yorum günüdür ey ülkemin insanı
artık bir tarihi yaşarken okuyorsun
akıyor sesin ırmaklarda yıkanarak
aklanıyor rüzgârlarda savrularak
artık düşün
yorumlar bekliyor senden tarih

sustun nice yıl acılar gözesinde
uğultularla doluydu kulakların
yitirdin sesini
oğullar verdin toprağa her biri bir hayıt çıvgını
kızlar verdin akça topukları sırça köşklere basmamış
düşün ki yorum günüdür
ey anadolu esmerliğiyle gülümseyen
kasketli babam başörtülü anam
çamurlu yollarda yalnayak koşuşan çocuğum

bilirsin
bir yanardağ püskürür birdenbire
lâvlar örter bir kenti
susar her şey / yekinip kalkan olmaz
geçer yüzyıllar, geçer öfkesi volkanların
bir gün çıkarılır günışığına o kent
ölüler sessizliği ve çocuklar utangaçlığıyla
bakar yüzlerimize

yıldızlar kayar boşluklarda
göklerin ilk karardığı geceden beri
ama kim söyleyebilir yıldızların eksildiğini
yorumla yeter ki sen yaşadığın günleri
ey sevgili insanım, ey çağların dinmez yolcusu
ak, samanyolları kadar uzak düşlerinle
ak, yüzyıllar süren diriminle
bu dar geçitlerden
kendi kendini arıtan bir akarsu gibi
yeter ki tarih olsun bugünler
ve yeter ki unutulmasın yazılırken tarih
soru ve ünlem işaretleri

HEY GİDİNİN EGE'Sİ

10.
– yerler ve gökler tanıktır / anadolu içleri ve dışları tanıktır
tanıktır balkanlar ortadoğu / tanıktır bütün uzak ve yakın doğular
tanıktır tüm güneyler ve kuzeyler
ülkeler ve haklar tanıktır
yıldızlar ve güneşler
samanyolu
ülkerler
barışın bayramlarıyla kuşandıklarına
savaşın kıyımlarıyla uyandıklarına

cennetler ve cehennemler tanıktır
cennetleri ve cehennemleriyle yaşadıklarına

'şol kardeş sofrası'nın
kanı çekilmiş benzi tanıktır
bir yudum su için
bir yudum su gibi toprağa aktıklarına

SÖZÜM VAR

bırakın dünyayı dolaşsın sesim
ışığın hükmüne ersin
yoklasın bütün yollarını kara parçalarının
çınlasın yalçın kayalıklarında yalnızlığın

bırakın dünyayı dolaşsın hırçın sesim
dayansın kulaklarına
kara gözlerinden karanlıklar fışkıran adamların

sözüm var benim de
dünya dolusu sözler içinde
sözüm var
halkın mor inancı deli kırmızısı
ırmaklar gibi ırılarken
sözüm var
dünyaya karşı

YÜZLERİNİZ SEÇİLMİYOR

yüzleriniz seçilmiyor
ışığa yaklaşın biraz
görmeliyim gözlerinizdeki çökeltiyi

tutabilmeliyim
türkiye'de, ispanya'da, yunanistan'da
şırasına sarıca arılar konan üzümleri üreten
ve şarabın isyankâr renginde
kendini bulan ellerinizi

bu sarmal yalnızlık nerde biterse orda
sevinç kıymıklarının kaydığı yerde
kurtulmak için barbar karanlığın elinden
ışıklar taşıyalım yıldızlardan
yüzler seçilinceye dek
geceler geçilinceye dek

ver elini komşum
balkan yeşili gözlerini çevir gözlerime
uzat elini akdeniz gibi gülümseyen dostum
tutayım zeytin rengi sırça parmağından
durma
ey saçları ukrayna buğdayları gibi
rüzgârları sarıya boyayarak dalgalanan kardeşim
durma ey kara üzüm salkımı afrika
yüzünde sarp kayalıklar uçurumlar çizili asya
ver elini

dostum
dostlarım
haydi buluşsun ellerimiz
        geceler geçilsin
yürüyelim ışığa ışığa
        yüzler seçilsin

ADNAN YÜCEL

1953 yılında Elazığ'ın Seli köyünde doğdu. 1965'te Seli'de ilkokulu, 1968'de Elazığ'da ortaokulu bitirdi. Elazığ'da başladığı lise öğrenimini 1972'de Tunceli'de tamamladı. 1975'te Diyarbakır Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi, Elazığ Karakoçan Lisesi'nde öğretmen oldu. 1976'da Ankara Özel Yenişehir Lisesi'ne geçti, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nü bitirip aynı kürsüde Çağdaş Türk Edebiyatı dalında yüksek lisans yaptı (1979). Lise öğretmenliklerinden sonra, 1987'den sonra Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı. 24 Temmuz 2002'de Adana'da öldü.

İlk ürünleri 1970'te Elazığ'da Uluova ile Bingöl gazetelerinde basılan ve bu yüzden bir yıl okuldan uzaklaştırılan Adnan Yücel'in yazı ve şiirleri Yeni Adımlar (1974), Özgürlük İçin Direniş (1975), Yaprak (1978), Yapıt (1978-80), Sanat Emeği (1979), Petek (1979), Sesimiz (1979-80), Somut (1979), Dönemeç (1980), Sanat Edebiyat (1981-83), Yeni Olgu (1982), Türkiye Yazıları (1982-83), Dönem (1983-84), Yenigün Sanat (1984-85), Yazko Edebiyat (1984), Yaba Öykü (1985) dergileri ile Yeni Halkçı ve Demokrat gazetelerinde yayımlandı.

Bir köylü çocuğu olan ve halkçı bir dünya görüşüne bağlanan Adnan Yücel, 1970 kuşağının şairleri arasında yer aldı. Hem kendinin, hem de çevresindekilerin acılarını, aşklarını, özlemlerini, sorunlarını bilinçle dile getirdi. Halk kültür ve edebiyatıyla, doğa ve yaşama sevgisiyle, umut ve dirençle beslenen coşkulu, abartmalı anlatımında imge ve öfkenin ağır bastığı görüldü. [A. B.]

YAPITLARI

Şiir: *Kavgalara Sözlenen Sevda* (1979), *Soframda Kaval Sesi* (1982), *Bir Özlem Bir Türkü* (1983), *Acıya Kurşun İşlemez* (1985), *Yeryüzü Aşkın Yüzü Oluncaya Dek* (1986), *Rüzgârla Bir* (1989), *Ateşin ve Güneşin Çocukları* (1991), *Çukurova Çeşitlemesi* (1993), *Sular Tanıktır Aşkımıza* (1998).

İnceleme: *Karacaoğlan* (1992).

SOFRAMDA KAVAL SESİ

Radyoda bir kaval sesi bu sabah
Bağdaş kurup oturdu soframa
Ekmeğin tazelendi sanki
Dağlı çiçekler serpildi yalnızlığıma
Biliyorum çaresi yok bu çilenin
İşte gerçek
Çıplak bir kaya gibi karşımda
Çay kırmızı bakıyor zeytin kara
Yine de susmuyor içimdeki pınar
Yaslanıp çok uzaklardaki dağlara
Az da olsa
Mor bakmak istiyorum insanlara

SEVMENİN BÖYLESİ

Keşke suları çağırmasaydım ellerime
Yağmur olup yağmayı bilmeseydim
Sel olup akmayı öğrenmeseydim
Keşke o sonsuz acılar
Hep acı olarak kalsaydı bende
Acılardan sevinçleri süzmeseydim
Ne olurdu seni böyle çok boyutlu
Böyle gizemsiz görmeseydim
Ve sulardan öte sular içinde
Doğanın diliyle sevmeseydim
Kanayan yaralar kapansaydı birer birer
Bu mutluluk çilesini çekmeseydim

GÜNEŞİN İZİNDE

Şafağın bıçağı dalmış sulara
Sular çığlık çığlığa ışımakta
Kaçırma gözlerini benden
Koy bakışlarını avuçlarıma
Ben sabahın her mutlu sesinde
Bir yolcuyum güneşin izinde
Yaz bahar koşarım kollarına
Yeller gibi esercesine
Kuşların en güzel türküsünü
Sabahın sesiyle söylercesine

Sendeki bu nar çiçeği yürek
Yavru kuşlar gibi tedirgin
Nakışlı kelebekler gibi titrek
Hep böyledir bu sevdalar
En büyük yangınlar
Bir tek kıvılcımla başlar

Dağlarda denizleri geçtin mi sen
Denizlerde dağları aştın mı hiç
Çifte pınarlarda susadın mı
Karın altında filizlenen tohum
Yayılırken toprağın kucağına
Sen bir çiçekte bir bahara
Bir damlada bir pınara
Bakar gibi baktın mı doğaya

İster dağ başlarında olalım
İster kentlerin kucağında
İster tetikte olsun ellerimiz
İsterse bir çekicin sapında
Sevgiler gene tutuşur
Aşklar gene yanar bağrımızda
Hep böyledir bu sevdalar
En büyük yangınlar
Bir tek kıvılcımla başlar

Tohumun kılıcı saplanmış toprağa
Toprak çığlık çığlığa çatlamakta
Uzat asma dalı kollarını
Sana sarılmak istiyorum
Açık bırak yüreğinin kapılarını
Kömür gibi beyazlardan
Kar gibi siyahlardan geliyorum

ACILARA GÜLMEK ZAMANIDIR

İstesem şimdi geçmiş baharları
Kim getirip koyabilir ellerime
Göçmen kuşları kim çağırabilir
Uçup dağılan ışıkları kim
Bırakın zaman çalsın bu sazları
İster kırsın tellerini yüreğimizin
İsterse ağıtlar yaksın üstümüze
Yeter ki
Tanığımız olsun yağmur ve güneş
Sabahlar konuşsun bizim yerimize

Aysız akşamlarda kimse ağlamasın
Kimse yanmasın
Gülmek
Yitirilmiş bir türküdür bazen
İnce bir sızı gibi dolaşır dudaklarda
Bir ihanet gibi geçer üstümüzden
Ağlayacaksa aşktan ağlasın yürek
Sevgiden ve coşkudan ağlasın

Doludizgin bir çavlan olup
Yangınlardan geçmek zamanıdır şimdi
Acılara gülmek zamanıdır
Biliyorum yorgun koşuyor sabahlar
Bakışlar cansız
Ve sevinç parlaklığından uzak
Masalara bağlı bir zincir uğruna
Gün doğarken kaçıyor sanki yaşam
Karanlıklara koşuyor kaldırımlarda

Güneşi yeşilde tüketen yapraklar adına
Kokusunu yağmurlardan kaçırıp
Rüzgârlara salan leylaklar aşkına
Başları dik tutan boyunlar
Bir daha bükülmesin zulmün yasasına

Bu yaralı öfke günlerinde
Selam olsun acılar içinde gülene
Kurda kuşça söyleyip
Çiçeğe kelebekçe konmayı bilene

Sular köpüklerini kıskanmaz bizden
Bahar çiçeklerini saklamaz artık
Biz ki ölürken yürüdük sokaklarda
Yürüdükçe kelebekler uçurduk
Dört mevsime döl taşıdık sesimizle

Acılara inat yaşamak zamanıdır şimdi
Alabildiğine sevmek zamanıdır
Varsın turuncular konuşsun ağaçlarda
Özlemini çektiğimiz yeşil
İsterse küçük bir yalan olsun
Bahçeleri kıskanıp dursun saksılarda
Irmakları aşmak zamanıdır şimdi
Denizleri gülerken görmek zamanıdır

RÜZGÂRSIZ UYANAMAM

Gün batarken ayrılırsak eğer
Gizlice bakışlarını doldur koynuma
Güneşsiz ayrılamam

Az sonra
Suyu kesilecek insan ırmağının
Yeminim var şafaklar adına
Yorgun yüreklere biraz umut
Biraz sevgi sunmadan duramam

Doğanın dudaklarında dolaşır ellerim
Yaşamın tenini okşarım bütün gece
Karanlıklara karşı biraz bilim
Biraz estetik
Şiirsiz uyuyamam

Sular çoktan ışıdı koynumda
Gel artık uyandır beni
Seher vakti dağıt saçlarını yüzüme
Rüzgârsız uyanamam

İstersen fırtınalar yarat soluğunla
Yorganı kaldırıp savur üstümden
Kendinle ört her yerimi
Gün doğarken sensizliğe dayanamam

GERİYE KALAN

Neyi yaşıyoruz şu anda
Nelerle sığmıyoruz dünyaya
Aşktan
Öfkeye geçiyoruz birdenbire
Sevinçten üzüntülere
Durgunluktan coşkulara koşuyoruz
Coşkulardan
Mutsuzluğa gömülüyoruz sessizce
Ve yaşıyoruz böylece her yılı
Koskoca bitmez bir saniyede

Bu çelişkili yürüyüşler içinde
Bizden ne kalır ki geriye
Bir ölenle ölebilmek
Bir gülenle gülebilmek
Mutluluğuna sevinmek insanlığın
Kanağlamak ölümlerine
Ve Afrika'lı kapkara bir acıyı
Duyabilmek bembeyaz yüreğimizde

YERYÜZÜ AŞKIN YÜZÜ OLUNCAYA DEK

4
Ol sevda ki bizde bir murattır
Yılgınlığa karşı direnci söyler
Hep aşkla temizler yüreğimizi
Dudaklarımızda kirlenmez türküler

Bir inancın yüceliğinde buldum seni
Bir kavganın güzelliğinde sevdim
Yürek yüreğe sevmelerin
Göz göze gelmelerin yasaklığında
Bazen bir pınar
Bazen bir çağlayan
Dudaklarından döküldü kuraklığıma
Yeşerdi toprağım
Hergün yeniden yeniden çoğaldım

Susamıştım
Açtım
Sancılıydım binlerce kez
Sığmaz olmuştum deli poyrazlara
Sesimi saçlarına bağlamıştım
Ve aşksız her geçen günün adına
Aylarca dizlerinde ağlamıştım

Çıplak bir dağbaşıydı geride kalan
Ateşsiz bir dumandı
Susmuştu coşkunun sarhoş bayrakları
Yepyeni bir yaşamı başlatan ölümler
Artık yanlışa karışmış bir yalandı
Öyle diyordu bildirilerdeki mavi çığlıklar
Bir yanımız büyük bir ülkeydi kimsesiz
Bir yanımız yine bize düşmandı
Oysa yalnızdık dünyanın orta yerinde
Yitip giden pembe çocukluğumuz
Yine zamansız büyümüş bir kandı

Hayır
Ege'de tütün değildi hiç kimse
Çukurova'da pamuk

Konya'da buğday değildi ağlayan
Ucu kırık bir kalemdi yalnızca
Bir de yakılan kitap
Ve bıçaklanan defterdi bağıran

Ya yıllarca bize küsen sevgimiz
Yalnızca karanfillerin
Ve gelinciklerin renginde mi vardı
Suçu neydi badem çiçeklerinin
Menekşelerin leylakların suçu neydi
Kimdi yaşamın akışına cetvel tutan
Sus artık
Yine yanıtsız kalıyor sorular
Dur sözcüklerin en şiir bakışlısında
Bırak çoğalmalar konuşsun yerine
Ağlarken bile boş bakma bir daha
Mutlaka bir anlam dolmalı gözlerine

Bir gecedir aynı açlık aynı ezgiler
Ve kar akşamları yalnızlığın
Yeter olsun bunca sancı
Bütün coşkular bizim olsun istiyorum
Bütün aşklar bizim
Yetsin artık mezarlık kokusu havanın
Masmavi ağıtlar bıraktık geriye
Ve salkımsaçak boşluğunu alanların

Baharda hüzün takılmaz saçlara
Mutluluğa gem vurulmaz bilirim
Getir bana şimdi kendi sesimi
Yürüyüşlerle kabarıp coşan
Yığınlarla sonsuzlaşan sesimi

Dedim ya
Çok önceden paylaşılmış ekmeğimiz
Şimdi uzay çağlı bir şölende
Bir dilim açlık grevidir yediğimiz
Başka yok
Oysa toprak yorulur biz yorulursak
Susarsak bütün dünya susar

İşte bu yüzdendir hep çektiğimiz
Ve ölürken bile
Bir ışıklı selamdır güneşe
Celladımızdan son istediğimiz

Sen ki bilirsin kır çiçeklerini
Hangi rüzgâr dağıtırsa dağıtsın
Düştükleri yerde yeniden çoğalırlar
Taşlara taşça sorarlar baharı
Toprağa toprakça sorarlar
Koysan sığmazlar saksılara
Dağların öfkesiyle uyanır
Yağmurun sevinciyle dağılırlar
Ve bir gün
Güneşin suları öptüğü zaman
Özgürlük renginde sevgiye açılırlar

Toprağın ilk sancısından beri
Kaç ihanet gördü kır çiçekleri
Kaç güzelliği kurban verdi çığlara
Ne yıllar tükendi ne baharlar
Bitmedi daha sürüyor o kavga
Ve sürecek
Yeryüzü aşkın yüzü oluncaya dek

ADLIK

A

A.Kadir *IV, 110*
Abdi *I, 121*
Abdurrahman Sami Paşa *II, 195*
Abdürrahim Tırsî *I, 39*
Ada, Ahmet *V, 199*
Adanalı Ziya *II, 233*
Ademî *I, 221*
Agâh Paşa *II, 196*
Âgâhi *I, 153*
Ahi *II, 39*
Ahmed Arif *IV, 277*
Ahmed Dai *II, 41*
Ahmed Fakih *II, 13*
Ahmed *I, 85*
Ahmed Paşa *II, 42*
Ahmedi *II, 23*
Ahmet Çitak *I, 225*
Ahmet Haşim *III, 125*
Akdağ, Tevfik *IV, 286*
Aker, Halûk *V, 21*
Akgün, Nahit Ulvi *III, 300*
Akif Paşa *III, 47*
Akın, Gülten *IV, 292*
Akıncıoğlu, Niyazi *IV, 57*
Aksal, Sabahattin Kudret *IV, 163*
Aktay, Salih Zeki *III, 297*
Ali İzzet Özkan *I, 248*
Alova, Erdal *V, 205*
Alp, Hasan Basri *IV, 67*
Altınel, Sabri *IV, 302*
Altıntaş, Günel *V, 24*
Altıok, Metin *V, 211*
Anday, Melih Cevdet *IV, 25*
Apaydın, Talip *IV, 311*
Arabul, Muzaffer *IV, 168*
Arıburnu, Orhon Murat *IV, 172*
(Âşık) Arif *cilt I, sf. 154*
Arolat, Ali Mümtaz *III, 304*
Asaf *II, 197*
Asya, Arif Nihat *III, 307*
Âşık Ali *I, 122*
Âşık Bağdadi *I, 123*
Âşık Civan *I, 126*
Âşık Halil *I, 131*
Âşık Halil *I, 93*
Âşık Hasan *I, 95*
Âşık *I, 53*
Âşık Kerem *I, 104*
Âşık Ömer *I, 115*
Âşık Paşa *I, 27*
Aşık Paşa *II, 25*
Âşık Sipahi *I, 145*
Âşık Sırri *I, 146*
Atıf *II, 151*
Avni *II, 45*
Ayaşlı Fahrî *I, 231*
Aydın, Mehmet *V, 220*
Aykın, Bedrettin *V, 29*
Aysan, Behçet *V, 225*
Azmî Baba *I, 49*

B

Baba Salim *I, 222*
Baba Süleyman *I, 51*
Bahar, Halil İbrahim *IV, 319*
Bahayi *II, 109*
Bahri *I, 125*
Bahri *I, 155*
Bahşi *I, 127*
Bahşi *I, 52*
Baki *II, 69*
Balım Sultan *I, 40*
Başar, Şükûfe Nihal *III, 145*
Başaran, Mehmet *IV, 322*
Başçıllar, Seyfettin *V, 34*
Batu, Selâhattin *IV, 182*
Batur, Enis *V, 234*
Batur, Sabahattin *IV, 332*
Bayburtlu Zihni *I, 156*
Bedri *I, 157*
Behçet Kemal *III, 311*
Behram, Nihat *V, 39*
Behramoğlu, Ataol *V, 46*
Bektaş, Cengiz *V, 56*
Berfe, Süreyya *V, 62*
Berk, İlhan *IV, 186*
Berköz, Egemen *V, 67*
Beyatlı, Yahya Kemal *III, 148*
(Âşık) Beyoğlu *I, 158*
Birsel, Salâh *IV, 194*
Bolat, Salih *V, 238*
Bolayır, Ali Ekrem *III, 82*
Bölükbaşı, Rıza Tevfik *III, 154*
Budak, Abdülkadir *V, 244*
Bulut, Abdülkadir *V, 251*
Burkay, Kemal *V, 76*

C

Cafer Çelebi *II, 46*
Canberk, Eray *V, 81*
Cansever, Edip *IV, 335*
Celâli *I, 159*
Cem Sultan *II, 47*
Cemal Süreyya *IV, 429*
(Âşık) Cemali *I, 160*
Cenap Şahabettin *III, 88*
Cengizkan, Ali *V, 257*

Cevdet Kudret *III, 200*
Cevdet Paşa *III, 50*
(Âşık) Cevlânî *I, 223*
Cevri *II, 111*
(Âşık) Ceyhuni *I, 162*
(Karslı) Ceyhuni *I, 161*
Cumalı, Necati *IV, 199*
Çamlıbel, Faruk Nafiz *III, 157*
Çankaya, Erol *V, 265*
Çapan, Cevat *V, 269*
Çelebi, Asaf Halet *III, 314*
Çelebizade Asım *II, 152*
Çolak, Veysel *V, 276*

D

Dadaloğlu *I, 163*
Dağlarca, Fazıl Hüsnü *III, 319*
Damar, Arif *IV, 346*
Defne, Zeki Ömer *III, 332*
Deli Boran *I, 165*
Demiraslan, İlhan *IV, 209*
Demirtaş, Metin *V, 87*
(Âşık) Derdiçok *I, 227*
Dertli *I, 167*
Derviş Mehmed *I, 128*
(Âşık) Devâmî *I, 173*
Dıranas, Ahmet Muhip *III, 335*
Dinamo, Hasan İzzettin *III, 269*
(Âşık) Dizarî *I, 228*
Dukakinzade Ahmed Bey *II, 73*
Durbaş, Refik *V, 93*
Dürri *II, 198*

E

Ece Ayhan *IV, 314*
Edhem Pertev Paşa *III, 52*
Ediboğlu, Baki Süha *IV, 212*
Edirneli Nazmi *II, 74*
Efkârî *I, 229*
Eloğlu, Metin *IV, 356*
Emir Sultan *I, 31*
Emri *II, 76*
Enderunlu Fazıl *II, 155*
Enderunlu Vâsıf *II, 199*
(Âşık) Enis *I, 230*
Erbabi *I, 170*
Erbaş, Şükrü *V, 282*
Ercişli Emrah *I, 88*
Erdinç, Fahri *IV, 215*
Erdoğan, Bekir Sıtkı *IV, 221*
Ergülen, Haydar *V, 289*
Erhan, Ahmet *V, 294*
Erozan, Celâl Sahir *III, 84*
Ersoy, Mehmet Akif *III, 166*
Erzurumlu Emrah *I, 171*
Esrar Dede *II, 154*
Eşref *II, 201*
Eşrefoğlu *I, 41*
Eşrefoğlu Rumi *II, 49*
Eyup Tekyurt *I, 264*
Eyüboğlu, Bedri Rahmi *IV, 224*

F

Fakiri *I, 129*
Fasih Dede *II, 113*
Fedayi *I, 130*
Fehim *II, 115*
Ferhad, Hüseyin *V, 302*
(Âşık) Fermanî *I, 232*
Feryâdî *I, 174*
Feryadî *I, 233*
Figanî *I, 175*
Fişekçi, Turgay *V, 308*
Fitnat Hanım *II, 157*
Fitnat Hanım *II, 205*
Fuzuli *II, 78*

G

(Âşık) Garip *I, 53*
Gaybi Sunullah *I, 76*
Gedayi *I, 90*
Gevheri *I, 91*
Giray, Fethi *IV, 79*
Gökçe, Enver *IV, 70*
Gökyay, Orhan Şâik *III, 169*
Gör, Sıtkı Salih *V, 102*
Gruda, Yılmaz *IV, 364*
Gufrânî *I, 234*
Gülşehri *II, 26*
Günçe, Ergin *V, 106*
Gündeşlioğlu *I, 176*
Gürpınar, Melisa *V, 314*

H

H. Nâzım (Ahmet Reşit Rey) *III, 96*
Habip Karaaslan *I, 242*
Hacı Bayram Veli *I, 32*
Hakani *II, 83*
Hakkı Bey *II, 204*
Hakkı, Ruşen *V, 114*
Haleti (Azmi-zade) *II, 117*
Halıcı, Feyzi *IV, 228*
Hamamizade İhsan *II, 234*
Hamdi *II, 51*
Hasan Dede *I, 55*
Hasan Hüseyin *IV, 378*
Haşim Nezihi Okay *II, 240*
Hatayi *I, 56*
Hatayi *II, 84*
Hatipoğlu, Aydın *V, 124*
Hayali *I, 57*
Hayali *II, 85*
Haydar, Hüseyin *V, 321*
Hayreti *II, 87*
Hersekli Arif Hikmet *II, 206*
Hoca Dehhani *II, 14*

Huzurî *I, 235*
Hüdayi *II, 89*
(Âşık) Hüseyin *I, 237*
Hüseyin Çırakman *I, 226*
Hüseyni *I, 58*

I

Ilgaz, Rıfat *IV, 84*
(Âşık) Işık *I, 238*

İ

İlhan, Attila *IV, 99*
İnce, Özdemir *V, 129*
İrfani *I, 133*
Irgat, Cahit *IV, 94*
İbrahim Tennuri *I, 43*
(Âşık) İhsanî *I, 239*
(Âşık) İkrârî *I, 179*
(Âşık) İlhamî *I, 241*
İshak Çelebi *II, 90*
İsmail Safa *III, 109*
İzzet Ali Paşa *II, 158*
İzzet Molla *II, 208*

K

Kabasakal Mehmed *I, 134*
Kadı Burhaneddin *II, 28*
Kağızmanlı Hıfzı *I, 177*
Kâmi *II, 160*
(Âşık) Kâmil *I, 180*
Kâmilî *I, 181*
Kamu, Kemalettin *III, 342*
Kanık, Orhan Veli *IV, 35*
Kansu, Ceyhun Atuf *IV, 121*
Karabulut, Mehmet *IV, 370*
Karacaoğlan *I, 96*
Karakoç, Sezai *IV, 374*
Karakuş, Hidayet *V, 327*
Kâtibi *I, 99*
Kaygusuz Abdal *I, 44*
Kaygusuz Alaaddin *I, 59*
Kayıkçı Kul Mustafa *I, 101*
Kazak Abdal *I, 102*
(Âşık) Kemalî *I, 182*
Kemalî (Borlu) *I, 183*
Kısakürek, Necip Fazıl *III, 347*
Kocatürk, Vasfi Mahir *III, 197*
Koryürek, Enis Behiç *III, 354*
Köprülü, Fuat *III, 138*
Köroğlu *I, 60*
Kul Himmet *I, 107*
Kul Hüseyin *I, 63*
Kul İsmail *I, 184*
Kul Mehmet *I, 64*
Kul Mustafa *I, 66*
Kul Nesimi *I, 108*
Kul Şükrü *I, 135*
Kuloğlu *I, 110*
Kuntay, Mithat Cemal *III, 172*
Kurdakul, Şükran *IV, 390*
Kusurî *I, 185*
Kutlar, Onat *V, 337*
Külebi, Cahit *IV, 232*

L

Lamii *II, 91*
Lav, Ercüment Behzat *III, 280*
Leskofçalı Galib *II, 210*
Levni *I, 136*
Leylâ Hanım *II, 212*
Leylâ Saz *II, 213*

M

Mahtumi *I, 137*
Meali *II, 93*
Mecdi *II, 235*
Mecnuni *I, 148*
Meftuni *I, 140*
Mehmed Abdülbaki *II, 236*
(Âşık) Mehmet *I, 243*
Mehmet Ali *I, 245*
Mehmed Kemal *IV, 131*
Mert, Özkan *V, 136*
(Âşık) Meslekî *I, 187*
Mevlâna *II, 16*
Mevlût Yıldırım *I, 270*
Mihri Hatun *II, 52*
Minhacî *I, 189*
Miraç, Yaşar *V, 342*
Molla Mehmet *I, 244*
Muallim Feyzi *II, 214*
Muallim Naci *II, 216*
Muhibbî *I, 190*
Muhibbi *II, 94*
Muhyiddin Abdal *I, 70*
Mungan, Murathan *V, 348*
Musa Kâzım Paşa *II, 215*
Mürekkepçi Havayi *II, 162*
Mütercim Asım *II, 219*
Müverrih Ali *II, 95*

N

Nâbi *II, 118*
Nahifi *II, 164*
Nâili-i Kadim *II, 122*
Nakşi *I, 111*
Namık Kemal *III, 54*
Nayır, Yaşar Nabi *III, 203*
Nâzım Hikmet *III, 221*
(Âşık) Nazî *I, 191*
Nazim *II, 125*
Necati *II, 54*
Necatigil, Behçet *IV, 242*
(Âşık) Necib *I, 192*
Nedim *II, 166*
Nedim-i Kadim *II, 134*
Nef'i *II, 127*
Nesib *II, 170*
Nesimi *II, 29*
(Âşık) Nesimi Çimen *I, 24*
Neşâti *II, 131*

Nev'i *II, 96*
Nev'izade Atayi *II, 135*
Nevres-i Cedid *II, 220*
Nevres-i Kadim *II, 171*
Nevşehirli Yahya *I, 246*
Neyli *II, 172*
Neyzen Tevfik *II, 238*
Nezir, Seyyit *V, 352*
Nigâr Hanım *III, 107*
Nigarî *I, 194*
(Âşık) Nihanî *I, 247*
Niyazi *I, 112*
Nizami *II, 56*
Nizamoğlu Seyfullah *I, 72*
Noksanî *I, 193*
(Âşık) Nurî *I, 195*

O

Oğuzcan, Ümit Yaşar *IV, 397*
Oktay Rifat *IV, 44*
Oktay, Ahmet *IV, 401*
Onan, Necmettin Halil *III, 206*
Orhon, Orhan Seyfi *III, 178*
Ortaç, Yusuf Ziya *III, 180*
Osman Şems *II, 222*
Ozansoy, Faik Ali *III, 93*
Ozansoy, Halit Fahri *III, 185*
Ozansoy, Munis Faik *III, 357*

Ö

Öksüz Ahmet *I, 141*
Öksüz Aşık *I, 113*
Özdemir Asaf *IV, 178*
Özdenoğlu, Şinasi *IV, 256*
Özel, İsmet *V, 144*
Özer, Adnan *V, 357*
Özer, Ahmet *V, 362*
Özer, Kemal *IV, 409*
Özsever, Hüseyin Siret *III, 99*

P

Pertev Paşa *II, 223*
Pesendî *I, 196*
Pir Mehmed *I, 197*
Pir Sultan Abdal *I, 73*
Püsküllüoğlu, Ali *IV, 420*

R

Râgıb Paşa *II, 174*
Rahmi Sarıgözoğlu *I, 254*
(Âşık) Ramî *I, 251*
Râmi Paşa *II, 137*
Râsih *II, 138*
Râşid *I, 142*
Râşid *II, 178*
Ratib Ahmed Paşa *II, 177*
Recaizade Mahmut Ekrem *III, 60*
Regü, Şükrü Enis *IV, 260*
(Âşık) Remzî *I, 252*
Reşit Akif Paşa *II, 242*
(Âşık) Rıza *I, 253*
Riyazi *II, 140*
Ruhi *II, 98*
Ruhsatî *I, 198*
Ruşeni *II, 57*
Rüştü *IV, 252*

S

Saba, Ziya Osman *III, 209*
Sâbit *II, 141*
(Âşık) Sabrî *I, 202*
Sabri Baba *I, 201*
(Çankırılı) Sabri *I, 203*
Safi *I, 143*
Safi *II, 59*
Saîd Emre *I, 34*
(Âşık) Sait *I, 204*
Sami *II, 179*
Samih Rifat *III, 189*
Saraç, Tahsin *IV, 424*
Sefil Ali *I, 255*
Sefil Molla *I, 256*
Selekler, Hamit Macit *III, 369*
Serdarî *I, 205*
Serdaroğlu, Emin Bülend *III, 134*
(Âşık) Seyfullah *I, 257*
Seyidyâr *I, 144*
Seyranî *I, 206*
Seyyid Vehbi *II, 181*
Sezai *II, 187*
Sezer, Sennur *V, 150*
(Sivaslı) Sıdkî *I, 208*
Sılay, Celâl *III, 360*
Siyahi *I, 147*
Siyavuşgil, Sabri Esat *III, 214*
Soran, Sabri *IV, 136*
Sönmez, Tekin *V, 159*
Sultan Veled *II, 19*
Sutüven, Mustafa Seyit *III, 364*
Suûd *II, 243*
(Âşık) Süleyman *I, 148*
(Âşık) Süleyman *I, 209*
(Âşık) Süleyman *I, 258*
Süleyman Çelebi *II, 60*
Süleyman Nazif *III, 109*
Süleyman Nesip *III, 112*
Sümbülzade Vehbi *II, 182*
Sümmanî *I, 210*
(Âşık) Sürurî *I, 212*
Süruri *I, 77*
Sürûri *II, 185*

Ş

Şahinoğlu *I, 118*
(Âşık) Şenlik *I, 216*

Şamilî *I, 213*
Şem'î *I, 215*
(Âşık) Şerif *I, 260*
Şermi *I, 149*
Şeyh Galib *II, 188*
Şeyh Vasfi *II, 224*
Şeyhi *II, 61*
Şeyhoğlu *II, 33*
Şeyhülislâm Arif Hikmet *II, 225*
Şeyhülislâm Yahya *II, 142*
Şeyyad Hamza *II, 35*
Şimşek, Hasan *IV, 263*
Şinasi *III, 66*
Şirazi *II, 64*
Şuayip Şahin *I, 259*

T

Tahirî *I, 217*
Tahsin Nahit *III, 140*
Talib *II, 145*
Talibi *I, 150*
Talibî *I, 261*
Talii *II, 102*
Tamer, Ülkü *IV, 442*
Tanpınar, Ahmet Hamdi *III, 372*
Tanyol, Tuğrul *V, 368*
Tarancı, Cahit Sıtkı *III, 379*
Tarhan, Abdülhak Hâmit *III, 73*
Taşan, Berin *IV, 458*
Taşer, Suat *IV, 140*
Tecer, Ahmet Kutsi *III, 385*
Telli, Ahmet *V, 373*
Telli, Ozan *V, 381*
Teoman, Sabahattin *IV, 266*
Teslim Abdal *I, 78*
Tevfik Fikret *III, 115*
Tez, İlhami Bekir *III, 293*
Tıfli *II, 147*
Timuçin, Afşar *V, 166*
Tokadizade Şekib *II, 244*
Toprak, Ömer Faruk *IV, 148*
Turan, Güven *V, 171*
Türabî *I, 218*
Türk Galib *II, 226*

U

Uçarı, Ercüment *V, 174*
Uslu, Muzaffer Tayyip *IV, 268*
Usûli *I, 79*
Usuli *II, 101*
Uşaklı, Ömer Bedrettin *III, 389*
Uyar, Turgut *IV, 468*
Uyaroğlu, İsmail *V, 87*
Uysal, Ahmet *V, 177*

Ü

Üftâde *I, 80*
(Âşık) Ümmanî *I, 263*
Ümmi Sinan *I, 81*
Üstün, Nevzat *IV, 156*

V

(Âşık) Vahdetî *I, 265*
(Âşık) Vahid *I, 266*
Vecdi *II, 148*
(Âşık) Veysel *I, 267*

Y

Yağcıoğlu, Halim *IV, 272*
Yahya Bey *II, 103*
Yahya Kemal *II, 246*
Yalçın, Hüseyin Suat *III, 102*
Yavuz, Hilmi *V, 183*
Yazar, Mehmet Behçet *III, 136*
Yenişehirli Avni *II, 228*
Yöntem, Ali Canip *III, 133*
Yunus Emre *I, 23*
Yurdakul, Mehmet Emin *III, 191*
Yurttaş, Hüseyin *V, 396*
Yüce, Ali *IV, 479*
Yücel, Adnan *V, 402*
Yücel, Can *IV, 486*

Z

Zarifoğlu, Cahit *V, 193*
Zati *II, 104*
Ziya Paşa *III, 69*
Ziyalan, Nihat *IV, 492*
Zorlutuna, Halide Nusret *III, 395*
(Âşık) Zülâlî *I, 271*

Asım Bezirci Edebiyat tarihçisi, eleştirmen, denemeci ve çevirmen. 1927'de Erzincan'da doğdu. İlkokulu Erzincan'da, ortaokul ve liseyi parasız yatılı olarak Erzurum'da okudu. 1950'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. Aynı yıl, Gerçek gazetesinde yazarlığa başlayan Bezirci, 26 yıl boyunca muhasebecilik yapmak zorunda kalmasına karşın örnek bir çalışkanlıkla çok sayıda ürün verdi. Ataç'ın öznel/izlenimsel eleştiri anlayışına karşı nesnel/bilimsel eleştiri çığırının açılması için büyük çaba sarf etti. Başta Nâzım Hikmet olmak üzere tanınmış birçok yazarın eserlerini derleyip yayına hazırladı. 2 Temmuz 1993'te Sivas toplukıyımında 34 ilerici aydın ve sanatçıyla birlikte katledildi. Bezirci'nin bütün eserleri yayınevimizce yayınlanmaktadır.

Kemal Özer Şair, yazar. 1935'te İstanbul'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da yaptıktan sonra, 1955-60 arasında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde öğrenim gördü. Cumhuriyet gazetesinde, Karacan Yayınları'nda çalıştı. Kitapçılık ve yayıncılık yaptı. Şiir Sanatı dergisini çıkardı, a ve Yeni a dergilerini yayınlayanlar arasında yer aldı. İlk şiirleri İkinci Yeni anlayışını yansıtırken, 1970'ten sonra toplumcu gerçekçi ürünler verdi. Kitapları Türk Dil Kurumu, Ö. F. Toprak, Yunus Nadi, F. O. Bayır ödülleriyle birlikte toplam 7 ödüle değer görüldü. Şiirin yanı sıra 11 değişik türde toplam 58 kitabı yayınlandı.

Dünden Bugüne Türk Şiiri, halk ve divan şiirine ayrılan ciltlerden sonra, Yeni Şiir adı altındaki üç ciltle daha da kapsamlı hale gelmiştir. Asım Bezirci'nin gösterdiği titizlik ve taşıdığı amaç gözardı edilmeden, ama onun çalışmasına Kemal Özer'in katkısıyla hazırlanan bu ciltler, Türk şiirini bütün özellikleriyle kucaklamak üzere her bakımdan geliştirilmiş ve XX. yüzyılın sonuna değin genişletilmiştir.

Elinizdeki V. cilt, Yeni Şiir'in 1960-2000 yılları arasındaki evresini tanıtıyor. Bu ciltte, 1960'la başlayan ve şiirin yeniden toplumsallaşmasına yol açan koşullar yansıtıldığı gibi, 1970 sonrasındaki siyasallaşma evresi, 1980 sonrasına damgasını vuran değişmeler, bu evrelerde yer alan bütün kuşaklardan ozanların en özellikli ürünleriyle sergilenerek, Türk şiirinin çizilmek istenen 800 yıllık panoraması tamamlanıyor.

EVRENSEL BASIM YAYIN

ISBN 975-6525-21-5
9 799756 525219